Amsterdams lectionarium

editie C.C. de Bruin

bron

Amsterdams lectionarium. In: Instituut voor Nederlandse Lexicologie (samenstelling en redactie), *Cd-rom Middelnederlands*. Sdu Uitgevers/Standaard Uitgeverij, Den Haag/Antwerpen 1998.

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/_ams014cbru01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren i.s.m. INL SCHATKAMER VAN DE NEDERLANDSE TAAL

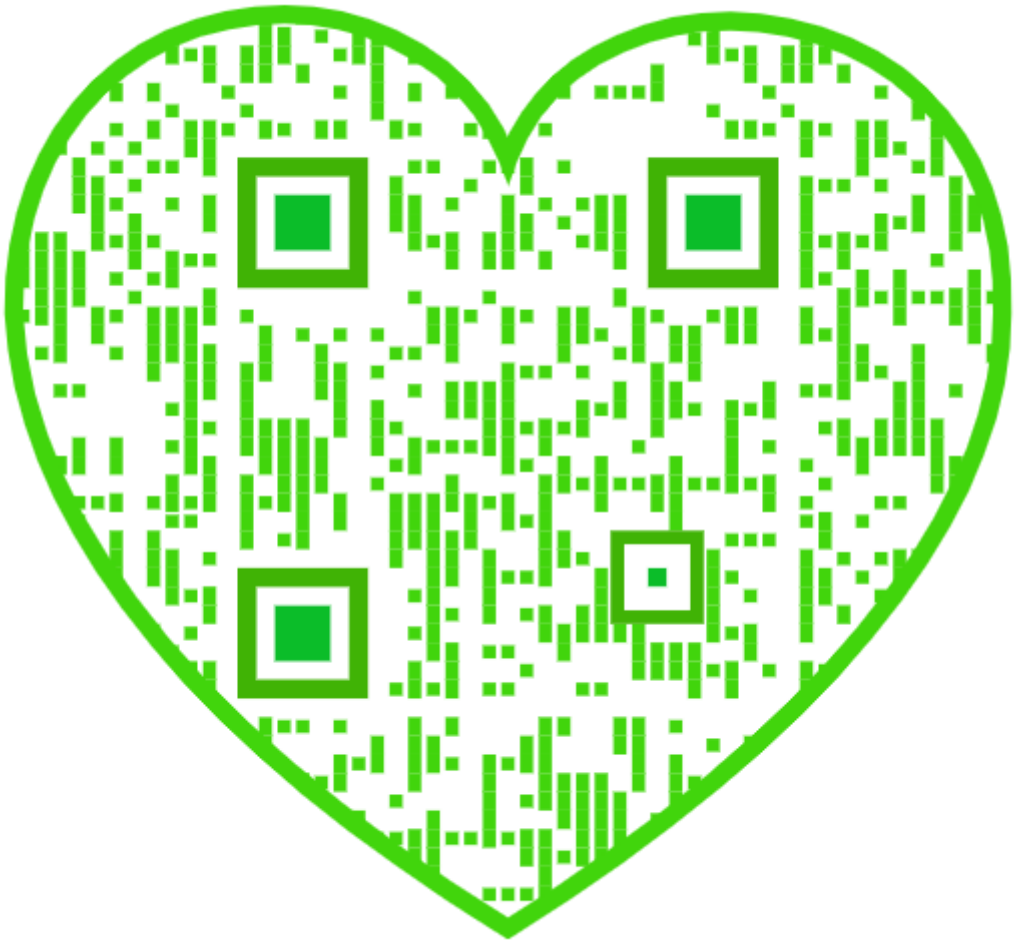

Hier beghinnen die epistelen entie ewangelien van alden jare

Dese epistel leestmen up den eersten zondach vanden adevent ende bescrijft Sinte Pauwels ten Romeinen int xiii capitel. [Rom. 13: 11-14*a*.]

Broedere, weet wel dat nu tijt es dat wi up staen van onsen slape, want nu es naerre onse zalechede dan wi gheloveden. Die nacht es leden ende die dach es ons ghenaect. Laet ons danne wech werpen die ghewerken van deemsterheden ende laet ons andoen die wapenen van lechte, also dat wie inden dach eerlike moghen wandelen, niet in groten maeltiden no in dronkenscepen, niet in onsen bedden no in eneghen oncuusscen dinghen, niet in sceldene no in stridene, ne ware doet an onsen Here Jhesus Kerste.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int xxi capitel. [Mt. 21: 1-9.]

In dien tiden, doen onse Here comen was tote Bethphage ten berghe van Oliveten, *Bethphage was ene strate ghelegen up den berch van Oliveten*, doe Jhesus quam ende hi nakede der stat van Jherusalem, sende Jhesus ii siere jongheren ende sprac hem aldus toe: Gaet ten castele, *dat was Jherusalem*, die daer vor u staet, daer suldi vinden al te hants ene ezelinne ghebonden [ende] een jonc volen bi hare. Ontbintse, *sprac Jhesus*, ende brincse tote mi. Ende eist dat u yemen ane spreect *alse te lettene* secghet: die Here heefter noot *ende moetse oorboren*, ende sonder *wederspreken ende* merren sal mense u laten wech leden. *Matheus sprac:* Al dit es ghesciet, om dat vervult werde dat die prophete te voren ghesproken hadde. *Die prophete was Zacharias die seide aldus:* Secghet der dochter van Syon: Sich, diin coninc comt

te di sachtmoedech, sittende up ene ezelinne die met haren jonghe gaet, ende up hare volen.

Die jongheren ghinghen wech ende daden alse hem Jhesus gheheten hadde, ende brochten gheleet tote Jhesum die ezelinne ende haer volen. Doe sise brocht hadden, leiden die jongre haer cledre up die ezelinne ende up haer volen ende daden Jhesum der up sitten. Ende een deel vanden

scaren die hem na volchden, spreden hare clederen up den wech daer Jhesus liden soude. Sulke andere sneden risere vanden bomen ende worpense inden wech. Andere lieden die met scaren vor Jhesumme ghinghen, andere ooc die met groten scaren na hem quamen, riepen: O sanna, dat es behout ons, over mits Davits zuene! dat es Cristum. Ghebenedijt es die die comt in den name des Heren.

[Exposicie: 1v-3v]

Dese epistel leestmen swonsdaghes daernaer ende bescrijft Sinte Jacob int v capitel. **[Iac. 5: 7-10.]**

Lieve kindere, weest ghedoochsamich tote der toe comst ons Heren. Siet, die ackerman ombeit die precieuse vrucht van sinen lande, ghedoochsameliken verdraghende tote der wilen dat hi ontfanghet ghetidege vrucht ende spadeghe. Weest danne ghedoochsamech ghi lieden, ende conforteert uwe herten, bedi die toe comst ons Heren sal ons naken. Ne versucht niet, broedere, deen inden anderen, dat ghi niet ne wort ghejugiert. Siet de juge comt vor de duere. Neemt exemple, broedere, van pinen ende van ghedoochsamecheden der propheten die hebben ghesproken in die name ons Heren Jhesus Kerst.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int iii capitel. **[Mt. 3: 1-6.]**

In dien tiden quam Jan Baptiste predekende in die woestine van Juda ende seide: Doet penitencie, want dat hemelsce rike sal u naken. Bedi hier es die gheseit es bi Ysayen den prophete die seide: Die stemme des roepers indie woestine, ghereet den wech ons Heren, maect recht sine voetstappen jof sine padeline. Ende hi Jan hadde een cleet van kemels hare ende ene rieme van enen velle omtrent

sine lendenen; ende sine spise was locusten ende wilt honech. Doen ghinc uut tote hem al dat was in Jherusalem ende int lant van Judea ende al dat rike omtrent die Jordane; ende si worden ghedoopt in die Jordane van hem, beliende hare zonden.

Dese ewangelie leestmen sfrindages daer naer ende bescrijft Sinte Luuc int iii capitel. **[Lc. 3: 7-18.]**

In dien tiden seide Jan tote den scaren van lieden die ghinghen uut omme te wordene ghedoopt van hem: Gheslachte van serpenten, wie heeft u ghetoocht te vliene vander toecomender gramscepe? Doet dan wardeghe vruchten van penitencien ende ne begint niet te secghene: Wie hebben enen vader Abrahamme, want ic secghe u lieden dat God machtech es van desen steenen te verweckene Abrahams kinderen. Want nu es die aex gheset ten wortele vanden bomen. Elc boom danne die niet ne maect goede vrucht, sal of werden ghehouwen ende gheworpen int vier. Ende die scaren van lieden vraechden hem ende seiden: Wat sullen wie danne doen? Ende hi antwoorde ende seide tote hemlieden: Die heeft ii rocken, gheve den enen den ghonen die ghenen en heeft, ende die spise heeft, doe dies ghelike. Ende doe quamen die publicanen om te wordene ghedoopt, ende si seiden tote hem: Meester, wat sullen wi doen? Ende hi seide tote hem lieden: Nemmeer dan u gheset es te doene suldi doen. Ende doe vraechden die ridders ende seiden: Ende wat sullen wi doen? Ende hi seide tote hem lieden: Ghine moet niemen verduwen noch ghene pijnlijchede doen, ende laet u ghenoeghen met uwen renten jof met uwen sauten. Ende doe al dat volc waende ende pensden in hare herten van Janne dat hi ware Cristus, Jan antwor\de

ende seide tote hem allen: Ic dope u in watere, ne ware het sal comen i starkere dan ic bem na mi, wies ic niet werdech en bem tontbindene die riemen van sinen scoen; hi sal u dopen inden Heleghen Geest ende in viere. Wies wan es in sine hant ende hi sal purgieren siin coren ende hi sal vergaderen sine taerwe in sine scure, ende dat caf sal hi verbernen met ongheblussceliken viere. Ende vele andere dinghe riet hi ende predekede den lieden.

Dese epistel leestmen up den andren zondach vanden adevent ende bescrijft Sinte Pauwels ten Romeinen int xv capitel. **[Rom. 15: 4-13.]**

Broeders, so wat dingen so siin ghescreven, om onse leringhe siin si ghescreven, dat wi bi ghedoochsamicheden ende biden troost vanden scrifturen moeten hebben hope. De God van alre paciencie ende solace moete u gheven in dat selve te ghevroedene in mallijc anderen na Jhesus Kerste, so dat ghi met enen moede ende met enen monde moet eren Gode ende den Vader ons Heren Jhesus Kerst. Om dat welke ontfanghet onderlinghe,

also Cristus ontfinc u, in die eere Gods. Want ic secghe dat Jhesus Cristus was dienstman der besnidenesse om die <waerheit> Gods om te confiermeerne die belove der vadere, ende die lieden bi ontfaermecheden te eerne Gode, also het ghescreven es: Hier omme sal ic di belien onder dat volc ende ic sal <zinghen> diere namen, [ende anderwarven seghet die scrift: Verblijt u, ghi lieden, met sinen volke]. Ende noch seghet hi: Lovet onsen Here, alle die liede, ende up heftene, alle maniere van volke. Ende noch seghet Ysaye: Het sal wesen die wortel van Yesse, die sal up staen om te bereckene tfolc, ende in hem sullen lieden hopen. Die God van alre hope die moete u vervullen met alre bliscepen ende met payse in rechten ghelove, so dat ghi moet over vloeyen

van hopen ende vander dueghet des Helechs Geests.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int xxi capitel. [Lc. 21: 25-33.]

In dien tiden sprac Jhesus te sinen jongers: Het sullen tekene ghescien in die zonne ende in die mane ende in die sterren, ende in erdrike sal pine siin der liede van confusien der zee over mits haer gheluut ende ooc der andere watere ende vloeden; ende die lieden sullen droghe worden van anxten ende van lidene dat over al erdrike comen sal. Want de virtuten, dat es de moghenteden, der hemele die sullen beroert werden ende dan sullen *alle menscen* des menscen zuene zien comen in die wolken met groter macht ende moghenteit. Ende <alse> dese tekene beghinnen te ghesciene, so licht up u hoofden, want uwe verlossinghe naket. Doe seide Jhesus sine jongren dese ghelikenesse: Siet anden vigheboom ende an alle andre bome: wanneer dat si in der jeghenwoordecheit vrucht ute hem *laten ofte* bringhen, so weti wel dat die zomer es bi. Ende u secgic, wanneer dat ghi ziet dese dinc ghevallen, so weet dat hemelrike es bi. Vorwaer, sprac Jhesus, secgic u dat dit gheslachte, dats die mensceit, niet vergaen ne sal, en si dat al dit si ghesciet. Hemel ende erde, sprac Jhesus, sal over liden ofte vergaen, maer mine woort en sullen niet over liden.

[Exposicie: 5r-8r]

Dese epistel leestmen swonsdages daer naer ende bescrijft Malachie de prophete int iii capitel. [Mal. 3: 15 + 4: 5-6.]

Dese dinghen seghet onse Here God: Siet, ic sende minen ingel ende ic sal ghereden doen minen wech vor mijn ansichte. Ende alte hants sal hi comen te siere temple die grote Here dien ghi zouct, ende die ingel vanden testamente dien ghi wilt. Siet, hi comt, seghet onse Here van vele maniere van volke. Ende wie sal moghen ghepensen den dach van siere toe comste, ende wie sal staen omme hem te ziene? Want hi es alse i vier blasende ende alse der vulres cruut; ende hi sal sitten blasende ende zuverende dat zelver, ende hi sal purgieren Levis kinderen ende hi salse purgieren ghelijc goude ende zelvere, ende sie sullen Gode wesen offerende sacrificien in gherechtecheden. Ende onsen Here sal ghelieven die sacrificie of offranden van Judea ende van Jherusalem, ghelijc den daghen vander werelt ende ghelijc den ouden jare. Ende ic sal toe comen tote u in vonnessen ende ic sal wesen ene snelle orconde den

ghenen die quaet doen ende den onzuveren ende dien verzwoornen lieden ende dien die calengieren den loon vanden werclieden, ende die tonder houden wedewen ende weesen, ende die verduwen de pelegrime ende die mi niet ontzien, seghet onse Here. Siet, ic sal u senden Elyen den prophete, eer comen sal de dach ons Heren groot ende vreeselijc. Ende hi sal bekeren die herten van dien vaderen ten kinderen, entie <herten> vanden kinderen te haren vaderen, seghet onse Here almachtech.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int xi capitel. [Mt. 11: 11-15.]

In dien tiden seide Jhesus tote den scaren van lieden ende sinen jongers: Ic secghe u waer, het ne stont up noyt meerre onder die zuenen van wiven dan Jan Baptiste, ende die minder es int hemelsce rike es meerre dan hi. Vanden tiden Jans Baptisten tote nu ghedoghet dat hemelsce rike cracht, ende die crachteghe ghegripent. Want alle die propheten ende die wet propheteerden tote Janne; ende eist dat ghijt wilt ontfanghen, hi es Elyas die toe te comene es. Die heeft oren van hoorne, die hore.

Dese ewangelie leestmen sfrindaghes daer naer ende bescrijft Sinte Jan int i capitel. [Ioh. 1: 15-18.]

In dien tiden Jan gheeft orconde van onsen Here ende hi roupt ende seit: Dese was van wien ic seide: die na mi es toe comende, hi es vor mi ghemaect, bedi hi was vor mi. Ende van siere vervulthede hebben wie alle ontfanghen gracie om gracie, bedi die wet es bi Moysesse ghegheven ende die waerhede es ghemaect bi Jhesus Kerste. Gode ne sach noyt gheen man; die <enighe> zuene, die die es inden scoot siins vader, hi hevet gheraden.

Dese epistel leestmen up den derden zondach vanden adevent ende bescrijft Sinte Pauwels te dien van Corinten int iiii capitel [1 Cor. 4: 1-6.]

.

Broedere, over al sulc moete ons houden elc mensce als die dienst lieden Jhesus Kerst ende bereckers vanden hemeliken dinghen Gods. Ende hier soectmen onder die bereckers, dat elc moete worden vonden ghetrouwe. Ic rekene dat over alre minst dat ic van u lieden worde ghejugiert, jof van mensceliken daghe, ne ware niet indien bem ic gherechtech ghemaect, dat ic niet jugiere mi selven. Want ic ne weet niet wat ic selve bem; die mi jugiert dats onse Here. Ne wilt dan niet vor tijt jugieren, tote dat sal comen onse Here, die sal verlichten die bedecte dinghen der deemsterheden, ende hi sal openbaren die rade der herten, ende dan sal elkerlike lof wesen van Gode.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int xi capitel. **[Mt. 11: 2-10.]**

In dien tiden, doe Jan hoorde daer hi lach ghebonden inden carkere die miraclen Cristi, doe sendi ute twee van sinen jongren, ende dede Cristo vraghen aldus: Bestu die comen sal, of beden wi eens anders? Jhesus antwoorde den jongheren ende seide: Gaet weder, bootscapt Janne die dinghen die ghi ghehoort ende ghezien hebt. Blende zien ende crepele wandelen, beziecte worden reine ghemaect, dove horen, die dode staen up ende die arme werden over mits predekene gheleert; ende zalech es, sprac Jhesus, die in mi niet ne wert ghescandelizeert. Doe dese ii jongren wech ghinghen *van Jhesumme alse weder te comene te Sinte Janne*, begonste Jhesus te predekene den scaren toe *alse te prisene* van Janne ende seide: Waer toe ghincdi ute indie woestine? Wat woudi daer zien? Een riet dat metten winde hare waert ende dare waert gheworpen wert? Maer

waer toe ghincdi ute, wat woudi zien? Een mensce met sachten ghecleet? Siet, *sprac Jhesus*, die hem cleden met zochten cledren, die siin inder coninghe huse. Maer *Jhesus spreect* wat woudi zien doe ghi ginct ute in die woestine? Woudi zien enen prophete? Ja, *sprac Jhesus, doe ghi Sinte Janne saget, doe saechdi enen prophete, want hi seide dinghen die toe comen souden, ende hi was* meerre dan i prophete, *want hi toghede mi metten vingre*. Dit es, *sprac Jhesus*, die ghene daer of ghescreven es *inden prophete Malachias, daer sprac die vader inder godheit tote sinen zuene:* Sich, ic sende minen ingel vor diin anscijn, die dinen wech ghereden sal vor di, *dat es daer du comen sals*.

[Exposicie: 9v-11r]

Dese lesse leestmen swonsdaghes daer naer quatuor tempre ende bescrijft Ysaye de prophete int ii capitel. **[Is. 2: 2-5.]**

In dien daghen seide Ysayas de prophete: Het sal wesen in den achtersten daghen ghereet een berch

vanden huse ons Heren int hogheste van alden bergen, ende hi sal worden up heven boven hillen, ende alle die lieden sullen vloeyen tote hem. Ende vele lieden sullen gaen ende secghen: Comt, ende weten clemmen ten berghe ons Heren ende tote den huse des Gods Jacobs, ende hi sal ons leren sine weghe ende wie sullen wandelen in sine padeline, bedi ute Syon sal gaen die wet ende dat woort Gods van Jherusalem. Ende hi sal jugieren die lieden ende hi sal argueren vele volcs; ende sullen hare zwerde temperen in couters ende hare glavie in zesenen; teen volc ne sal niet jeghen dander up heffen sine zwerde ende sine sullen hem nemmeer oufenen te wighe. <Huus> van Jacoppe, comet, weten wandelen int lecht sHeren ons Gods.

***Dese epistel leestmen up den selven dach ende bescrijft Ysaye de prophete int vii capitel. Ende men leest ooc dese epistel tallen onser vrouwe messe tusscen den adevent enter lichtmesse*. [Is. 7: 10-15.]**

In dien daghen sprac onse Here te Achaz ende seide: Eessce di een teken van dinen Here dinen God int diepe vander hellen of int upperste daer boven. Ende Achaz seide: Ic ne sal niet heesscen ende ic ne sal niet tempteren den Here. Ende hi seide: Hoort danne, die vanden huse Davits: Eist u niet [clene] moylijc [te wesen den menschen, want ghi moylijc] sijt ooc minen God? Daeromme sal u gheven de Here i teken. <Ziet>, ene maecht sal ontfaen ende baren enen zone, ende sine name sal werden gheheten Emanuel, dat bediet God met ons. Buetre ende honech sal hi eten, dat hi <conne> weder <steken> tquade, ende kiesen tgoede.

***Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int i capitel*. [Lc. 1: 26-38.]**

In dien tiden die ingel Gabriel wart ghezent van Gode in enen stat van Galyleen die gheheten was Nazareth, tote ere maecht,

die ghezekert was enen man die gheheten was Joceph; ende dier maecht name *was gheheten* Maria. Ende doe dingel comen was binnen, *daer die joncvrouwe Maria was*, sprac hi hare aldus an: God groete di vul van gracien, *dat es God* es metti; du best ghebenedijt onder *alle* vrouwen. Doe die joncvrouwe die groete des ingels hadde ghehoort, wert si ontset in sine woorden, ende pensde in haer selven wat die groete bedieden mochte. Doe sprac die ingel *anderwaerven* tote diere joncvrouwe Marien aldus: Maria, ontsich di niet, want du heves vonden gracie vor Gode; sich, *sprac die ingel*, du sout in dinen lechame ontfaen ende du suls enen zone bringhen ter werelt, ende dies name saltu heten Jhesum. Dit kint, *sprac dingel*, sal groot siin ende sal heten zuene dies alre upperst ende die Here God sal gheven desen kinde den *stoel of* zetel siins vader Davits; ende dit kint sal regneren in Jacobs huus ewelike ende siin conincrike sal nemmermeer ende nemen. Doe antwoorde Maria den ingel

ende sprac aldus: Hoe sal moghen, *sprac si*, dit ghescien? want ic ne bekenne ghenen man. Die ingel *Gabriel* sprac weder tote diere joncvrouwe: Die Heleghe Geest sal comen van boven in di ende de cracht *ende moghenteit* des alre upperster sal di over scinen. Ende daer omme, *sprac dingel*, dat helechdom dat vandi gheboren wert, sal heten die Gods zone. Sich hier, *sprac dingel*, Elysabeth diin nichte heeft ontfaen in haerre ouden ende dit es de seste maent hare, die ondrachtech es gheheten *ende na loop der naturen ontfaen heeft*, want elc woort en es niet ommue\ghenlijc

te Gode. Doe antwoorde Maria: Sich, hier *es* die dierne ons Heren *ofte Gods*, mi ghescie na dinen woorden.

[Exposicie 12v-30v]

Dese lesse leestmen sfrindaghes daer naer quatuortempre ende bescrijft Ysaye de prophete int xi capitel. [Is. 11: 1-5.]

Dese dinghen seghet onse Here God: Het sal ute gaen ene roede vanden wortele van Yesse ende ene bloeme sal up clemmen van haren wortele. Ende daer up sal rusten die geest ons Heren, de geest van vroescepen ende van verstannessen, de geest van rade ende van starcheden, de geest van sciencien *of van consten* ende van goedertierheden; ende de geest vander vreese ons Heren salne vervullen. Hine sal niet jugieren na den ziene vanden oghen, no na dat horen vanden oren ne sal hi niet argueren, ne waer hi sal jugieren in gherechtecheden die arme lieden ende hi sal argueren in effentamecheden over die goedertiere van erdrike, ende sal slaen tlant metter roede van sinen monde, ende metten geeste van sinen lippen sal hi verslaen den quaden mensce. Ende gherechtechede sal werden dat gordel van sinen lendenen ende tghelove sal siin i gordel van sinen nieren.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int i capitel. [Lc. 1: 39-47.]

In dien tiden stont Maria up ende ghinc int gheberechte met haesten, in

eene poort van Judea; ende soe ginc in Zacharias huus ende groete Elysabetten. Ende het gheviel, alse Elysabeth hoorde de groetenesse van Marien, dat verblide dat kint in haren lechame, ende Elysabeth wort vervult metten Heleghen Geest ende soe riep met ere groter stemmen ende

seide: Ghebenedijt du onder alle wive, ende ghebenedijt es de vrucht diins lechamen. Ende wane comet mi dat, dat die moeder miins Heren comt te mi? Bedi also houde alse die stemme van diere groetenessen quam in mine oren, verblide met bliscepen dat kint in minen lechame. Ende zalech bestu, die gheloves, bedi die dinghen sullen worden vuldaen in di, die di gheseit siin vanden Here. Ende Maria seide: Mine ziele maect groot den Here ende miin geest es verblijt in Gode mine zalechede.

Dese lesse leestmen tsaterdaghes daer naer quatuortempre ende bescrijft Ysaye de prophete int ix capitel. **[Is. 19: 20*b*-22.]**

In dien daghen sullen sie roepen vanden ansichte des gheens diese pijnt, ende hi sal hem senden enen behoudere ende enen voren vechtere, diese verlosse. Ende onse Here sal worden bekennet vanden lande van Egypten ende die Egyptiene sullen bekennen onsen Here up dien dach, ende si sullen oefenen in offranden ende in ghiften, ende si sullen belove gheloven onsen Here ende ghelden. Ende onse Here sal slaen tlant van Egypten met ere plaghe ende hi salt weder ghenesen. Ende si sullen weder keren tonsen Here, ende hi sal hem worden goedertiere, ende hi salse ghenesen, onse Here onse God.

Die ander lesse up den selven dach ende bescrijft Ysaye de prophete int xxxv capitel. **[Is. 35: 1-7*a*.]**

Dese dinghen seget onse Here God: Die woes\te

stede ende sonder wech sal verbliden ende die enechede sal verheughen ende bloeyen ghelijc der lelyen. Groeyende salse groeyen ende verheugen verblidende ende lovende; die glorie vanden Lybane es hare ghegheven, die chierhede vanden Carmele ende van Saron; si sullen zien de glorie ons Heren entie chierhede ons Gods.

Conforteert die ombondene handen ende die cranke cnien maket staerc. Secget, ghi clene van moede: Conforteert u selven ende ne ontziet u niet; siet, u God sal wrake bringhen van weder lone; God hi sal comen ende u behouden. Ende dan sullen worden ondaen die oghen vanden blenden lieden ende die oren vanden doven lieden sullen bliken. Dan sal ghelijc

den hert springhen die manke ende die tonghe vanden stommen lieden sal worden ondaen, bedi indie woestine siin uut ghesprongen die watere ende die beken in die eenlike steden. Ende die droghe was in ghewaden ende die dorstech was in fonteinen van watere, seghet onse Here almachtech.

***Die derde lesse up den selven dach ende bescrijft Ysaye die prophete int xl capitel*. [Is. 40: 9-11*a*.]**

Dese dinghen seghet onse Here: Up enen hoghen berch clemme, die predecst in Syon; up heffe in starcheden dine stemme, die predecst in Jherusalem; up heffe, ne ontsiedi niet. Sech den poorten van Judea: Siet hier uwen God; siet, onse Here God sal comen in starcheden, siin arm sal regneren boven al, siet hier sinen loon met hem ende siin werc vor hem. Ghelijc dat een herde sal voeden siin kuekenoot, in sine arme sal hi vergaderen sine lammere ende salse lichten in

sine scoot, onse Here onse God.

De vierde lesse up den selven dach ende bescrijft Ysaye de prophete int xlv capitel. [Is. 45: 1-8.]

Dese dinghen seghet onse Here tote Cyruse minen ghesmaerden, wies rechter hant ic hebbe ghegrepen, omme dat ic onderwerpen sal vor siin ansichte alle lieden, ende die ricghen vanden coningen ommekeren, ende ic vor hem ondoe die doren, ende die poorten ne sullen niet worden beloken. Ic sal gaen vor di ende ic sal die orgelieuse van erdrike omoedeghen; die coperine porten sal ic verterden ende die yserine scoven sal ic breken. Ende ic saldi gheven die bedecte scatte ende die verhoolne dinghen van secreten, om dattu moets weten dat ic bem Here die roepe dine name, God van Israel. Omme Jacob minen cnape ende om Israel, minen vercoorne; ende ic riep di bi diere name; ic was di ghelijc makende, ende du kennes mi niet. Ic bem Here, ende het nes gheen ander; buten mi nes gheen God.

Ic hebbe di up ghescort, ende du en kennes mi niet, om dat si moeten weten die die siin vander zonnen up gane ende die van daer neder valle, dat ne gheen God es sonder mi. Ic bem Here, ende het nes gheen ander, die formere dat licht ende make van niete de deemsterheden; ende ic make pays ende make van nieute dat quade, ic bem Here, doende alle dese dinghen.

Dauwet, ghi hemele, van boven, ende wolkene moeten reinen den gherechteghen; die erde moete worden ondaen ende moete groeyen enen behoudere, ende die gherechtechede moete mede up risen; ic bem Here, diene van nieute hevet ghemaect.

Dese epistel leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte

Pauwels ten Tessalonicensen int ii capitel. [2 Thess. 2: 1-8.]

Broedere, wi bidden u bider toe comste ons Heren Jhesus Kerst ende onser vergaderinghen in hem, dat ghi niet varinghe wort beroert van uwen zinnen, no dat ghine weest niet vervaert, no biden geesten, no bi sermoene, no bider epistelen die es <ghezent> als bi ons, als of <bi> soude wesen thants ons Heren dach. Niemen moete u bedrieghen in gheere manieren, bedi het ne si dat eerst come discoort ende worde gheopenbaert die [mensche der zonden], die zone van verliese, die es adversaris ende hem verheft boven al dat men seghet dat God es, jof dat men houfent, also dat hi sitte in den tempel Gods, hem vertoghende als of hi ware God. Ne hebdi niet onthouden, als ic noch was met u, dat ic u seide dese dinghen? Ende nu weti, wat dat hout, dat hi moete worden gheopenbart in sinen tiden. Bedi hi werct nu bedecthede siere quaetheden, in also velen, die nu hout, dat hi houde, tote dat hi worde vander medewaerde. Ende nu sal wesen gheopenbaert die quade, die onsen Here Jhesus Kerste [sal] verslaen metten geeste van sinen monde, ende hi salne destrueren metten verlichten siere toe comsten.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int iii capitel. [Lc. 3: 1-6.]

In dien tiden, int xv jaer vanden keyserike des keysers Tyberius, als Pontus Pylatus procureerde *ende bereet* tlantscap van Judea ende Herodes tetrarcha was van Galylee over tfierendeel ende Philips siin broeder was vanden lande Yturee ende Draconitudis conincrike alse here over tfierendeel ende ooc vanden lande Lisanea Abiline, onder Anna ende Caypha *twee*

princhen vanden papen, twoort ons Heren wart ghemaect indie woestine up Janne, Zacharias zone. Ende hi quam in alt conincrike der Jordanen, predekende tdoopsel van penitencien in verlanessen der zonden, alsoot ghescreven es in Ysayas tspropheten bouc van sermoenen: Des roepende stemme es ghehoort in die woestine: ghereet ons Heren wech ende maect recht sine manpade. Elc dal sal werden vervult ende elc berch ende <hil> sal werden ghenedert, ende alle quade dinghen sullen wesen int rechte ende die wreede dinghen sullen wesen in effenen weghen, ende elc vleesch sal zien de zalecheit Gods.

Dese epistel leestmen up den vierden zondach vanden adevent ende bescrijft Sinte Pauwels ten Philippensen int iv capitel. **[Phil. 4: 4-7.]**

Broedere, verblijt altoos in onsen Here, ende noch secgic u: verblijt. Uwe ghemanierthede moete cont wesen allen lieden, want onse Here es ons bi. Ne weest niet belemmert, ne ware in alre bedinghe ende begherte, met Gode te dankene, moeten uwe bedinghe cont worden vor Gode. Ende die pays Gods, die gaet boven allen zinnen, die <moete> wachten uwe herten ende uwe verstannessen in Jhesus Kerst onsen Here.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int i capitel. **[Ioh. 1: 19-28.]**

In dien tiden senden die Joden van Jherusalem priesters ende dyakenen tote Janne om te vraghene hem: Du, wie beste? Ende hi lyets ende loghenes niet; ende es ghelyet: Bedi ic ne bem niet Kerst. Ende si vragheden hem: Wie bestu danne? Elyas? Ende hi seide: Ic ne bems niet. Bestu prophete?

Ende hi antworde: Neen ic. Ende si seiden hier omme te hem: Wie bestu, dat wi moghen gheven antwoorde hem die ons senden? Wat secghestu

van di selven? Hi spreect: Ic bem ene stemme sgeens die roupt indie woestine: Ghereet Gods wech, alse Ysayas de prophete seide. Ende die bode die ghezent waren vanden Pharizeewen, si seiden te hem ende vraechden: Waer omme doopstu, oftu niet best Kerst, noch Helye, oft i prophete? Jan antwoorde hem, secghende: Ic dope int water; hi stont in medewaerde van u lieden, die ghi niene weit. Hi es die na mi te comene es ende die ghemaect es vor mi, *ende eer ic*, wies rieme van sinen ghescoisel ic niet werdech en bem dat ict ombonde. Dese dinghen waren ghedaen in Betania over die Jordane, daer Jan was dopende.

***Dese epistel leestmen swonsdages daernaer ende bescrijft Sinte Pieter int iii capitel*. [2 Petr. 3: 8-14.]**

Lieve kindere, dit ne moete u niet siin verholen, bedi i dach met *Gode onsen* Here es ghelijc dusent jaren ende m jaer ghelijc enen daghe. Onse Here nes niet traech van sinen belove, also eneghe wanen, ne ware hi werct met ombedecheden om u lieden, om dat hi niet en wille dat eneghe bederven, ne ware dat si alle worden bekeert te penitencien. Die dach ons Heren sal toe comen als i dief, inden welken die hemele met ere groter druust sullen over liden <entie> elementen sullen van hitten werden ontlaten. Als al dese dinghen dan sullen werden te broken, hoe ghedaen suldi moeten wesen in heleghen *conversacien jof* wandelinghen ende in goedertierhede, ombedende der toe comste des daghes ons Heren Jhesus Kerst, bi den welken die hemele bernende sullen worden ontlaten entie elementen metter hitten van viere sullen verderven? Niewe hemele ende niewe erdrike sullen worden;

na sine belooftucht siin wi ombeidende, in die welke gherechtechede woent. Om dat welke, lieve kinderen, ombeidende dese dinghen, piint u ombesmit ende ombevlect te wordene vonden them in payse.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int iii capitel. [Mt. 3: 7-11.]

In dien tiden sach Jan vele vanden Pharizeewen ende vanden Saduceen comen te sinen doopsele, ende hi seide tote hem lieden: Gheslachte der serpenten, wie heeft u ghetoocht te vliene vander toe comender gramscepen? Doet dan wardeghe vrucht van penitencien, ende niet ne wilt secghen onder u lieden: wi hebben enen vader Abrahamme, want ic secghe u lieden dat God machtech es van desen steenen te verweckene Abrahams kinderen. Want nu es die aex gheset ten wortele vanden bome. Elc boom danne die niet ne maect goede vrucht, hi sal werden of ghehouwen ende ghezent ten viere. Ic dope u in watere in penitencien ende die na mi es te comene, die es starker dan ic, vanden <welken> ic niet werdech en bem te draghene sine scoen; hi sal u dopen inden Heleghen Geest ende in viere.

Dese ewangelie leestmen sfrindaghes daer naer ende bescrijft Sinte Jan int i capitel. [Ioh. 1: 15-18.]

In dien tiden gaf Jan orconscepe van onsen Here ende hi riep ende seide: Dese was van wien dat ic seide: Die na mi te comene es, hi es vor mi ghemaect, want hi was eer dan ic. Ende van siere vervulte hebben wie alle ontfanghen gracie om gracie. Bedi die wet es ghegheven bi Moyses ende gracie ende warachtechede es ghemaect bi Jhesus Kerste. Gode en sach oyt niemen; die eneghe zone die es inden scoot des vaders, hi heeft vertelt.

Dese epistel leestmen in shelechs kerst avonde ende bescrijft Sinte Pauwels ten Romeinen int i capitel. **[Rom. 1: 1-6.]**

<Ic> broeder Paulus, cnape Jhesus Kerst, gheheten apostel, vergadert in die ewangelie Gods, die hi hadde belovet te voren bi sinen prophete in die heleghe Scrifturen, van sinen zuene die hem es ghemaect vanden zade Davits na den vleesche; die vorzien es de Gods zone in machten na den geeste van helecheden vander verrisenessen der doden, ons Heren Jhesus Kerst, biden welken wi hebben ontfaen gracie ende apostelscap te wesene onderhorech den ghelove in allen lieden om sine name, in die welke ghi ooc sijt gheheten ons Heren Jhesus Kerst.

Dese ewangelie leestmen up den selven avent ende bescrijft Sinte Matheus int i capitel. **[Mt. 1: 18*b*21.]**

In dien tiden, als onder trouwe was ghedaen Maria, Jhesus moeder, Joceppe, vor dien dat si souden vergaderen, essoe vonden in haren lechame hebbende vanden Heleghen Geest. Ende Joceph haer man die een gherechtech mensce was, hine wiltse niet wroeghen, ne waer hi wiltse bedectelike laten. Ende als hi dese dinghen pensede, ziet waer die ingel ons Heren hem openbaerde in sinen slaep ende seide: Joceph, Davits zuene, ne ontziedi niet te nemene Marien dijn wijf, want dat in hare gheboren es, es vanden Heleghen Geest. Ende soe sal baren enen zone, ende du sult heten sinen name Jhesus, want hi sal behouden siin volc van haren zonden.

Dese lesse leestmen shelechs kerstmesse ende bescrijft Ysaye de prophete int ix capitel. **[Is. 9: 2, 6-7b.]**

Dese dinghen seget onse Here: Dat hedyne volc dat wandelde in eems

terheden, heeft ghezien groot licht; die ghene die woenden int rike der scade vander doot, hem es gheresen i licht. Want i clene kint es ons gheboren ende ons es ghegheven een zone, ende sine heerscepie es ghemaect up sine scoudren, ende sine name sal siin gheheten wonderlijc raet ghevere, die starke God, die vader der toe comender werelt, prinche van payse. Sijn ghebod sal werden ghemenechfout ende van sinen payse ne sal wesen ne gheen ende; up Davits sitten ende up siin rike sal hi sitten, om dat hijt vast sal maken ende verstarken in vonnessen ende in gherechtecheden, van nu tote ewelike ghedurende.

Dese epistel leestmen ter selver messe ende bescrijft Sinte Pauwels te Tytuse int ii capitel. [Tit. 2: 11-15a.]

Lieve zuene, die gracie <Gods ons behouders> heeft hare gheopenbaert allen menscen, lerende ons dat wie souden verloochenen onghenadechede ende die werlike begherten, ende om dat wie sullen leven soberlike ende gherechtelike ende goedertierlike in dese werelt, ombedende die heleghe hope ende die toe comst der glorien des groots Gods ende ons behouders Jhesus Kerst, die gaf hem selven over ons lieden, om dat hi ons soude verlossen van alre quaetheden ende om dat hi ons zuver soude maken te sinen

bouf een ontfanghelijc volc, volghende goede ghewerken. Dese dinghen sultu spreken ende troosten in Jhesus Kerste onsen Here.

Dese ewangelie leestmen ter selver messe ende bescrijft Sinte Luuc int ii capitel. [Lc. 2: 1-14.]

In dien tiden was uut ghegheven een ghebod van Augustuse den keyser, dat men soude bescriven al die werelt. Dese eerste bescrivenesse was ghedaen van Cyrinusse die was baelju van Syrien. Ende alle die lieden ghingen

om hem te beliene elkerlijc in sine poort. Ende Joceph die ghinc up van Galylea vander poort te Nazareth int lant van Judea, in Davits poort die men heet Bethleem, ende omdat hi was van den huse ende vanden gheslachte Davits, dat hi soude <belien> met Marien, sinen ghetrouweden wive die kint drouch. Ende het gheviel, doen si daer waren, dat vervult siin hare daghen dat soe soude baren. Ende soe baerde haren zone den eerst ghewonnen, ende soe bewantene in cledren ende leidene in ene crebbe, bedi daer en was hem ghene andre stede dan dat stal te sinen bouf.

Ende in dat rike waren herden wakende ende wachtende de wakinge vander nacht up hare beesten. Ende ziet waer die ingel ons Heren stont neffens hem lieden, ende de claerhede Gods omme sceense, ende si waren vervaert met groter vreesen. Ende die ingel seide tote hem lieden: Ne ontziet u niet, want ziet, ic bootscepe u grote bliscepe, die wesen sal alden volke, bedi ons es gheboren heden die behoudere, die es *onse Here* Kerst Jhesus, in die stat Davits. Ende dit sal wesen u litekin: ghi sult vinden dat kint ghewonden in cledren ende gheleit in ene crebbe. Ende thants was metten ingel ene grote menechte van rudderscepe vanden hemelsce heercrachten lovende Gode, ende si seiden: Glorie *moete wesen* int alre hogeste Gode ende in erdrike pays *allen* lieden die sijn van goeden wille.

Dese lesse leestmen ter middelmesse in kerstdaghe ende bescrijft Ysaye de prophete int lxi capitel. **[Is. 61: 1-3.]**

Dese dinghen seget onse Here: Die geest ons Heren es boven mi, om dat hi mi heeft besmaert;

om te bootscepene den goedertieren heeft hi mi ghezent, ende om dat hi ghenesen soude die ghequetst siin van herten ende

om te predekene den ghevanghenen verlossinghe, ende den ghenen die siin besloten, dat men hem sal ondoen; ende omdat ic predeken soude een ghelieveleec jaer onsen Here ende den dach van wraken onsen Gode; om dat ic vertroosten soude alle die weenen, ende om dat ic vertroostinghe soude setten dien die screyende siin in Syon, ende om dat ic hem soude gheven die crone over asscen ende die olye van bliscepen over hare weenen ende den mantel van love over den geest vander droefheden; ende het sullen warden gheheten in hare starke der gherechtecheden, die plantinghe dies Heren om te glorificeerne *jof te lovene Gode*.

Int lxii capitel. [Is. 62: 11, 12*a*.]

Siet, onse Here heeft ghedaen horen tote in dat uterste van erdrike: Secghet ter dochter van Syon: siet, u behoudere comt; siet sinen loon met hem ende siin werc vor hem. Ende si sullense heten volc, verlost van Gode onsen Here.

Dese epistel leestmen ter selver messe ende bescrijft Sinte Pauwels te Tytuse int iii capitel. [Tit. 3: 4-7.]

Lieve zuene, die goedertierhede ende die menscelijchede ons Gods behouders heeft hare gheopenbaert, niet om die werke der gherechtecheden die wi hebben ghedaen, ne ware bi siere groter ontfaermecheden heeft hi ons behouden biden dwane van doopsele ende bider niewinghe vanden Heleghen Geest, die hi heeft ghestoort in ons overvloeyende bi Jhesus Kerste onsen behoudere, om dat wi, gherecht ghemaect mids siere gracien, moete siin *erfachtech jof* oir naer die

hope vanden eweliken levene in Jhesus Kerst onsen Here.

Dese ewangelie leestmen ter selver messe ende bescrijft Sinte Luuc int ii capitel. [Lc. 2: 15-20.]

In dien tiden spraken die herden onderlinghe: Laet ons gaen tote Bethleem ende weten zien dat woort dat ghedaen es, dat de Here hevet ghemaect ende ons lieden vertoghet. Ende si quamen met haesten ende vonden Marien ende Joceppe, ende dat kint gheleit in ene crebbe. Ende als si dat zaghen, bekenden si vanden woorden dat gheseit was tote hem lieden vanden kinde. Ende alle diet ghehoort hadden, hadden wonder ooc van dien dinghen die waren gheseit tote hem vanden herden. Ende Maria onthelt alle die woorde ende droechse in haer herte. Ende die herden sijn weder ghekeert glorificerende ende lovende Gode in allen dinghen die si hadden ghehoort ende ghezien, also het es gheseit tote hem lieden.

Dese lesse leestmen in kerst daghe ter homesse ende bescrijft Ysaye de prophete int lii capitel. [Is. 52: 610.]

Dese dinghen seget onse Here: Om dat sal weten miin volc mine name in dien daghe, bedi ic selve die sprac, siet ic bem hier. Hoe scone siin up die berghe die voeten des ghoens die bootsceept ende die predect pays, sgoens die bootsceept goede dinc, die predect zalechede ende die zeget Syon: Diin *Here diin* God sal regneren! De stemme van dinen bescouwers hebben up gheheven hare stemme, lovende *Gode* over een, bedi si sullen zien met oghen te oghen alse onse Here sal bekeert hebben Syon. Verblijt ende lovet alle te gadere, woestinen van Jherusalem, bedi onse Here heeft vertroost siin volc, hi heeft verlost

Jherusalem. Die Here heeft ghereet sinen heleghen arem in die oghen van allen lieden; ende alle die henden van erdrike sullen zien de zalechede ons Gods.

Dese epistel leestmen ter selver messe ende bescrijft Sinte Pauwels ten Ebreuscen int i capitel. **[Hebr. 1: 1-12.]**

Broedere, in menegherande sprake ende in vele manieren sprac God wilen eer tote onsen vaderen inden propheten, ende ten achtersten in desen daghen heeft hi ons ghesproken in sinen zuene, den welken hi heeft <gheset> oor van allen dinghen, biden welken hi ooc ghemaect heeft de werelden; die welke, om dat hi es die scemeringhe siere glorien ende die figure *jof ghedane* siere substancien, ende draghende alle dingen metten woorde siere moghentede, makende purgieringhe van zonden, sittet ter rechter hant der moghentede int hoghe, also vele beter ghemaect boven den inglen, als hi boven hem heeft ghecreghen aervelike onderscedeliker name. Want wien van desen inglen seide God in eneghen tiden: Du best miin zone, ic hebdi heden ghewonnen? Ende noch: Ic sal hem wesen in enen vader ende hi sal mi wesen in enen zone? Ende als hi noch in leet den eerst ghewonnen in al erdrike, seghet hi: Ende hem moeten anebeden alle die ingle Gods. Ende toten inglen seecht *God:* Die maect ingle sine geeste ende sine cnape ene vlamme van viere. Ende tote den zone: Diin troon, God, in die werelt der werelt; die roede van effeningen *jof van maten* es die roede van dinen rike. Du minnets gherechtechede ende hates die quaethede; daer omme heeft di ghesmaert God, diin God, met olyen van

bliscepen boven *alle* die deel hebben met di. Ende: Du int beghinsel, Here, funderets die *werelt jof* erdrike, ende die hemele siin tghewerke van dinen handen; sie sullen verderven, ende du blives *ghedurende*, ende si werden out [als een cleet], ghelijc enen decsele sultuse verwandelen ende si sullen werden verwandelt; ende du best de selve selve, ende dine jare ne sullen niet ghebreken.

Dese ewangelie leestmen ter selver messe ende bescrijft Sinte Fan int i capitel. **[Ioh. 1: 1-14.]**

Int beghinsel was twoort, ende twoort was in Gode, ende God was twoort. Dit was int beghinsel met Gode. Alle dinghe siin ghemaect bi hem, ende sonder hem nes niet ghemaect dat ghemaect es. In hem was leven ende dat leven was licht der lieden. Ende dat licht sciint in deemsterheden, ende die deemsterheden ne omme grepent niet. Het was een mensce ghezent van Gode, wies name was Jan. Dese quam in orconscepen, omdat hi orconscepe soude gheven vanden lichte, dat alle liede bi hem souden gheloven. Hine was niet tlicht, ne ware dat hi orconscepe soude gheven vanden lichte. Het was een warachtech lecht, dat verlichte elken mensce. Het was in die werelt ende die werelt es ghemaect bi hem, ende de werelt ne kennets niet. Hi quam in siin proper eyghen, ende de sine ontfinghene niet. Ne ware so hoe vele datten ontfingen, hi gaf hem macht te wordene die kindere Gods, dien ghenen die gheloven in sine name; die niet siin bi *ghenoechten van* den bloede, no bi den wille des vleeschs, no bi den wille van mannen, ne ware si siin gheboren ute Gode. Ende twoort es

ghemaect vleesch ende woende in ons leden; ende wi hebben ghezien sine glorie, glorie al eens enichs zoons vanden vader, vul gracien ende van waerheden.

Dese epistel leestmen up Sinte Stevens dach ende es bescreven in de Dade der Apostelen int vi capitel. **[Act. 6: 8-10 + 7: 54-60.]**

In dien daghen Steven die vul *was* van gracien ende van starcheden, dede miraclen ende grote tekene onder tfolc. Ende doe stonden up eneghe vander synagogen, die was gheheten vanden Libertinen, ende vanden Cyrenensen ende vanden Alexandrinen, ende die waren van Cecilien ende van Asyen, ende disputeerden jeghen Stevene; ende sine mochten niet weder staen de vroescepe ende den geest die sprac *in hem*.

Ende als si hoorden dese dinghen, worden si alle verblent in hare herten ende si criscelden metten tanden up hem. Ende also Steven was vul vanden Heleghen Geest, maercte hi inden hemel ende hi sach die glorie Gods [ende Jhesus staende ter rechter hant Gods] ende hi seide: Siet, ic zie den hemel ondaen [ende den zuene des menschen staende ter rechter hant der moghentede Gods]. Ende si riepen met ere groter stemmen ende stopten hare oren ende si daden ghemeenlike enen *loop met groter* druust up hem. Ende si worpene uter poort ende hebbene ghesteent; ende de orconden leiden hare clederen neffens den voeten van enen jonghelinc die hiet Saulus. Ende si steenden Stevene, die ane riep Gode ende seide: Here Jhesus, ontfanc minen geest. Ende hi cnielde ende riep met ere groter stemmen ende seide: Here, dune moets niet wreken up hem lieden dese zonde! Ende als hi dese dinghen hadde gheseit, so sliep hi in onsen Here.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int xxiii capitel. **[Mt. 23: 34-39.]**

In dien tiden seide Jhesus tote den scaren vanden Joden ende ten princhen vanden papen: Siet, ic sende tote u propheten ende vroede lieden ende scriben, ende van dien so suldi verslaen ende crucen ende *eneghe* van hem lieden suldi gheselen in uwe synagoghen ende ghi sulse persequeren *jof jaghen* vander eenre poort in dandere, so dat come up u al tgherechteghe bloet dat es ghestoort up erdrike, vanden bloede des gherechts Abels tote

den bloede Zacharias des zoons Barachien dien ghi verslouget tusscen den temple enten outare. Ic secgu over waer *dat* alle dese dinghen sullen comen up dit gheslachte. Jherusalem, Jherusalem, die verslaes die propheten ende steens die ghene die tote di siin ghezent, hoe dicken wildic vergaderen dine kinderen, ghelijc dat ene henne vergadert hare kiekinen onder hare vlerken, ende dune wilts. Siet, u huus sal u worden ghelaten al woeste. Want ic secghe u lieden, ghine sult mi niet meer zien, tote dat ghi sult segghen: Ghebenedijt *si* die comt in de name ons Heren!

Dese epistel leestmen in Sinte Jans daghe ewangelisten ende es bescreven inden bouc Ecclesiasticus int xv capitel. **[Sir. 15: 1-6.]**

Die Gode ontziet, hi sal doen goede dinc, ende die onthoudere es der gherechtechede, hi salse begripen; ende soe salne ghemoeten ghelijc een erachteghe moeder [ende zoe sal hem ontfaen als een wijf van haren magedome]. Soe salne voeden metten brode van levene ende van verstannessen ende soe sal hem drinken gheven dat water van zalegher vroescepen; ende soe sal vast worden ghemaect in hem ende ne sal niet worden gheboocht; ende soe salne onthouden, ende hine sal niet werden gheconfundeert; ende soe salne verheffen vor sine naeste

jof vrienden; inde medewaerde vander kerke sal hi ondoen sinen mont ende onse Here salne vervullen metten geeste van vroescepen ende verstannessen, ende hi sal hem andoen *dat cleet jof* de stole van glorien. Bliscepe ende hoghelijchede sal hi in trezore setten up hem, ende van ere eweliker name sal hine erfachtech maken, de Here onse God.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int xxi capitel. [Ioh. 21: 19*b*24.]

In dien tiden seide Jhesus tote Pietere: Volch mie. Ende Pieter keerde hem omme ende sach den jonghere dien Jhesus minde, hem volghende, die ooc in die achterste maeltijt ruste up Jhesus borste ende seide: Here, wie es die di sal verraden? Ende alse Pietere sach desen, seide hi tote Jhesus: Here, ende wat dese? Ende Jhesus seide tote hem: Aldus willic dat hi blive tote dat ic comen sal, wat gaets di an? Du volghe mi. Ende dese tale quam

uut onder die broeders dat die jongre niet soude sterven. Ende Jhesus diene seide niet, dat hi niet ne soude sterven, ne ware: aldus willic dat hi blive tote dat ic sal comen, wat gaets di an? Hier es die jonghere die orconscepe gheeft van desen dinghen ende dese dinghen screef; ende wi weten *wel* dat sine orconscepe warachtech es.

Dese epistel leestmen in alre kinderdaghe ende bescrijft Sinte Jan in Apocalipsi int xiv capitel. [Apoc. 14: 1-5.]

In dien daghen sach ic up den berch van Syon staen een lam, ende met hem hondert ende xliv dusent, hebbende sine name ende die name siins vader ghescreven in hare voorhoofden. Ende ic hoorde ene stemme vanden hemele ghelijc enen lude van vele wateren ende ghelijc enen lude van enen groten donre; ende die stemme die

ic hoorde, ghelijc der voys der cytholerendre in haren cytholen. Ende si zonghen ghelijc enen niewen zanghe vor dat sitten Gods ende vor de viere diere ende vor die ouderinghen; ende niemen mochte secghen dien zanc, sonder die hondert ende xliv dusent die <ghecocht> siin van erdrike. Dese siin die met wiven niet en siin bevlect, want si siin magheden. Dese volghen den lamme so waer soot gaet. Dese siin ghecocht van *allen* lieden *ende siin* in eghichten Gode ende den lamme; ende in hare mont nes vonden ghene loghene, ende si siin sonder smette vor den troon Gods.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int ii capitel. **[Mt. 2: 13-18.]**

In dien tiden die ingel ons Heren openbaerde hem Joceph in sinen slaep ende seide: Stant up ende nem dat kint ende siere moeder, ende vlie in Egypten, ende wes daer tote ict di sal secghen. Want het es te ghesciene dat Herodes sal zouken dat kint om *te verslane jof* te verliesene. Ende hi stont up ende nam dat kint ende siere moeder bi nachte ende hi voer in Egypten. Ende hi was daer tote dat Herodes starf, om dat vervult soude wesen dat gheseit was van onsen Here biden prophete die seghet: Ute Egypten riep ic minen zuene. Ende doen Herodes sach dat hi was bescerent vanden *drien* coninghen, was hi sere gram, ende hi sende ende dede verslaen alle die kinderen die waren in Bethleem ende in al haren enden, die waren van ii jaren ende daer beneden, na die tijt die hi hadde bevraghet van den *drien* coninghen. Doen was vervullet dat gheseit was bi Jeremien den prophete, die seide: Die stemme es ghehoort in Rama, weeninghe ende grote <hulinghe>; Rachel die be\weende

hare kinderen, ende soe ne wilde niet siin vertroost, om dat si niet ne siin.

Dese epistel leestmen sondages na kerstdach ende bescrijft Sinte Pauwels te dien van Galacien int iv capitel. **[Gal. 4: 1-7.]**

Broedere, hoe langhe tijt dat thoor clene es, so nes ghene differencie tusscen hem ende den cnape, als het nochtanne es here van allen dinghen, ne waer het es onder bezorghers ende belederes tote der tijt die vorset was vanden vader. Ende also wi lieden, doen wi cleene waren, waren wi dienende onder die elementen van der werelt, ne ware als quam die vervulte vander tijt, sende God sinen zuene, ghemaect ute enen wive, ghemaect onder die wet, om dat hi hem lieden die onder die wet waren, soude verlossen, om dat wi souden ontfanghen te wesene vercoorne kinderen. Ende om dat ghi sijt die kinder Gods, sende God den geest siins zoons in uwe herten, roupende: Vader, Vader. Ende also danne nu ne es gheen cnape, ne waer zone, ende eist dat hi es zone, so es hi ooc oir *naer Gode jof* bi Gode.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int ii capitel. **[Lc. 2: 33-40.]**

In dien tiden waren Joceph ende Maria Jhesus moeder wonderende om die dinghen die men seide van hem. Ende wel seide hem Symeoen ende seide tote Marien siere moeder: Sie, dese es gheset in vallen ende in verrisen van vele lieden in Israel ende in een teken dien sal werden wederseit, ende dijns selves ziele sal dor gaen een zwert, so dat worden gheopenbaert van vele herten die ghepense. Ende het was *daer* ene prophetesse, hiet Anna, Phanuels dochter, vanden gheslachte van Aser; dese was voort ghegaen in

vele daghen, ende soe hadde gheleeft vii jaer met haren man van haren maghedomme. Ende soe was wedewe tote *dat soe was out* lxxxiv jaer; de welke ne sciet niet van den tempel, met vastene ende met bedinghen dienende Gode nacht ende dach. Ende dese quam te dier selver wilen daer, ende beliede onsen Here, ende soe sprac van hem allen dien ghonen die ombeiden die verlossinghe van Israel. Ende als si alle dinghen hadden vuldaen na die wet ons Heren, siin si weder ghekeert in Galylee in hare porte te Nazareth. Ende dat kint wies ende wart gheconforteert vul van vroescepen, ende die gracie Gods was in hem.

[questie 40v-41v]

Die epistel van jaers daghe souct in kerstdaghe ter eerster messe.

Lieve zuene, die gracie.

Dese ewangelie leestmen in jaers daghe ende bescrijft Sinte Luuc int [*ii capitel*]. [Lc. 2: 21.]

In dien tiden, na dat vuldaen waren viii daghen dat men soude besniden dat kint, es gheheten sine name Jhesus, de welke was ghenoomt vanden ingel eer hi was ontfanghen *in siere moeder* lechame.

Die epistel van dertienavonde souct in kerstdaghe ter ander messe.

Lieve zone, die goedertierhede.

Dese ewangelie leestmen in dertien avonde ende bescrijft Sinte Matheus int ii capitel. [Mt. 2: 19-23.]

In dien tiden, als Herodes was begraven, siet waer die ingel ons Heren hem openbaerde Joceppe in Egyp\ten

in sinen slape ende seide: Stant up, ende nem dat kint ende siere moeder, ende ganc int lant van Israel; want sie siin begraven die sochten die ziele vanden kinde. Ende hi stont up ende nam dat kint ende siere moeder, ende quam int lant van Israel. Ende alse hi hoorde, dat Archelaus regneerde in Judea over Herodes sinen vader, ontsach hi hem daer te gane, ende wort vermaent in sinen slape ende ghinc int lant van Galylee. Ende hi quam ende woende in die poort die men heet Nazareth, om dat soude werden vervult dat gheseit es biden prophete: want hi sal heten Nazarenus.

[Exposicie: 42r-42v]

***Dese epistel leestmen in dertien daghe ende bescrijft Ysaye de prophete int lx capitel*. [Is. 60: 1-6.]**

Stant up *ende* wort verlicht, Jherusalem, bedi dijn licht es comen ende die glorie ons Heren es up di gheresen. Bedi sie, die deemsterheden sullen bedecken erdrike ende de donkerhede tfolc, ne ware boven di sal risen

onse Here ende sine glorie sal worden ghezien indi. Ende die hedene lieden sullen wandelen in diin licht ende die coninghe indie scemeringhe van dinen up risene. Heffe up al omtrent dine oghen ende sie: alle dese siin vergadert, si siin comen tote di; dine kinderen sullen comen van verren ende dine dochteren sullen verrisen van widen *steden*. Danne sultu zien ende overvloeyen, ende dine herte sal wonderen ende soe sal worden <ghespreet>, alse tote di sal worden bekeert die menechte van der zee ende alse die starchede der hediinre sal comen tote di. De overvloyte vanden kemelen sal di bedecken, die dromedarise van Madian ende van Epha; alle die van Saba sullen comen, bringhende goud ende wierooc, ende lof bootscepende onsen Here.

***Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int ii capitel*. [Mt. 2: 1-12.]**

Als gheboren was Jhesus in Bethleem *in ene stat* van Juda, in dien daghen des conincs Herodes, siet, waer *die drie* coninghe quamen van Oosten te Jherusalem, ende seiden: Waer es die gheboren es coninc vanden Joden? Want wi saghen sine sterre int Oosten, ende wi comen met *onsen* giften om hem te anebedene. Ende alse dat hoorde de coninc Herodes, es hi ontzet ende al Jherusalem met hem. Ende hi vergaderde al die princhen vanden papen ende die scriben vanden volke ende hi vraechde hem lieden waer Cristus soude siin gheboren. Ende si seiden tote hem: In Bethleem *in die stat* van Juda, want also eist ghescreven biden propheten: ende du Bethleem, lant van Juda, dune best niet die

minste onder de princhen van Juda, bedi ute di sal gaen een leedsman die berechten sal miin volc van Israel. Doen riep Herodes hemelijc de *drie* coninghen ende leerde narenstelike van hem lieden die tijt vander sterre die hem lieden openbaerde. Ende hi sendese in Bethleem ende seide: Gaet ende vraghet narenstelike om dat kint, ende alse ghijt hebt vonden, bootsceept mi weder, dat ic ooc moghe comen ende anebeden hem. Ende als si hadden ghehoort den coninc, voeren si wech; ende siet waer die sterre die si hadden ghezien int Oosten, hem lieden vor ghinc, tote dat soe quam ende daer boven stoet daer tkint in was. Ende als si sagen die sterre, siin si verblijt met groter bliscepen sere, ende sie ghinghen int huus ende vonden dat kint met Marien siere moeder, ende si vielen over hare cnien ende hebbene gheanebeet; ende si ondaden hare scatte ende offerden hem ghiften, goud, wierooc ende mirre. Ende si ontfanghende antwoorde in haren slaep, dat si niet weder keren souden tote Herodesse, bi enen andren weghe siin si weder ghekeert in haer rike.

[Exposicie: 43v-44r]

***Dese epistele leestmen up den eersten zondach na dertien dach ende bescrijft Sinte Pauwels ten Romeinen int xii capitel*. [Rom. 12: 1-5.]**

Broeder, ic bidde u bider

ontfarmicheden Gods, dat ghi ghevet uwe lechamen ene levende offrande, helech, Gode ghelievende, *dat* uwe dienst *moet siin* redenlijc. Ende maect u niet ghelijc deser werelt, ne ware wert gheconforteert in nieuheden van uwen zinne, so dat ghi moghet proeven welc si die goede wille Gods ende wel ghelievende ende vulmaect. Want ic secghe bider gracien *Gods* die mi es ghegheven, hem allen die siin onder u, niet meer te ghevroedene dan u behouvelijc es te ghevroedene, ne ware te ghevroedene in soberheden, elkerlijc also hem God hevet ghedeelt de mate vanden ghelove. Want also wi in enen lechame hebben vele lede, ne ware alle die lede ne hebben niet eens werc, also siin wi vele een lechame in Jhesus Kerste ende elkerlijc deen des anders let in Jhesus Kerste onsen Here.

***Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int ii capitel*. [Lc. 2: 41-52.]**

In dien tiden ghinghen Jhesus moeder *ende Joceph die siin* vader *hiet*, elkes jaers in Jherusalem in den dach vander feesten van Paesscen. Ende als Jhesus was out xii jaer, ende si ginghen te Jherusalem nader costume van dien daghe van feesten, ende alse die daghen waren ghehent, doen si weder souden keren, bleef dat kint Jhesus in Jherusalem, dat siin moeder ende vader niet ne wisten. Ende si waenden dat hi hadde ghesijn in *hare* gheselscap, ende quamen den wech van eere dachvaert ende si sochtene onder hare maghe ende onder hare kennessen. Ende als sine niet vonden, sijn si weder ghekeert in Jherusalem om hem te zoekene. Ende het gheviel naer den derden dach dat sine vonden inden tempel, sittende indie medewaerde van leerres, horende hem

lieden ende vraghende. Ende hem allen wonderde diene hoorden, van siere vroescepen ende van siere antworden. Ende als sine zaghen, heeft hem lieden verwondert *sere*. Ende siin moeder seide tote hem: Zone, wat heefstu ons ghedaen? Siet, dijn vader ende ic hebben di met droefheden ghezocht. Ende hi seide tote hem lieden: Wat eist dat ghi mi hebt ghezocht? Ne wisti niet dat ic moet wesen in die dinghen die minen vader toe behoren? Ende sine *wisten niet noch* verstonden niet twoort dat hi sprac tote hem lieden. Ende hi daelde met hem lieden ende quam te Nazareth, ende was hem onderdaen. Ende sijn moeder onthelt alle dese woorde ende drouchse te gader in haer herte. Ende Jhesus <prophiteerde> in vroescepen ende in ouden ende in gracien vor Gode ende vor die lieden.

***Dese epistel leestmen swonsdages daer naer ende bescrijft Sinte Pauwels ten Romeinen int iii capitel*. [Rom. 3: 19-26.]**

Broedere, wi weten want so wat dinghen so die wet spreect, spreect soe den ghenen die siin in die wet, dat elke mont moete worden ghestopt ende [al] die werelt moete worden onderdaen Gode, bedi van den ghewerken vander wet ne sal al menscelijc vleesch niet worden gherechtech ghemaect vor hem, want bider wet es de kennesse van zonden. Ende nu es sonder de wet de gherechtechede Gods gheopenbaert, gheorcont bider wet ende biden propheten. Ne ware die gherechtechede Gods es biden ghelove van Jhesus

Kerste up hem allen ende in hem allen die gheloven in hem, want het nes gheen tusscen sceet; want alle lieden hebben zonde ghedaen ende hebben noot vander glorien Gods, gherechtech ghemaect al willens bi siere gracien, bider verlossinghen die es in Jhesus Kerste dien God vo\re

micte te wesene ghenadechede *jof onse hulpe* biden ghelove in siin bloet, ten toghene van siere gherechtecheden omme de verlanesse der vorganghender zonden, inde sustineringe Gods, ter toghinghe van siere gherechtecheden in desen tiden, om dat hi moete siin gherechtech ende gherechtech makende den ghenen die es ute den ghelove Jhesus Kerst onsen Here.

***Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int i capitel*. [Ioh. 1: 29-34.]**

In dien tiden sach Jan Jhesus comen tote hem ende hi seide: Siet hier tlam Gods die of doet die zonden der werelt. Dese es van wien ic seide: Na mi comet i man die vor mi es ghemaect, bedi hi was vor mi. Ende ic ne wistene niet, ne ware om dat hi moete worden gheopenbaert in Israel, daer omme bem ic comen dopende in watere. Ende Jan gaf orconscepe ende seide: Want ic sach den Geest dalende ghelijc ere duve vanden hemele, ende hi bleef up hem. Ende ic ne wiste niet hem, ne ware die mi sende om te dopene in watre, die seide tote mi: Up wien du sult zien den Geest dalende ende blivende up hem, die es die doopt inden Helegen Geest. Ende ic saghet, ende ic gheve orconde dat hier es de Gods zone.

***Dese ewangelie leestmen sfrindaghes daer naer ende bescrijft Sinte Matheus int iv capitel*. [Mt. 4: 12-17.]**

In dien tiden als Jhesus hoorde dat Jan was ghelevert, ghinc hi int lant van Galylee, ende hi liet die stat van Nazareth ende quam ende woende in Capharnaum up die zee int ende van Sabulon ende van Neptalim, om dat soude worden vervult dat gheseit es biden prophete Ysayen *die seget:* Lant van Sabulon ende lant van Neptalim, wech der zee over die Jordane, <van Galylee vanden

hedynen lieden: dat volc> dat wandelde in deemsterheden, sach een groot lecht, ende die saten int rike van der scade der doot, i licht es up hem gheresen. Ende van dies maels begonste Jhesus te predekene ende te secghene: Doet penitencie, want dat hemelsce rike sal *u* naken.

Dese lesse leestmen up de octave van dertiendach ende bescrijft Ysaye de prophete int [Is. 25: 1 + ? + 35: 10 (51: 11) + 41: 18 + ? + 12: 3, 4*a*, 4*b*, 5.]

Miin Here, miin God, ic sal di eeren ende ic sal lof gheven <dire> name, die does wonderlike dinghen. Dijn warachteghe oude raet moet ghescien. Here, diin arem es harde hoghe, God van Sabaoth, crone van hopen, die verchiert es met glorien, die wies steden moete verbliden ende die woestinen vander Jordanen moeten blide wesen; ende miin volc sal zien die hoechede sijns Heren ende die moghentede Gods, ende het sal comen in Syon met bliscepen ende ewelike bliscap sal wesen up siin hooft, lof ende overvloeyende bliscepe. Ende ic sal ondoen indie berghe de vloeden ende indie medewaerde vanden velde sal ic doen springhen fonteinen, ende dat darsteghe lant sonder water sal <ic> confonderen. Siet hier miin kint sal worden verhoecht ende up heven ende hi sal harde hoghe wesen. Ghi sult sceppen watere in bliscepen vander fonteinen des behouders ende ghi sult secghen indien dach: Beliet onsen Here ende aneroept sine name; maect cont onder dat volc sine dogheden. <Zinget> onse Here, bedi hi hevet wonderlike dingen ghemaect; bootsceept dit in al erdrike, seghet die Here almachtech.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int iii capitel. [Mt. 3: 13-17.]

In dien tiden quam Jhesus van Galylea indie Jorda\ne

tote Janne, om dat hi soude worden ghedoopt van hem. Ende Jan verboot hem ende seide: Ic bem sculdech van di te werdene ghedoopt, ende du comes tote mi? Ende Jhesus antwoorde ende seide te hem: Laet ghescien nu, want aldus eist behoevelijc dat wi vervullen alle gherechtechede. Doen liet hi hem. Ende als Jhesus was ghedoopt, te hant ghinc hi uten watere. Ende ziet waer die hemele hem siin ondaen, ende hi sach den geest Gods dalende ghelijc ere duve ende comende up hem. Ende zie ene stemme quam vanden hemele ende seide: Hier es miin verminde zone inden welken ic mi wel ghenoeget bem.

***Dese epistel leestmen up den eersten zondach na der octave van dertiendaghe ende bescrijft Sinte Pauwels ten Romeinen int xii capitel*. [Rom. 12: 6-16a.]**

Broedere, hebbende ghiften na die gracie Gods die ons es ghegheven, tusscen scedelijc wesende, *jof in misseliken manieren*, jof prophicien na die redene vanden gheloven, jof dienst in *deen den anderen* te diene, jof die leert in leringhen, die troost in troostinghen, die ghevet in simpelheden, die boven es in zorechvuldecheden, die ontfarmichede doet in bliscepen. Minne sonder ghevensthede, hatende tquade ende clevende an tgoede; broederlike caritate onderlinghe minnende; in mallijc anderen te voortgane met erachtecheden; in *goeden* besicheden niet traech; bernende inden geeste; onsen Here dienende; in hopen verblidende; in tribulacien ghedoochsamech te wesene; in bedinghe narenstelike staende; inden noden der helegher lieden ghemeenscap; herberginge te na volghene. Secget wel den ghonen die u persequeren; secht wel, ende

ne secht gheen quaet. Verblijt metten ghonen die blide siin, weent metten ghenen die weenen, al dat selve elc in anderen beseffende; niet hoghe dinghen te ghevroedene, ne ware omoedeghe dinghen te consenterende.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int ii capitel. **[Ioh. 2: 1-11.]**

In dien tiden siin bruluchten ghemaect in Chana *een poortkiin* van Galylee; ende Jhesus moeder was daer. Ende Jhesus ende sine jongers waren ghenoot ter brulucht. Ende als daer wijn ghebrac, seide Jhesus moeder tote hem: Sine hebben ghenen wijn. Ende Jhesus seide tote hare: Wat es mi ende di ghemene, wijf? Noch ne quam niet mine wile. Ende Jhesus moeder seide tote den cnapen: So wat so hi u seecht, dat doet. Nu waren daer steenine cannen vi ghezet na der purificacie vanden Joden, elke houdende ii zester jof drie. Ende Jhesus seide tote hem lieden: Vullet die cannen met watere. Ende si vulletse tote int upperste. Ende Jhesus seide tote hem lieden: Scept nu ende draget den meester vander herbergen. Ende si droeghent hem. Ende als die meester vander herberghe proevede van watere ghemaect wijn, ende hine wiste niet wanen dat het was, ne waer die cnapen wistent wel die dat water hadden ghescepen, doen riep die meester vander feesten den brudegoom ende seide tote hem: Elc mensche set teersten goeden wijn *vor sine gasten*, ende als si dronken siin, set hi tghone dat argher es; ne ware du heves den goeden wijn ghehouden tote nu. Dit dede Jhesus beghinsel van sinen tekenen *jof miraclen* in Chana *dat es ene strate* van Galylee; ende openbaerde sine glorie ende sine jonghers gheloveden in hem.

Dese epistel leestmen swonsdaghes daer na ende bescrijft Sinte Pauwels ten Colocensen int i capitel. **[Col. 1: 23*b*-28.]**

Broedere, ghi hebt ghehoort die ewangelie Gods die es ghepredect in elke creature die onder den hemel es, vander welker ic Paulus bem ghemaect cnape. Die nu verblide in mine passien *ende in pinen* om u lieden, ende ic vervulle die dinghen die ghebreken vander passien Jhesus Kersts in miin vleesch, over sinen lechame, dat es die heleghe kerke, wies cnape ic Paulus bem ghemaect na die ordenancie Gods die mi es ghegheven in u lieden, om dat ic vervullen moete dat woort Gods, tverhoolne twelke dat bedect was indie werelden ende indie gheslachten, ende nu eist gheopenbaert den heleghen Gods, den welken God wilde cont maken die rijcheden der glorien van desen bedecten *werke* in die nacione, twelke Cristus es in u lieden, hope van glorien; dien wi bootscepen, begripende elken mensce, ende lerende elken mensce in alre vroescepen, so dat wi moghen leveren elken mensche vulmaect in Jhesum Kerste onsen Here.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int iv capitel. **[Lc. 4: 1422*a*.]**

In dien tiden es Jhesus weder ghekeert in die macht van den geeste in *tlant van* Galylee, ende de niemare ghinc uut van hem al tconincrike dure. Ende hi leerde in hare synagoghen ende hi wort groot gherekent van allen lieden. Ende hi quam in Nazareth daer hi was up ghehouden ende ghevoet, ende ginc in sine ghewoente up enen saterdach indie synagoghe, ende stont up om te lezene. Ende men gaf hem enen bouc van Ysayas den prophete. Ende

als hi omme slouch den bouc, vant hi die stede daer ghescreven was: De geest ons Heren up mie, om dat welke hi heeft mi ghesmaert, omme waerhede te bootscepene den armen heeft hi ghezent mi, te predekene den ghevanghenen verlanesse ende den blenden *dat si souden* zien, te verlatene die te brokene in vriheden, te predekene i bequamelijc jaer ons Here ende den dach van weder lone. Ende als hi hadde gheloken den bouc, gaf hine enen cnape, ende hi zat. Ende hare alre oghen die in die synagoghe waren, waren merkende in hem. Ende hi begonste te secghene tote hem lieden: Want heden es vervult dese scrifture in uwen horen. Ende si gaven hem alle orconscepe, ende hem wonderde in die woorde van gracien die ghinghen uut sinen monde.

Dese ewangelie leestmen up den vrindach daer naer ende bescrijft Sinte Maerc int v capitel. **[Mc. 6: 1-6a.]**

In dien tiden ghinc Jhesus ute ende ghinc in siin lant; ende sine jongers <volgheden> hem:

Int vi capitel.

Ende als het was saterdach, begonste hi te leerne indie synagoghe, ende vele lieden diet hoorden wonderden van siere leringhen ende seiden: Wane comen dese alle dese dinghen? Ende welc es die vroescepe die hem es ghegheven, ende dus ghedane crachten die in sinen handen worden ghedaen? Ne es dese niet i smit, Marien zuene, Jacobs broeder, ende Joceph, ende Judas ende Symoens? Ne wonen niet sine zusteren hier met ons? Ende si worden ghescandelizeert in hem. Ende Jhesus seide tote hem lieden: Want het ne es gheen prophete sonder eere, sonder in siin lant ende in sijn huus ende in siin gheslachte. Ende hine mochte daer ghene

cracht doen, sonder dat hi een lettel zieke daer ghenas, daer hi de hant up leide. Ende hem wonderde om hare onghelovichede.

Dese epistel leestmen up den anderen zondach nader octave van dertiendach ende bescrijft Sinte Pauwels ten Romeinen int xii capitel. **[Rom. 12: 16*b*-21.]**

Broedere, ne wilt niet wesen vroet te u selven. Niemen quaet over quaet gheldende; vorziet goede dinghen, ende niet allene vor Gode, ne ware ooc mede vor alle liede. Jof het wesen mach, in also velen als in u lieden es, met allen lieden pays hebbende. Niet u selven bescermende, harde lieve kindere, ne ware ghevet stede der gramscepen, *dat es ne vechter niet jegen, ne waer laetse over liden*. Want het es ghescreven: Miin es die wrake ende ic saelt weder lonen, seget onse Here. Ne waer eist dat diin viant honger heeft, ghef hem tetene; heeft hi dorst, ghef hem te drinkene. Want dese dingen doende, die colen van viere dragestu *daer mede* up siin hooft. Ne wille niet verwonnen worden vanden quade, ne waer in goede verwinne tquade.

Dese ewangelie leestmen upden selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int viii capitel. **[Mt. 8: 1-13.]**

In dien tiden als Jhesus daelde vanden berghe, siin hem ghevolget vele scaren *van lieden*. Ende sie waer een lazers man quam, ende anebedene ende seide: Here, eist dattu wilt, du moges mi zuveren. Ende Jhesus reckede uut sine hant, ende tastene ende seide: Ic wille, wort zuver. Ende thants es ghezuvert siin lazerscap. Ende Jhesus seide tote hem: Sie, dattuut niemen ne seges, ne waer ganc ende tooch di den papen ende offere die ghifte die Moyses gheboot, in orconscepen hem lieden. Ende als hi

was ghegaen in Capharnaum, quam tote hem centurio, al biddende hem ende seide: Here, miin kint leecht al juchtech in huus ende es zwaerlike ghepijnt. Ende Jhesus seide tote hem: Ic sal comen ende ghenesent. Ende centurio antwoorde ende seide hem: Here, ic ne bem niet werdech dattu comes onder miin dac, ne ware sech allene metten woorde, ende miin kint sal worden ghenesen. Bedi ic bem i man gheset onder moghenteit ende hebbe onder mi rudders ende ic secghe tote desen: Ganc wech, ende hi gaet; ende tote enen anderen: Come, ende hi comet; ende tote minen cnape: Doe dit, ende hi doet. Doen Jhesus dat hoorde, wonderde hem ende seide tote den ghenen die hem volgheden: Ic secghe u over waer, ic en vant so groot ghelove niet in Israel. Ende ic secghe u lieden dat vele lieden van oosten ende van westen sullen comen ende rusten met Abrahamme ende Ysaacke ende Jacoppe int hemelsce rike. Ne waer die kinder vanden rike sullen uut werden gheworpen in duterste deemsterhede, daer sal wesen weeninghe

ende criscelinghe van tanden. Ende Jhesus seide tote centurio: Ganc wech, ende also du ghelovets, moete di ghescien. Ende dat kint es ghenesen in die wile.

Dese epistel leestmen swonsdaghes daer naer ende bescrijft Sinte Pauwels te Tymotheuse int i capitel. **[1 Tim. 1: 15-17.]**

Alre liefste, ghetrouwe redene es alre ontfanghelijcheden wert, want Jhesus Cristus quam in dese werelt om die zondaren te behoudene, diere ic de eerste bem. Maer daer omme hebbic vercreghen de ontfaermecheit, dat Cristus Jhesus ten eersten in mi bewisen soude alle gheduldecheit ter informeringhe

diere die hem gheloven sullen in dat eweghe leven. Maer dien onghezienliken ende den onsterveliken coninc der werelden, *dat es* allene Gode, dien si ere ende glorie van ewen tewen. Amen.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int iv capitel. [Mt. 4: 23-25.]

In dien tiden omme ginc Jhesus al Galyleen, ende hi leerde in hare synagogen ende predecte dat ewangelie des riken *Gods*, ende hi ganste alle qualen ende alle ziecheit in tfolc. Ende die niemare ghinc van hem ute in al Syrien, ende si brochten hem jegen alle die qualike hadden ende die begrepen waren met diveerse qualen ende tormenten, ende die bezeten waren met dievelen, ende maenzieke ende juchteghe, ende hi ganstese. Ende vele scaren volgheden hem van Galylee ende van Decapole ende van Jherusalem ende van Judea ende van over de Jordane.

Dese ewangelie leestmen sfrindaghes daer naer ende bescrijft Sinte Marc int iii capitel. [Mc. 3: 6-15.]

In dien tiden ghinghen ute die Pharizeeuse metten Herodianen ende maecten raet, hoe si Jhesum verliesen souden. Ende Jhesus ghinc wech met sinen jongheren ter zee waert, ende vele scaren van Galylea ende van Jude volgheden hem ende ooc van Jherusalem ende van Ydunien ende over der Jordane, ende die van omtren Tyren ende van Sydonen, i grote menechte, horende ende saghen wat hi dede, quamen them. Ende hi seide sinen jongheren dat si hem van i scepe dienden om die scaren, dat sine niet souden verduwen. Ende vele ganste hire, also dat si in hem vielen om hem te tastene. Ende so wie dat plaghen hadden ende onzuvere geeste, als sine saghen, vielen si ter neder ende riepen ende seiden: Du best Gods

zuene! Ende hi dreghetse sere, dat sine niet ne souden openbaren. Ende hi ghinc up enen berch ende riep te hem die hi wilde, ende si quamen te hem, ende dede datter xii waren met hem, ende dat hise soude senden te predekene, ende gaf hem macht van gansene ziecheden ende van uut te werpene de dievele.

***Dese epistel leestmen up den derden zondach na der octave van dertiendach ende bescrijft Sinte Pauwels ten Romeinen int xiii capitel*. [Rom. 13: 8-10.]**

Broedere, ne sijt niemen niet sculdech dan dat ghi mint onderlinge, want die mint sinen naesten, die vervult die wet. Want dune sult niet oncuusch siin, dune salt niet doden, dune sult niet steelen ende dune sult niet valsch orconde secghen, dune sult niet begheren eneghe dinc diins evenkerstens, ende wat anders gheboden es, dat wort vulbrocht in desen woorde: Du salt minnen dinen naesten als di selven. Die minne des evenkerstens ne werct niet quaets. Daer omme die vervulte der wet dat es die minne.

***Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int viii capitel*. [Mt. 8: 23-27.]**

In dien tiden clam Jhesus in een scepelkiin, ende sine jongre volgheden hem. Ende sich, daer wart ene grote beroeringhe in de zee, also dat tscip *welna* wart bedect vanden vloeden, ende Jhesus sliep. Ende sine jongre quamen te hem ende wectene ende seiden: Here, behout ons, wi verderven! Ende hi seide hem: Twi sijt ghi vervaert, ghi clene van gheloven? Doe stont hi up ende gheboot den wijnden ende der zee, ende *te hants* wart daer grote ruste. Doe wonderde den lieden ende seiden: Wie es dese, want die wijn\den

ende die zee siin hem onderdaen?

Dese epistel leestmen swonsdages daer naer ende bescrijft Sinte Pauwels ten Romeinen int v capitel. **[Rom. 5: 18-21.]**

Broedere, also over mits eens menscen mesdaet *sijn* alle menscen *comen* in verdomenessen der doot, also *sijn* over mits eens gherechtecheit *comen* alle menscen in gherechtecheit des levens. Want also over mits onghehorsamheit eens menscen vele zondaren worden siin, also over mids eens ghehorsamheit sullen worden vele gherechter ghemaect. Maer die wet es daer omme van onder in ghegaen, omdat overvloeyen soude de quaetheit. Ne waer daer overvloyde die zonde, daer overvloeyet de gracie, dat also alse de zonde regneerde in der doot, dat also die gracie regnere over mits die gherechtecheit in dat eweghe leven, over mits Jhesum Cristum onsen Here.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int xi capitel. **[Mt. 11: 25-30.]**

In dien tiden antwoorde Jhesus ende seide: Ic belie di vader, Here des hemels ende der erden, dat [du] bedect hebs dese dinghen den wisen ende den vroeden ende gheopenbaert hebs die den clenen. Ja vader, want also waest behaghelijc vor di. Alle dinc siin mi ghegheven van minen vader. Ende niemen ne kende den zone sonder de vader, noch den vader ne kende niemen dan den zone ende diene die zone openbaren wille. Comt te mi, alle die aerbeit ende gheladen sijt, ende ic sal u vermaken. Neemt miin joc up u ende leert van mi dat ic bem sochte ende omoedech van herten, ende ghi sult vinden ruste uwen zielen. Want miin joc es zoete ende mine bordene es licht.

Dese ewangelie leestmen sfrindaghes daer naer ende bescrijft Sinte Jan int vi capitel.

[Ioh. 6: 27-35.]

In dien tiden seide Jhesus den scaren: Werct spise die *niet* ne vergaet, maer die blijft int ewech leven, die u des menscen zone gheven sal. Want desen tekende God die vader. Doe seiden si te hem: Wat sullen wi doen, dat wi moghen werken die werken Gods? Jhesus antwoorde ende seide

hem: Dat es dat werc Gods, dat ghi ghelooft in hem dien hi sende. Doe seiden si hem: Wat tekene doestu dat wi zien moghen ende di gheloven? Wat wercstu? Onse vadre aten manna in die woestine, also het ghescreven es: broot vanden hemele gaf hi hem tetene. Doe seide hem Jhesus: Vor waer vor waer secgic u, Moyses ne gaf u niet dat broot vanden hemele, maer miin vader gheeft u dat warachteghe hemelsce broot. Want dat es dat broot Gods, dat daelde vanden hemele ende dat gheeft der werelt leven. Doe seiden si te hem: Here, ghef ons altoos dit broot. Doe seide hem Jhesus: Ic bem tbroot des levens; die te mi comt, diene sal niet hongheren; ende die in mi ghelooft, diene sal nemmermeer dorsten.

Dese epistel leestmen up den vierden zondach na der octave van dertiendach ende bescrijft Sinte Pauwels te dien van Colocensen int iii capitel. **[Col. 3: 12-17.]**

Broedere, cleet u alse ute vercoorne Gods, helech ende gheminde, inaderen der ontfarmhertecheit, goedertierheit, omoedecheit, matecheit, gheduldecheit. Sijt de een den anderen verdraghende ende u selven ghevende, eist dat yemen eneghe claghe heeft jeghen den anderen; also Cristus u ghegheven heeft, also doet ooc ghi. Maer boven alle dese dinghen hebt minne, die es i bant der vulcomenheit, ende die <vrede> Cristus vervreude in uwe herten, in dien ghi ooc gheroupen sijt in enen lechame; ende ghi sult we\sen

dankelijc. Dat woort Cristi wone in u over vloeyeleke; in alre wijsheit sijt lerende ende manende u selven, in psalmen ende in liedekinen des loofs ende in geesteliken zanghe, in gracien sijt Gode zingende in uwen herten den Here. Al dat ghi doet in woorden of in werken, dat doet al inde name ons Heren Jhesu Cristi, gracie secghende Gode den vader, over mids Jhesum Cristum onsen Here.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int xiii capitel. [Mt. 13: 24-30.]

In dien tiden seide Jhesus sinen jongheren: Dat rike der hemele es ghelijc enen mensche die goet zaet zieu in sinen acker. Ende als die lieden sliepen, quam sijn viant ende zieu daer up crocken in midden der taerwen, ende ghinc wech. Ende doe dat cruut wies ende vrucht ghemaecte, doe openbaerden die crocken ooc. Doe quamen dies huus mans cnechten ende seiden hem: Here, ne zieustu in dinen acker niet goet zaet? Ende wane comen dan die crocken? Ende hi seide hem: Een viant mensce heeft dat ghedaen. Doe seiden hem die cnechte: Wiltu, wi gaen ende gaderense *ende treckense ute?* Ende hi seide: Neen ic, dat ghi bi ghevalle gadrende de crocken ooc niet uut ne trect die taerwe metter crocken. Laet bede wassen toten oeste, ende ten oeste sal ic secghen den oesters: gadert teerst die crocken ende bintse in ghebonden te verberne, ende die taerwe gadert in mine scure.

Dese epistel leest men swonsdages daer naer ende bescrijft Sinte Pauwels ten Romeinen int viii capitel. [Rom. 8: 1-6.]

Brodere, niet verdomenessen ne es nu desen die siin in Cristo Jhesu, die niet na den vleesche ne wandelen, want die wet

des geests des levens in Cristo Jhesu die heeft mi ghevriet vander wet der zonden ende der doot. Want dat onmoghenlijc was der wet in de welke men ziec was over mits den vleesce, so sende God sinen zone in ghelijcnessen des vleeschs der zonden, ende vander zonden heeft hi verdoomt die zonden in den vleesche, dat die gherechtecheit der wet vervult worde in ons die niet ne wandelen naden vleesche, maer naden geeste. Want die naden vleesche siin, ghesmaken die dinc die des vleeschs es, maer die naden geeste siin, die ghevoelen der dinghen die des geestes siin. Want die vroescepe des vleeschs es die doot, maer die vroescepe des geests es leven ende vrede in Cristo Jhesu onsen Here.

***Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int x capitel*. [Lc. 9: 57-62.]**

In dien tiden het ghesciede, dat quam een scribe ende sprac te Jhesum: Meester, ic saldi volghen so waer du *hene*gaes. Ende doe sprac Jhesus te hem: Die vossen hebben holen ende die voghele des hemels *hebben* neste, maer die zone smenscen ne heeft niet daer an dat hi siin hooft ghenighe. Doe sprac Jhesus tote enen anderen: Volghe mi. Ende die ghene antwoorde: Here, laet mi teerst gaen ende begraven minen vader. Doe sprac Jhesus te hem: *Volghe mi ende* laet die dode begraven hare dode, maer du ganc ende predeke dat rike Gods. *Doe* quam I ander *ende* sprac: Here, ic saldi volghen, maer laet mi teerst gaen secgen dien die ten huus siin. Ende Jhesus *antwoorde* hem *ende* sprac: Niemen die de hant slaet andie ploech ende achter waert ziet, es werdech des riken Gods.

Dese ewangelie leestmen sfrindages daer naer ende bescrijft Sinte

Maerc int x capitel. **[Mc. 10: 13-14 + Mt. 19: 13-14 + Lc. 18: 15-16.]**

In dien tiden, doe Jhesus dese woort ghesproken hadde, doe quamen lieden ende brochten kinderen vor hem ende baden hem dat hi sine hant up hem leide ende hise ghebenedide. Doe dat saghen die jongre, doe scouden si die ghene die dat daden. Doe sprac Jhesus te hem: Laet die kindere te mi comen ende ne weret hem niet, want al sulker es dat hemelrike.

Dese epistet leestmen up den eersten zondach vander septuagesime als men talleluya laet ende bescrijft Sinte Pauwels te dien van Corinten int ix capitel. **[1 Cor. 9: 2427.]**

Broedere, ne weti niet dat die die in de stadien, *twelke es tachtende deel van ere milen*, lopen, alle lopen si, maer i begrijpt die crone? Also loopt, dat ghi begrijpt. Maer elc die in campe vicht, hi wacht hem van allen. Ende si zeker, dat si die ghebrekelike crone ontfaen, maer wi, *dat wi* die ombrekelike *ontfaen*. Daer omme lopic also, niet alse [in] onzekerheit; also vechtic, niet alse die lucht slaende, sonder ic castie minen lechame ende ghevene weder in dienste, dat alsic anderen predeke, selve lichte niet wederstekelijc werde ghemaect.

Int x capitel. [1 Cor. 10: 1-4.]

Want ic ne wille niet, broeder, dat ghi onwetende sijt, want onse vadren waren alle onder den wolken, ende si leden alle over die zee, ende in Moysesse worden si alle ghedoopt, inder wolken ende inder zee; ende si aten alle ene geestelike spise ende si dronken alle enen geesteliken dranc; maer si dronken vanden geesteliken, den steen hem mede volghende, maer die steen was Cristus.

Dese ewangelie leestmen upden selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int xx capitel. **[Mt. 20: 1-16.]**

In dien tiden seide Jhesus sinen jongren: Dat rike der hemele es ghelijc enen huus man die teersten tileke uut ghinc werclieden te huerne in sinen wiingaert. Ende hi maecte vorwoorde jeghen hem omme den daghelijcsen penninc ende sendetse in sinen wijngaert. Ende hi ghinc uut omtrent tierchen tijt, ende hi sach andere werclieden ledech staen indie maerct ende seide hem: Gaet wech ooc ghi in minen wijngaert, ende dat recht sijn sal, sal ic u gheven. Ende si ghinghen wech. Ende hi ginc noch ute omtrent middach ende te noenen, ende hi dede dies ghelike. Ende omtrent die elfste wile ghinc hi ooc ute ende vant noch andre staende, ende hi seide hem: Wat stadi hier alden dach ledech? Ende si seiden hem: Omdat ons niemen huerde. Ende hi seide hem: Gaet ooc ghi in minen wijngaert. Ende alst spade worden was, seide de here des wijngarts sinen procureerre: Roup die werclieden ende ghef hem haren loon, ende beghinne vanden utersten toten eersten. Ende alse die quamen die omtrent die elfste wile waren comen, ontfinghen si den gheliken penninc. Doe quamen die eerste ende waenden dat sie meer souden ontfaen, ende si ontfinghen ooc den selven penninc. Ende doe sine ontfinghen, murmereerden si jeghen den huusman ende seiden: Dese achterste ne wrochten *waer* ene wile, ende du hebs ghemaect hem ghelijc ons, ende wi droeghen de bordene vanden daghe ende die hitte. Doe antwoorde hi enen van hem lieden ende seide: Vrient, ic ne doedi gheen onrecht. <En> quaemstu niet met mi om den daghelijcsen penninc? Nem dat dijn es, ende ganc *wech*; want ic wille desen achtersten

alse vele gheven als di. Of ne mach ic niet doen dat ic wille, of es diin oghe quaet, want ic goet bem? Also sullen wesen die achterste deerste, ende die eerste dachterste; want vele siinre gheroepen, ende lettel vercoren.

[Exposicie: 53v-54v]

***Dese epistel leestmen swonsdages daer naer ende bescrijft Sinte Pauwels ten Ebreuscen int iv capitel*. [Hebr. 4: 11-16.]**

Broedere, snellen wi ons in te gane in die ruste, dat niemen ne valle in dat exempel der onghelovicheden. Want Gods redene es levende ende stichtelijc, ende <dor varender> dan enech an twee ziden snidende zwert, ende es ghetakende toter scedinghe der zielen ende des geestes, ende der toesameninghe ende des

maerchs, ende es een onderscedere der ghepense ende der meninghe der herten. Ende ne ghene creature nes onghezichtich siere jeghen woordecheit, maer alle dinc siin bloot sinen oghen ende openbaer, tote wien ons es de redene.

Daer omme wi, hebbende enen groten bisscop die de hemele dor voer,

Jhesum den Gods zone, die beliinghe weten houden. Want wine hebben niet enen bisscop die niet ne moghe mede liden tonsen crancheden, maer die gheproevet es in allen dinghen over mits der ghelikenesse sonder zonde. Daer omme weten toegaen met ghetrouwinghen toten trone siere ghenaden, dat wi vervolghen de ontfaermecheit ende dat wi vinden ghenaden in bedursteliker helpen overmids Jhesum Cristum onsen Here.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Maerc int ix capitel. **[Mc. 9: 29-36.]**

In dien tiden ghinc Jhesus ute ende ghinc bi Galyleen, ende ne wildet niemen weten. Ende hi leerde sinen jongheren ende seide hem: Want des menschen zone sal ghegheven werden in die hande der lieden ende sulne verslaen, ende als sine versleghen hebben, sal hi up staen in derden daghe. Ende sine bekenden niet dat woort ende ne dorsten hem niet vraghen.

Ende si quamen te Capharnaum. Ende als si thuus quamen, vraechde hi hem: Wat handelet ghi inden wech? Ende si zweghen. Maer si hadden onder hem inden weghe ghedisputeert, wie de meeste ware van hem lieden. Ende hi sat neder ende riepse *alle* xii *te hem* ende seide hem: So wie die eerste wille wesen, sal die uterste siin ende alre dienre. Ende hi nam i kint ende set\tet

in midden van hem lieden, ende doe hi dat omme helsd hadde, seide hi hem lieden: So wie die een van dustanen kinderen sal ontfaen in mine name, die ontfaet mi, ende so wie mi ontfaet, die ontfaet mi niet allene, maer *hi ontfaet* den ghenen die mi zende.

***Dese ewangelie leestmen sfrindages daer naer ende bescrijft Sinte Luuc int ix capitel*. [Lc. 9: 51-56.]**

In dien tiden, doe die daghe der assumpcien Jhesus vervult soude werden, ende hi sette siin anscijn alse hi in Jherusalem soude gaen. Ende hi sende boden vor siin anscouwen, ende si ghinghen in ene stat vanden Samarien omme hem te gheredene *spise*. Ende si ontfinghene niet, want siin anscijn was als die te Jherusalem wart ghinc. Doe dat sine jongre saghen, Jacob ende Jan, seiden si: Here, wiltu wi secghen dat tfier neder dale vanden hemele ende dat hetse vertere, also Elyas dede? Ende Jhesus keerde hem omme ende scaltse ende seide: Ghine weet van wat geeste ghi sijt. Des menscen zuene ne quam niet om die zielen te verliesene, maer te behoudene. Ende si ginghen wech in een ander casteel.

***Dese epistel leestmen up den andren zondach in de septuagesime ende bescrijft Sinte Pauwels te dien van Corinten int xi capitel* [2 Cor. 11: 19-33.]**

Broedere, gherne verdraghet ghi die onwise, want ghi selve wijs sijt. Want ghi sult <ghedoghen> so wie u weder drijft in scalkernien, so wie u verzwellecht, so wie u neemt, so wie verheven wort *boven u*, so wie u int ansichte slaet. Na onnedelheden secgic, alse oft wi cranc waren. In desen deele waer in dat yemen daer -

na der dulheden secgict - daer ic ooc. Siin si Ebreusce? ende ic ooc. Siin si Ysraelsce? ende ic ooc. Siin si Abrahams zaet? ende ic ooc. Siin si dienaren Cristi? ende ic ooc; alse min vroet secgict, ic *bem* meer *Cristus dieninc:* in vele aerbeiden, in kerker overvloeyelike, in plaghen boven maten, inde dode dicwile. Vanden Joden vijf waerf *ghegheselt* tote *elken male* ontfingic eens min dan xl slage. Drie waerven bem ic met roeden ghesleghen, ene waerven bem ic ghesteent, drie waerf hebbic scipbroken gheweest, nacht ende dach was ic in de diepte der zee, inde weghe wasic dickent, in vreesen der vloeden, in vreesen der scakeren, in vreesen van minen gheslachte, in vreesen vanden hedynen, in vreesen inder stat, in vreesen inder woestinen, in vreesen der zee, in vreesen inden valscen broederen, in aerbeit, in ellendecheit, in vele wakene, in honghere, in dorste, in vele vastene, in coutheden ende in naectheden, sonder die dinc die van buten siin, mine daghelike nerenstechede, die bezorghinghe aller kerken. Wie es ziec, ende ic ne si niet ziec? Wie wart ghescandelizeert, ende ic mi niet ne scame? Ofte glorieerne noot es, so sal ic glorieren *in den dinghen* die siin miinre crancheit. God die vader ons Heren Jhesu Cristi, die ghebenedijt es ewelike, die weet dat ic niet ne lieghe. De provoost van Damasch svolcs sconincs Areten die behoede de stat van Damasch, dat hi mi begrepe; dor ene veenstre wordic ute ghelaten over dien muur in ene mande, ende also ontginc ic sinen handen.

Int xii capitel.

[2 Cor. 12: 1-9.]

Of men glorieren moet, het ne vroomt nochtan niet, maer ic sal comen toten ghezichte ende toter openbaringhen sHeren. Ic weet enen mensce

in Cristo die vor viertiene jaren, oft inden lechame oft uten lechame *was*, niet ne wetics, God die weet, die ghetruct wert toten derden hemele. Ende dus ghedaen wetic enen mensce, ofte in den lechame ofte uten lechame *was*, des ne wetic niet, God weet, want hi wert ghetruct in dat paradijs ende *hi* hoorde verhoolne woorde die ghenen mensce gheorlooft [en siin] te sprekene. Om dustane dinghen sal ic glorieren, maer omme mi selven *ne glorieric* niet dan in mine crancheden. Want oft ic wille glorieren, ic ne sal niet dul sijn, want ic sal spreken die waerheit, maer ic onthoude mi, dat mi niemen rekene boven dien dat yemen ziet in mi, ofte *dat hi* hoort van mi. Ende dat die grootheit der openbaringhe mi niet ne verhefe, so es mi ghegheven een gaert miins vleeschs, die ingel Sathanas, die mi als slaghe. Om twelke ic drie waerven bat onsen Here, dat hi ghinghe van mi; ende hi sprac te mi: Mine gracie ghenoughe di, want die doghet wert inder crancheit vulmaect. Daer omme sal ic gherne in mine crancheden glorieren, dat in mi wone de cracht Cristi.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int viii capitel. **[Lc. 8: 4-15.]**

In dien tiden, doe vele scaren quamen te Jhesum ende naecten them vanden staden, seide hi bi ghelikenessen: Een ghinc uut die zayt, dat hi siin zaet zayen soude, ende als hi zayt, sulc viel neven den weghe, ende dat wort verterden ende die voghele des hemels aten dat. Ende tander viel up den steen, ende het ghinc voort ende

verdroghede, want het ne hadde ghene wacheit. Ende tander viel tusscen den dornen, ende die dorne wiesere mede up ende versmoorden dat. Ende tander viel in goeden lande ende brochte hondert vuldeghe vrucht. Doe hi dit seide, riep hi: Die oren heeft van hoorne, die hore.

Doe vraechden hem sine jongren, wat dese ghelikenesse ware. Doe seidi hem: U lieden es ghegheven te bekenne die verholenheit tsriken Gods, maer andren *lieden* in ghelikenessen, dat die ziende niet ne zien, ende die horende niet ne horen. Maer dit es die ghelikenesse: tSaet es twoort Gods. Maer dat *viel* neven den weghe, dat siin de ghene die dat horen; daer na comt die duvel ende neemt dat woort van harer herten, dat si niet ghelovende werden behouden. Ende dat viel up den steen, dat siin die die als si dat woort horen, dat met bliscepen ontfaen; ende dese ne hebben ghene wortele, want te tide gheloven si, ende in tide van becoringhen so gaen si daer of. Ende dat indie doorne viel, dat siin die die dat horen, ende van zorechvuldecheden ende van rijcheden ende van weelden des levens wech gaende werden si versmoort, ende si ne bringhen ghene vrucht. Maer dat viel in goeder erden, dat siin die die dat woort horen ende onthouden met goeder herten ende vulmaecter ende bringhen vrucht in verduldecheden.

***Dese epistel leestmen swonsdages daer naer ende bescrijft Sinte Pauwels ten Ebreuscen int xii capitel*. [Hebr. 12: 3-9.]**

Broedere, ghedinct ons Heren Jhesu Cristi, welke weder sprake hi vanden zondaren ghedoocht heeft jeghen hem selven, dat ghi niet wert vermoyt, in uwen moeden faelgierende. Want ghine hebt noch niet toten bloede weder staen, jeghen die zonden weder vechtende,

ende ghi hebt vergheten der troostinghen, u alse *tharen* kinderen toe ghesprekende, die daer seecht: O kint miin, niet ne verroekelose de castiinghe sHeren ende ne hebs ne gheen verdriet als du berespt wert van hem. Want die God mint, die berespt hi, ende hi gheselt elken zone die hi ontfaet. Vulstaet in der leringhen. God offert hem u alse sinen kinderen, want wie es die zone, die siin vader niet ne berespt? Eist dat ghi sijt buter leringhen dier alle die kindere deelachtech sijn ghemaect, so sidi hoeren stronte ende niet kinder. Daer naer hadden wi vader ons vleeschs die ons leerden, ende wi ontsaechse. Ende sullen wi niet vele meer ghehorsam siin den vader der geeste ende wi sullen leven in Cristo Jhesu onsen Here?

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int xii capitel. **[Mt. 12: 30-37.]**

In dien tiden seide Jhesus den Pharizeewen: Die met mi niet ne es, die es jeghen mi, ende die met mi niet ne gadert, stroit. Ende daer omme secgic u: Alle zonde ende alle blasfemie sal werden verlaten den menscen, maer des *Helechs* Geests blasfemie ne sal werden niet verlaten. Ende so wie die messeit jeghen des menscen zone, dat sal werden hem verlaten, maer die messeit jeghen den Heleghen Geest, dat ne wert hem niet verlaten, noch in dese werelt, noch in dandere. Of maect enen goeden boom, ende sine vrucht goet; of maect enen quaden boom, ende sine vrucht quaet; want vander vrucht wert de boom bekent. Ghi slanghen gheslachte, wie moghedi goet spreken, alse ghi selve quaet sijt? Want vander vulheit der herten spreect de mont. Een goet mensce bringhet voort

goede dinghe vanden goeden scatte, entie quade mensce bringet voort quade van den quaden scatte. Want ic secgu dat van elken ledeghen woorde dat die liede ghesproken sullen hebben, sulsi redene gheven inden daghe des oordeels. Want van den woorde sultu werden gherecht ghemaect ende van dinen woorde saltu werden gheordeelt.

Dese ewangelie leestmen sfrindages daer naer ende bescrijft Sinte Luuc int xvii capitel. **[Lc. 17: 20-37.]**

In dien tiden vraechden Jhesumme die Pharizeewe: Welctijt comt dat rike Gods? Doe antwoorde hem Jhesus ende seide: Dat rike Gods ne comt niet met behoedinghen *der tijt*, noch men sal niet secgen: Siet, het es hier of, het es daer. Want dat rike Gods, siet, es in u.

Ende hi seide te sinen jongren: Die daghe sullen comen dat ghi sult begheren te ziene enen dach des menscen zone, ende ghine sultene niet zien. Ende si sullen u secghen: Sietene hier of zietene daer. Ne gater niet, noch ne volget hem niet. Want also die blexeme comt scinende van onder den hemel in die dinghe die onder den hemel siin, also sal wesen smenscen zone in sinen daghe. Ne waer teerst moet hi vele ghedoghen ende versmaet werden van desen gheslachte. Ende alsoot was in den daghe van Noe, also salt wesen in den daghe smenscen zone. *Want* si aten ende dronken, ende namen wiven ende helden bruluchten, tote inden daghe dat Noe ghinc in die arke; ende *doe* quam de delovie ende verdrancse alle. Ende also het was inden daghe Loths: si aten ende dronken, ende cochten ende vercochten, ende planten ende huusden. Ende inden daghe dat Loth ghinc ute Sodomen, so reinde de Here sulfer

ende vier vanden hemele ende verbrantse alle. Ende also saelt wesen in den daghe des menscen zone, dat hi gheopenbaert sal wesen. Die in die wile up den dake sal sijn, ende dies vate in huus *siin*, die gare niet of omme die ute te nemene; ende die inden acker sal siin, dier ghelike ne kere niet weder achter. Ghedinct Loths wive. So wie souct sine ziele te behoudene, die salse verliesen, ende diese verliesen sal om mi, die salse levende maken. *Want* ic secgu: In dien nachte sullen wesen si twee in enen bedde; die i sal werden up ghenomen ende die ander ghelaten. Ende si ii sullen in i malende siin; die een sal worden ghenomen ende die ander ghelaten. Ende si twee sullen sijn in den acker; die een sal werden up ghenomen ende die ander ghelaten. Doe antwoorden si ende seiden: Waer, Here? Doe seide hi hem: So waer die lechame si, daer sullen die aerne ooc werden vergadert.

***Dese epistel leestmen up den derden zondach inde septuagesime ende bescrijft Sinte Pauwels te dien van Corinten int xiii capitel*. [1 Cor. 13: 1-13.]**

Broedere, of ic spreke metten tonghen der menscen ende der ingle, ende ne hebbic de minnen niet, ic bem als i simbele dat clinct, ofte als ene ludende coperle. Ende oft ic hadde profecie ende oft ic bekinde alle verholenheit ende alle conste, ende of ic hebbe al ghelove, also dat ic die berghe doe vervaren, ende hebbic der minnen niet, ic en bem niet. Ende al deelic al miin goet in spisen vanden armen, ende al leverde ic minen lechame also dat ic <berne>, hebbic ghene caritate, het ne vroomt mi niet. Die minne es gheduldech, soe es ghenadech, goedertiere. Die minne haet niemen, soene werct niet qualike;

soene verheft hare niet; soene es niet gierech der eren, soene souct niet dat hare, soene wert niet gheteent, soene penst gheen quaet; soene verblijt *hare* ghere ongherechtecheit, maer soe mede verblijt *hare* der waerheit; alle dinc verdraghet soe, alle dinc ghelovet soe, alle dinc hopet soe, alle dinc ghedoget soe. Die minne ne vergaet niet; of die profecie, si sullen werden verydelt; ofte die tonghe, si sullen ghezwighen; ofte die consten, soe sal werden te stoort. Want in enen deele bekennen wi ende in enen deele profiteren wi, maer als comt dat vulcomen es, so sal werden verydelt dat vanden deele es. Doe ic i kint was, doe sprac ic als i kint, doe smaecte ic als i kint, doe pensdic als i kint, maer doe ic i man wart, doe verydeldic die dinc die des kints waren. Wi zien nu bi enen speghele ende inde donkernessen, maer dan sullen wi zien van ansichte tansichte. Nu bekennic van eenen deele, maer dan salic bekennen also ic bekent bem. Nu bliven die iii, ghelove, hope, ende minne, maer dat meeste van desen es de minne.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int xviii capitel. **[Lc. 18: 31-43.]**

In dien tiden nam Jhesus sine xii jongre ende seide hem: Siet, wi clemmen up te Jherusalem, ende daer sullen vervult werden alle die dinghen die

ghescreven siin biden propheten van des menscen zuene. Want hi sal ghegheven werden den hedynen, ende hi sal bespot werden ende ghegheselt ende bespuwet; ende na dien dat sine ghegheselt sullen hebben, sullen sine verslaen, ende in den derden daghe sal hi up staen. Ende sine verstonden des niet, want dit woort was hem bedect, ende ne verstonden niet

dat men hem seide.

Ende doe hi Jerico naecte, sat een blende biden weghe ende bat. Ende doe hi hoorde die scare over liden, vraechdi wat dat ware. Ende si seiden hem dat daer leede Jhesus van Nazarene. Ende hi riep ende seide: Jhesus, Davits zone, ontfarme miins! Ende die voren ginghen, scoldene dat hi zwighen soude. Ende hi riep vele te meer: *Here*, Davits zone, ontfarme miins! Ende Jhesus stont ende hiet dat menne totem brochte. Ende doe hi hem naecte, seide hi hem: Wat wiltu dat ic di doe? Ende hi seide hem: Here, dat ic zie. Ende Jhesus seide hem: Bezie, diin ghelove hevet di behouden gemaect. Ende hi sach haestelike ende volchde hem na, groot makende Gode. Ende alt volc alst *dat* sach, gaf lof Gode.

Dese epistel leestmen in assce wonsdaghe ende bescrijft Johel de prophete int ii capitel. **[Ioel 2: 12-19.]**

Dit sprac God die Here: Keert u te mi met al uwer herten, in vastene ende in weene ende in screyene ende in *bedroefder jammerheit*. Ende scort uwe herten ende niet uwe cleder. Keert u toten Here uwen God, want hi es ghenadech ende ontfaermech ende gheduldech ende veelre ontfaermecheit ende ghebeidech up die archeit. Wie weet ofte God bekere ende vergheve ende na hem late die ghebenediinghe? Offer ende offringhe *brinct* den Here onsen God. Singet in buzinen in Syon ende helecht dat vasten, roept de scaren ende versament dat volc ende helecht die sameninghe, vergadert die oude ende versaemt die kinder ende die zughen die borst; *ende* die brudegoom ga uut van sinen bedde ende die bruut van haerre camere. Tusscen der garucamere *of den inganghe* ende den outare *sullen weenen of* ween\den

die priesteren ende die leviten, die dienaren Gods, ende sullen spreken: Ghespare, Here, ghespare dijn volc, ende niet ne ghef dine erve in lachtringhen, dat die onghelove niet ne heerscen in hem. Waeromme spreken si inden volken: Waer es hare God? Die Here heeft ghemint siin lant ende heeft ghespaert siin volc. Ende die Here antwoorde ende sprac te sinen volke: Siet, ic sal u senden taerwe ende wijn ende olye, ende ghi sult werden indien vervult; ende ic ne sal u voort meer ne ghenen lachter gheven in den onghelovighen, spreect die almachteghe Here.

***Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int vi capitel*. [Mt. 6: 16-21.]**

In dien tiden seide Jhesus sinen jongren: Als ghi vast, ne wert niet droeve alse die ypocriten, want si versetten hare anscijn, dat si den mensce worden ghezien vastende. Vor waer secgic u: si hebben haren loon ontfaen. Maer als du vasts, salve diin hooft ende dwa diin anscijn, dat du den menscen niet worts ghezien vastende, maer dinen vader die *daer* es inder bedectheit, ende diin vader diet ziet in der bedectheit, salt di lonen. *Ende* ne wilt gaderen u ghene scatte in der erden, daer se die roeste ende die motten verteren ende daerse die dieve ute graven ende steelen, maer gadert u scatte [in hemelrike], daerse no roeste no motten verteren ende daerse die dieve niet ute graven no steelen. Want daer diin scat es, daer is diin herte.

***Dese epistel leestmen sdonredages daer naer ende bescrijft Ysaye de prophete int xxxviii capitel*. [Is. 38: 1-6.]**

In dien daghen was Ezechias ziec toter doot, ende Ysayas, Amos zone

des propheten, ghinc in te hem ende sprac te hem: Dit spreect God: bezette diin huus, want du salt sterven ende niet leven. Ende Ezechias keerde siin ansichte ter weech waert ende beede te Gode ende sprac: Ic bidde di, Here, dattu ghedincs, hoe ic ghewandelt hebbe vor di in waerheden, in vulcomender herten, ende dat goet was in dinen ogen, dat dedic. Ende Ezechias weende met groten weene. Ende dat woort Gods wert ghedaen tote Ysayen ende sprac: Ganc ende secghe Ezechiasse: Dit spreect die Here God Davits, dijns vaders: ic hebbe ghehort diin ghebet ende ic hebbe ghezien dine tranen; sich, ic sal di toe doen boven dine daghen xv jaer, ende ic saldi verledeghen vander hant des conincs vanden Asyrien ende dese stat, ende ic salse bescermen. Dit seghet die almachteghe Here.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int viii capitel. **[Mt. 8: 5-13.]**

In dien tiden als Jhesus ghegaen was in Capharnaum, so quam te hem centurio ende bat hem ende seide: Here, miin kint leecht juchtech in huus ende wert qualike ghepiint. Ende Jhesus seide hem: Ic sal comen ende gansent. Ende centurio antwoorde ende seide: Here, in bem niet werdech dattu in gaes onder miin dac, maer sech allene met enen woorde, ende miin kint sal worden gheganst. Want ic bem een mensce van machten ende hebbe onder mi ridderen, ende ic secghe desen: ganc, ende hi gaet; ende den anderen: com, ende hi comt; ende minen cnecht: doe dit, ende hi doet. Doe dit Jhesus hoorde, wonderde hem ende hi seide den ghenen die hem volchden: Vor waer secgic u, dus groot ghelove ne vandic niet in Israel. Want ic secghe datter vele sal comen van oosten ende van

westen ende sullen eten met Abrahamme ende Ysaacke ende met Jacoppe int rike der hemele, ende die kinder vanden rike sullen ute gheworpen werden in die uterste deemsternessen, daer sal wesen weeninge ende criscelinghe van tanden. Ende Jhesus seide centurione: Ganc, ende also du gheloves, moete di ghescien. Ende in die wile wert siin kint ghezont.

***Dese epistel leestmen sfrindaghes daer naer ende bescrijft Ysaye die prophete int lviii capitel*. [Is. 58: 19a.]**

Dit spreect God die Here: Roup ende cessere niet, verhoghe alse ene buzine dine stemme ende vercondeghe minen volke hare ondade ende den huse Jacops hare zonden. Want si souken mi van daghe te daghe, ende si willen weten mine weghe alse *dat* volc dat die gherechtecheit heeft ghedaen ende dat siins Gods ordeele niet ghelaten ne heeft. Si bidden mi ordeele der gherechtecheit, si willen Gode naken. Waer omme hebben wi ghevast, ende dune heves niet ane ghezien? ende wi hebben gheomoedecht onse ziele, ende dune wouts niet weten? Siet, inden daghe uwes vastens wert vonden u wille, ende al uwe sculdaren heeschti weder. Siet, te striden ende te orloghen vasti ende ghi slaet metter vust onghenadelike. Ne wilt niet vasten alse ghi ghevast hebt tote desen daghe, dat verhoort werde inder hoochede uwe roep. Ne es niet al sulc de vastene die ic vercoos, daghelijcs den mensce te crankene sine ziele? niet verkerende alse enen rinc sijn hooft, ende den zac ende asschen te stroyene? Hebbic dit gheheten een vasten ende enen ontfangheliken dach des Heren? En es dit niet meer dan tvasten dat ic vercoos: Onlos\se

de tegaderbindingen der onghenadecheit, ombint die bordene die bedrucken, laet die ghequetst sijn los, ende alle bordene te breect. Brec diin broot den hongherighen, ende die ellendeghe ende die vreemde leede in diin huus; alse du enen naecten zies, cleetene, ende dijn vleesch ne versmaet niet. Dan sal ute breken dijn licht als een morghen ende dine ghezontheit sal snellike up gaen; ende dine gherechtecheit sal vor gaen diin ansichte ende die glorie Gods sal di samenen. Dan saltu ane roepen ende die Here sal *di* verhoren; du salt roepen ende hi sal spreken: Siet, ic bem hier, want ic bem ontfaermech, diin Here dijn God.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int v capitel. **[Mt. 5: 43-6: 4.]**

In dien tiden seide Jhesus sine jongheren: Ghi hebt ghehoort dat gheseit es den ouden: du salt minnen dinen naesten ende du salt haten dinen viant. Maer ic secgu: Mint uwe viande, doet goet den ghenen die u haten, ende bidt over die u persecucie doen ende calengieren, dat ghi siin moet kinderen uwes vader die in de hemele es, die sine zonne doet risen up die goede ende up die quade ende reint up die rechte ende up die onrechte. Want of ghi mint die u minnen, wat lone suldi *daer of* hebben? Ne doen dat niet die publicanen? Ende of ghi u broedere allene groet, wat doedi meer *dan si*, ne doen dat niet die hedyne? Weest dan vulmaect, also u hemelsce vader es vulmaect.

Wacht, dat ghi uwe gherechtecheit niet ne doet vor die lieden, omme dat ghi moet werden ghezien van hem; anders ne suldi ghenen loon ontfaen met uwen vader

die inde hemele es. Ende alse du aelmoesene doest, ne wille niet met ere buzine blasen vor di, alse die ypocriten doen in synagoghen ende in straten, dat si gheeert werden vanden lieden. Vor waer secgic u, si hebben haren loon ontfaen. Maer du alstu aelmoesene does, sone moete niet weten dine slinkere hant wat dine rechtere doet, dat dine aelmoesene si int bedecte, ende diin vader diet ziet inder bedectheit, salt di lonen.

Int vi capitel. [Mt. 6: 5-6.]

Ende als ghi beet, sone suldi niet sijn als die ypocriten die minnen dat vor sitten in die synagoghen ende in die hoorke vander straten te staen bedene, dat si moeten werden ghezien vanden menscen; vor waer secgic u, si hebben haren loon ontfaen. Maer du alstu beden sult, ganc in dine camere, ende met beslotene doren anebede dinen vader inder bedectheit, ende diin vader diet ziet in der bedectheit, saelt di lonen.

Dese epistel leestmen tsaterdages daer naer ende bescrijft Ysaye de prophete int lviii capitel. [Is. 58: 9*b*-14.]

Dit spreect God die Here: Oftu ave does van dinen middele die ketene ende laets of ute te streckene dinen vingher ende te sprekene dat ne vroomt niet, alse du ute ghietes dine ziele den hongherighen, ende die ghepiinde ziele vervult hebs, so sal up gaen in deemsternessen diin licht ende dine deemsternessen sullen werden alse een middach. Ende diin God die Here saldi gheven ruste alle wege ende hi sal vervullen met scinen dine ziele ende hi sal verledeghen dine been; ende du suls werden als i ghewatert hof ende als ene fonteine der watere, wies

watere niet ne ghebreken. Ende in di sullen ghetemmert worden die woestinen der werelden, du salt verwecken die fondamente der winninghen ende du sult werden gheheten een <stichtere> der tune, ommekerende die pade der ongherechtecheit. Oftu ave keers vanden daghe der rusten dinen voet, te doene dinen wille in minen heleghen daghe, ende du sult werden gheheten de delicate zaterdach ende de heleghe glorieuse *dach* Gods, ende glorieerstene alstu niet ne does dine weghen ende niet vonden wert diin wille, dat du spreecs die redene, dan wertstu ghewellustechet up den Here ende ic saldi up heffen up die hoochede der erden ende ic saldi spisen metter erve Jacobs diins vaders, want die mont des Heren heeft dese dinc ghesproken.

Dese ewangelie leestmen upden selven dach ende bescrijft Sinte Maerc int [vi capitel]. **[Mc. 6: 47-56.]**

In dien tiden, doe het spade was worden, was i scip in midden der zee ende Jhesus was allene up der erden. Ende Jhesus sachse pinen in riemene, want die wiint was hem contrarie, ende omtrent die vierde wake vander nacht quam Jhesus tote hem wandelende up die zee, ende hi willetse vor gaen. Ende si ziende hem wandelende up de zee, waenden dat i droghenesse ware, ende riepen. Ende si saghene alle ende worden ontzet. Ende te hant sprac hi met hem lieden ende <seide> hem: Hebt ghetrouwenesse, ic bemt, ne ontziet u niet. Ende hi clam tote hem in dat scip ende die wijnt ghelach. Ende si wonderden noch meer *onder hem* lieden, want sine verstonden niet vanden broden, want haer herte was verblent. Ende

doe si over waren ghevaren, quamen si ten lande van Genesareth. Ende doe si uten scepe waren ghegaen, bekenden sine te hant ende dor liepen al tconincrike ende brochten te hem alle die hadden ziecheden in bedden, daer si verhoorden dat hi was. Ende so waer hi in ghinc, in weghen, in dorpen of in poorten, leiden si die zieke inder straten ende baden hem doch dat si die vase van sinen cledren moesten tasten; ende hoe vele dattene tasten, worden behouden.

***Dese epistel leestmen in grote vastenavont ende bescrijft Sinte Pauwels te dien van Corinten int vi capitel*. [2 Cor. 6: 1-10.]**

Broedere, wi troosten u dat ghi niet ydelike ontfaet die ghenaden Gods. Want hi spreect: Inder ontfangheliker tijt verhoorde ic di ende inden daghe der salecheit halp ic di. Siet, nu *es* die ontfanghelike tijt, siet, nu *es* die dach der zalecheit. Niemene ne gheeft eneghe snevinghe, dat u dienst niet ghelachtert *ne* werde; maer in allen dinghen weten wi ons selven bieden alse dienaren Gods, in vele gheduldechede, in pinen, in benootheden, in anxten, in plaghen, in karkeren, in ghescillingen, in aerbeiden, in wakenen, in vastene, in cuussceden, in consten, in lancmoedecheden, in zoetheden, inden Heleghen Geest, in onghevensder minnen, inden woorde der waerheit, inder doghet Gods, over mids die wapenen der gherechtecheit toter rechter hant ende toter slinker, bi glorien ende bi onnedelheden, bi mesniemaertheden ende bi goeder niemaren; alse droghenaren ende warachtech; alse die ombekent *siin* ende be\kent;

alse stervende ende siet, wi leven; alse ghecastiede ende niet ghedode; alse bedroufde maer alle weghe ons vreudende; alse arme maer vele lieden makende rike; alse niet hebbende ende alle dinghen bezittende.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int iv capitel. [Mt. 4: 1-11.]

In dien tiden was Jhesus gheleet in die woestine vanden geeste, up dat hi werde ghecoert van den duvel. Ende doe hi ghevast hadde xl daghe ende xl nachte, daer naer hongherde hem. Ende die tempteerre quam te hem ende sprac: Bestu die Gods zone, sech dat dese steene broot werden. Jhesus antwoorde ende sprac: Het es ghescreven: de mensce en leeft niet allene inden brode, maer [in] elken woorde dat uten monde Gods vort gaet. Doe namne die duvel indie heleghe stat *van Jherusalem* ende settene up dat overste vanden temple ende seide tote hem: Bestu die Gods zone, so laet di of ter neder, want hets bescreven: sine inglen heeft gheboden *die vader* van di, dat si die *houden sullen ende* in haren handen draghen, dattu bi ghevalle [dinen voet] niet en stoots an dien steene. Jhesus seide hem anderwaerven: Het es bescreven: dune sals niet coren den Here dinen God. Echt voerdene die duvel up enen harde hoghen berch ende toechde hem aldie *conincriken* van erdrike ende hare glorie, ende seide Jhesu: Al dit sal ic di gheven, wilstu vallen ende beden mi ane. Doe sprac Jhesus tote hem: Ganc, Sathanas, want het es ghescreven: dinen Here Gode saltu anebeden ende hem allene dienen. Doe lietene die duvel *daer;* ende sie, die ingle quamen ende dienden hem.

[Exposicie: 63v-65r]

Dese epistel leestmen smaendaghes daer naer ende bescrijft Ezechias de prophete int xxxiv capitel. [Ezech. 34: 11-16.]

Dit spreect God die Here: Siet, ic sal selve weder zouken mine scaep ende ic salse visenteren. Alse die herde visiteert sine hernesse inden daghe als hi siin sal in middel siere ghestorder scapen, also sal ic visiteren mine scaep ende ic salse verledeghen van alle den steden, in dien si <ghesprait> waren inden daghe des wolkens ende der donkernessen. Ende ic salse ute leden vanden volken ende ic salse vergaderen vanden landen ende ic salse in leeden in haer lant ende ic salse weeden in den berghen Israels, in den rivieren ende in alle den saten inder erden. In den alre overvloeyeleecsten weeden sal icse weeden ende inden hoghen berghen Israels sullen siin hare weeden; daer sullen si rusten in den groenen cruden, ende in vetten weeden sullen si ghevoet werden up den berghen Israels. Ic sal weeden mine scaep ende ic salse doen rusten, spreect God die Here. Dat daer verdorven es, dat sal ic weder zouken ende dat wech gheworpen es,

dat sal ic weder leeden, ende dat te broken es, sal ic te gader binden, ende dat vercranct es, dat sal ic starken, ende dat vette ende dat starke dat sal ic behoeden; ende ic sal weeden inden oordeele ende inder gherechtecheit, spreect die almachteghe Here.

***Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int xxv capitel*. [Mt. 25: 31-46.]**

In dien tiden seide Jhesus sinen jongheren: Als des menscen zuene comt in siere ghewelt, [ende alle die ingle met hem, dan sal hi sitten up den stoele sire mogentheit] ende vor hem sullen vergadert worden alle lieden ende hi salse versceden elc van andren, als i herde sceet die scapen vanden bucken; ende hi sal setten die scaep ter rechter hant ende die bucken ter luchter hant. Dan sal die coninc secghen ten ghenen die te siere rechter hant sullen wesen: Comt <,ghebenedide> miins vader, bezit dat rike dat u bereet es van den stichtsele der werelt. Want mi hongherde, ende ghi gaeft mi tetene; mi dorste, ende ghi gaeft mi drinken; ic was gast, ende ghi herberghet mi; ic was naect, ende ghi decket mi; ziec ende ghi visiteret mi; ic was inden karker, ende ghi quaemt te mi. Dan sullen de rechteghe antwoorden ende secghen: Here, welctijt saghen wi di hongherech, ende voeden di; dorstech, ende gaven di drinken? Ende welctijt saghen wi di gast, ende herberchden di; of naect, ende cleden di? Ende welctijt saghen wi di ziec of inden carkere, ende quamen te di? Ende die coninc sal hem antwoorden ende secghen: Vor waer secgic u, welctijt dat ghijt daet enen van desen minen alre minsten broederen, so dadijt mi. Ende dan sal de coninc secghen dien die te siere luchter hant sullen wesen: Gaet van mi, vermaledide, in dat ewelike vier dat vor reet es den dievel ende sinen inglen; want mi hongherde, ende ghine gaeft mi niet tetene; mi dorste, ende ghine gaeft mi

niet te drinkene; ic was gast, ende ghine herberghet mi niet; naect, ende ghine cledet mi niet; ziec ende in den carker, ende ghine visiteret mi niet. Ende dan sullen ooc si hem antwoorden ende secghen: Here, welctijt saghen wi di hongherech of dorstech, of <gast> of naect, of ziec of inden carker, ende dienden di niet? Dan sal hi hem antwoorden ende secghen: Vor waer secgic u: [die wile] dat ghi dit niet ne daet enen van desen minsten, sone dadijt mi niet. Ende dese sullen gaen inden eweliken torment, maer die gherechte *sullen gaen* int ewelike leven.

Dese epistel leestmen sdisendaghes daer naer ende bescrijft Ysayas de prophete int lv capitel. **[Is. 55: 611.]**

In dien daghen sprac Ysayas de prophete ende seide: Souct die Here, die wile hi vonden mach worden; roupt hem ane, die wile hi bi u es. Die felle <late> sinen wech ende die ongherechteghe man late sine ghepense ende kere weder toten Here, ende hi sal *hem* siins ontfaermen, ende tote onsen God, want hi willech es te verghevene. Want mine ghepense ne siin niet uwe ghepense, no uwe weghe ne sijn niet mine weghe, spreect die Here. Want also die hemele verhoget siin boven der erden, also sijn mine weghe verhoghet van uwen weghen ende mine ghepense van uwen ghepense. Ende also die rein ende die snee neder comt vanden hemele ende daer waert niet weder keert, maer <hi> dor drinct die erde ende beghietse *ende maecse vruchtbarech* ende doetse ute spruten, ende gheeft zaet den zayenden ende broot den etenden, also sal siin miin woort dat daer gaen sal ute minen monde; het ne sal niet weder comen te mi ydel, maer het sal doen al dat ic wilde, ende het sal vordren in dien tote dien ict

sende, spreect die almachteghe Here.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int xxi capitel. [Mt. 21: 10-17.]

In dien tiden, als Jhesus ghegaen was in Jherusalem, wert beroert a Jherusalem ende seide: Wie es dese? Maer die lieden seiden: Dit es Jhesus de prophete van Nazareth Galylee. Ende Jhesus ginc in den tempel Gods ende warp ute alle die cochten ende vercochten, ende die tafelen der wisselaren ende die zetelen diere die *der in* duven vercochten, warp hi omme ende seide hem: Hets ghescreven: mijn huus sal heten een huus van bedinghen, maer ghi ebt *dat* ghemaect een hol der dieven. Entie blende entie manke quamen te hem inde temple, ende die maecti ghezont. Ende doe die princhen vanden papen ende die scriben sagen de wondere die hi dede, ende die kindere die riepen inden temple: Osanna Davits zone! veronwerden sijt ende seiden: Hoorstuut wat dese secghen? Ende Jhesus seide hem: Ja ic. *Ende hi seide hem voort:* Ne laesdi noyt: vanden monde der onsprekender ende der zughender vulmaecstu dinen lof? Ende hi liet die ende ghinc ute diere stat te Betanien waert, ende hi bleef daer ende leerde hem vanden rike Gods.

Dese lesse leestmen swonsdages daer naer quatuortempre ende bescrijft Moyses in Exodi int xxiv capitel. [Exod. 24: 12-18.]

In dien daghen sprac God te Moysesse: Clem up te mi in den berch ende wes daer, ende ic saldi gheven ii stenine tafelen ende die wet ende die ghebode die ic ghescreven hebbe, dat duse leers den kinderen van Israel. Doe stont up Moyses ende Josue siin dienare. Ende Moyses ghinc up in den berch Gods ende sprac toten outsten: Beit hier tote wi weder comen tote u. Ghi hebt met u Aaron ende Hur; ofte yets *yet* vraghens onder u gheboren woorde, dat

suldi bringhen vor hem. Ende doe Moyses was up ghegaen, doe bedecte een wolken den berch, ende die glorie Gods woende up den berch Synay ende bedectene vi daghen, maer inden zevenden daghe riepene God vanden middele der donkernessen. Maer de ghedaente der glorie Gods was als i berrende vier up dat overste des berchs in de jeghenwoordecheit der kinder van Israel. Ende Moyses ginc in die middele des nevels ende ginc up den berch xl daghe ende xl nachte.

Die ander lesse up den selven dach ende es bescreven inden bouc der coninghen int xix capitel. [3 Reg. 19: 3*b*-8.]

In dien daghen quam Elyas in Bersabee Juda ende liet daer siin kint ende trecte in die woestine den wech van ere dachvaert. Ende doe hi comen was ende sat onder enen geniverboom, hiesch hi siere zielen dat hi storve ende sprac: Het es mi, Here, ghenouch; nem mine ziele, want ic ne bem niet betere dan mijn vadere. Ende hi wierp hem neder ende onsliep onder scade des genivers boom. Ende sich, die ingle Gods roerdene ende sprac te hem: Stant up ende et. Ende hi sach up, ende sie, te sinen hoofde broot onder asscen ghebacken ende een vat met watere, ende hi at ende dranc, ende hi sliep ander warven. Ende die ingel Gods quam anderwaerven ende roerdene ende seide hem: Stant up ende et, want di es een groot wech jeghen staende. Doe hi up ghestont, *doe* at hi ende dranc, ende wandelde in die starchede der spisen xl daghe ende xl nachte toten berghe Gods Oreb.

Dese ewangelie leestmen upden selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int xii capitel. [Mt. 12: 38-50.]

In dien tiden quamen te Jhesum die scriben entie Pharizeewen ende seiden: Meester, wi willen een teken van di zien. Doe antwoorde hem Jhesus ende seide:

Een quaet gheslachte ende verhoert zouct teken *te ziene*, ende hem ne sal geen ghegheven werden sonder dat teken Jonas des propheten. Want also Jonas was in swalvischs buuc iii daghe ende iii nachte, also sal wesen smenscen zone iii daghe ende iii nachten inder herten der erden. Die manne van Ninive sullen up staen met desen gheslachte inden daghe des oordeels ende sullent veroordeelen, want si daden penitencie in Jonas predecacie. Ende ziet, meer dan Jonas *es* hier. Die coneghinne van zuut *oft van Saba* sal up staen int oordeel met desen gheslachte ende salt verdomen, want soe quam vanden ende vanden lande om te hoorne Salemoens vroescepe, ende ziet, meer dan Salemoen es hier. Alse die onzuvere geest ute gaet vanden mensce, wandelt hi bi droghen steden, soukende ruste, ende hine vinter niet. Dan seit hi: Ic sal weder keren in miin huus daer ic ute ghinc. Ende als hi comt, vint hijt ydel ende met bezemen ghezuvert ende verchiert. Dan gaet hi ende neemt vii ander geeste die quader sijn dan hi, ende si gaenre in ende wonen daer; ende *also* werden die achterste des menscen arger dan die eerste. Ende also salt wesen met desen quaden gheslachte. Ende doe hi noch sprac ten scaren, stont siin moeder ende sine broedere daer buten ende sochten hem te sprekene. Doe seide hem een: Sich, diin moeder ende dine broedere staen daer buten ende zouken di. Ende hi antwoorde hem diet hem seide, ende seide: Wie es mijn moeder ende wie siin mine broedere? Ende hi strecte uut sine hant up sine jongre ende seide: Siet *hier* miere moedere ende mine broedere. Ende so wie doet den wille mijns vader die inde hemele es, die es miin broeder ende miin zuster ende miin moeder.

Dese epistel leestmen sdonredages daer naer ende bescrijft Ezechiel de prophete int xviii capitel. **[Ezech. 18: 1-9.]**

In dien daghen ghesciede de redene Gods te mi, sprekende: Wat es dat ghi onder u die ghelike keert in dit bispel inden lande Israels, sprekende: Onse vadere aten ene zure druve ende die tande der kinder siin eggherich *hem?* Leve ic, spreect de Here, *aldus* ne sal u vort meer niet dese ghelikenesse wesen in een bispel in Israel. Siet, alle de zielen siin mijn; also de ziele *es* des vader miin, <also es> ooc die ziele des zoons; die ziele die zonde doet, die sal sterven. Ende die man, up dat hi gherechtech si ende doet hi oordeel ende die gherechtecheit, up dat hi niet eit *siin* broot inden berghen ende hi sine oghen niet up heffe toten afgoden des huus Israels, ende dat hi twijf siins naesten niet besmette, ende toten maendezieken wive niet ga ende ne *ghenen* mensce bedrouve *ende* sine sculdaren gheeft sinen pant *ende* met ghewelt niet neme *ende* siin broot gheve den hongherighen ende den naecten bedecke met cleedren, te woukere niet leene ende niet meer ontfa *dan hi leent*, ende vander ongherechtecheit ave kere sine hant ende *hi* ghewarech oordeel doe tusscen man ende manne ende in mine gheboden wandele ende mine oordeele behoede, also dat hi doe de waerheit; dese es gherecht *ende* int leven sal hi leven, spreect die almachteghe Here.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int viii capitel. **[Ioh. 8: 3147*a*.]**

In dien tiden seide Jhesus ten Joden die hem gheloofden: Eist dat ghi blijft in miin sermoen, so suldi waerlike mine jongers wesen ende ghi sult de waerheit bekinnen ende die waerheit sal u vri maken. Doe ant\woorden

de Joden *ende seiden:* Abrahams zaet siin wi ende wine dienden noyt niemene; hoe sechstu: ghi sult vri wesen? Doe antwoorde hem Jhesus *ende seide:* Vor waer vor waer secgic u, want elc die zonde doet, es cnecht der zonde. Ende die cnecht ne blijft niet int huus ewelike, maer die zone blijfter in ewelike. Eist dan dat u de zone heeft ghevriet, so suldi waerlike vri siin. Ic weet dat ghi Abrahams kinder sijt, maer ghi zouct mi te dodene, want miin sermoen ne neemt in u *ne ghene stede*. Ic, dat ic sach te minen vader, dat spreke ic; ende ghi, dat ghi ghehoort hebt tuwen vader, dat doedi. *Doe* antwoorden si ende seiden hem: Onse vader es Abraham. *Doe* seit hem Jhesus: Of ghi Abrahams kinder sijt, doet *dan* Abrahams werke. Maer nu soucti mi te dodene, enen mensce die u de waerheit seit die ic van Gode hoorde; dat ne dede Abraham niet. Ghi doet die werke uwes vader. Doe seiden si hem: Wine siin van keefsdome niet gheboren; wi hebben Gode enen vader. Doe seide hem Jhesus: Ware God u vader, so soudi mi minnen zekerlike. Want ic vor ginc ende quam van Gode, want ic ne quam ooc van mi selven niet, maer hi sende mi. Waer omme ne kendi niet mine sprake? want ghine moghet niet horen miin sermoen. Ghi sijt van den dievel *uwes* vader ende die begherte uwes vader wildi doen, want hi was manslachtech van beghinne ende inder waerheit stont hi niet, want de waerhede ne es in hem niet; alse hi loghene spreect, so spreect hi van sinen propren, want hi es loghenachtech ende vader der loghenen. Maer ic, want ic de waerheit spreke, sone gheloofdi mi niet. Wie van u sal berespen mi van zonden? Of ic u de waerheit

secghe, waer omme ne gheloofdi mi niet? Die van Gode es, hoort die woorde Gods.

Dese epistel leestmen sfrindages daer naer quatuortempre ende bescrijft Ezechiel de prophete int xviii capitel. **[Ezech. 18: 20-28.]**

Dit spreect God die Here: Die ziele die zondecht, die sal sterven; die zone ne sal niet draghen die ongherechtecheit sfader ende de vader ne sal niet draghen dongherechtecheit des zoons; de gherechtecheit des gherechten sal siin up hem, [ende die ongerechtecheit des ongerechten sal sijn up hem]. Maer doet die onghenadeghe penitencie van al sinen zonden die hi ghewracht heeft, ende bewacht al mine ghebode ende doet hi oordeel ende gherechtecheit, so sal hi int leven leven ende ne sal niet sterven; ende al siere ongherechtecheit die hi ghewracht heeft, diere ne sal ic niet ghedinken; in siere gherechtecheit die hi ghedaen heeft, sal hi leven. Ende es miin wille des ongherechtechs doot, spreect die Here God, ende *ne eist* niet *miin wille* dat hi *hem* bekere van sinen weghen, ende leve? Maer keert hem ave de gherechte van siere gherechtecheit ende doet ongherechtecheit na alden ommenscelijcheden die ongherechten pleghen te doene, ende sal hi danne leven? Alle siere gherechtecheden die hi ghedaen heeft, diere ne sal nemmermeer ghedacht werden; inden overgane dat hi overghegaen es, ende inder zonden die hi ghedaen heeft, sal hi sterven. Ende <ghi> spraect: De wech Gods ne es niet gherecht. Hoort dan, huus van Israel: ne es miin wech niet gherecht ende ne sijn uwe weghe niet meer quaet? Want als hem die gherechte ave keert van siere gherechtecheit ende doet ongherechtecheit, so sal hi sterven in die; in siere ongherechtecheit die hi ghedaen heeft, sal hi sterven. Ende als hem

die ongherechte ave keert van siere ongherechtecheit die hi ghedaen heeft, ende doet oordeel ende gherechtecheit, sal hi maken levende sine ziele, want als hi merct ende hem ave keert van allen sinen ongherechtecheden die hi ghedaen heeft, so sal hi leven int leven ende ne sal niet sterven, spreect die almachteghe Here.

Dese ewangelie leestmen upden selven dach ende bescrijft Sinte Jan int v capitel. **[Ioh. 5: 1-15.]**

In dien tiden was een feeste dach vanden Joden, ende Jhesus clam up te Jherusalem. <Ende te Jherusalem was de scaep piscine, die in Ebreusch was ghetoenaemt Bethsayda, *dat es thuus vanden clenen kuekenode*> die hadde v portale. *Ende* in dese lach grote menechte der quellender, van blenden *ende* van manken *ende* van droghen, die ombeiden die beroeringhe vanden watere. Want na die tijt daelde dingel ons Heren neder in die piscine ende twater wert beroert; ende die teerst daelde in die piscine na die beroeringhe des waters wart ghezont van wat ziecheden hi was ghehouden. Doe was daer i mensce die xxxviii jaer ziec hadde ghezijn. Doe Jhesus desen sach licghen, ende hi wiste dat hi vele thants tijts *daer hadde ghesijn*, seide hi hem: Wiltu ghezont werden? *Doe* antwoorde hem die zieke: Here, enen mensce ne hebbic niet, die mi <doe> in die piscine als twater beroert wart, maer als icker come, so daelter een ander in vor mi. *Doe* seit hem Jhesus: Stant up ende nem dijn bedde ende wandele. Ende te hants wort *die mensce* ghezont ghemaect ende hi nam up siin bedde ende wandelde. Maer het was Zaterdach in dien daghe. Doe seiden die Joden dien

die ghezont was worden: Het es zaterdach, dine es niet gheoorlooft te draghene diin bedde. Doe antwoorde hi hem: Die mi ghezont maecte, seide: Nem up diin bedde ende wandele. Doe vraechden si hem: Wie es die mensce die di seide: nem up diin bedde ende wandele? Maer hi die ghezont was worden, ne wiste niet wie hi was. Ende Jhesus ghinc vander scaren die stont in die stede. Daer naer vantene Jhesus in den temple ende seide hem: Sich, nu bestu ghezont ghemaect; ne zondeghe niet meer, dat di niet quadere ne ghescie. Doe ghinc wech die mensce ende bootsceepte den Joden dat Jhesus ware diene ghezont hadde ghemaect.

Dese lesse leestmen tsaterdaghes daer naer quatuortempre ende es bescreven inden bouc Deutronomini int xxvi capitel. **[Deut. 26: 15-19.]**

In dien daghen sprac Moyses te Gode, secghende: Sich, Here, van dinen heleghen huse ende van dire hogher woninghen der hemelen, ende ghebenedie dijn volc Israel ende dat lant dattu ons ghegheven heves, alse du zwoers onsen vaderen, een lant vloeyende van melke ende van honeghe. Hoort, Israel, heden heeft di gheboden diin Here dijn God, dattu does siin ghebode ende sijn oordeele, ende dattuse behoudes ende vervulles van al diere herte ende van al dire zielen. Heden hevestu vercoren den Here, dat hi di si God ende dattu wandels in sinen weghen ende dattu behouts sine offringhen ende sine ghebode ende sine oordeele, ende dattu ghehorsam sijs sinen ghebode. Sie, God heeft di heden vercoren, dattu hem sijs een ghemeinder volc, alse hi ghesproken heeft te di, ende dattu behoudes alle sine ghebode ende hi di sal maken hoghere dan al die volke die hi ghescepen heeft in sinen love ende in sine name ende

in siere glorien, ende dattu sijs een helech volc diins Heren dijns Gods, als hi di gheseit heeft.

Die ander lesse up den selven dach ende es bescreven inden bouc Deutronomini int xi capitel. [Deut. 11: 22-25.]

In dien daghen sprac Moyses toten kinderen van Israel: Eist dat ghi hoet die ghebode die ic u ghebiede, ende ghise doet, also dat ghi mint den Here uwen God, ende oft ghi wandelt in alle sinen weghen, hem an hanghende, so sal die almachteghe Here alle dese lieden te storen vor uwen ansichte, ende ghi sult bezitten die meerre ende starker siin dan ghi. Elke stat die terden sal uwe voet, sal wesen uwe. Vander woestine ende van den berghe Lybani ende vander groter rivieren der Effraten toter west zee sullen wesen uwe terminen. Niemen sal staen jeghen u; uwe vreese ende vervaernesse sal die Here u God gheven up alle die erde die ghi terden sult, also tote u ghesproken heeft de Here u God.

Die derde lesse up den selven dach ende heeft bescreven de Macabeus int i capitel. [2 Mach. 1: 23 + 1: 2, 3*a*, 4, 5.]

In dien daghen daden die priestere bedinghe, doe si offerden die offringhe vor dat volc van Israel; ende Jonatas began ende die andere antwoorden ende spraken: God doe u wel ende ghedinke siins testaments dat hi ghesproken heeft tote Abrahamme ende Ysaacke ende Jacoppe, siere ghetrouwer cnechten, ende gheve u allen ene *reine* herte, dat ghine oufent ende dat ghi doet sinen wille. Hi ondoe uwe herte in sine wet ende in sine ghebode ende make *u* vreede; hi verhore uwe ghebede ende verzoene u, ende ne moete u niet begheven in der quader tijt, die Here u God.

De vierde lesse up den selven dach ende bescrijft inden bouc Ecclesiasticus int xxxvi capitel. [Sir. 36: 1-10.]

Ontfaerme di onser, [God] alre dinghen, ende sich ons ende tooch ons dat licht diere ontfaermecheden; ende sende dine vreese up die lieden die niet di ne sochten, dat si bekennen dat ne gheen God es dan du, dat si vertrecken dine grootheden. Hef up dine hant over die vreemde lieden, dat si zien dine moghenteit. Want also du in haren ansichten ghehelecht best in ons, also sultu werden in onsen ansichte ghegroot in hem, dat si bekennen di, also wi di bekent hebben, want sonder di, Here, so nes gheen ander God. Verniewe die tekene ende verwandele de wondere. Gloriere dine hant ende dinen rechteren arem. Verwecke dine verwoetheit ende ghiet ute dinen toren. Werp ute den wederman ende pine den viant. Snelle die tijt ende ghedinke des endes, dat si vertrecken dine grootheit, Here onse God.

De v lesse up den selven dach ende bescrijft Daniel de prophete int iii capitel. **[Dan. 3: 49, 50*a*, 47, 48, 50*b*-55.]**

In dien daghen daelde die ingel ons Heren met Azaria ende sinen gheselle inden viereghen oven, ende slouch ute die vlamme des viers vanden ovene, ende maecte dat middel des vierechs ovens als enen coelenden wijnt van dauwe. Maer die vlamme sturte ute over den oven wel xlix elnen ende verberrende *alle* die si begreep biden oven van den Caldeusen, die dienaren des conincs die den oven gheheet hadden. Maer die ghene ne taste dat vier alte male niet, noch ne bedrouvetse niet, noch ne dede hem niet leets. Doe begonsten dese alse ute enen monde enen lof te secghene ende loofden Gode in den oven ende spraken: Ghebenedijt bestu, Here God <onser> vadere, ende lovelijc ende overhoghet in ewicheit; ende ghebenedijt es die ele

ghe name diere glorien ende lovelijc ende overhoget in allen ewicheden. Ghebenedijt bestu inden heleghen temple dire glorien ende overlovelijc ende over glorieus in ewicheden. Ghebenedijt bestu inden trone dijns rijcs ende overlovelijc ende overhoghet in ewicheden. Ghebenedijt bestu die scauwes die afgronde ende sits boven den Cherubin ende lovelijc ende overhoghet in ewicheden.

Dese epistel leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Pauwels ten Tessalonicensen int v capitel. **[1 Thess. 5: 14-23.]**

Broedere, wi bidden u dat ghi berespt die onvredelike ende troost die jonghe clene van moede ende ontfaet die zieke ende cranke ende sijt gheduldech tote allen *menscen*. Ende ziet, dat ghi niemene evel ghevet vor evel, maer dat goet es dien volget alle weghe onderlinghe ende in allen. Altoos verblijt. Bedet sonder verlaet. In allen dinghen secht Gode gracien, want dit es die wille Gods in Cristo Jhesu in u allen. Ghine sult niet verblusscen den geest. Die prophecie ne suldi niet versmaden. Alle dinc prouft; dat goet es dat hout; van allen bozen ghedaenten verret u. Maer hi, de God des vreeden, heleghe u in allen dinghen, dat u geest ende uwe ziele ende uwe lechame gheheel sonder claghe behouden werde in die toecomste ons Heren Jhesu Cristi.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int xvii capitel. **[Mt. 17: 1-9.]**

In dien tiden nam Jhesus Pietere ende Jacoppe ende Janne sinen broeder ende ledetse in enen hoghen berch over zide ende wart ghetransfigureert vor hem. Ende sijn anscijn blecte als die zonne ende sine cledere warden wit als die snee. Ende Elyas ende Moyses openbaerden hem ende spraken met hem. Doe antwoorde Pieter ende seide te Jhesum: Here, het es ons

hier goet wesen; wiltu, wi maken hier iii tabernaculen, di eene, Moysesse eene ende Elyen eene. Ende doe hi noch sprac, quam een bleckende wolken, diese bescaedde. Ende zie, ene stemme sprac uten wolken: Dit es miin gheminde zone, in dien ic mi wel behaghede; hoort hem. Doe dat die jongre hoorden, vielen si in haer anscijn ende vervaerden hem sere. Ende Jhesus quam tote hem ende roeretse ende seide hem: Staet up ende ne ontziet u niet. Ende si lichten up hare oghen ende saghen niemene dan allene Jhesum. Ende doe si ginghen vanden berghe, gheboot hem Jhesus ende seide: Niemene ne secht dit vizioen, tote dien dat des menscen zone up staet vanden doden.

Dese epistel leestmen up den andren zondach vander vastene ende bescrijft Sinte Pauwels ten Tessalonicensen int iv capitel. **[1 Thess. 4: 1-7.]**

Broedere, wi bidden ende fleewen u in onsen Here Jhesu Cristo, dat also ghi ontfaen hebt van ons, in welker wijs u behoorlijc es te wandelne ende Gode te behaghene, dat ghi ooc also wandelt, dat ghi overvloeyet meer. Want dat es de wille Gods, dat ghi helech sijt ende dat ghi u verret van keefsdome, dat uwer elc wete siin vat te bezittene in helecheden ende in eersamheden, niet inder lidinge der begheringhen, alse die lieden die Gode niet bekinnen. Dat niemen over ne ga noch omme come in coopmanscepe sinen broeder, want God es een rechtere van alle desen dinghen, also wi u voren gheseit hebben ende gheorcont hebben. Want God ne heeft ons niet gheroupen in onzuverheden, maer in helecheit, in Cristo Jhesu onsen Here.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte

Matheus int xv capitel. [Mt. 15: 21-28.]

In dien tiden ghinc Jhesus ute ende ghinc in dat lant van Tyren ende van Sydonen. Ende zie, een Cananeeus wijf was ute ghegaen van dien lande ende riep ende seide te hem: Ontfaerme miins, Davits zone, want miin dochter wert qualike ghepiint van enen viant. Ende hine antwoorde hare niet een woort. Ende sine jongre quamen te hem ende baden hem ende seiden: Laetse, want soe roept naer ons. Doe antwoorde hi *hem* ende seide: Ic en bem niet ghezent sonder ten scape des huus van Israel die verdorven siin. Ende soe quam ende anebedene ende seide: Here, helpt mi. Doe antwoordi ende seide: Het ne es niet goet te nemene dat broot der kinder ende te werpene den honden. Doe seide soe: Ja wat Here, entie welpkine eten vanden crumen die vallen vander tafelen haerre heren. Doe antwoorde Jhesus ende seide hare: O wijf, groot es diin ghelove; di moete ghescien also du wils. Ende haer dochter wart ghezont indie wile.

Dese epistel leestmen smaendages daer naer ende bescrijft Daniel de prophete int ix capitel. [Dan. 9: 1519.]

In dien daghen beedde Daniel ende sprac: Here onse God, die ute voerets dijn volc vanden lande Egypten in crachtegher hant ende makets di den name na desen daghe, wi hebben ghezondecht ende hebben ongherechtecheit ghedaen, Here, in alle dine gherechtecheit. Kere of dinen toren ende dine gramscap van dinen volke, biddic di, van dire stat Jherusalem ende van dinen heleghen berghe, want om onse zonden ende om die loosheit onser vadere es Jherusalem ende dijn volc in lachtringhen allen menscen in onsen ommeringe. Maer nu verhore, onse God, dat ghebede dijns cnechts ende sine heesscinghe ende to\ghe

diin ansichte up dijn huus dat woeste worden es der helecheden. Om di selven so nighe dijn ore, Here God miin, ende hore, ende ondoe diin oghen ende sich onse te stortheit, ende die <stat> up die welke ane gheroupen es dine name; want ooc niet in onse gherechtecheden stroyen wi onse ghebeden vor dijn ansichte, maer omme die veelheit diere ontfaermecheden. Verhore ons, Here; *ende* sachtmoedeghe *di*, Here, ende verstant ende doe; omdi selven <en> meerre niet, miin God, want dine name es anegheroupen over de stat ende up diin volc, Here onse God.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int viii capitel. **[Ioh. 8: 21-29.]**

In dien tiden seide Jhesus den scaren vanden Joden: Ic ga ende ghi sult mi zouken, ende in uwe zonden suldi sterven. Ende daer ic ga, ne suldi niet moghen comen. Doe seiden de Joden: Ne sal hi hem selven niet verslaen? want hi seit: daer ic ga, ne suldi niet moghen comen. Ende hi seide hem: Ghi sijt van *hier* beneden ende ic bem van boven. Ghi sijt van deser werelt ende in bem niet van deser werelt. Ende daer omme seidic u, ghi sult sterven in uwe zonden, want ne gheloofdi niet dat ict bem, so suldi sterven in uwe zonden. Doe seiden si hem: Wie bestu? Doe seide hem Jhesus: tBeghinsel, die ooc spreke met u. Ic hebbe vele te sprekene ende te oordeelne van u. Maer die mi sende, die es warachtech; ende ic, dat ic hoorde van hem, dat sprekic inde werelt. Ende sine bekenden niet dat hi *hem* seide dat God siin vader ware. Doe seide hem Jhesus: Als ghi des menscen zuene verheven sult hebben, dan suldi bekennen dat ict bem, ende van mi selven doe ic niet, maer also miin vader mi eer

de, sprekic; ende die mi sende, es met mi ende hine liet mi niet allene, want dat hem behaghelijc es, dat doe ic altoos.

Dese epistel leestmen sdisendaghes daer naer ende es bescreven inden bouc der coninghen int xvii capitel. **[3 Reg. 17: 8-16.]**

In dien daghen ghesciede de redene Gods te Elyase Tesbiten ende sprac: Stant up ende ganc in Sarepten int lant van Sydonien, ende blijf daer, want ic hebbe gheboden daer enen wive ere wedewen, dat soe di voede. Hi stont up ende quam in Sarepten van Sydonien. Ende doe hi quam toter porten der stat, openbaerde hem dat wijf de wedewe, hout lezende, ende hi riepse ende sprac te hare: Ghef mi een lettel waters in een vat, dat ic drinke. Ende doe soe wech ghinc, dat soes hem ghehaelde, doe riep hi na hare ende sprac: Ic bidde di ooc, brinc mi i mont vul broots in dine hant. Ende soe antwoorde: Leeft die Here dijn God, ic ne hebbe gheen broot, sonder allene alse vele als ene vust begripen mochte meels in ene cruke, ende i lettel olye in ene olye cruke. Sich, ende ic lese ii houte, dat ic ga in

ende make dat mele mi ende minen zone, dat wijt eten ende sterven. Doe sprac Elyas te hare: Niet ne vreese di, maer ganc ende doe als du ghesproken heefs; doch make mi ten eersten van dinen meelkine i cleene broot in asscen ende bringhe te mi, maer <di> ende diin zone sulstu maken namaels. Want dit spreect die Here God Israels: Die cruke ne sal niet ghebreken van meele, no de olye cruke ne sal niet minderen, tote inden dach dat God sal gheven reghen up dat ansichte der erden. Ende soe ginc wech ende dede na den woorde Elyas; ende hi at ende soe ende hare ghezinde;

ende van dien daghe ne wert niet ghemindert die olye cruke van olyen ende der cruke ghebrac niet meels, naden woorde Gods, dat hi sprac in der hant Elyas.

Dese ewangelie leestmen upden selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int xxiii capitel. [Mt. 23: 1-12.]

In dien tiden sprac Jhesus ten scaren ende te sinen jongren ende seide: Up Moyses stoel saten die scriben entie Pharizeewen. So wat si u dan secghen, dat hout ende doet, maer na haren werken ne doet niet, want si secghen, ende en doen niet dat si secghen. Want si binden zware bordene ende ondraghelike ende lecghense up der lieder scouderen, maer met haren vingre willensise selve niet roeren. Ende al hare werke doen si omme dat si willen ghezien worden vanden lieden, want si widen hare filatorien, dat sijn brieve daer si de wet in ghescreven hadden, hanghende vor haer voorhooft, ende maken grote fringen, ende minnen die eerste sitten ten etene ende die eerste zetele in die synagoghen ende de groetinghe inde marct ende gheheten worden vanden lieden meester. Maer ghine wilt meester niet werden gheheten, want een es u meester, ende ghi sijt alle ghebroedere. Ende ne heet niemen u <vader> up erdrike, want een es u vader, die inde hemele es. Noch ghine sult niet meester worden gheheten, want een es u meester, dat es Cristus. Die de meeste es van u, die sal u dienre wesen. Want die hem verheft, die sal ghenedert worden, ende die hem nederen sal, sal verheven worden.

Dese epistel leestmen swonsdages daer naer ende es bescreven in Estars bouken int ix capitel. [Esth. 13: 8-11, 15-17.]

In dien daghen bat Mardocheus te Gode ende sprac: Here God, almachtech coninc, in dine moghenteit

siin alle dinc ghezet ende niemen es die moghe weder staen dinen wille; oftu ondersceet hebbes ons te behoudene, so worden wie te hants ghevriet. Want du, Here, heves ghemaect die hemele ende die erde ende al dat inden ommeringhe des hemels behouden wort. Du best here alre dingen ende niemen es die moghe weder staen dine mogenteit. Ende nu, Here coninc *der coninghe*, God Abrahams, ontfaerme di dijns volcs, want onse viande willen ons bederven ende si willen of doen dine erve. Niet ne versmade diin deel dattu die verlosses van Egypten. Maer ghehore mine ghebede ende wes ghenadech dinen lotte ende der metinghe dijns erves, ende keere onse weeninghe in vreuden, dat wi levende loven dine name, ende niet ne besluut die monde die di zinghen, Here onse God.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int xx capitel. **[Mt. 20: 17-28.]**

In dien tiden clam Jhesus up te Jherusalem ende nam sine xii jongre al hemelike ende seide hem: Siet, nu clemmen wi up te Jherusalem, ende des menscen zone sal ghegheven werden den princhen der papen ende den scriben, ende si sullen hem veroordeelen toter doot ende si sulne gheven den hedynen te bespottene ende te gheselne ende te crucene, ende inden derden daghe sal hi upstaen.

Doe quam te hem die moeder Zebedeus kindere met haren kinderen ende anebedene ende hiesch yet van hem. Doe seidi hare: Wat wiltu? [Ende si sprac:] Sech dat dese bede mine kindere moeten sitten, deen ter rechter hant ende dander ter luchter hant, in diin rike. Doe antwoorde hem Jhesus ende seide: Ghine weet wat ghi heescht. Moghedi drinken den kelect dien ic drinken sal?

Doen seiden si: Jawi. Doe seidi hem: Minen keelct suldi drinken, maer te sittene te miere rechter hant of ter luchtere ne es niet miin te ghevene u lieden, maer den ghenen dient ghereet es van minen vader. Ende doe dat de x hoorden, hadden sijt onwert vandien ii ghebroe\deren.

Maer Jhesus riepse te hem ende seide: Weti dat die princhen der hedynen hebben hare heerscap, ende die groter siin, bezeghen macht boven hem? Also ne salt niet wesen onder u, maer die de meeste wille siin onder u, die si u dienre. Ende die onder u die eerste wille siin, sal wesen u cnecht, also des menscen zone niet ne quam omme ghedient te werdene, maer te diene ende te ghevene sine ziele tere verlossenesse vor vele.

Dese epistel leestmen sdonredages daer naer ende bescrijft Jeremias de prophete int xvii capitel. **[Ier. 17: 5-10.]**

In dien daghen sprac Jeremias de prophete ende seide: Dit spreect God die Here: Vermaledijt *es* die mensce die ghetrouwet inden mensce ende die set sinen armen vleesch, dat siin herte ave gaet van Gode. Want hi sal worden als die heide inder woestinen, ende hine sal niet zien als dat goede comt, maer hi sal wonen inder droecheit inder woestinen ende inder zouter erden ende onwoenlijc.

Ghebenedijt es die man die ghetrouwet inden Here, ende sine ghetrouwinghe wert inden Here. Ende hi wert als dat hout dat over gheplant es biden watre, dat sine wortele utestrect toter wacheit, ende ne sal hem niet vervaren als die hitte comt. Ende siin blat wert groene, ende inder tijt der droecheit ne wordet niet zorechsam, no ne laet ghene tijt vrucht te bringhene.

Des menschen herte es boze ende ombe\grondelijc,

ende wie saelt kennen? Ic bem die Here begrondende dat herte ende proevende de nieren, *ic* die gheve elken na sinen weghe ende na der vrucht siere vindinghen, sprac die almachteghe Here.

***Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int v capitel*. [Ioh. 5: 30-47.]**

In dien tiden seide Jhesus den scaren vanden Joden: Ic ne mach van mi selven niet doen. Maer also ic hore, oordeel ic, ende miin ordeel es gherecht, want ic ne souke niet minen wille, maer den wille des geens die mi sende, des vader. Want ghevic ghetughenesse van mi selven, sone es miin ghetughe niet waer. Een ander es die ghetughe ghevet van mi, ende ic weet dat siin ghetughenesse waer es dat hi van mi gheeft. Ghi sendet tote Janne ende hi gaf ghetughenesse der waerheit. Maer ic ne neme gheen ghetughe vanden menscen; ende dit secgic u, dat ghi behouden blijft. Jan was ene berrende lanterne ende lichtende, maer ghine wilt te diere tijt niet verbliden in siin licht. Ende ic hebbe meerre ghetughe dan Jan, want die werke die mi de vader heeft ghegheven, dat ic die vuldoe, die gheven ghetughe van mi [dat ict ben dien de vader gesent heeft, ende die mi gesent heeft, die vader, die gevet ghetughe van mi]. No sine stemme ne hoordi oyt, no sine ghedaente ne saechdi niet. Ende siin woort ne hebdi niet blivende in u, want dien hi sende, ne ghelovedi niet. Onder vint die scrifturen, in dien ghi waent hebben ewech leven; ende die siint die ghetughe gheven van mi. Ende ghi ne wilt niet comen te mi, dat ghi dat leven hebben mocht. Clarede van den menscen <nemic> niet, maer ic bekende u dat ghi de minne Gods niet ne hebt in u. Ic quam in die name miins vader ende ghine ontfinget mi niet; comt een ander in sine

name, dien suldi ontfaen. Hoe moghedi gheloven, die *uwe* glorie onderlinghe neemt, ende de glorie die allene van Gode es, die ne zoucti niet? En waent niet dat ic [u] wroeghen sal vorden vader; het es die u wroecht, dat es Moyses indien ghi hoopt. Want haddi Moyses ghelooft, ghi hadt ooc lichte ghelooft in mi, want van mi screef hi. Ende of ghi sine letteren niet ghelooft, hoe suldi dan mine woorden gheloven?

***Dese epistel leestmen sfrindages daer naer ende es bescreven in Genesis int xxxvii capitel*. [Gen. 37: 6-22.]**

In dien daghen sprac Joceph te sinen broederen: Hoort minen droom dien ic sach. Mi dochte dat wi scove bonden inden acker, ende dat miin scoof up stont ende uwe scove omme stonden minen scoof ende anebedene. Doe antwoorden sine broederen: <Ende> saltu onse coninc werden? Of sullen wie onderdanech werden dire moghenteit? Daer omme dese zake der drominghe ende dese redene was ghevende die voedinghe des nijts ende des haets.

Ende ooc sach hi enen andren droom die hi vertrac sinen broederen,

ende sprac: Ic sach in drome als mi die zonne entie mane ende elf sterren anebeden. Doe hi dit seide sinen vader ende sine broederen, doe berespedene siin vader ende sprac: Wat wille hem dese droom, dien du ghezien heves? Sal ic ende dijn moeder ende dine broedere di anebeden up der erden? Daer omme hatene sine broedere, maer die vader ghezweech des dincs ende merket.

Ende doe sine broedere in weedene sijns vader hernesse merreden in Cychen, doe sprac te hem Israel: Dine broedere weeden die scaep in Cychen; com, ic saldi senden te hem. Ende hi antwoorde: Ic bem ghereet. Doe sprac hi te hem: Ganc ende bezich of

het wale staet met dinen broederen ende metten vee, ende condecht mi weder wat mer doet. Ende hi ghezent vanden dale Ebroen, quam in Cychen; ende hem vant een man dolende up den velde ende die vraechde hem wat hi sochte. Ende hi antworde: Mine broedere souke ic; wise mi, waer si weeden die hernesse. Doe seide hem die man: Si siin ghevaren van deser stat, want ic horetse spreken: Varen wi in Dothaim. Doe ginc Joceph na sine broedere ende vantse in Dothaim.

Maer doe sine ghezaghen van verren, eer dat hi te hem quam, doe ghedochten si hem te dodene, ende spraken onderlinghe: Ziet, die dromere comt; comt ende doden wine [ende werpen wine] in die oude cysterne, ende wi sullen spreken: Een harde quaet dier heeftene verbeten; ende dan sal scinende werden wat hem sine drome vromen.

Mar doe dit Ruben hoorde, doe piindi hem te verledeghene van haren handen ende sprac: Wine sullen niet doden sine ziele, no weten niet uut ghieten sijn bloet, maer werptene in die cysterne die daer es in die eennode, ende hout uwe handen onsculdech. Maer dit sprac hi om hem te verlossene van haren handen ende hem weder te ghevene sinen vader.

***Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int xxi capitel*. [Mt. 21: 33-46.]**

In dien tiden seide Jhesus sinen jongren ende den scaren vanden Joden dese ghelikenesse: Het was i huusman die plante enen wijngaert ende hi setter omme enen tuun ende hi groufer in enen parsoor ende hi stichter in enen tor ende hi verheurdene acker lieden ende voer wech in pelegrimagen. Ende doe de tijt der vruchten nakede, sende hi sine cnechten toten acker lieden, dat si souden nemen sine

vruchten. Ende die ackerlieden begrepen die cnechten, ende den enen doden si ende den andren doden si ende den andren steenden si. Doe sendi noch meer ander cnechten dan der eerster waren, ende si daden hem dat selve. Tachterst sendi sinen zone ende seide: Bi aventuren si sullen minen zone ontzien. Maer doe die ackerlieden sinen zone saghen, seiden si tote hem selven: Dese es dat oyr, comt ende verslaen wine, ende wi sullen hebben sine erve. Ende si begrepene ende worpene uten wijngaerde ende sloeghene doot. Maer als de here vanden wiingaerde comt, wat sal hi doen den ackerlieden? Doe seiden si hem: De quade sal hi qualike verderven, ende sinen wijngaert sal hi verhueren ander ackerlieden die hem sine vrucht sullen gheven te haren tiden. Doe seide hem Jhesus: Ne laesdi noyt indie scrifturen: den steen die de werclieden lachterden, die was ghedaen in thooft vanden houke? Van Gode was dit ghedaen ende es wonderlijc in onsen oghen. Ende daer omme secgic u, dat van u sal werden ghenomen dat rike Gods ende sal werden ghegheven den lieden die maken sine vrucht. Ende die valt up den steen, die sal bersten, ende up wien dat hi valt, dien sal hi quetsen. Ende doe die princhen vanden papen ende Pharizeewen hoorden sine ghelikenessen, bekenden si dat hi dat van hem lieden seide. Ende si sochtene te houdene, mar si ontsaghen die scaren, want si haddene als enen prophete.

Dese epistel leestmen tsaterdages daer naer ende es bescreven in Genesis n xxvii capitel. **[Gen. 27: 640*a*.]**

In dien daghen seide Rebecca haren zone Jacoppe: Ic hoorde dinen vader spreken te Ezau dinen broeder ende te hem secghen:

Brinc mi van dinen ghevanghenesse diins ghejaechs ende make mi ene spise, dat ic ghe ete ende ic di benedie vorden Here eer dat ic sterve. Nu kint miin, daeromme wes ghevolchsam minen rade ende ganc toten cudde ende brinc mi twee die beste hoekine, dat ic van hem make spise dinen vader, die hi gherne eit, dat als duse hem bringhes ende als hise ghe eten heeft, di benedie eer dat hi sterft. Ende hi antwoorde hare: Du weets wel dat Ezau miin broeder een ru mensce es, ende ic bem sochte; of mi dan miin vader tast ende ghevoelt dat ict bem, so vreese ic dat hi sal wanen dat ic hem wille spotten ende <ic> inleede up mi den vlouc over die zeninghe. Doe sprac siin moeder te hem: In mi, seide soe, si de vlouc, zuene miin; hore allene mine stemme ende ganc, brinc dat ic sprac.

Doe ghinc hi wech ende brochte *die* hoekine ende gafse siere moeder. Ende soe ghereede spise, also als soe bekinde dat siin vader woude. Ende met sere goeden cledren Ezaus die soe bi haer hadde in huus, dede soe hem ane, ende die hude der hoekine maecte soe hem om sine hande ende des hals blootheit bedecte soe *hem daer mede*, ende gaf hem die spise, ende de brode die soe ghebaken hadde, leverde soe hem.

Ende hi drouchse in ende sprac: Vader miin. Ende hi antwoorde: Ic hore. Wie bestu, kint miin? Doe sprac Jacob: Ic bem Ezau, diin eerste gheboorne zuene; ic hebbe ghedaen also du mi gheboots; stant up, sit ende et vanden ghevanghene miins ghejaghes, dat mi ghebenedie dine ziele. Doe sprac Ysaac anderwaerven tote sinen zone: Hoe mochtstu also snellike vinden, zone mijn?

Doe antwoorde hi: Die wille Gods was dat mi snellike toe quame dat ic woude.

Doe sprac Ysaac: Com hare, dat ic di roere, kint miin, dat ic proeve of du best miin zone Ezau of niet. Doe ghinc hi tote sinen vader, ende Ysaac, betastende hem, sprac: Zekerlike, die stemme es Jacobs, maer die hande siin Ezaus hande. Ende ne bekendene niet, want die ruwe handen gaven die ghelikenesse des meestes. Ende <ghebenedidende> hem, seidi: Bestu miin zone Ezau? Ende hi antwoorde: Ic bem.

Ende hi sprac: Brinc mi die spise van dinen ghevanghe dijns ghejaghes, zone miin, dat di ghebenedie mine ziele. Doe hise hem brochte ende hise gheat, hi brochte hem ooc wijn. Doe hi dies ghedranc, doe sprac hi te hem: Com hare, ende cusse mi, zone miin. Ende hi ginc te hem ende custene. Ende te hants doe hi ghevoelde die wale roke van siere cleder, doe ghebenedidene ende sprac: Sich, die roke miins zoons moete siin als de roke eens vulles ackers die God ghebenedijt heeft. God gheve di, zone mijn, vanden dauwe des hemels ende vander vetheit der erden overvloeienghe *der vrucht* der taerwe ende des wijns ende der olyen. Ende di moeten dienen die volke ende di moeten anebeden die gheslachten; du sult wesen i here dire broeders ende vor di moeten bughen de kinder diere moeder. Die di vlouct, werde vervlouct, ende die di benediet, die werde van benedixien vervullet.

Ende doe Ysaac cume de redene vulbrochte ende Jacob buten quam, doe quam Ezau ende de spise ghecoct vanden ghevanghe siins ghejages die drouch hi in ende sprac te sinen vader: Stant up, vader miin, ende et vanden ghevanghe dijns zoons, dat mi ghebenedie dine ziele. Ende Ysaac sprac te hem: Wie bestu dan? Doe

antwoorde hi: Ic bem dijn eerste gheboorne zuene Ezau. Doe vervaerde Ysaac met groter vervaernesse, ende meer dan men gheloven mach, wonderde hem ende sprac: Ende wie was dan die mi brochte wel eer dat ghevanghene ghejaghede? ende ic at van allen eer du quaems, ende ic benedidene, ende hi sal siin ghebenediet.

Doe Ezau hoorde de redene sijns vader, doe verbrieskede hi in groten roupene ende wart ghevellet in sinen moede ende sprac: Ghebenedie mi ooc, vader mijn. Ende hi sprac: Diin broeder quam bedrieghelike ende heeft ghenomen dine zeninghe. Ende die ghene sprac: Hi es recht ghenoomt Jacob, want sich, hi heeft mi onder <treden> te ere ander stonde; vor heeft hi mi ghenomen mine eerste gheborenheit, ende nu anderwaerven mine ghebenediinghe.

Ende hi *riep* ander waerven te sinen vader ende sprac: *O vader miin*, ne hevestu ooc niet behouden mi ene benediinghe? Doe antwoorde Ysaac: Ic hebbe den ghonen dinen here ghemaect ende alle sine broedere hebbic ghemaect onderdanech te sinen dienste, in taerwen, in wine ende olye hebbicne bestadecht, ende wat sal ic di hier vort meer doen, kint miin? Doe sprac Ezau te hem: Ne hebstu dan allene niet ene benediinghe, vader miin? Ic biddedi dattu mi ooc ghebenedies. Ende doe hi in groter ulinghe weende, wert Ysaac beroert ende sprac te hem: Inder vetheit der erden ende indien dauwe des hemels van boven sal dine benediinghe werden.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int xv capitel. **[Lc. 15: 11-32.]**

In dien tiden seide Jhesus sinen jongren dese ghelikenesse: Een mensce hadde twee zonen. Ende die joncste van hem lieden seide sinen

vader: Vader, ghef mi dat porcioen van minen goede dat mi toe behoort. Ende die vader deelde hem dat goet. Ende naer niet vele daghen, doe hise al vergadert hadde, die joncste zone, so voer hi wech in een verre conincrike ende daer quiste hi al siin goet, levende in oncuussceden. Ende doe hijt al vertert hadde, doe wort groot hongher in dat lant ende hi begonste aermoede te hebbene. Ende hi ghinc ende claf ane enen portere van dien lande. Die sendene in siin doorp, dat hi weeden soude sine zwine *ofte verkine*.

Ende hi begherde te vullene in sinen buuc van slumen die de zwine aten, ende niemen gaffer hem. Ende hi keerde in hem selven ende seide: Hoevele huerlinghe over vlieten in miins vader huus van brode, ende ic verderve hier van hongre! Ic sal up staen ende gaen te minen vader ende sal hem secghen: Vader, ic hebbe mesdaen inden hemel <ende> vor di, ende ic ne bem niet werdech gheheten te werdene diin zone; mac mi als enen van dinen huerlinghen. Ende hi stont up ende quam te sinen vader. Ende doe hi noch verre was, sachene siin vader, ende wart beroert met ontfarmecheden, ende hi liep jeghen hem ende viel hem omtrent sinen hals ende custene. Doe seide hem die zone: Vader, ic hebbe mesdaen inden hemel ende vor di, ende thants bem niet werdech te werdene gheheten dijn zone. Doe seide de vader te sinen cnechten: Bringet voort die eerste stole ende doese hem ane, ende geeft hem i vingerlijn an sine hant ende scoysel an sine voeten, ende bringhet i ghevet calf ende dodet, ende laet ons eten ende werscepen, want dese miin zone was doot, ende hi es levende werden, ende hi was verloren, ende hi es vonden. Ende si begonsten tetene. Ende sijn outste zone was inden

acker, ende doe hi quam ende thuus nakede, hoordi sinfonien ende de harpe, ende hi riep een van den cnechten ende vraechde hem wat daer ware. Doe seidi hem: Dijn broeder quam ende diin vader doodde i ghemest calf, want hine ghezont heeft ontfaen. Doe veronwerdet hem ende ne wilde niet in gaen. Ende siin vader ghinc ute *te hem* ende begonste hem te biddene *dat hi in quame*. Ende hi antwoorde ende seide te sinen vader: Sie, dus vele jaren hebbic di ghedient ende diin ghebot en over ghinc ic noyt, ende dune gaves mi nie i houkiin dat ic met minen vrienden mochte hebben ghe eten. Maer als dese diin zone quam die al siin goet verterde met ledeghen <wiven>, so dodetstu i ghemest calf. Doe seidi hem: Zone, du best altoos met mi ende alle mine dingen siin diin. Maer men moeste eten ende blide wesen, want dese diin broeder was doot, ende es levende werden, hi was verloren, ende es vonden.

***Dese epistel leestmen up den derden sondach vander vastene ende bescrijft Sinte Pauwels toten Effecien int v capitel*. [Eph. 5: 1-9.]**

Broedere, sijt Gods vulgheren als alre liefste kinderen, ende wandelt in *siere* minnen, also ons ooc Cristus ghemint heeft ende hem selven ghegheven heeft vor ons, ene offringhe te offerne Gode in ere roke der zoetheit. Maer keefsdom ende enege onreinecheit oft ghierecheit ne worde sellefs niet ghenoomt onder u, als tamelijc es heleghen, ende no dorperheit, no zotte sprake, no ribauderie die niet ne behoort toten dinghen, maer meer *si onder u* der gracien werkinghen. Maer dat suldi weten ende verstaen, dat elc keefsere [ende] oncuussce ende

onreine ende ghierech, twelke es dienst der afgode, ne hebben niet erfs inden rike Cristi ende Gods. <Niemen bedrieghe u> met ydelen woorden, want om dese dinghen quam die toren Gods onder die kinder der wantrouwen; daer omme ne wilt niet worden haers deelneren. Want ghi waert sulc stont deemsternessen, maer nu sidi i licht in den Here. Wandelt als kinder des lichts, want de vrucht des lichts es in alre goetheit ende in gherechtecheit ende in waerheit.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int xi capitel. **[Lc. 11: 14-28.]**

In dien tiden was Jhesus ute werpende een dievel, ende die was stom. Ende doe hi den dievel ute gheworpen hadde, doe sprac de stomme ende der scaren wonderde. Ende sulke van hem lieden seiden: In Belsebuuc den prinche der dievelen so werpt hi ute die dievele. Ende andere becordene ende hiesscen van hem een teken vanden hemele *te ziene*. Maer hi, doe hi sach hare ghepense, seide hi: Elc rike, in hem selven ghedeelt, sal worden mestroost ende thuus sal vallen up thuus. Of dan ooc Sathanas in hem selven ghedeelt es, hoe sal dan ghestaen sijn rike? Want ghi secht dat ic in Belsebuuc verdrive die dievele. [Eist dat ic in Belsebuucs name verdrive die dievele], waer in verdrivense uwe kinderen? Daer omme sullense uwe oordeelres wesen. Maer eist dat ic inden vingre Gods verdrive die duvele, so comt zekerlike in u dat rike Gods. Als een starc ghewapent *man* wacht siin vrijthof, so siin *si* in vreeden alle die hi bezit. Maer comt up *hem* i starker dan hi es, diene verwint, hi nemet *hem* alle sine wapenen in dien hi *hem* betrouwede, ende sal wech gheven *alle* sine rove. Die met mi niet en es, es jeghen mi, ende die niet

gadert met mi, stroyt. Als die onzuvere geest ute gaet vanden mensce, wandelt hi bi droghen steden, soukende ruste, ende hine vinter niet. Dan seiti: Ic sal weder keren in miin huus, daer ic ute quam. Ende als hi comt, vint hi dat met bezemen ghezuvert ende verchiert. Ende dan gaet hi ende neemt te hem vii andere, arger geeste dan hi es, ende gaenre in ende wonen daer. Ende werden dies menscen achterste arger dan die eerste.

Ende het ghesciede, doe hi dit seide, hief i wijf up vander scaren hare stemme ende seide te hem: Salech *si* die buuc die di ghedrouch, entie borsten die du zoghes. Doe seide hi: Ooc mede zalech siin si die horen twoort Gods ende dat wachten.

***Dese epistel leestmen smaendaghes daer naer ende es bescreven inden bouc der Coninghen int v capitel*. [4 Reg. 5: 1-15*b*.]**

In dien daghen was Naaman de vorste des ridderscaps des conincs van Syrien, een groot man vor sinen here ende ghe eert, want over mits hem God gaf behoudenesse Syrien; ende hi was i starc man ende sere rike, maer hi was lazers. Maer van Syrien waren scakers ute ghegaen ende brochten ghevanghen vanden lande van Israel een clene joncvroukiin, dat was inden dienste des wijfs Naamans. Dat sprac te siere vrouwen: Woude God dat ware miin here ten prophete, die daer es in Samarien, hi maectene zeker ghezont van siere lazarien die hi heeft. Ende also ghinc Naaman te sinen here ende condechde hem ende sprac: Aldus ende aldus heeft ghesproken *dit* joncvroukiin vanden lande Israel. Doe sprac te hem de coninc van Syrien: Vare wech, ende ic sal brieve senden toten coninc van Israel. Ende hi voer wech ende nam met hem x bizante zelvers ende vi M guldene ende x par

clederen, ende brochte die brieve toten coninc van Israel in dese woorde: Als du ontfaes dese epistele, so souti weten dat ic te di sende Naaman minen cnecht, dattune ghezont makes van siere lazerien. Ende doe die coninc van Israel dese brieve hadde ghelesen, doe scordi sine cleder ende sprac: Bem ic God, dat ic mach doden ende levende maken, want dese heeft tote mi ghezent, dat ic ghezont make desen lazerscen mensce? Verstaet ende ziet, <wat> orzake dese zouct jeghen mi.

Doe dat hoorde die man Gods Elyseus dat die coninc van Israel hadde ghescort sine cleder, doe sende hi te hem ende sprac: [Waromme scorstu dine kleder?] Hi come te mi ende wete enen prophete siinde in Israel. Doe quam Naaman met parden ende met waghenen ende stont ter dore des huus Elyseus. Ende Elyseus sende te hem enen bode ende sprac: Ganc ende wassce di vii waerven inder Jordanen, ende diin vleesch sal ontfaen ghe\zontheit ende du suls worden ghezuvert. Doe wort Naaman tornech ende voer wech ende sprac: Ic waende dat hi ute soude siin ghegaen te mi ende *bi mi* staende soude hebben ane gheroupen de name sijns gods ende met siere hant soude hebben gheroert die stat miere lazerien ende mi ghezont soude hebben ghemaect. Ne siin niet betere *die watere*. Albana ende Phaphar, die vloede van Damasch, dan alle die watere van Israel, dat ic ghewasscen worde in hem ende worde ghezuvert? Maer doe hi hem ave keerde ende wech voer in onwerden, doe ghinghen sine cnechten te hem ende spraken hem: Vader, ende of di de prophete i groot dinc hadde gheseit, zekerlike du haddest scoudech ghesijn te doene; ende hoe vele meer nu, want hi di seide: Wassce di, ende du sult worden ghezuvert! Doe daelde hi ende wiesch hem inder Jordanen vii waerven na der redene des mans Gods,

ende siin vleesch wort weder vernuwet als eens cleens kints vleesch ende wart ghezuvert *vander lazarien*.

Ende hi keerde weder toten man Gods met al die hem volchden, ende quam ende stont vor hem ende sprac: Waerlike ic weet dat gheen ander god es in al der erden dan allene die Here God Israels.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int iv capitel. **[Lc. 4: 23*b*30.]**

In dien tiden seiden die Pharizeewen tote Jhesum: Alse grote dinghen alse wi hoorden dattu daets in Capharnaum, doe ooc hier in dinen lande. Doe seide hem Jhesus: Vor waer secgic u dat gheen prophete bequame es in sinen lande. In waerheden secgic u dat inden daghen Elyas vele wedewen waren in Israel, doe die hemel besloten was drie jaer ende ses maent, doe groot honger was in alt lant; ende te ne ghere van deser was Elyas ghezent sonder tere wedewen, i wijf in Sarepten van Sydonien. Ende vele lazerse waren in Israel onder Elyseuse den prophete, ende ne gheen van hem *allen* wart ghezuvert sonder *allene* Naaman van Syrien. Ende alle die in die synagoghe waren ende diet hoorden, worden vervult van gramscepen ende stonden up ende wierpen Jhesum uter poort ende ledene up dat hogheste vanden berghe, daer hare stat up gheset was, om dat sine souden neder steken. Maer Jhesus leet ende ginc wech in middel dor hem.

Dese epistel leestmen sdisendages daer naer ende es bescreven in den bouc Ecclesiasticus int viii capitel. **[4 Reg. 4: 1-7.]**

In dien daghen riep een wijf tote Elyseuse den prophete ende sprac: Diin cnecht miin man es doot, ende du heves wel bekent dat hi was diin cnecht, Gode vresende; ende onse sculthere comt, dat hi neme mine

ii zonen in sinen dienste. Doe sprac Elyseus te hare: Wat wiltu dat ic [di] doe? Secghe mi, wat hevestu in dinen huse? Ende soe antworde: Ic dine dierne en hebbe niet in minen huse dan een lettel olyen, daer mede ic mi zalve. Doe sprac hi te hare: Nu ganc ende lene van al dinen gheburen ydele vate niet lettel, ende ganc in ende beslute dine dore, als du binnen sijs, du ende dine zonen, ende ghiet daer ave in al dese vate; ende als si vul worden, so doese wech. Ende also ginc dat wijf ende besloot die dore over hare ende over hare zonen, die brochten die vaten, ende soe goot in. Ende alse die vaten vul waren, doe sprac soe te hare zonen: Brinc mi noch i vat. Ende die ghene antwoorde: Ic ne hebs niet. Ende doe stont die olye. Maer soe quam ende toghet den mensce Gods. Ende hi sprac te hare: Ganc ende vercoop die olye ende ghelde dinen borghere; maer du ende dine zonen, leeft van den anderen.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int xviii capitel. **[Mt. 18: 15-22.]**

In dien tiden bescaude Jhesus in sine jongheren ende seide: Symoen Pietere, of diin broeder jeghen di heeft mesdaen, ganc ende begripene tusscen di ende hem allene. Ende hoorti di, so hebstu dinen broeder ghewonnen. Maer hoorti di niet, nem noch te di enen of twee, so dat in tweier of in drier orconde *waer* moete staen elc woort. Ende ne hoort hi die niet, secht der kerke; ende ne hoort hi de kerke niet, so moete hi di siin als een hediin ende publicaen. Vor waer secgic u, wat dingen dat ghi bint up erdrike, sullen ghebonden werden in hemelrike; ende so wat dinghen ghi ombint in erdrike, sullen ombonden worden in hemelrike. Anderwaerf secgic u, es dat si ii van u lieden consenteren up erdrike, van

wat dinghen dat si bidden sullen, het sal hem ghescien van minen vader, die inde hemele es. Want so waer si ii of si drie vergadert siin in mine name, daer bem ic in midden van hem. Doe quam te hem Pieter ende seide: Here, hoe dickent dat miin broeder in mi mesdoet, sal ict hem vergheven? tote zeven waerven? Doe seide hem Jhesus: Ic ne sechdi niet vii warven, maer tote zeventich waerven zeven waerf.

Dese epistel leestmen swonsdages daer naer ende bescrijft Moyses in Exodi int xx capitel. **[Exod. 20: 1224*a*.]**

Dit spreect God die Here: Eere dinen vader ende diere moeder, dattu sijs lanclivech up der erden die di diin Here diin God gheven sal. Dune salt niet doden. Dune salt niet steelen. Dune salt niet oncuussceit doen. Dune salt gheen valsch orconde secghen jeghen dinen naesten. Dune salt niet begheren diins naesten dinc of huus, no dune salt niet begheren siin wijf, no sinen cnecht, no sinen dierne, no sinen osse, no sinen ezel, noch niet dat siin es.

Maer al dat volc hoorde dese stemme ende sagen die lampten, ende dat luut der buzinen ende den berch roken; ende si vervaerden hem ende worden te gader met vreesen gheslaghen, ende stonden verre ende spraken te Moysesse: Sprec du te ons, ende wi sullent horen; de Here ne spreke niet te ons, dat wi lichte niet ne sterven. Ende Moyses sprac ten volke: Ne wilt u niet vreesen, want God es comen, dat hi u proeve ende dat sine vreese in u wese ende dat ghi niet ne zondecht. Ende dat volc stont van verren, maer Moyses ghinc toter donkernesse, in diere God was.

Ende de Here sprac daer omme te Moysesse: Dit saltu secghen [toten] kinderen van Israel: Ghi hebt ghezien dat ic

vanden hemele ghesproken hebbe tote u. Ghine sult niet maken zelverine gode, noch guldine gode suldi u niet maken. Enen outaer suldi mi maken van erden, ende daer up suldi uwe offringhe offren ende uwe vredelijchede, uwe scaep ende ossen, in alder stat inder welker ghedinkenessen worden sal miere namen.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int xv capitel. **[Mt. 15: 1-20.]**

In dien tiden quamen te Jhesum die scriben entie Pharizeewen van Jherusalem ende seiden: Waer om over gaen dine jongren der oudre ghebode? want sine dwaen hare handen niet, als si broot eten. Ende Jhesus antwoorde ende seide hem: Waer omme over ga di Gods ghebod om uwe ordenanchen? Want God seide: Eere dinen vader ende dire moeder; ende: Die vlouct vader oft moeder, moete sterven in de doot. Maer ghi secht: Wie dat vader oft moeder seit: So wat ghiften es van mi *gheoffert*, sal di vromen, ende hine eerde niet vader of moeder, ende [ghi] hebt ghemaect ydel tghebod Gods om uwe ghebode. Ypocriten, wel prophiteerde van u Ysaye de prophete die seide: Dit volc eert mi metten lippen, maer haer herte es verre van mi, want sonder zake oufenen si mi ende leren leringhen ende gheboden van menscen. Ende hi riep te hem die scaren ende seide: Hoort ende verstaet: dat ten monde in gaet, dat ne besmet den mensce niet, maer dat ute gaet vanden monde, besmet den mensce. Doe quamen sine jongre te hem, ende seiden hem: Weetstu dat die Pharizeewen die dit woort hoorden, siin ghescandelizeert? Doe antwoorde hi ende seide: Elke plante die miin hemelsce vader niet gheplant en heeft, sal ont\wortelt

worden. Laet die; sie siin blent ende leders der blenden; maer ist dat die blende den blenden leet, so vallen si bede inden pit.

Doe antwoorde Pieter ende seide hem: Ombint ons dese ghelikenesse. [Doe seide Ihesus: Sidi noch sonder verstannesse?] <En> verstadi niet dat al dat den monde in gaet, dat het inden buuc gaet ende wert ute gheworpen in den ganc? Maer die vanden monde voort gaen, <gaen ute vander herte>, ende die besmitten den mensce. Want vander herten gaen ute quade ghepense, manslachten, hoerdome, keefsdome, dieften, valsce orconden, blasfemien; dit siin die den mensce besmetten. Maer met onghedweghenen handen tetene, dat ne besmet den mensce niet.

***Dese epistel leestmen sdonredages daer naer ende bescrijft Jeremie de prophete int vii capitel*. [Ier. 7: 17.]**

In dien daghen ghesciede dat woort sHeren te Jeremien ende sprac: Stant inder porten des huus Gods ende predect daer in dit woort ende sprec: Hoort dat woort Gods, ghi al Judea, die daer in gaet dor dese porte, dat ghi anebeet den Here; dit spreect die Here God der heren, God Israels: Maect goet uwe weghe ende uwe nerenste, ende ic sal wonen met u in dese stat. Niet ne ghetrouwet inden woorden der loghenen, secghende: De tempel sHeren, de tempel sHeren, de tempel sHeren es! Want of ghi wale bestiert uwe weghe ende uwe nerenste ende of ghi doet oordeel tusscen den manne ende sinen naesten ende of ghi den incomelinc ende den weese ende der wedewen niene doet tansement, no dat onnosele bloet niet ute ne stuert in deser stat, ende of ghi na vreemden gode niet ne wandelt in evel u selven, so sal ic met u wonen in deser stat, in der erden die ic gaf uwen va\deren,

van ewen tewen, sprac die almachteghe Here.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int vi capitel. [Ioh. 6: 27-35.]

In dien tiden seide Jhesus den scaren: Werct spise die niet ne vergaet, maer die blijft int ewech leven, die u des menscen zuene gheven sal, want dese tekende God die vader. Doe seiden si te hem: Wat sullen wi doen, dat wi moghen werken die werke Gods? Jhesus antwoorde ende seide hem: Dat es dat werc Gods, dat ghi ghelooft in hem dien hi sende. Doe seiden si hem: Wat tekene doestu dan, dat wi zien moghen, ende di gheloven? wat wercstu? Onse vadere aten manna indie woestine, also het ghescreven es: Broot vanden hemele gaf hi hem tetene. Doe seide hem Jhesus: Vorwaer vorwaer secgic u, Moyses ne gaf u niet dat broot vanden hemele, maer miin vader gheeft u dat hemelsce broot, want dat es dat broot Gods dat daelde vanden hemele ende gheeft der werelt leven. Doe seiden si te hem: Here, gheeft ons altoos dat broot. Doe seide hem Jhesus: Ic bem broot des levens; die te mi comt, diene sal niet hongheren, ende die mi ghelooft, diene sal nemmermeer dorsten.

Dese epistel leestmen sfrindages daer naer ende bescrijft Moyses in den bouc Numeri int xx capitel. [Num. 20: 1*a*, 2*b*, 3*a*, 2*a*, 6-13.]

In dien daghen quamen die kinder van Israel te Moysesse ende te Aaronne ende waren bekeert in ghescille ende spraken: Ghef ons water, dat wi drinken. Doe liet Moyses ende Aaron die menechte ende ghinghen inden tabernacule der vorwoorden ende vielen up die erde ende riepen te Gode ende spraken: Here God, ghehore troupen des volcs ende ondoe hem dinen scat, ene fonteine des levens waters,

dat si sat werden ende hare murmureringhe stille. Ende die glorie Gods versceen boven hem. Ende God sprac te Moysesse, secgende: Nem die roede ende vergadere tfolc, du ende Aaron diin broedere, ende sprec toten steene vor hem, ende hi sal water gheven. Ende alstu dat water ute brocht hebs vanden steene, so sal drinken al die veelheit ende hare beesten.

Doe nam Moyses de roede die daer was in die jeghenwoordechede sHeren, als hi hem gheboden hadde, ende verzaemde al die veelheit vor den steen ende sprac them lieden: Hoort, ghi weder spaneghe ende ongheloveghe, ne moghen wi niet u van desen steene water uut werpen? Ende doe Moyses up ghehief sine hant ende metter roede ii waerf gheslouch den steen, doe ginghen ute de watere mildelike, also datter tfolc dranc ende die beesten.

Ende God sprac te Moysesse ende te Aaronne: Want ghi mi niet en hebt ghelooft, also dat ghi mi hadt ghehelecht vor die kinder van Israel, daer omme ne suldi dit volc niet bringhen in dat lant, dat ic hem gheven sal. Dit es dat Water der Wederspraken, daer die kinder van Israel scouden jegen Gode, ende hi es ghehelecht in hem.

***Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int iv capitel*. [Ioh. 4: 5-42.]**

In dien tiden quam Jhesus in ene stat van Samarien die heet Cychar, neven den buelke die Jacop gaf sinen zone Joceppe. Ende daer *in* was Jacobs fonteine. Ende Jhesus was moede vanden weghe ende sat aldus up die fonteine. Ende het was omtrent die vi wile. Doe quam daer i wijf van Samarien om te sceppene water. Doe seide hare Jhesus: Ghef mi drinken. Ende sine jongre waren [ghegaen] in die stat omme te copene spise. Doe seiden dat wijf van Samarien: Hoe

heeschdu die Jode sijs, van mi drinken, die bem een samaritaensch wijf? want die Joden ne ghebruken niet metten Samaritanen. Jhesus antwoorde ende seide hare: Wistu die ghifte Gods ende wie hi es die te di seit: ghef mi drinken, du hads lichte van hem gheheescht ende hi hadde di ghegheven levende watere. Doe seide hem dat wijf: Here, ende du ne hebs niet daer du in sceps, ende die pit es hoghe; ende wanen hevestu levende water? Bestu meerre dan onse vader Jacob die ons den pit gaf, ende hi dranker of ende sine kindre ende siin quic? Jhesus antworde ende seide hare: So wie drinct van desen watere, die sal anderwarf dorsten, maer die drinct vanden watere dat ic hem gheven sal, dat sal in hem worden ene fonteine des levens waters, springhende in dat ewege leven. Doe seide hem dat wijf: Here, ghef mi dat water, dat mi nemmermeer ne dorste, no dat ic nemmee come sceppen. Doe seide hare Jhesus: Ganc ende roup dinen man ende com hare. Doe antwoorde dat wijf ende seide: Ic ne hebbe ghenen man. Doe seide hare Jhesus: Du seits wel, want ic ne hebbe ghenen man, want du hads v man ende dien du hebs nu, es diin niet, dat seitstu waerlike. Doe seide hem dat wijf: Here, also ic merke, du best een prophete. Onse vadere anebeden in desen berch, ende ghi secht dat Jherusalem es de stat, daer men anebeden moet. Doe seide hare Jhesus: Wijf, ghelove mi, want die tijt sal comen dat ghi noch in desen berch, noch in Jherusalem den vader sult anebeden. Ghi anebedet dat ghi niet en weet, maer wi anebeden dat wi weten, want die zalecheit es vanden Joden. Maer die wile comt ende es nu, dat die gheware anebeders

sullen anebeden den vader inden geeste ende inder waerheit; want die vader sulke zouct diene anebeden. God es i geest, ende diene anebeden, moetene anebeden in den geeste ende in der waerheit. Doe seide hem dat wijf: Ic weet dat Messyas comt die daer heet Cristus, ne waer als hi comt, sal hi ons alle dinc cont maken. Doe seide hare Jhesus: Ic bemt, die spreke met di.

Ende te hants quamen sine jongre, ende hem wonderde dat hi metten wive sprac. Nochtan seide niemen: Wat vraghestu of wat spreecstu met hare? Doe liet daer dat wijf hare cruke, ende ginc indie stat ende seide dien lieden: Comt ende ziet den mensce die mi seide al dat ic hebbe ghedaen; nes hi niet Cristus? Doe ghinghen si uter poort ende quamen te hem. Binnen dien baden hem sine jongren ende seiden: Meester, et. Ende hi seide hem: Ic hebbe spise tetene die ghi niet ne weet. Doe seiden die jongren onderlinghe: Heeft hem yemene tetene brocht? Doe seide hem Jhesus: Mine spise es dat ic vuldoe den wille des gheens die mi ghesent heeft, *ende* dat ic vuldoe siin werc. <En> sechdi niet dat noch siin iv maent, ende die oest comt *dan?* Siet, ic secgu: Licht up u oghen ende beziet die lande, want sie siin te hant al wit ten ouste. Ende die oest, ontfaet den loon ende gadert die vrucht int eweghe leven, so dat die ghene die sayt te gader ende die oest, verbliden moete. Want in dien es dat woort waer: want een ander es die sayt, ende een ander es die oust. Ic sende u te oestene die ghi niet ne bepiindet, maer andere bepijndent, ende ghi siit in hare pine ghegaen.

Ende van diere stat gheloveden vele der Samaritanen in hem omme twoort des wijfs

die gaf ghetughe: Want hi seide mi aldat ic ye ghedede. Doe die Samaritanen quamen te hem, baden si hem dat hi daer bleve, ende hi bleeffer ii daghen. Ende vele meer gheloofder omme siin sermoen ende seiden den wive: Wine gheloven nu niet om dine sprake, maer wi selve hoorden ende weten dat dese es waerlike die behoudere der werelt.

***Dese epistel leestmen tsaterdaghes daer naer ende bescrijft Daneel de prophete int xiii capitel*. [Dan. 13: 19, 15-31, 33-62.]**

In dien daghen was een man in Babylonien, dies name was Joachim; die hadde i wijf ghenomen die met namen hiet Suzanna, die dochter Elechie; ende die was sere scone ende *soe* was Gode ontziende, want hare ouderen, want si gherecht waren, so hadden si hare dochter gheleert na die wet Moyses. Maer Joachim was sere rike ende hem was een boomgaert na sinen huse; ende die Joden quamen te hem, want hi de eersaemste van hem allen was.

Ende inden jare waren ghezet ii outste rechteren, van wien God ghesproken heeft, dat die looshede es ute ghegaen van Babilonien vanden outsten rechtren die daer scenen regerende dat volc. Dese oufenden ghestadelike dat huus Joachims, ende het quamen te hem alle die te oordeelne hadden. Maer als dat volc weder ghekeerde omtrent den middach, so ginc Suzanna in ende wandelde inden boomgart haers mans. Ende die outste saghense alle daghelike in gaen ende uutgaen ende <wandelende>; ende si ontstaken in hare begheringhen ende keerden ave haren zin ende si nijchden ave haer oghen, dat si niet ne saghen den hemel, noch dat si niet ghedochten der gherechter oordeele.

Maer het ghesciede, doe si wachten

enen ghenoegheliken dach *in dien sise allene mochte vinden*, dat Suzanna in ginc als soe plach ghistren ende des anderdages met ii joncvrouwen allene, ende woude hare wasscen inden boomgaert, want het was hitte. Ende daer was niemene sonder die ii ouderen verborghen, diese bescauweden. Ende soe sprac toten joncvrouwen: Haelt mi olye ende zalve, ende besluut die dore des boomgaerts, dat ic mi ghewassce. Ende die joncvrouwen daden also soe gheboot, ende sloten die dore des boomgaerts, ende ghinghen ute dor die posterne, dat si brochten dat soe hadde gheheten; ende sine wisten niet dat die oudre der binnen waren verborghen. Maer doe die joncvrouwen ute waren ghegaen, doe stonden up die ii ouderen ende liepen te hare ende spraken: Sich, die doren des boomgaerts siin besloten ende niemen ziet ons ende in <begheringhen> siin wi diins; daer omme doe onsen wille ende wes ghemene *nu* met ons. Ende ne wiltu des niet doen, so sullen wi orconde secghen jeghen di, dat een jonghelinc met di hebbe gheweest ende dattu om dese zake die joncvrouwen ute heves ghesent van di. Doe verzuchte Suzanna ende sprac: Angwissen siin mi in allen ziden, want doe ic dit, dat es mi die doot, maer doe ict niet, sone mach ic niet ontvlien uwen handen. Doch es mi beter sonder daet te valne in uwen handen dan dat ic zondeghe in den anscijn Gods. Ende Suzanna riep met groter stemme; doe riepen die ouderen ooc jeghen hare, ende i liep ende ondede die dore des boomgaerts.

Maer doe dat ghezinde haers huus horde dat roupen inden boomgaert, doe quamen si in stormende dor die posterne, dat si zaghen wat daer ware. Maer na dien dat

die ouderen ghespraken, so scaemden hem *hare* cnechten sere, want niene wort al sulke redene *mee* ghesproken van Suzannen.

Ende doet des ander daghes quam ende dat volc quam te haren man Joachim, doe quamen ooc die ii priesteren *ende waren* vul van ongherechteger ghepense jeghen Suzannen, dat sise ghedoodden. Ende spraken vor al dat volc: Sent te Suzannen Elechien dochter, den wive Joachims. Ende te hant senden si om *hare*. Ende soe quam met ouderen ende met kinderen ende met [al haren] maghen. Maer Suzanna was sere *chierleec ende* verweint ende sere scone van ghedaenten. Daer omme weenden alle die hare toe behoorden ende alle diese bekenden. Maer doe stonden die ii priesteren up in die middele des volcs ende leiden hare hant up hare hovet. Ende soe weende ende sach *al weenende* ten hemele wart, want haer herte was betrouwinghe hebbende inden Here. Ende die priesteren spraken: Doe wi wandelden inden boomgaerde allene, doe quam dese in ghegaen met ii joncvrouwen, ende soe besloot die dore des boomgaerts ende sende die joncvrouwen ute. Doe quam i jonghelinc te hare, die verborghen hadde gheweest inden boomgaert, ende die lach met hare. Maer doe wi waren in enen horec des boomgarts ende saghen *hare* quaetheit, *doe* liepen wi te hem ende saghense booshede doen te gader. Maer den ghenen ne mochten wi niet begripen, want hi was starker dan wi, ende hi ondede die dore ende liep ute. Maer doe wi dese begrepen, doe vraechden wi hare wie die jonghelinc ware, ende soene wouts ons niet secghen. Dees dincs siin wi ghetughers. Doe gheloofden hem die veelheit *des volcs*

alse ouderen des volcs ende alse rechteren, ende verdoomden Susannen ter doot.

Doe riep Suzanna met groter stemmen ende sprac: Here, ewich God, du die daer best alre verborghenre dinghen een bekennare, *du* die daer alle dinghe bekens eer dat si ghescien, du weets dat dese valsce orconden hebben brocht jeghen mi, maer sich, nu sterve ic, nochtan dat ic van desen twint ghedaen ne hebbe, die dese valscelike *ende bozelike* gheviziert hebben jeghen mi. Maer God verhoorde hare stemme, ende doe mense leede ter doot waert, verwecte God den geest eens joncs kint dies name was Daniel, ende het riep met groter stemme: Ic bem reine van deser bloede! Ende doe keerde omme al dat volc ende sprac te hem: Wat es die redene die du ghesproken heves? Ende doe hi ghestont in midden hem, doe sprac hi: Also dorachtech siin worden die kinder van Israel, dat ghi niet ne *cont* ordeelen, noch dat waer es dat ne cont ghi niet bekinnen, ende hebt verdoomt die dochter van Israel. Keert weder ten oordeele, want si hebben valsce orconde jeghen hare ghesproken. Doe keerde al dat volc met haesten weder, ende die outste spraken te hem: Com ende sitte in midden van ons, want God heeft di ghegheven die eere der outheden. Doe sprac Daniel te hem: Sceet die ghene verre elc van anderen, ende ic salse oordeelen. Ende doe si versceden waren verre elc van anderen, riep Daniel enen van hem ende sprac te hem: Du veroude der bozer daghe, nu siin comen dine zonden die du voren ghedaen heves, oordelende die ongherechte oordeele ende bedruckende die onsculdeghe ende die sculdeghe latende, want God ghesproken heeft: den

onsculdeghen enten gherechten ne sultu niet doden. Maer nu, oftuse saghes, so secghe onder welken boom saghestuse sprekende te gader? Ende hi sprac: Onder enen mispelboom. Doe sprac Daniel *echter:* Rechtelike hevestu gheloghen in diin hooft, want sich, die ingel Gods ontfanghende de sentencie van hem sal di ontwee houwen. Ende hi dede dien wech ende hiet den anderen comen ende sprac te hem: *Du* zaet Canaans, ende niet Judas, die scoonhede heeft di bedroghen ende die begherte hevet di verkeert dine herte. Aldus dadi den dochtren van Israel, ende van vreesen spraken si met u, maer die dochter Juda ne wilde niet ghedoghen uwe loosheit. Nu secghe mi, onder welken boom sagestuse spreken te gader? Ende hi sprac: Onder enen pruum boom. Ende tote dien sprac Daniel *echter:* Rechte hevestu ooc gheloghen in diin hooft, want sie, die ingel Gods blijft, i zwert hebbende, dat hi di in midden ontwee sla ende u dode. Doe riep al dat volc met groter stemmen ende ghebenediden Gode, die behout die hopende in hem. Ende si stonden *alle* up jeghen die ii priesteren - want Daniel hadse verwonnen ute haers selves monde, dat si valsce orconde hadden ghesproken - ende daden hem also si evel ghedaen hadden jeghen haren naesten, dat si daden na die wet Moyses [ende dooddense], ende dat onsculdeghe bloet wert behouden in dien daghe.

***Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int viii capitel*. [Ioh. 8:1-11.]**

In dien tiden ghinc Jhesus up den berch van Oliveten. Ende tileke quam hi weder inden temple, ende alt volc quam te hem, ende hi sat ende leretse. Doe brochten die scriben entie Pharisewen een wijf die si

hadden begrepen in oncuussceden, ende settense in midden ende seide hem: Meester, dit wijf es begrepen in oncuussceden, ende in die wet gheboot Moyses ons dus ghedane te steenne. Maer wat secghestuus? Ende si seiden dit omme hem te prouvene, dat sine wroeghen mochten. Ende Jhesus nicte neder ende screef indie erde met sinen vingre. Ende doe si vulstonden *dies* hem vraghende, rechte hi hem up ende seide hem: Die onder u sonder zonde es, werp in hare eerst den steen. Ende hi nijchde hem ander waerf ende screef indie erde. Doe si dat hoorden, ginc deen wech naden anderen ende begonsten vanden ouderen; ende Jhesus bleef allene ende dat wijf in midden staende. Ende Jhesus rechte hem up ende seide hare: Wijf, waer siin die die di wroechden? Niemen verdoomde di? Doe seide soe: Niemen, Here. Doe seide hare Jhesus: Noch ic sal di niet verdomen. Ganc ende thants voort meer ne wille niet zondeghen.

***Dese epistel leestmen up den vierden zondach vander vastene ende bescrijft Sinte Pauwels te dien van Galacien int iv capitel*. [Gal. 4: 22-31.]**

Broedere, het es ghescreven dat Abraham ii kinder hadde, enen vander diernen ende enen vander vrier. Maer die vander diernen es naden vleesce gheboren, maer die vander vrier es over mits der ghelovinghe. Die siin bi ghelikenessen ghesproken. Want dit siin de ii testamente: dat in den berghe Syna *ghegheven* es, in scalkernien ghebarende, die daer es Agar. Want Syna es een berch in Arabya die toe ghevoucht es dien dat nu es Jherusalem, ende dient met haren kinderen. Maer die ghene die Jherusalem van boven es, die es vri, die moeder *alre* onser es. Want het es ghescreven: Verblijt

du, ondrachteghe die niet ne ghebaers; breec ute ende roup, die niet piins barende, want die kinder der ghelatenre siin vele meer dan diere die man heeft. Maer wi, broedere, siin na Ysaacke kinder des beloofs. Maer also dan die ghene die na den vleesce gheboren was, ane vacht den ghenen die na den geeste gheboren was, also eist ooc nu. Maer wat spreect de scrift? Werpt ute die dierne ende haren zone, want der diernen zone ne sal niet oor siin metten zone der vrier. Also, broeder, ne siin wi niet kinder der diernen, maer der vrier, met welker vriheden ons Cristus ghevriet heeft.

***Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int vi capitel*. [Ioh. 6: 1-14.]**

In dien tiden ghinc Jhesus over dat meere van Galylee, dat es Tyberiadis; ende hem volchde grote menechte, want si sagen de tekene die hi dede up die ghene die ziec waren. Ende Jhesus ginc inden berch ende sat daer met sinen jongheren. Ende die feeste dach der Joden die men heet Paesscen, was harde bi. Ende doe Jhesus hief up sine oghen ende sach dat grote menechte quam te hem, <seide hi> te Philipse: Waer mede sullen wi copen broot, dat dese eten? Ende dit seidi omme hem te proevene, want hi wiste wel wat hi doen soude. Doe antwoorde hem Philips: Broot van cc peneghen ne es niet ghenoech them lieden, dats elc waer een lettel neme. Doe seide een van sinen jongren, Andries Symoen Pieters broeder: Hier es i kint dat v gherstine broden heeft ende ii visscen, maer wat helpt dat onder dus vele lieden? Doe seide Jhesus: Doet die lieden sitten. Ende daer was vele hoys in die stede. Doe saten daer mans, omtrent

int ghetal van V^M. Ende doe nam Jhesus die brode, ende doe hi sine gracie ghedaen hadde, gaf hise den sittenden, ende die ghelike vanden visscen, hoe vele dat si wilden. Ende doe si *alle* vervult waren, doe seidi sinen jongren: Gadert die brocken die daer sijn over bleven, dat si niet ne verderven. Ende si gaderdense ende vulden xii corven vanden brocken van dien v gherstine broden ende vanden ii visschen, die over bleven den ghenen die daer aten. Ende doe die lieden saghen dat teken dat hi hadde ghedaen, seiden si: Dit es waerlike die prophete die toe comende es in die werelt.

***Dese epistel leestmen smaendages daer naer ende es bescreven in den bouc der Coninghen int iii capitel*. [3 Reg. 3: 16-28.]**

In dien daghen quamen ii ghemene wijf toten coninc Salemoene ende stonden vor hem, van welken sprac eene: Ic bidde, Here miin, ic ende dit wijf woende *te gader* in een huus ende ic baerde bi hare inder cameren. Maer des derde daghes naer dien dat ic baerde, doe baerde ooc dese; ende wi waren te gader ende niemen anders *was* met ons inden huse sonder wi twee *allene*. Maer *nu* es dees wijfs zone doot bi nachte, want soe heeftene slapende bedruct. Ende soe stont up inder zwigheliker nacht der stilhede ende nam minen zone van miere ziden, slapende dijnre diernen, ende ledene in hare scoot, maer haren zone die doot was, dien leide soe in mine scoot. Ende doe ic up stont tileke, dat ic minen zone melc gave, doe sceen hi doot, ende doe ickene nerenstelike bezach biden claren lichte, vernam ic dat hi miin zone niet ne was dien ic ghewonnen hadde. Doe antwoorde dat ander wijf *ende sprac:* Het ne es niet also alse du seits,

ne waer diin zone es doot, maer de mine leeft. Dat weder sprac de ghene *echter:* Du lieges, zekerlike mijn zone leeft ende dijn zone es doot. Ende in deser wise streden si vor den coninc.

Doe sprac die coninc: Dese spreect: miin zone leeft, ende diin zone es doot; ende die antwoort: neen, maer diin zone es doot, ende mijn zone leeft. Daer omme sprac die coninc: Brinc mi een zwert. Ende doe si dat zwert brochten vor den coninc, Deelt, sprac hi, dat kint levende in tween deelen ende gheeft talf deel der eenre ende talve deel der andere. Maer dat wijf dies dat levende kint was, sprac toten coninc, want hare inaderen werden beroert up haren zone: Here, ic bidde di, ghef dat levende kint der gheenre ende ne dodet niet. Daer jeghen sprac die andere: Het ne si noch mi, noch di, maer het werde ghedeelt. Doe antworde die coninc ende sprac: Geeft deser dat levende kint ende ne dodet niet, want dese es siin moeder.

Ende also hoorde al Israel dat oordeel dat de coninc gheoordeelt hadde, ende si vreesden den coninc, want si saghen die wijsheit Gods in hem wesende oordeel te doene.

***Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int ii capitel*. [Ioh. 2: 13-25].**

In dien tiden was nakende der Joden paesscen, ende Jhesus ginc up te Jherusalem *waert*. Ende hi vant inden temple die vercochten scapen ende ossen ende duven, ende wisselaren *vant hi daer* sittende. Ende doe hi ghemaect hadde eene ghesele van zeelkinen, warp hise alle uten tempele, ossen ooc ende scaep, ende der wisselaren ghelt storte hi ende hare tafelen keerdi omme. Ende hi seide dien die duven vercochten: Doet hene dese dinghen ende ne maect mijns

vader huus niet i huus van coopmanscepen. Doe ghedochten sine jongre dat ghescreven es: Die minne dijns huus heeft mi gheten. Doe antwoorden die Joden ende seiden hem: Wat tekene toochstu ons dat tu dese dinghen does? Jhesus antwoorde ende seide hem: Breect desen tempel, ende in drien daghen sal ickene verwecken. Doe seide hem die Joden: In xlvi jaren es dese tempel ghemaect, ende in drien dagen saltune wedermaken? Maer Jhesus seide dat vanden temple siins lechamen. Ende doe hi up stont vander doot, ghedochten sine jongre dat hi dit seide, ende gheloofden der scrifturen ende den sermoene dat Jhesus seide.

Maer doe hi was te Jherusalem inden feeste dach van paesscen, gheloofder vele in sine name, die saghen die tekene die hi dede. Maer Jhesus ne gheloofde hem selven niet in hem lieden, om dat hise alle kende ende om dat niet noot ne was dat hem yemen orconde gave vanden menscen, want hi wiste wat inden mensce ware.

***Dese epistel leestmen sdisendaghes daer naer ende bescrijft Moyses in Exodi int xxxii capitel*. [Exod. 32: 714.]**

In dien daghen sprac God tote Moysesse ende seide: Ganc, dael neder *vanden berghe*; diin volc dattu ute gheleet heves vanden lande van Egypten, heeft ghezondecht. Si siin of ghegaen te hants vanden weghe die du hem wisets, ende hebben ghemaect een te zamen ghegoten calf ende anebeden dat ende offerden hem offranden ende spraken: Dit siin dine gode, Israel, die di ute gheleet hebben vanden lande Egypten. Voort sprac God te Moysesse: Ic sie dat dit volc harts halscnocs es; laet mi, dat ic mine verwoetheit vergram\me

jeghen hem ende icse of doe, ende ic saldi maken in een groot volc here.

Maer Moyses bat den Here sinen God ende sprac: God Here, waer omme vergrammet dine verwoetheit jeghen dijn volc, dat du ute heves gheleet vanden lande Egypten in groter starcten ende in machtegher hant? Niet, biddic di, moeten die van Egypten spreken: Hi heefse scalkelike ute gheleet, dat hise dode in den berghen ende ave doe vander erden; diin toren moete gherusten ende wes sachtmoedech up de arecheit diins volcs. Ghedinke Abrahams ende Ysaacs ende Israel, dire cnechte dien du zwoers bi di selven, sprekende: Ic sal menechfouden u zaet alse die sterren des hemels, ende al dit lant daer ave ic ghesproken hebbe, dat sal ic gheven uwen zade, ende ghi sullet bezitten emmermeer. Ende God wert ghezachtiget, dat hi niet ne dede dat evel dat hi sprac, ende ontfarmede siins volcs, die Here onse God.

***Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int vii capitel*. [Ioh. 7: 1431*a*.]**

In dien tiden in midden vanden feeste daghen ghinc Jhesus up in den temple ende *hi* leerde daer. Ende de Joden wonderden *daer of* ende seiden: Hoe ghecan lettren dese, ende hise noyt ne leerde? Doe antwoorde Jhesus ende seide: Mine leringhe es niet mijn, maer des gheens die mi sende. So wie dat sine wille doen wille, die sal bekinnen vander leringhe, weder si van Gode si of dat ic van mi selven spreke. Die van hem selven spreect, die souct sine eyghene glorie, maer die zouct die glorie dies diene sende, die es warachtech, ende ongherechtecheit ne es in hem niet. Ne gaf u Moyses niet de wet? Ende niemen van u ne doet de wet. Wat souc\ti

mi te dodene? Doe antwoorde die scare ende seide: Du hebs den dievel *in*; wie soucti te dodene? Doe antwoorde Jhesus ende seide hem: Een werc dedic, ende ghi wonderet alle. *Ende* daer omme gaf u Moyses de besnidinge - niet datse van hem es, maer vanden vader - ende up den saterdach besnidi den mensce. Ende of die mensce de besnidinghe ontfaet up den saterdach ende Moyses wet niet ne wert te broken, te mi hebdi onwerde, dat ic alden mensce ghezont make up den saterdach. Wilt niet ordeelen na dat anscijn, maer ordeelt gherecht oordeel.

Doe seiden sulke van Jherusalem: Ne eist dese niet dien die Joden souken te dodene? Siet, nu spreect hi openbare, ende sine secghen hem niet. Ne hebben niet bekent die princhen waerlike, dat dese es Cristus? Maer wi weten wanen dat dese si, maer Cristus als hi comt, sone weet niemen wane hi si. Ende Jhesus riep in den temple ende leerde ende seide: Ende <mi> weti, wane ic si, weet ghi, ende van mi selven quam ic niet, maer hi es ghewarech die mi sende, dien ghi niet ne weet. Maer ic wetene, - ende secgic dat ic ne niet ne wiste, so sal ic u wesen ghelijc loghenachtech - maer ic wetene, want ic bem van hem ende hi heeft mi ghezent. Ende daer omme sochten sine te ghelauwene, maer niemen ne dede in hem die hant, want sine ure ne quam noch niet. Ende vander scare gheloofder vele in hem.

Dese lesse leestmen swonsdaghes daer naer ende bescrijft Ezechiel de prophete int xxxvi capitel. **[Ezech. 36: 23-28.]**

Dit spreect God die Here: Ic sal heleghen mine grote name, dat die lieden weten dat ic bem die Here, als ic ghehelecht worde in u vor hem. Want ic sal u

ute nemen vanden lieden ende ic sal u samenen van alden landen ende ic sal u voeren in u lant. Ende ic sal ute ghieten up u reine water ende ghi sult ghezuvert werden van alle uwen besmittinghen ende van al uwen afgoden sal ic u reineghen. Ende ic sal u gheven ene niewe herte ende enen niewen geest sal ic setten in middel van u; ende ic sal wech draghen stenine herte van uwen vleesce ende ic sal u gheven ene vleescin herte. Ende minen geest sal ic setten inden middel van u lieden ende ic sal doen, dat ghi in mine ghebode wandelt ende dat ghi mine ordeele behoet ende werct. Ende ghi sult wonen inden lande dat ic gaf uwen vaderen, ende ghi sult wesen mi een volc ende ic sal wesen u een God, spreect die almachteghe Here.

Die ander lesse upden selven dach ende bescrijft Ysaye die prophete int i capitel. [Is. 1: 16-19.]

Dit spreect God die Here: Wert ghewasscen ende wert reine; doet wech dat evel uwer ghepensen van minen oghen; rust verkeerdeleke te werkene, leert wel te doene; souct dat ordeel *entie gherechtecheit*, helpt den bedructen, ordeelt den weese, bescermt de wedewe, ende comt ende berespt mi, spreect God die Here. Es dat zake dat uwe zonden siin als een root cleet, si sullen ghewit werden als een snee; siin si ooc root als een woormkiin, als ene wulle sullen si wit werden. Wildi ooc ende ghi mi hoort, ghi sult eten dat goede der erden, spreect die almachteghe Here.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int ix capitel. [Ioh. 9: 1-38.]

In dien tiden was Jhesus lidende ende sach enen mensce die blent *gheboren* was van siere gheboornesse. Ende sine jon\gre

vragheden hem: Meester, in wat dinghen heeft ghezondecht dese, of siin vader of siin moeder, dat hi blent gheboren wert? Jhesus antwoorde: Noch dese ne zondechde, noch vader noch moeder, maer dat die werke Gods in hem gheopenbaert moete werden. Mi behoeft te werkene die werke des gheens die mi sende, also langhe alst dach es, *want* die nacht comt, in dien dat niemen werken mach. Also langhe als ic inde werelt bem, so bem ic dat licht der werelt. Doe hi dit gheseide, speu hi indie erde ende maecte moze van sinen spuwe *speecsle* ende streec de moze up siin oghe ende seide hem: Ganc ende dwadi in Natatoria Syloe, dat bediet ghezent. Ende hi ginc ende dwouch *hem* ende quam ziende. Doe seiden sine ghebure ende diene teerst saghen want hi een bedelare was: Ende ne es dit niet die ghene die sat ende bedelde? Andere seiden: Hi es dit. Andere seiden: Hine es, maer hi es hem ghelijc. Maer hi seide: Want ic bemt. Doe seiden si hem: Hoe siin di dine oghen ondaen? Doe antwoorde hi: Die daer heet *Cristus* Jhesus, die maecte moze ende zalvede mine oghen ende seide: Ganc te Natatoria Syloe ende dwa*di*. Ende ic ginc wech ende dwoech *mi* ende ic sach. Ende si seiden hem: Waer es die? *Ende* hi seide: Ic ne weet.

Doe leeden sine ten Pharizeewen, dien die blent hadde gheweest. Ende het was zaterdach, doe Jhesus die moze maecte ende *hem* sine oghen ondede. Doe vraechden hem ander warf die Pharizeewen, hoe hi ziende ware worden. Doe seidi hem: Mose leidi up mine oghen, ende ic dwoech *mi* ende ic zie. Doe seiden sulke vanden Pharizeewen: Dese mensce ne es van Gode niet, die den zaterdach

niet ne hout. Ende die ander seiden: Hoe mach een mensce zondare dese tekene doen? Ende ghescil was tusscen hem lieden. Doe seiden si noch den blenden anderwaerf: Wat secghestu vanden ghenen die di up dede diin oghen? Ende hi seide dat hi i prophete ware. Entie Joden gheloofden niet, dat hi blent hadde gheweest ende nu zaghe, vor dien dat si gheroupen hadden sinen vader ende moeder dies die ziende worden was, ende si vraechden hem ende seiden: Hier es u zone, dien ghi secht dat blent gheboren was, hoe ziet hi dan nu? Doe antwoorde vader ende moeder hem lieden ende seiden: Wi weten dat dit onse zone si ende dat hi blent gheboren was, maer hoe hi nu ziet, dat ne weten wi niet, of wie *hem* sine oghen ondede; vraghet hem, hi heeft sine oude, hi spreke van hem selven. Dit seiden siin vader ende siin moeder, want si ontsaghen die Joden, want die Joden hadden over een ghedraghen, so wie beliede dat hi Cristus ware, dat hi uter synagoghen werden soude. Ende daer bi seiden si: Want hi heeft *sine* oude, vraghets hem.

Doen riepen si noch dien mensce die blent hadde gheweest, ende seiden hem: Ghef glorie Gode, wi weten wel dat dese mensce es een zondare. Doe seide hi hem: Of hi i zondare es, dies en wetic niet; een dinc wetic, dat ic blent was, nochtan nu zie. Doe seiden si hem: Wat dede [hi] di? Hoe ondede hi *dine* oghen? Doe antwoorde hi: Ic hebt u gheseit ende ghi hebt thants ghehoort; wat wildijt anderwaerf horen? Ne wildi ooc niet siin jongre werden? Doe vermalediden sine ende seiden: Du, wes siin jongre, maer wi siin Moyses jongren,

want wi dat weten dat God Moysen toe ghesproken heeft, maer desen wanen hi si, ne weten wi niet. *Doe* antwoorde die mensce ende seide hem: In dien eist wonderlijc, dat ghi niet ne weet wane hi comen si, ende hi *mi* ondede mine oghen. Want wi weten dat God de zondaren niet ne hoort, maer so wie Gods oufenare es ende sinen wille doet, desen ghehoort hi. Vander werelt eist niet ghehoort dat yemen ondede eens blend gheboren oghen. Ne ware dese niet van Gode, hine mochtes i twint niet ghedoen. Doe antwoorden si ende seiden hem: In zonden bestu al gheboren, ende du leers ons? Ende si worpene ute.

Jhesus hoorde dat sine uter synagoghe gheworpen hadden, ende doe hine vant, seide hi hem: Gheloofstu inden Gods zone? Ende hi antwoorde ende seide: Wie es hi, Here, dat ic gheloven moete in hem? Ende Jhesus seide hem: Ende du sagestene ende die metti spreect, die eist. Ende hi seide: Ic ghelove, Here, ende hi viel neder ende anebedene.

Dese epistel leestmen sdonredaghes daer naer ende es bescreven inden vierden bouc der Coningen int iv capitel. **[4 Reg. 4: 25-38*a*.]**

In dien daghen quam i wijf Symamite tote Elyseuse den prophete in den berch Carmeli. Ende doese de man Gods sach van verren, seidi te Gyesi sinen cnape: Siet, die Symamite *comt*. Ende ganc dan in haer ghemoet ende sech haer: Staet niet rechte omtrent di ende dinen man ende dinen zone? De welke seide: Rechte. Ende als soe comen was ten man Gods inden berch, ghinc soe toe ende begreep sine voete, ende doe quam Gyesi, dat hise ave dade. Doe sprac die mensche Gods: Laetse, want hare ziele es in bitterheit, ende

God hevet mi verholen ende ne hevet mi niet ghetoocht. *Doe* sprac soe te hem: Ende ne hebbic niet gheheescht enen zone van minen here? ne hebbic di niet gheseit: ne drijf mi niet te scerne? Ende hi sprac tote Gyesi: Gorde dine lendenen ende nem minen staf in dine hant ende ganc *wech. Ende* ghemoet di enech mensce, dien ne groet niet, ende groet di yemen, dien en antwoort niet, ende lecghe minen staf up den ansichte des kints. Maer die moeder des kints sprac: Leeft God ende leeft dine ziele, ic ne late di niet. Doe stont hi up ende volchde hare. Maer Gyesi was vor hem lieden ghegaen ende hadde gheleit den staf up dat ansichte des kints, ende daer ne was noch stemme noch zin. Doe keerdi weder te ghemoete hem ende seide hem ende sprac: Dat kint ne stont niet up.

Daer omme ghinc Elyseus in dat huus, ende dat kint lach doot up siin bedde. Ende Elyseeus ginc in ende besloot die dore over hem ende over dat kint, ende hi bat ten Here. Ende hi clam up ende lach up tkint ende hi leide sinen mont over des kints mont ende sine oghen over des kints oghen ende sine handen over des kints handen, ende booch hem over tkint. Ende des kints vleesch wert verwaermt. Ende hi gincker ave ende wandelde ene waerven inden huse hare ende ghinder, ende hi clam *echter* ende lach up tkint. Ende dat kint hoeste vii waerven ende ondede die oghen. Ende hi riep Gyesi ende sprac te hem: Roup dese Symamite *hare*. Ende hi riepse ende soe ginc te hem ende hi sprac: Nem dinen zone. Ende soe quam ende viel te sinen voeten ende anebede up der erden. Ende soe

nam haren zone ende ghinc ute. Maer Elyseeus keerde weder in Galgala.

***Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int v capitel*. [Ioh. 5: 17-29.]**

In dien tiden seide Jhesus ten scaren der Joden: Miin vader werct tote nu ende ic werke. Daer omme danne sochtene die Joden te meer te dodene, want hine brac allene niet den zaterdach, maer hi seide dat ooc God siin vader ware ende maecte hem ghelijc Gode. Doe antwoorde Jhesus ende seide hem *aldus:* Vor waer vor waer secgic u, die zone mach van hem selven niet doen sonder dat hi den vader ziet doen, want so wat die vader doet, dat doet ooc die ghelikeleke de zone. Want die vader mint den zone ende toget hem alle dinghe die hi doet, ende hi sal hem meerre werke toghen dan dese, dat ghi wondert. Want also die vader verwect de dode ende levende maect, also maect die zone levende die hi wille. Noch ooc die vader ne oordeelt niemene, maer alt oordeel gaf hi den zone, dat si alle eren den zone, also si eren den vader. Die niet ne eert den zone, *hine* eert niet den vader diene sende. Vor waer vor waer secgic u, want die miin woort hoort ende ghelooft dien die mi sende, hevet tewelike leven ende hine comt int oordeel niet, maer hi sal liden over vander doot int leven. Vor waer vor waer secgic u, want die wile comt ende es nu, als die dode sullen horen die stemme des Gods zoons, ende diese horen sullen, sullen leven. Want also de vader hevet leven in hem selven, also heeft hi ghegheven den zone te hebbene leven in hem selven. Ende heeft hem ghegheven ogen

theit oordeel te doene, want hi des menscen zone es. Ne wondere u niet dit, want die wile comt, in de welke dat alle die inden grave siin, sullen horen die stemme des Gods zoons, ende sullen voort gaen die goet hebben ghedaen, in die up verstannesse dees levens, ende die quaet daden, in die up verstannesse des ordeels.

Dese epistel leestmen sfrindages daer naer ende es bescreven inden derden bouc der Coningen int xvii capitel. **[3 Reg. 17: 17-24.]**

In dien daghen was ziec een zone eens wijfs, ere moeder des ghezints, ende die ziecte wart *groot ende* harde starc, so dat ne ghene verademen ne bleef in hem. Daer omme sprac soe tote Elyase: Wat es mi ende di, man Gods? Ende bestu in comen te mi, dat mire ongherechtecheden ghedacht werden ende dattu ghedodets minen zone? Doe sprac Elyas te hare: Ghef mi dinen zone. Ende hi namne van haerre scoot ende drouchne inde kemenade daer hi in woende, ende leidene up siin bedde, ende riep te Gode ende sprac: Here miin God, ne hevestu ooc niet dese wedewe, bi diere ic enichsins onthouden werde, bedrouft dattu souts doden haren zone? Ende hi strecte hem ute ende mat hem over dat kint iii stonden, ende riep ten Here ende sprac: Here miin God, ic bidde di dat de ziele des kints weder come in sine inaderen. Ende God verhoorde die stemme Elyas, ende die ziele des kints quam weder in hem ende wert levende. Doe nam Elyas dat kint ende settet vander kemenade in dat onderste huus, ende gaeft weder siere moeder ende sprac te hare: Sich, diin zone leeft. Doe sprac dat wijf tote Elyase: Nu bekennic in desen dattu best i man Gods ende

dat woort Gods waer es in dinen monde.

***Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int xi capitel*. [Ioh. 11: 1-45.]**

In dien tiden was i quellende, *die hiet* Lazarus van Betanien, vanden castele Marien ende Marthen, siere zusteren. Maria was die zalvede den Here met zalven ende droghede sine voeten met haren hare, wies broeder Lazarus was ziec. Hier omme senden sine zusteren te hem ende seiden *hem:* Here, zie, dien du minnes es ziec. Doe dat Jhesus hoorde, seide hi hem: Dese ziechede ne es niet ter doot, maer om die glorie Gods, dat de Gods zone bi hem gheglorificeert werde. Ende Jhesus minde Marten ende Marien haerre zuster ende Lazarum. Ende doe hi hoorde dat hi ziec was, doe ooc bleef hi indie selve stat twee daghe.

Daer naer seidi sinen jongren: Gaen wi ander waerf in Judeam. Doe seiden hem sine jongre: Meester, die Joden sochten di nu te steene, ende du gaes anderwaerf daer wart? *Doe* antwoorde Jhesus: En sijn niet xii wile inden daghe? So wie inden daghe wandelt, diene huert hem niet, want hi ziet dat licht deser werelt, maer wandelt hi in der nacht, so huert hi hem, want dat licht ne es niet in hem. Dit seide hi ende daer naer seidi hem: Lazarus onse vrient slaept, maer ic ga, dat ickene vanden slape verwecke. Doe seide sine jongren: Here, slaept hi, so sal hi behouden wesen. Maer Jhesus seide dat van siere doot, ende si waenden dat hijt gheseit hadde vanden slape des slaeps. Doe seide hem Jhesus openbaerlijc: Lazarus es doot, ende ic verblide om u, dat ghi ghelooft, om dat ic daer niet ne was. Maer ga wi te hem. Doe seide Thomaes die heet Didimus, toten jongren: Gaen wi ooc ende sterven met hem.

Doe

quam Jhesus ende vantene vierdaghe thants hebbende *gheweest* int graf. Ende Betania was bi Jherusalem omtrent xv stadien. Ende vele Joden quamen te Marien ende te Marthen, dat sise souden troosten van haren broeder. Doe dan Martha hoorde dat Jhesus quam, liep soe hem jeghen, maer Maria sat thuus. Doe seide Martha te Jhesum: Here, hadstu hier gheweest, miin broeder ne ware niet doot. Maer nu ooc wetic, want so wat dattu heeschs van Gode, *dat* saldi God gheven. *Doe* seide hare Jhesus: Diin broeder sal verrisen. Doe seide hem Martha: Ic weet, dat hi verrisen sal inden utersten daghen. Doe seide hare Jhesus: Ic bem die verrisenesse ende dat leven; die in mi ghelooft, al ware hi doot, hi sal leven. Ende elc die leeft ende ghelooft in mi, die ne sal niet sterven in ewicheit. Gheloofstu dat? *Ende* soe seide hem: Ja ic, Here, ic hebbe ghelovet dattu best Cristus, des levens Gods zone, die indese werelt quaems. Ende doe soe dit gheseide, ghinc soe wech ende riep Marien haerre zuster stillekine ende seide: Die meester es hier ende roept di. Doe soe dat hoorde, stont soe haestelike up ende quam te hem. Ende Jhesus was noch niet comen int casteel, maer hi was noch indie stat, daer hem Martha jegen liep. Entie Joden die met hare waren int huus ende hare troosten, doe si saghen Marien dat soe haestelike up stont ende uut ginc, volchden si hare ende seiden: Bedinens soe gaet ten grave, dat soe daer weene. Doe Maria quam daer Jhesus was ende soene sach, viel soe te sinen voeten ende seide hem: Here, hadstu hier gheweest, miin broeder ne ware niet doot. Doese Jhesus sach weenen ende de Joden die met hare comen

waren weenen, vergremdi ende bedroufde hem selven inden geeste ende seide: Waer hebdine gheleit? Si secghen hem: Here, com ende zie. Ende Jhesus weende. Doe seiden die Joden: Siet, hoe hine minde! Ende sulke seiden: Ne mochte dese niet die des blende gheboren oghen ondede, doen dat dese niet ghestorven ne ware? Ende Jhesus vergramde anderwaerf in hem selven ende quam ten grave; ende het was een hol ende een steen daer boven gheleit. *Doe* seide Jhesus: Doet wech den steen. *Doe* seide Martha, des geens zuster die doot was: Here, hi stinct nu, want hi vierdagich es. *Doe* seide hare Jhesus: Ende seidic di niet, gheloofstu, du sult zien die glorie Gods? Doe daden si wech den steen. Ende Jhesus lichte up waert sine oghen ende seide: Vader, ic danke di, want du horets mi. Ende ic wiste dattu mi altoos horets, maer om tfolc datter omme staet, seidic *dit*, dat si gheloven dattu mi sendets. Doe hi dit gheseide, riep hi met groter stemmen: Lazare, com *hier* ute! Ende te hants quam hi voort die doot hadde gheweest, ghebonden handen ende voeten met banden, ende siin anscijn was ghebonden met ere zudarie. Doe seide hem lieden Jhesus: Ontbintene ende laten wech gaen. Ende vele vanden Joden die comen waren te Marien ende Marthen ende saghen dat Jhesus dede, gheloofden in hem.

Dese epistel leestmen tsaterdages daer naer ende bescrijft Ysaye de prophete int xlix capitel. **[Is. 49: 815.]**

Dit spreect God die Here: Inder behagheliker tijt verhoordic di ende inden daghe der zalecheit halpic di; ende ic hebbe di ghehouden ende ic

hebbe di ghegheven in ene vorwoorde des volcs, dattu verwecs die erde, ende at

tu bezits die testoorde erven, *ende* dattu spreecs te desen die ghebonden siin: Gaet ute! ende te desen die in deemsternessen siin: Wert gheopenbaert! Up die weghe sulsi werden gheweit ende in allen slichten *werden* hare weiden. Hem ne sal niet hongheren no dorsten, no die hitte no die zonne ne salse niet slaen, want haer ontfaermere salse regieren ende ter fonteinen der watere sal hise drinken. Ende alle mine berghe sal ic setten inden wech ende mine pade sullen verhoget werden. Siet, dese sullen comen van verren, ende ziet, de ghene *sullen comen* van noorden ende vander zee ende dese *sullen comen* van zuutlande. Looft, hemele, ende vreuchti, erde, *ende* jubileert *dat* lof, ghi berghe, want die Here heeft ghetroost sijn volc ende hi sal hem ontfarmen siinre armen. Ende Syon heeft ghesproken: God heeft mi ghelaten ende die Here heeft miins vergheten. Mach dat wijf vergheten haers kints, dat si niet ontfaerme des zoons haers lechamen? Of si ooc siins vergheet, nochtan en verghetic dijns niet, spreect die almachteghe Here.

***Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int viii capitel*. [Ioh. 8: 12-20.]**

In dien tiden seide Jhesus ten scaren der Joden: Ic bem dat licht der werelt; die mi volcht, ne wandelt niet in deemsternessen, maer hi sal hebben tlicht des levens. Doe seiden die Pharizeewen: Du gheves orconde van di selven; diin ghetughe en es niet waer. Jhesus antwoorde ende seide hem: Ende eist dat ic ghetughe gheve van mi selven, so es mijn ghetughe waer, want ic weet wane ic quam ende waer ic ga; maer ghine weet niet wane ic come ende waer ic ga. Ende ghi oordeelt na den vleesche, maer ic ne oordeele niemen; ende eist dat ic oor\deele,

so es mijn oordeel waer, want ic allene niet ne bem, maer ic ende die vader die mi sende. Ende in uwe wet es ghescreven, dat tweier liede orconde waer es. Ic bemt die orconde gheve van mi selven; ende die vader die mi sende, gheeft orconde van mi. Doe seiden die Joden: Waer es diin vader? *Doe* antwoorde Jhesus: Noch mi ne weti, noch minen vader; weti mi, ghi sout ooc lichte minen vader weten. Dese woort sprac Jhesus inde trezorie, lerende inden tempel, ende niemen ne begrepene, want sine ure ne was noch niet comen.

Dese epistel leestmen up den v zondach vander vastene ende bescrijft Sinte Pauwels ten Ebreuscen int ix capitel. **[Hebr. 9: 11-15.]**

Broedere, Cristus es bi staende i bisscop der toe comender goede, [metter] vulcomendeliker ende vulmaecteliker tabernacule, [niet] met handen ghemaect, dat es niet deser <sceppingen>, no niet mits bloede der bucken of der calver, maer mits sinen eyghinen bloede es hi ene waerven in ghegaen indie heleginghen ende heeft vonden die eweghe verlossenesse. Want of dat bloet der bucken ende der calvere ende die assce vander veerse ghesprinct *up* die smette si helechde ter reineginghe des vleeschs, hoe vele meer dan dat bloet Cristi, die mits den Helegen Geest hem selven offerde ombevlect Gode, heeft ghereinecht onse consiencie van *allen* doden werken, te diene Gode den levenden? Daer omme es hi des niewes testaments een middelare, dat hem bi siere doot biddende inder verlossenesse dier mesdade, die daer waren onder dat eerste testament, die mogen ontfaen dat ghelof die gheroepen siin des ewichs erfs in Cristo Jhesu onsen Here.

***Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int viii capitel*. [Ioh. 8: 46-59.]**

In dien tiden seide Jhesus ter scaren der Joden ende ten princhen der papen: Wie van u sal berespen mi van zonden? Of ic [u] de waerheit secghe, waer omme ne gheloofdi mi niet? Die van Gode es, hoort Gods woorde; daer omme hordise niet, want ghi van Gode niet ne sijt. Doe antwoorden die Joden ende seiden *hem:* Ne secghen wi niet wel dattu een Samaritaen best ende den dievel hebs? Jhesus antwoorde ende seide: Ic ne hebbe den dievel niet, maer ic eere minen vader ende ghi ontheert mi. Ne waer ic ne souke niet mine glorie; hi es diese zouke ende oordeele. Vor waer vor waer secgic u, so wie miin sermoen hout, die ne sal de doot niet zien in ewicheit. Doe seiden die Joden: Nu bekennen wi dattu den dievel hebs. Abraham es doot, ende die propheten, ende du sechs: so wie mijn sermoen hout, die ne sal de doot niet smaken in ewicheit. Bestu meerre dan onse vader Abraham die doot es? Ende die propheten siin doot; wien maecstu di selven? Jhesus antwoorde: Eist dat ic mi selven glorificere, so es mine glorie niet; het es miin vader die mi glorificeert, dien ghi secht dat u God es; ende ghine bekentene niet, maer ic bekenne; ende seidic dat ickene niet ne weet, so sal ic wesen ghelijc u loghenachtech. Maer ic wetene ende siin sermoen houdic. Abraham, u vader, verblide dat hi soude zien minen dach, ende hi sachene ende was verblijt. Doe seiden die Joden tote hem: Vichtich jaer ne hebstu noch niet, ende du sages Abrahamme? Ende Jhesus seide hem: Vor waer vor waer sec\gic

u, eer Abraham werden soude, ic bem. Doe namen si steene, dat sise werpen souden in hem, maer Jhesus die decte hem ende ghinc ute vanden temple.

Dese epistel leestmen smaendaghes daer naer ende bescrijft Jonas de prophete int iii capitel. **[Ionas 3: 110*a*.]**

In dien daghen es werden dat woort sHeren ander waerf tote Jonase den prophete, secghende: Stant up ende ganc in Ninive die grote stat ende predeke in hare mine predecade, dat ic spreke te di. Ende Jonas stont up ende ginc in Ninive naden woorde des Heren. Ende Ninive was ene grote stat van iii daghe weges. Ende Jonas begonde in te gane in Ninive ene dachvaert weges, ende riep ende sprac: Noch *over* xl dage ende Ninive sal omme ghekeert werden! Ende die manne van Ninive gheloofden Gode ende predecten vastene ende cleden hem met zacken, vanden meesten toten minsten. Ende twoort quam toten coninc van Ninive. Ende hi stont up van sinen conincstoele ende warp van hem sine cleder ende dede enen zac an ende sat indie asscen. Ende het riep in Ninive uten monde des conincs ende der princhen van hem secghende: *Alle* de menscen ende de ossen ende dat vee ne moeten niet ghesmaken, no ne moeten niet weeden, noch ne moeten gheen water drinken, ende die mensce moeten hem cleeden met zacken ende dat vee, roupe ten Here in starcheden, ende *elc* man werde bekeert van sinen bozen weghe ende vander ongherechtecheit die daer es in haren handen. Wie weet of hem God bekere ende vergheeft ende weder kere vander gramscap siins torens, ende wi niet sullen verderven?

Ende God sach hare ghewerke, want si bekeert siin van haren bozen weghe, ende ontfarmde hem siins volcs, die Here onse God.

Dese ewangelie leestmen up den

***selven dach ende bescrijft Sinte Jan int vii capitel*. [Ioh. 7: 32*b*-39*a*.]**

In dien tiden <senden> die princhen ende die Pharizeewen dienres, dat si begripen souden Jhesum. Doe seide hem Jhesus: Noch een lettel tijts bem ic met u, ende ic ga te hem die mi sende. Ghi sult mi zouken, ende ghine sult mi niet moghen vinden; ende daer ic bem, ne moechdi niet comen. Doe seiden de Joden te hem selven: Waer waert sal hi gaen, dat wine niet sullen moghen vinden? Ne sal hi niet gaen in der stroinghe der hedijnre ende die leren? Wie es dese sprake die hi seide: Ghi sult mi zouken ende niet vinden; ende: daer ic bem, ne moechdi niet comen?

Inden utersten groten dach der feesten stont Jhesus ende riep ende seide: So wien dorst, come te mi ende drinke. Die in mi ghelooft, also die scrifture seit, vloede des levens waters sullen vloeyen van sinen buke. Dit seide hi vanden geeste dien die ghelovende in hem ontfaen souden.

***Dese epistel leestmen sdisendages daer naer ende bescrijft Daniel de prophete int xiv capitel*. [Dan. 14: 27*b*-42.]**

In dien daghen verzameden hem die van Babylonien toten coninc ende spraken te hem: Lever ons Daniele die Belle testoorde ende den drake ghedoot heeft, anders wi sullen doden di ende diin huus. Ende die coninc sach dat si met bedruuste souden vallen in hem ontzindelike, ende van ghedwongenre noot leverde hi hem Daniele. Ende si worpene inder leewen hol, ende daer was hi vi daghe. Maer indat hol waren vii leewen *ende* die wert ghegheven alle daghe ii lechamen *van ossen* ende twee scaep. Ende doe ne wert hem niet ghegheven, dat si Daniele verzwolghen. Maer het was Abacuc een prophete in Judea, ende die hadde ghecoct poelment ende hadde broot ghewreven in een troochskiin ende

ghinc te velde, dat hijt droeghe sinen oesters. Entie ingel Gods sprac te Abacucke: Drach de maeltijt die du heves, in Babilonien Daniele, die daer es in dat hol der leewen. Doe sprac Abacuc: Here, Babylonien ne sach ic nie ende ic ne weet dat hol niet. Doe begrepene die ingel Gods in sine vuerst ende droechne metten hare siins hovets, ende settene in Babilonien up dat hol inde druust siins geests. Doe riep Abacuc: Daniel, cnecht Gods, nem de maeltijt die di God ghezent heeft. Doe sprac Daniel: Du heves miins ghedocht, Here *miin* God, ende dune heves niet ghelaten die di minnen. Ende Daniel stont up ende at. Maer die ingel Gods sette Abacucke weder stappans in sine stat.

Doe quam die coninc *echter* inden zevenden daghe, dat hi Daniele beweende, ende doe hi quam toten hole, doe sach hi daer in, ende Daniel sat in midden den leewen. Ende doe riep de coninc met groter stemmen ende sprac: Groot bestu, Here, Daniels God, ende trac Daniele ute vanden hole. Maer die, die een zake siinre verdervinghe hadden gheweest, die warp hi in dat hol, ende si worden in ere stonden verzwolghen vor hem. Doe sprac die coninc: Alle die daer wonen inder erden, die moeten vreesen *den Here*, Daniels God, want hi es een verlossere ende i behoudere, tekene ende wondere doende in den hemel ende inder erden, de welke heeft verlost Daniele vanden hole der leewen.

***Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int vii capitel*. [Ioh. 7: 1-13.]**

In dien tiden wandelde Jhesus in Galyleam, ende hine wilde in Judeam niet wandelen, want die Joden sochtene te verslane. Ende

daer was nakende de feeste dach der Joden, die cenophegia hetet, *dats de feeste der tabernaculen*. Doe seiden te hem sine broedere: Lijt henen ende ganc in Judeam, dat dine jongre zien die werke die du does. Want niemene ne doet hemelike yet ende souct int openbare te sine; doestu dit, so openbaerstu di selven der werelt. Want ooc sine broedere, *dat waren sine vleescelike maghen*, ne gheloofden niet in hem. Doe seide hem Jhesus: Miin tijt quam noch niet toe, maer u tijt es altoos ghereet. De werelt mach u niet ghehaten, maer mi haetse, want ic ghetughe gheve van hare, want hare werke siin quaet. Gaet ghi up desen feeste daghe; ic ne sal niet up clemmen tesen feeste daghe, want miin tijt en es noch niet vervult. Ende doe hi dit gheseide, bleef hi in Galylea.

Ende doe sine broedere up clommen, doe clam hi ooc up ten feeste daghe, niet openbaerlijc, maer als int hemelijc. Ende die Joden sochtene inden feeste dach ende seiden: Waer es hi? Ende grote murmereringhe was inden scaren van hem. Sulke seiden: Hi es goet. Die andere seiden: Neen, maer hi verleet die scaren. Nochtan niemen ne sprac openbare van hem om die vreese der Joden.

***Dese epistel leestmen swonsdaghes daer naer ende es bescreven inden bouc Levitici int xix capitel*. [Lev. 19: 1, 10*b*, 19*a*, 25*b*]**

In dien daghen sprac God te Moysesse, secgende: Ic *bem* die Here u God. Ghine sult niet steelen. Ghine sult niet lieghen, noch uwer ne gheen ne sal sinen naesten bedrieghen. Dune sult niet in mine name verzweren, no dune sult niet besmetten die name diins Gods. Ic bem Here. Du

ne sult gheen tansement doen dinen naesten, noch met crachten ne saltune niet bedrucken. Niet ne sal bidi bliven die loon diins huerlincs tote des morghens. Dune salt niet vloeken *noch evel* spreken den doven, noch vorden blenden ne saltu ghene hindernesse *no lettenesse* setten, maer du salt vreesen den Here dinen God, want ic bem die Here. Dune salt niet doen dat onrecht es, noch dune salt niet tonrechte oordeelen. Dune salt niet merken den persoon des armes, noch dune salt niet eren dat ansichte des machtichs. Du salt rechte oordeelen dinen naesten. Dune salt niet siin i lachterare ende een ruunre inden volken. Dune salt niet staen jeghen dat bloet diins naesten. Ic *bem* die Here. Dune salt niet haten dine broedere in dine herte, maer berespene openbare, noch van hem ne saltu ghene zonde hebben. Dune salt ghene wrake zouken, no dune sult niet ghedinken dat onrecht dire portren. Du salt minnen dinen vrient als di selven. Ic bem die Here. Mine wette suldi behouden, want ic bem die Here u God.

***Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int x capitel*. [Ioh. 10: 22-38.]**

In dien tiden waren feesten der wiinghen in Jherusalem ende het was winter. Ende Jhesus wandelde inden temple, in Salemoens portael. Doe ommeringhedene die Joden ende seiden hem: Hoe langhe saltu ons onse ziele nemen? Oftu Cristus best, secht ons uppenbare. Jhesus antwoorde hem: Ic spreke te u ende ghine ghelovets niet. Die werke die ic doe in die name miins vader, die gheven ghetuge van mi. Maer ghine ghelovet niet, want ghine sijt niet van minen scapen. Mine scaep horen mine stemme, ende ic bekense, ende si volghen mi. Ende ic gheve hem

dat eweghe leven, ende sine sullen niet verderven in ewicheden, ende niemen ne salse roven van miere hant. Dat mi miin vader gaf, es meerre dan alle dinc, ende niemen ne maecht roven van miins vader hant. Ic ende die vader siin een.

Doe namen die Joden steenen, dat sine steenen souden. Jhesus antwoorde hem *ende seide:* Vele goeder ghewerke hebbic ghetoocht u van minen vader; om welc werc van dien wildi mi steenen? Die Joden antwoorden hem: Van goeden werken ne steenen wi di niet, maer van blasfemien ende om dattu die een mensce best, di selven God maecs. Jhesus antwoorde hem: En eist niet ghescreven in uwe wet, want ic seide: ghi sijt gode? Of hi die seide gode, tote wien die sprake Gods ghedaen es, ende die scrifture niet mach worden ombonden, mi die de vader helechde ende sende indie werelt, sechdi: du does Gode lachter, om dat ic seide dat ic bem Gods zuene? Of ic niet ne doe miins vader werke, en ghelooft mi niet. Ende of icse doe, ende ghi mi niet ne wilt gheloven, so ghelooft den werken, dat ghi bekent ende ghelooft, dat die vader in mi es, ende ic inden vader.

***Dese epistel leestmen sdonredages daer naer ende bescrijft Daniel de prophete int iii capitel*. [Dan. 3: 25*a*, 34*b*-45.]**

In dien daghen beedde Azarias ende sprac: Here God, niet ne versmade dijn volc, noch ne verret niet dine ontfaermecheit van ons dor Abrahamme dinen gheminden ende Ysaac dinen cnecht ende Israel dinen heleghen, tote dien du ghesproken heves ende ghelooft heves, dattu menechfoudeghen souts haer zaet alse die sterren des hemels ende alse dat zant twelke es inden hoever der zee, want wi siin, Here, meer ghemindert dan alle lieden ende wi

siin ghenedert heden in al der erden dor onse zonden. Ende nu ne es in deser tijt no vorste, no prophete, noch hertoghe, noch ne ghene berechtinghe oft oordeel ofte wierooc, noch offrande, noch ne ghene stat der helechede vor di, dat wi moghen vinden dine ontfarmechede, ne waer in <berouwigher> zielen ende inden geeste der nederinghe moeten wi ontfaen werden. <Alse in> die offrande der wedere ende der ossen ende alse in dusentich der vetter lammer, also moete heden werden onse offrande in diin ansichte, dat het di behaghe, want den ghetrouwenden di nes ghene confusinghe. Ende nu volghen wi di in al onser herten, ende vresen di ende souken diin ansichte. *Here*, niet ne confuse ons, maer doe met ons na dine goedertierheit ende na die veelheit diere ontfaermecheit, ende verledeghe ons in dine wonderen ende ghef ere dire namen, Here. Ende gheconfuust moeten alle die werden, die dinen cnechten evel wisen; ghescent moeten si werden in al hare macht ende *al* hare cracht *ende al hare starcte* moete te cnust werden, dat si weten dattu, Here, allene best God, ende glorieus over al die erde, Here onse God.

***Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int vii capitel*. [Ioh. 7: 40-53.]**

In dien tiden, doe sulke vanden scaren hadde ghehoort Jhesus sermoene, seiden si: Dese es waerlike prophete. Die ander seiden: Dit es Cristus. Ende sulke seiden: Comt Cristus van Galylea? <En> seit niet die scrifture dat van Davits zade ende vanden castele van <Bethlehem>, daer David was, Cristus comt? Ende also wert een ghescil om hem onder die scaren. Ende sulke van hem wildene ghegripen, maer niemen ne sende de handen

up hem. Doe quamen die dienren ten bisscoppen ende ten Pharizeewen. Ende die seiden den dienres: Waer bi ne brochtine niet? Die dienres antwoorden: Also ne sprac nie mensce, also dese spreect. Doe antworden hem die Pharizeewen: Ne sidi ooc niet verleet? Gheloofde yemen in hem vanden princhen of vanden Pharizeewen? Maer dese scaren die de wet niet ne kennen, siin vermaledijt. Doe seide Nicodemus tote hem, die ghene die tote Jhesus quam bi nachte, die een was van hem: En oordeelt onse wet den mensce, vor dat soe ghehoort heeft van hem ende bekent <want> hi doe? Doe antwoorden si ende seiden hem: En bestu ooc een Galyleeus? Onder vint de scrifturen, ende sich, want gheen prophete up ne staet van Galylea. Ende si keerden weder elc in siin huus.

Dese epistel leestmen sfrindages daer naer ende bescrijft Jeremias de prophete int xvii capitel. **[Ier. 17: 13-18.]**

In dien daghen sprac Jeremias de prophete: Here, alle die di laten, sullen werden ghescent, ende die avegaen vandi, die sullen werden indie erde ghescreven, want si hebben begheven die adere der levender watere, den Here. Make mi ghezont, <Here>, ende ic sal worden ghezont, behoude mi, ende ic sal worden behouden, want du best miin lof. Sich, si spreken te mi: Waer es dat woort Gods? Het come! Ende ic ne werde niet bedrouft, dat ic di, den haerde, <volghede>; ende des menscen dach ne hebbic niet beghert, du weets dat; dat ute ghegaen es van minen lippen, dat was ghe\recht in diin anscouwen. Niet ne weetstu mi te vreesen, du best mine hope in den daghe der verslevinghen. Ghescent moeten si werden die mi pinen, ende ic ne moete werden niet ghescent; vervaren moeten

si hem, ende ic vervare mi niet. Brinc up hem den dach der verslevinghen ende in tweevoudegher verzerechede verzerechse, Here onse God.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int xi capitel. [Ioh. 11: 47-54.]

In dien tiden gaderden die bisscoppen entie Pharizeewen een raet jeghen Jhesuse ende seiden: Wat doen wi, want dese mensce doet vele tekene? Laten wine aldus, so sullen sie alle gheloven in hem, ende die Romeine sullen comen ende doen of onse stat ende onse volc. Ende een van hem, die hiet Cayphas, also hi bisscop was van dien jare, seide hem: Ghine weet niet, noch ne penst, want het behouft u dat een mensce sterve over tfolc, ende dat al dat volc niene bederve. Dit ne seidi van hem selven niet, maer also hi bisscop was van dien jare, prophiteerde hi dat Jhesus sterven soude over tfolc, ende niet allene over tfolc, maer dat hi de kinder Gods die ghestroyt waren, vergaderen soude in een. Hier omme van dien daghe pensden si dat sine doden souden.

Ende Jhesus ne wandelde niet meer int openbare metten Joden, maer hi ginc int lant neven der woestine indie stat die heet Effrem, ende daer woende hi met sinen jongren.

Dese epistel leestmen tsaterdaghes daernaer ende bescrijft Jeremias de prophete int xviii capitel. [Ier. 18: 18-23.]

In dien daghen spraken die felle Joden onderlinge: Comt ende weten pensen pensinghen jeghen den gherechten, want die wet ne sal niet verderven vanden priestere, no die raet vanden wisen, no die redene vanden prophete. Comt, ende slaen <wine> metter tongen ende ne keren wi ons niet an alle sine redene.

Sich te mi, Here, ende hore die stemme miere wederzaken. Ja en gheltmen over goet

dat evele, want si hebben ghegraven enen pitte miere zielen? Ghedinke, Here, dat ic stont in dinen anscouwen, dat ic sprake vor hem

goet, dat ic of keerde dine onwerdecheit van hem. Daer omme ghef hare kinder in den honger ende voerse in die handen des zwerts; hare wive moeten werden sonder kinderen ende wedewen ende hare manne moeten werden ghedoot in die doot, hare jonghelinghe moeten dore ghegraven werden metten zwerden in dien stride. Dat roepen moete werden ghehoort van haren husen, want du salt up hem voeren den mordenare haestelike, want si groeven enen pitte, dat si mi vingen, ende si verborghen strecke minen voeten. Maer du, Here, weets al haren raet jegen mi inden dode; niet ne wes ghenadech haerre ongherechtecheit, ende haerre zonden ne moeten niet of ghedaen worden van vor dinen <ansichte>; si moeten siin vallende in diin anscouwen in die tijt diins torens, Here miin God.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int xvii capitel. **[Ioh. 17: 1-26.]**

In dien tiden hief Jhesus up sine oghen ende seide: Vader, die wile comt, verclare dinen zone, dat diin zone di verclare. Also du hem macht gaves elcs vleeschs, dat al dattu hem gaefs, hi hem gheve dat ewelike leven. Ende dat es dat eweghe leven, dat si di bekennen allene ghewareghen God, ende dien du sendets, Jhesum Cristum. Ic verclaerde di up der erden; dat werc vuldede ic dattu mi gaefs dat ic doen soude. Ende nu verclare mi du, vader, metter claerheit, die ic hadde tote di, eer die werelt werden soude.

Ic openbaerde dine name den lieden die du mi gaefs vander werelt. Diin waren si, ende du gaef\se

mi, ende <diin> sermoen helden si. Ende nu hebben si bekent dat al dattu mi gaefs, dat vandi es, want de woorde die du mi gaefs, gaf ic hem; ende sie ontfinghense ende bekenden waerlike, dat ic vandi ute ghinc, ende gheloofden dattu mi sendets. Ic bidde over hem; niet over die werelt biddic, maer over die du mi gaefs, want si siin diin; ende aldat miin es, es dijn; ende dat dijn es, es miin; ende ic bem gheclarificeert in hem. Ende te hant bem ic niet indie werelt, ende dese siin in die werelt, ende ic come te di. Helech vader, houtse in dine name, die du mi gaves, dat si een siin, also wi. Doe ic met hem was, hildicse in dine name. Die du mi gaefs, wachtic, ende niemene van hem es verloren, sonder die zone der verliesenesse, dat die scrifture vervult worde. Maer nu comic te di, ende dit sprekic inde werelt, dat si mine bliscap vervult hebben in hem selven. Ic gaf hem diin sermoen, entie werelt heefse ghehadt in hatien, want sine siin niet vander werelt, also ic vander werelt niet ne bem. [Ic ne bidde niet dat duse nemes vander werelt, maer dat duse behouts van quade. Vander werelt ne siin si niet, also ic vander werelt niet ne bem]. Helechse in die waerheit; dijn sermoen es die waerheit. Also du mi sendets in de werelt, send icse ooc inde werelt. Ende over hem heleghe ic mi selven, dat si ooc ghehelecht siin indie waerheit.

Niet allene ne biddic over dese, maer over die ghene die ooc gheloven sullen bi haren woorden in mi, dat si alle een siin, also du, vader, in mi ende ic in di, dat si ooc in ons een siin, ende die werelt ghelove dattu mi sendets. Entie claerheit die du mi gaefs, gaf ic hem, dat si i siin, also wi een siin, ic in hem ende du in mi, dat si vulmaect siin in een ende de werelt bekenne dattu mi sendets ende duse minnets, also du mi minnets.

Va\der,

die du mi gaefs, ic wille dat waer ic bem, si ooc met mi siin, dat si zien mine claerhede de welke du mi ghegheven hebs, want du minnets mi vor der werelt stichtinghe. Gherecht vader, de werelt ne bekent di niet, maer ic bekende di; ende dese bekenden di, want du mi sendets. Ende ic maecte hem cont dine name ende ic salse hem cont maken, dat die minne daer du mi mede minnets, in hem si ende ic in hem.

Dese epistel leestmen up de palmen ende bescrijft Moyses in Exodi int xv capitel. [Exod. 15: 27.]

De ewangelie up de palmen suldi souken up den eersten zondach vanden adevent.

In dien daghen quamen die kinder van Israel in Elim, daer waren xii fonteinen der watere ende lxx palmebome; ende die ghetelden worden ghesleghen biden wateren.

Int xvi capitel. [Exod. 16: 1-7*a*.]

Ende si voeren van Elim ende al die menechte der kinder Israels quamen in die woestine Syn, dat es tusscen Elim ende Synay, inden vichtienden dach der andere maent, nadien dat si ute ghegaen siin vanden lande van Egypten. Ende si murmereerden, alle die vergaderinghe der kinder Israels, jeghen Moyses ende Aaron in die woestine, ende tote hem lieden seiden die kinder van Israel: Vergave [God] dat wi doot waren over mits der hant ons Heren int lant van Egypten, doe wi saten up die vleesch potten ende wi broot aten in zatheden. Waer omme hebdi ons gheleet in dese woestine, te verslane met honghere alle dese menechte?

Doe seide onse Here te Moysesse: Siet, ic sal u reinen broot vanden hemele; dat volc ga ute ende gadere dat hem ghenoucht in elken daghe, dat ict proeve of het wandele in mine wet of niet. Tsestendaghes bereden dat si in

draghen, ende het si dobbel meer dan si plaghen te gaderne in elken daghen.
Doe <seiden> Moyses ende Aaron tote alle den kinderen Israels: Tavent suldi weten dat u die Here leedde uten lande van Egypten, ende *morghen* vrouch suldi zien sine glorie.

Dese epistel leestmen up den palme zondach ende bescrijft Sinte Pauwels tote dien van Philippensen int ii capitel. **[Phil. 2: 5-11.]**

Broedere, ghevoelt dat in u, dat ghi ooc *ghevoelt* in Cristo Jhesu, die als hi was in der vormen Gods, <en> heeft niet gherekent roof wesen, hem te sine ghelijc Gode, maer hem selven heeft hi verydelt, ene vorme eens cnechts an hem nemende, ghemaect in ghelikenessen der menscen, ende es in hebbinghen vonden als i mensce. Ende hi heeft hem selven gheomoedecht ende es werden ghehorsam toter doot, ja toter doot des crucen. Om twelke heeftene God verhoget ende hevet hem ghegheven de name die daer es boven allen namen, dat indie name Jhesus alle cnien gheboget werden der hemelscer, der erderscer ende der helscer dinghen, ende alle tonghen belien dat onse Here Jhesus Cristus es indie glorie Gods des vaders.

Dese passie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int xxvi capitel. **[Mt. 26: 1-75.]**

In dien tiden seide Jhesus sinen jongren: Ghi weet dat na ii daghen paesscen sal werden ende des menscen zuene sal werden ghelevert, dat hi ghecruust werde. Doe waren vergadert die princhen der papen ende die ouderen des volcs int vrijthof des princhen der papen, die hiet Cayphas, ende si maecten raet dat si Jhesum met boosheit souden houden ende ver\slaen. Maer si seiden: Niet inden feeste dach, dat niet bi ghevalle tumult

soude werden inden volke.

Ende doe Jhesus was in Symoens lazers huus in Betania, quam te hem i wijf hebbende enen alabaustrinen busse precieuser salven, ende soe stortetse up thooft dies die daer at. Doe dat die jongre saghen, hadsijs onwerde ende seiden: Wat sal dese verliesenesse? Men mochte dit vele hebben vercocht ende ghegheven den aermen. Ende Jhesus wiste *dat* ende seide hem: Wat sidi leetsam desen wive? Een goet werc heeft soe ghedaen in mi, want arme hebdi altoos met u, maer mi ne suldi altoos niet hebben. Want soe dese zalve doende in minen lechame, maecte mi te begravene. Vor waer secgic u, so waer ghepredect wert dese ewangelie in al de werelt, sal men secghen dat soe dit dede in siere ghedinkenesse. Doe ghinc wech een vanden xii, Judaes Scarioth, ten princhen der papen ende seide hem: Wat wildi mi gheven, ende ic salne leveren? Ende si bezetten hem xxx zelverine. Ende daer naer sochte hi bequamelijcheit, dat hine *hem* leveren soude.

Ende die jongren quamen tote Jhesuse up den eersten feeste dach ende seiden: Waer wiltu dat wi di ghereden tetene dat paesscen? Ende <Jhesus> seide: Gaet inde stat te eenen ende secht hem: Die meester seit: miin tijt naect, tote di doe ic dat paesscen met minen jongren. Ende die jongren daden also hem Jhesus hiet ende ghereden dat paesscen.

Ende doe het avont was, at hi met sinen xii jongheren, ende doe si aten seide hi *hem*: Vor waer secgic u dat een van u mi sal verraden. Ende si worden sere bedrouft ende begonsten elc onderlinghe te secghene: Bem ict yet, Here? Ende hi antworde ende seide: Die met mi sine hant <nett> in die scotele, die sal mi verraden

. Want des menscen zone gaet also van hem ghescreven es, maer wee dien mensce, biden welken des menscen zuene verraden sal worden! Het ware hem goet dat die mensce niet gheboren ware. Ende Judaes diene verriet, antwoorde ende seide: Ne bem ics niet, meester? Hi seide hem: Du seidest.

Ende doe si aten, nam Jhesus dat broot, ende benediet ende braect, ende gaeft sinen jongren ende seide: Neemt ende etet, dit es miin lechame. Ende hi nam den kelect ende seide danc ende gaffene hem ende seide: Drinct hier of alle. Dit es miin bloet des niewes testaments, dat ute ghestuert sal werden over vele in verlatenesse van zonden. Want ic secgu: Ic ne sal niet drinken voort meer vander vrucht des wijngaerts toten daghe dat ict met u drinke niewe int rike miins vader.

Ende doe si den lof gheseiden, ghingen si ute inden berch van Oliveten.

Doe seide hem Jhesus: Ghi sult alle scande in mi ghedoghen in deser nacht. Want het es ghescreven: Ic sal slaen den herde, ende die scaep der hernessen sullen ghestroyt werden. Maer nadien dat ic up versta, sal ic u vorgaen in Galyleam. Doe antwoorde Pieter ende seide hem: Al ware dat zake dat si alle worden ghescandelizeert in di, ende ic ne werde nemmermeer ghescandelizeert. Jhesus seide hem: Vor waer secgic di, want in deser nacht, eer die hane sal zinghen, saltu iii waerf miins loochenen. Doe seide hem Pieter: Ja ende al moestic sterven met di, ic ne sal diins niet loochenen. Ende also seiden alle die jonghere.

Doe quam Jhesus met hem in een doorp dat heet Getsemani, ende seide sinen jongheren: Sit hier tote ic ga ende bede. Ende hi nam Pietere ende bede Zebedeus

kinder, ende hi begonste bezerech te werdene ende te droevene. Doe seide hi hem: Mine ziele es droeve toter doot; ombeit hier ende waket met mi. Ende hi ghinc een lettel voort ende viel in siin anscijn ende bat ende seide: Vader, oft moghenlijc es, so lide over desen kelect van mi; nochtan niet also ic wille, maer also du wilt. Ende hi quam te sinen jongren ende vantse slapende, ende hi seide Pietere aldus: Ne mochti niet ene ure waken met mi? Waect ende bidt, dat ghi niet gaet in coringen, want die geest es ghereet, maer tvleesch ziec. Doe ghinc hi noch anderwarf ende beide ende seide: Vader miin, of dese keelct niet over liden mach, ic ne moetene drinken, so ghescie diin wille. Ende hi quam anderwaerf ende vantse slapende, want hare oghen waren verzwaert. Ende hi lietse ende ginc noch wech, ende bat *derde waerven*, dat selve sermoen secghende. Doe quam hi te sinen jongren ende seide hem: Slaept nu ende rust. Siet, die wile naect ende des menscen zuene sal ghelevert werden in die hande der zondaren. Staet up *ende* gaen wi. Siet, hi naect, die mi leveren sal.

Doe <hi noch> sprac, sie, Judaes, een vanden xii, ende met hem quamen vele scaren met zwerden ende met pafusen, die ghezent waren vanden princhen der papen ende vanden ouderen des volcs. Ende diene verriet, gaf hem i teken ende seide: So wien ic cusse, dat es hi, houtene. Ende hi quam haestelike te Jhesum ende seide: God houde di, meester. Ende hi custene. Doe seide hem Jhesus: Vrient, waer toe <caemstu> *hier*? Doe quamen si, ende sloughen hant an Jhesum ende hildene. Ende sie, een van dien die waren met Jhesum, <strecte> uut sine hant ende trac

uut een zwert ende slouch den cnecht der princhen der papen of siin rechter ore. Doe seide hem Jhesus: Stec diin zwert in sine scede, want alle die dat zwert nemen, sullen verderven metten zwerde. Ne waenstu niet, dat ic mach verbidden minen vader, ende hi soude mi gheven meer dan xii legioene, *van welken hout elc vi*^{M} *vi*^{C} *ende lxvi* ingle? Hoe souden dan werden vervult de scrifturen, want aldus moet ghescien?

Indie wile seide Jhesus ten scaren: Als tenen dief ghincdi ute mi te begripene met zwerden ende met pafusen. Daghelijcs was ic met u, lerende inden temple, ende ghine hilt mi niet. Ende dit was al ghedaen, dat vervult soude werden die scrifturen der propheten. Doe lietene sine jongre alle ende vloon.

Ende si hilden Jhesum, ende ledene te Caypham, den prinche der papen, daer die scriben svolcs ende die ouderen waren vergadert. Ende Pieter volchde hem van verren tote int vrijthof des princhen der papen, ende hi ginc ende sat metten dienren, dat hi zien soude dat ende. Ende die princhen der papen ende alde raet sochten valsch ghetughe jegen Jhesum, dat sine leveren soude ter doot, ende sine vondens niet, nochtan datter vele valscer ghetughe quamen. Tachterst quamen ii valsce orconden ende seiden: Dese seide: ic mach destrueren den tempel Gods ende in drien daghen weder maken. Ende die prinche der papen stont up ende seide hem: Du en antwoorts niet te dien dat dese jeghen di ghetughen? Ende Jhesus zweech. Ende die prinche der papen <seide> hem: Ic bezwere di biden levenden God, dattu ons sechs oftu best Cristus, Gods zuene. Doe seide hem Jhesus: Du seits; nochtan secgic u, van nu suldi zien des menscen zuene sitten ter rechter hant der cracht Gods,

ende comen inden wolkenen des hemels. Doe scuerde die <princhе> der papen sine cleder ende seide: Blasfemavit - *dat es: hi heeft Gode lachter ghesproken* - wat bedorven wi noch ghetugen? Siet, nu hoordi blasfemie. Wat dinct u? Ende si antworden ende seiden: Hi es sculdech der doot. Doe speuwen si hem in siin anscijn ende sloeghene met kinbacslagen hals slaghen, ende andere gaven in siin anscijn palme slaghen ende seiden: Prophitere ons, Cristus, wie es die di slouch?

Ende Pieter sat buten int vrijthof; ende een joncwijf quam te hem ende seide: Ende du waers met Jhesu van Galylee. Ende hi loochende vor hem allen ende seide: Ic ne weet wat du sechs. Ende doe hi ute ghinc ter dore, sachene ene andere dierne ende seide dien die daer waren: Ende dese was met Jhesu Nazareno. Ende hi loochende <anderwaerf> met eede dat hi dien mensce niet ne kende. Ende over een lettel quamen die die daer stonden, ende seiden te Pietere: Waerleke ende du best vanden ghenen, want dine sprake ooc maect di openbaer. Doe begonste hi te vloekene ende te zwerne, dat hi dien mensce niet ne kende. Ende te hant zanc die hane. Ende Pieter ghedochte des woorts dat Jhesus seide: Eer die hane zinget, driewaerf saltu miins loochenen. Ende hi ginc ute ende weende bitterlike.

Int xxvii capitel. [Mt. 27: 1-66.]

Doe het tileec wort, ghinghen die princhen der papen te rade entie oudere des volcs jeghen Jhesum, dat sine ter doot leveren souden. Ende si ledene ghevanghen ende leverdene Poncio Pylato den rechtere.

Doe Judaes diene verriet, sach dat hi verdeelt was, berouwet hem ende gaf weder de xxx zelverine den princhen der papen ende den ouderen des volcs ende seide: Ic hebbe mesdaen dat ic verriet

dat gherechte bloet. Ende si seiden: Wat gaet ons dat an? Sich du. Ende hi wierp die zelverine inden temple ende ginc wech ende verhinc hem met enen strecke. Ende die princhen der papen namen de zelverine ende seiden: En es niet gheoorlooft dat mense werpe inden bloc, want hets i prijs des <bloets>. Ende si gingen te rade ende cochter mede eens potgieters acker in die sepulture der pelegrime. Daer omme heet die acker Acheldamach, dat es een acker des bloets, tote in desen dach. Daer wort vervult dat gheseit was bi Jeremien den prophete, die seide: Ende si namen xxx zelverine, den prijs tsgheprijsden, dien si prijsden den kinderen van Israel, ende gavense omme den acker eens potmakers, also mi de Here bewijsde.

Ende Jhesus stont vorden rechtere, ende die rechtere vraechde hem ende seide: Du best coninc der Joden? Ende Jhesus seide hem: Du secgets. Ende doe hi ghewroeget was vanden princhen der papen ende vanden ouderen, en antwoorde hi niet. Doe seide hem Pylatus: Ne hoorstu niet hoe vele ghetughen dat si secghen jeghen di? Ende hine antwoorde hem te ghenen woorden, so dat den rechtere sere wonderde.

Ende biden feesteliken daghen plach die rechtere te latene den volke enen ghevanghenen dien si wilden. Doe hadde hi ghevaen enen edelen, die hiet Barrabas. Ende doe si vergadert waren, seide Pylatus: Wien wildi, dat ic u late, Barrabam oft Jhesum die heet Cristus? Want hi wiste dat sine bi nide *hem* hadden ghelevert. Doe hi sat over den dincstoel, sende siin wijf te hem ende seide: Ne onderwinti niet des gherechten, want ic hebbe vele gheleden in drome

om hem. Ende die princhen der papen ende die ouderen rieden den volke, dat si hiesscen Barrabam ende Jhesum verderfden. Doe antwoorde die rechtere ende seide hem: Wien wildi dat ic u late vanden tween? Doe seiden si: Barrabam. Doe seide hem Pylatus: Wat sal ic doen dan met Jhesum die heet Cristus? Doe seiden si alle: Men crucene! Doe seide de rechtere: Wat heeft hi dan quaets ghedaen? Ende si riepen te meer ende seiden: Men crucene! Doe Pylatus sach dat niet ne halp, maer die tumult meerre wart, nam hi water ende dwouch sine handen vor tfolc ende seide: Ic bem onnosel vanden bloede des gherechten, siet ghi. Ende alt volc antwoorde ende seide: Sijn bloet *blive* up ons ende up onse kindere. Doe liet hi hem Barrabam, ende Jhesum leverde hi hem ghegheselt, dat hi ghecruust werde.

Doe namen Jhesum des rechters ridderen, ende vergaderden te hem int dinchuus alt volc, ende ontcledene ende hinghen omme hem enen samitinen mantel ende vlochten ene crone van dornen ende settense up siin hooft ende i riet in siere rechter hant, ende buuchden hare cnien vor hem ende seiden: God houde di, coninc der Joden! Ende si bespeuwene ende namen dat riet ende sloeghen siin hooft. Ende doe sine bespot hadden, daden si hem ute den mantel ende daden hem an sine cledere ende ledene, dat sine cruusten. Ende doe si ute ghinghen, vonden si enen mensce van Cyrene die hiet Symoen; desen dwonghen si dat hi draghen soude siin cruce. Ende quamen in die stat die heet Golgata, dat es die stede van Calvarien. Ende si gaven hem wijn drinken met gallen gheminct. Ende doe

hijt ghesmaecte, ne wildijs niet drinken. Ende doe sine ghecruust hadden, deelden si sine cledere ende worpen dat lot, dat vervult soude werden dat gheseit was biden prophete *die seide:* Si deelden hem mine cleder ende up miin cleet worpen si dat lot. Ende si saten ende wachtene, ende si setten up siin hooft siins zake ghescreven: Dit es Jhesus Nazarenus, der Joden coninc. Doe worden ghecruust met hem ii dieve, die een ter rechter zide ende dander ter luchter zide. Ende die dar leden, blasfemeerden ende roerden hare hoofden ende seiden: Ach, die destrueers den tempel Gods ende in drien daghen weder maecs, behout di selven; oftu *Cristus* best, Gods zone, dale vanden cruce. Ende also bespottene die princhen der papen metten scriben ende metten ouderen ende seiden: Andere maect hi behouden, *maer* hem selven mach hi niet behouden maken; es hi coninc van Israel, so dale nu vanden cruce, ende wie gheloven hem. Hi betrouwet *hem* in Gode, nu verlosse hine of hi wille; want hi seide: Ic bem Gods zuene. Ende dat selve verweten hem die dieve die met hem ghecruust waren.

Ende vander vi wile so worden deemsternessen up alder erden toter ix wilen. Ende omtrent de ix wile riep Jhesus met groter stemmen ende seide: Hely, hely, lamazabatani? Dat es: miin God, miin God, twi hebstu mi ghelaten? Ende sulke die daer stonden ende hoorden, seiden: Helyen roupt dese. Ende te hant liep een ende nam ene sponge ende vulletse met aysile ende settetse up i riet ende gaf hem drinken. Ende die andere seiden: Ombeit, zien wi of Helyas comt, hem te verlossene. Ende Jhesus riep

anderwaerven met groter stemmen ende sende ute sinen geest.

Ende die cortine des tempels cloof in tween van boven tote beneden; ende die erde wert beroert ende die steene cloven; ende die graven werden open ende vele lechamen der heleger die gheslapen hadden, stonden up. Ende si ghinghen vanden graven, ende na sine verrisenesse quamen si in die heleghe stat ende openbaerden hem vele lieden. Ende centurio ende die met hem waren ende Jhesum wachten, doe si saghen die bevinghe der erden ende dat daer ghesciede, ontsaghen si hem sere ende seiden: Waerleke, dese was de Gods zuene.

Ende daer waren vele wiven van verren, die Jhesum ghevolghet waren van Galylee, ende dienden hem. Onder de welke was Maria Magdalene ende Maria Jacobi ende Jocephs moeder ende Zebedeeus kinder moeder. Doe het spade was, quam i rijc mensce van Arimathia die Joceph hiet, die ooc Jhesus jongre was. Dese quam te Pylate ende hiesch den lechame Jhesus. Doe gheboot Pylatus, dat menne hem gave. Ende Joceph nam den lechame ende wantene in een zuver sindael ende ledene in siin niewe graf dat hi ghehouwen hadde ute enen steene. Ende hi wentelde enen groten steen vor die dore des graefs ende ginc wech. Ende daer was Maria Magdalene ende ene andere Marie ende saten jeghen tgraf.

Des anderdaghes die was naden goeden vrindach, quamen die princhen der papen entie Pharizeewen te Pylatum ende seiden: Here, wi ghedinken dat die verledere seide, doe hi noch levede: Ic sal up staen na drie daghen. Ghebiet dan dat graf te wachtene tote in den derden daghe, dat sine jonghere niet bi ghe\valle

comen ende steelne ende secghen den volke dat hi verrees vander doot, ende dan sal wesen die uterste dolinghe arger dan deerste. Doe seide hem Pylatus: Ghi hebt wachtinghe, gaet ende wachtene also ghi connet. Ende si ginghen wech ende <waerneden> tgraf ende tekende den steen met wachters.

Dese epistel leestmen smaendages daer naer ende bescrijft Ysaye de prophete int l capitel. [Is. 50: 5-10.]

In dien daghen sprac Ysaye de prophete: God die Here heeft mi up ghedaen dat ore, maer ic ne weder seits niet; ic ne ginc niet achterwaert. Ic gaf minen lechame den slaenden ende minen kinbacken den ute treckenden; miin ansichte ne keerdic niet ave vanden besceldenden ende *vanden* spuwenden in mi. Die Here God es mijn hulpere ende daer omme ne bem ic niet gheconfuust; daer omme settic miin ansciin alse enen alre hartsten steen, ende ic weet dat ic niet confuus sal werden. Hi es bi, die mi gherecht; wie weder seit mi? Staen wi te zamen; wie es mine weder zake? Hi come te mi. Sie, God die Here hi es miin helpere; wie es die mi verdoomt? Sich, alle sullen si verterden werden alse een cleet, ende die motten sullense vereten.

Wie es van u Gode vresende, horende die stemme sijns cnechts? Wie heeft ghewandelt in deser donkernessen, ende hem ne es niet licht, <hi> hope inde name sHeren ende hi lene up den *Here* sinen God.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int xii capitel. [Ion. 12: 1-36.]

In dien tiden vor vi daghe van paesscen quam Jhesus in Betanien, daer doot hadde ghewesen Lazarus, dien Jhesus verwecte vander doot. Ende si maecten hem i avontmael daer ende Martha diende, ende Lazarus was een van die daer aten met hem. Doe nam

Maria een pont van precieuser salven van ghetrouwer naerde ende salvede Jhesus voete ende droghetse met haren hare; ende thuus wert vervult vander roken der zalven. Doe seide een van sinen jongheren, Judaes Scarioth diene verraden soude: Waer omme ne vercochtemen dese zalve niet ccc peneghe ende hadt ghegheven den aermen? Dit seidi niet om dat van den armen te hem behoorde, maer want hi i dief was, ende buersekine hebbende drouch dat men gaf hem lieden. Doe seide Jhesus: Laetse, dat soe dat houde in den dach miere sepulturen, want aerme hebdi altoos met u, maer mi ne suldi altoos niet hebben.

Ende vele scaren vanden Joden bekenden dat hi daer was, ende quamen niet allene om Jhesum, maer om dat si Lazarum zien souden dien hi verwecte vanden doden. Ende die princhen der papen pensden dat si ooc Lazarum doden souden, want vele vanden Joden ghinghen wech omme hem ende gheloveden in Jhesum.

Des ander daghes, doe vele scaren die quamen ten feeste daghe, hoorden dat Jhesus quam te Jherusalem, namen si risen van palmen ende quamen ute hem te ghemoete ende riepen: Osanna, ghebenedijt *si* die comt inde name ons Heren, coninc van Israel! Ende Jhesus vant i ezelkijn, ende satter up, also ghescreven es: Ne wilt niet ontzien, dochter van Syon; sie, dijn coninc comt, *die goedertiere*, sittende up ere ezelinne jonc.

Dit ne bekenden sine jongren niet teerst, maer doe Jhesus gheglorificeert was, ghedochten si dat dit van hem ghescreven was ende dat si hem dit daden. Ende *dus* gaf ghetughe die scare die was met hem als hi Lazarum riep vanden grave ende verwecte vanden doden.

Daer omme quam hem ooc te ghemoete die scare, want si hoorden dat hi dit teken ghedaen hadde. Hier omme die Pharizeewen seiden te hem selven: Ghi ziet, dat wi niet prophiteren, ziet, aldie werelt gaet naer hem. Ende daer waren sulke van dien hedyne die up gheclommen waren, dat si anebeden souden inden feeste daghe; dese quamen te Philipse die was van Bethsayda Galylee, ende baden hem ende seiden: Here, wi willen Jhesum zien. Philips quam ende seit Andriese; Andries voort ende Philips seident Jhesum. Ende Jhesus antwoorde hem ende seide: Die wile comt, dat des menscen zuene gheclarificeert werde. Vor waer vor waer secgic u: ne si dat taru coren dat valt in die erde, sterve, so blijftet allene, maer eist dat stervet, so brinct het vele vruchten. Die sine ziele mint, hi salse verliesen, ende die sine ziele haet in dese werelt, die behoutse int eweghe leven. So wie mi dient, volghe mi, ende daer ic bem, sal ooc miin dienre wesen. So wie mi dienen sal, sal mijn vader <eren>. Nu es mine ziele bedrouft, ende wat sal ic secghen? Vader, behout mi van deser wilen! Maer daer omme quam ic in dese wile. Vader, clarificere dine name! Doe quam ene stemme vanden hemele ende seide: Ende ic clarificeer dese ende ic salse noch clarificeren. Maer die scare die daer stont ende hoorde, seide dat ghedondert hadde; die andere seiden dat hem die ingel doe toe spraken. Jhesus antwoorde ende seide: Niet om mi quam dese stemme, maer om u. Nu es dat oordeel der werelt; nu sal die prinche deser werelt ute gheworpen werden. Ende eist dat ic verheven werde vander erden, so sal ic alle dinc te

mi trecken. Dit seidi betekenende met wat doden hi sterven soude. Doe antwoorde hem die scare: Wi hoorden van der wet dat Cristus blijft in ewicheit, ende hoe sechstu dat des menscen zuene verheven moet werden? Wie es dese des menscen zuene? Doe seide hem Jhesus: Noch es een lettel lichts in u. Wandelt die wile dat ghi licht hebt, dat u die deemsternessen niet ne ghegripen; ende die wandelt in deemsternessen, hi ne weet waer wart hi gaet. Als ghi dan licht hebt, so ghelooft in dat licht, dat ghi sijt kindere des lichts. Dit sprac Jhesus ende ghinc wech ende bedecte hem van hem lieden.

Dese epistel leestmen sdisendages daer naer ende bescrijft Jeremias de prophete int xi capitel. **[Ier. 11: 18-20.]**

In dien daghen sprac Jeremias: Du, Here, togets mi ende ic bekendet; du toghets mi hare nerenste. Ende ic *was* als i sachtmoede lam dat ghedraghen wert toter offrande, ende ic ne bekende niet dat si up mi pensden rade, secghende: doe wi hout in siin broot ende werpen wine metten wertele ute vander erden der levender, ende sine name ne werde voort mee niet ghedacht. Maer du, Here Sabaoth der dogheden, die oordeels rechtelike ende proufs die nieren ende die herten, ic moete zien die wrake van hem lieden, want ic hebbe di gheopenbaert mine zake, Here miin God.

Dese passie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Maerc int xiv capitel. **[Mc. 14: 1-72.]**

In dien tiden waest paesscen na ii daghen; ende die upperste papen ende die scriben sochten, hoe si Jhesum bozelike souden houden ende verslaen. Maer si seiden: Niet in den feeste dach, dat niet bi ghevalle tumult worde in den volke.

Ende doe Jhesus was in Betanien in Symoens lazers huus ende

hi daer at, quam i wijf die hadde enen busse alabaustrijn van zalven van naerde bladen, ende soe brac die busse ende stuertetse up siin hooft. Ende daer waren sulke diet onwerdelike doechden in hem selven ende seiden: Waer toe es dese verliesinghe der salven ghedaen? Men mochtse hebben vercocht meer dan ccc peneghe ende ghegheven den armen. Ende si grongeden up hare. Ende Jhesus seide: Laetse; wat sidi hare leetsam? Een goet werc heeft soe ghewrocht in mi, want aerme suldi altoos hebben met u, ende als ghi wilt, moechdi hem goet doen, maer mi ne suldi altoos niet hebben. Dat soe hadde, dede soe; soe vor quam minen lechame salven indie sepulture. Vor waer secgic u, so waer ghepredect wert dese ewangelie in al de werelt, dat soe dit dede salmen vertellen in hare ghedinkenesse.

Ende Judaes Scarioth, een vanden xii, ginc wech ten uppersten papen, dat hine hem verraden soude. Doe sijt hoorden, worden si verblijt ende gheloofden hem ghelt te ghevene. Ende hi sochte hoe hine hem bequamelijc leveren soude.

Ende up den eersten dach vander offrande, als si dat paesscen offren souden, seiden hem sine jongre: Waer wiltu dat wi gaen ende di ghereden, dattu eits tpaesscen? Ende hi sende ii van sinen jongren ende seide hem: Gaet in die stat, ende u sal i mensce jeghen lopen, draghende i cruke waters; volghet hem, ende so waer hi in gaet, secht den here des huus dat die meester seit: Waer es mijn reefter, daer ic dat paessce ete met minen jongeren? Ende hi sal u toghen ene grote kemenade ghestroyt ende daer ghereet ons. Ende sine jongre ginghen wech ende quamen in die stat ende vonden also hi hem gheseit hadde ende ghereden dat paes\scen.

Ende doe het avont was, quam hi metten xii. Ende doe si aten, seide Jhesus: Vor waer secgic u dat een van u die met mi eit, mi verraden sal. Ende si begonsten bezericht te werdene ende te secghene elc zonderlinge: Bem ict, *Here?* Doe seidi hem: Een vanden xii, die in steect sine hant met mi [in die scotele], *die eist*. Ende des menscen zuene gaet also van hem ghescreven es, maer wee den mensce biden welken des menscen zuene verraden sal worden. Het ware hem goet, ne ware die mensce niet gheboren.

Ende doe si aten, nam Jhesus dat broot ende benediet ende braect ende gaeft hem ende seide: Neemt, dit es miin lechame. Ende hi nam den keelct ende seide gracie ende gaffene hem, ende si dronker of alle. Ende hi seide hem: Dit es miin bloet des niewes testaments, dat ute sal werden ghestort over vele. Vor waer secgic u dat ic te hant niet meer drinken sal vander vrucht des wijngaerts tote in den daghe dat ict drinke niewe int rike Gods.

Ende doe si den lof gheseiden, ghinghen si ute inden berch van Oliveten. Ende Jhesus seide hem: Ghi sult alle ghescant werden in mi in deser nacht, want hets ghescreven: Ic sal slaen den herde ende die scaep der hernessen sullen ghestroyt werden. Maer na dat ic verrise, sal ic u vorgaen in Galyleam. Ende Pieter seide hem: Ende al werden si alle ghescant *in di*, ic ne sal niet *ghescant werden*. Ende Jhesus seide hem: Vor waer secgic di dattu heden in deser nacht, eer die hane twee waerf sine stemme geeft, saltu mijns drie waerf loochenen. Ende hi sprac noch meer: Ende al moestic metti sterven, ic ne sal diins niet loochenen. Ende also seiden si alle.

Ende si quamen in een hof, dat heet Getsemani, ende hi seide sinen jongheren: <sit> hier

tote ic ghebidde. Ende hi nam Pietere ende Jacoppe ende Janne met hem ende begonste te bevene ende vernoy te hebbene. Ende hi seide hem: Mine ziele es droeve toter doot; ghedoocht hier ende waect met mi. Ende doe hi een lettel voort gheginc, viel hi up die erde ende bat, dat de wile van hem overliden moeste oft ghescien mochte, ende seide: Abba, vader, alle dinc siin di moghenlijc; drach over desen keelct van mi, maer niet dat ic wille, maer dattu wils. Ende hi quam te sinen jongheren ende vantse slapende, ende hi seide Pietere: Symoen, slaepstu? Ne mochti niet ene wile waken met mi? Waect ende bidt, dat ghi niet ne gaet in becoringhen, want die geest es ghereet, maer tvleesch es ziec. Ende hi ginc ook ander waerf ende bat, dat selve sermoen secgende, ende hi keerde noch weder ende vantse slapende, want hare oghen waren verzwaert, ende sine wisten niet, wat si hem antwoorden souden. Ende hi quam derde waerf ende seide hem: Slaept nu ende rust. Het es ghenouch; die wile comt; siet, des menscen zuene sal ghegeven werden in die hande der zondaren. Staet up, gaen wi. Siet, die mi leveren sal, es hier bi.

Ende doe hi noch sprac, quam Judaes Scarioth, een vanden xii, ende met hem vele scaren met zwerden ende met houten, die ghezent waren vanden uppersten papen ende vanden scriben ende vanden ouderen. Ende die verradere gaf hem i teken ende seide: So wien ic cusse, dat es hi; hout dien ende letene behendelike. Ende doe hi quam, so quam hi te hant te hem ende seide: God houdi, meester! ende hi custene. Ende si sloughen handen in hem ende hildene. Ende een van diere omtrent stonden, trac uut een zwert ende slouch

den cnecht des uppersts papen ende sneet of siin ore. Ende Jhesus antwoorde hem ende seide: Als tenen dief ghincdi ute met zwerden ende met houten mi te ghegripene? Daghelijcs nochtan was ic met u in den temple lerende ende ghi ne hilt mi niet; maer dat die scrifturen moeten werden vervult. Doe lietene sine jongre alle ende vloon.

Ende een jonghelinc, ghecleet met enen zindale *up siin naecte lijf*, was hem volgende ende dien hilden si. Ende hi warp wech tsindael ende vlo wech al naect van hem.

Ende si leeden Jhesum ten uppersten pape, ende vergaderden in een alle die papen ende de scriben ende die ouderen. Ende Pieter volchde hem van verren tote binnen int vrijthof des uppers papen; ende hi sat metten dienren ende waremde hem biden viere.

Ende die upperste papen ende al de raet sochten ghetughe jeghen Jhesum, dat sine ter doot leveren souden, ende sine vondens niet. Ende vele seider valsch ghetughe jeghen Jhesum ende hare ghetughe waren niet acorderende. Ende sulke stonden up ende brochten valsch ghetughe jeghen hem ende seiden: want wie hoorden hem secghen: Ic sal breken desen temple dat met handen ghemaect es, ende in drien daghen sal ic enen weder maken sonder hande ghemaect. Ende hare ghetughe ne drouch niet over een. Ende die upperste pape stont up in midden ende vraechde Jhesum ende seide: Dune antwoorts niet te dien dat si ghetughen jeghen di? Ende hi zweech ende hine antwoorde niet. Doe vraechden noch die upperste pape ende seide hem: Du best Cristus, des ghebenediden Gods zuene? Jhesus seide hem: Ic bemt; ende ghi sult zien des menscen zuene sitten ter rechter hant der cracht Gods

ende comen inden wolken des hemels. Doe scorde die upperste pape sine cleder ende seide: Wat begheren wi noch orconde? Ghi hebt ghehoort blasfemie; wat dinct u? Ende si veroordeeldene alle besculdecht der doot. Ende sulke begonstene te bespuwene ende te deckene siin anscijn ende te slane met hals slaghen ende te secghene hem: Prophitere! Ende die dienres sloeghene met kinbacslaghen.

Ende doe Pieter beneden was int vrijthof, quam een vanden diernen des uppers papen, ende doe soe Pietren hem sach waermen, besach soene ende seide: Ende du waers met Jhesu Nazareno. Ende hi loochende ende seide: Ic ne weet, noch ic ne kenne wat du sechs. Ende hi ginc ute vor tfrijthof ende die hane zanc al thants. Ende doene die dierne ander waerf sach, begonste soe te secghene dien die daer omtrent stonden: Want dese es vanden ghenen. Ende hi loochende anderwaerf. Ende naer een lettel seiden si noch, die daer stonden, Pietere: Waerlijc, du best vanden ghenen, want du best ooc een Galyleus. Ende hi begonste te vloukene ende te zwerne, want dien mensce niet ne kende, dien ghi secht. Ende te hant zanc die hane anderwaerf. Ende Pieter ghedochte dies woorts dat Jhesus seide: Eer die hane zinct ii waerf, saltu miins loochenen iii waerf. Ende hi begonste te weenne.

Int xv capitel. [Mc. I5: I-46.]

Ende doe het tileec worden was, maecte die upperste papen raet metten ouderen ende metten scriben ende met alden rade ende bonden Jhesum ende ledene ende leverdene Pylatum.

Ende Pylatus vraechde hem: Du best coninc der Joden? Ende hi antwoorde ende seide hem: Du sechs. Ende die

upperste papen wroechdene in velen. Ende Pylatus vraechde hem anderwarf ende seide: Dune antworts niet? Siestu *niet* in hoe vele sidi wroeghen? Maer Jhesus en antwoorde voort niet, so dat Pylatus wonderde.

Biden feeste daghe plach hi hem te latene enen ghevanghenen, so wien si hiesscen. Ende daer was een die hiet Barrabas, die met twisters ghebonden was, die in den twist manslacht ghedaen hadde. Ende doe die scare up gheclam, begonste soe hem te biddene also hi plach altoos te doene hem. Ende Pylatus antwoorde ende seide hem: Wildi, ic sal u laten der Joden coninc? Want hi wiste dattene die upperste papen *hem* bi nide ghelevert hadden. Ende die bisscoppe stuweden die scaren, dat hi meer hem soude laten Barrabam. Ende Pylatus antwoorde anderwaerf ende seide hem: Wat wildi dan dat ic doe der Joden coninc? Ende si riepen anderwaerf: Crucene! Ende Pylatus wilde ghenouch doen den volke, ende liet hem Barrabam ende gaf hem Jhesus ghegheselt, dat hi ghecruust soude werden.

Ende die ridders leedene int vrijthof des dinchuus ende riepen aldie scaren ende daden hem an purper ende setten up siin hooft ene ghevlochtene dornine crone, ende begonstene te groetene ende seiden: God houdi, coninc der Joden! Ende si sloeghen siin hooft metten riede ende bespuwedene ende boghen hare cnien ende anebedene. Ende nadien dat sine bespot hadden, daden si hem ute dat purper ende daden hem an sine cledere, ende ledene *ute*, dat sine crucen souden.

Ende si dwonghen enen Symeoen Syreneum diere leet, die van dorpe quam ende vader was Alexandri ende Ruphi, dat hi draghen

soude siin cruce.

Ende si ledene indie stat van Golgata, dat bediet die stat van Calvarien. Ende si gaven hem drinken ghemerreden wijn, ende hine naems niet. Ende doe sine ghecruusten, deelden si sine cleder ende worper up dat loth, wat elc hebben soude. Ende het was tierche tijt ende si cruustene. Ende het was i titel siere zaken ghescreven: Coninc der Joden.

Ende met hem cruusten si twee dieven, den enen ter rechter zide ende den andren ter slinker zide. Doe wert vervult die scrifture, die seide: Ende metten quaden was hi gheacht. Ende diere leeden, blasfemeerden ende roerden hare hoofden ende seiden: Wach, die destruers den tempel Gods ende in iii daghen weder maecs, mac di selven behouden ende dale vanden cruce. Ende also bespottene die upperste papen die een toten anderen metten scriben ende seiden: Andere maket hi behouden, maer hem selven mach hi niet behouden. Criste, coninc van Israel, ganc nu vanden cruce, dat wijt zien ende gheloven. Ende die met hem ghecruust waren, seiden hem ooc lachter.

Ende doe het middach was, so worden deemsternessen up al der erden tote inde ix wile. Ende in de ix wile riep Jhesus met groter stemmen ende seide: Hely, hely, lamazabatani, dat bediet: miin God, miin God, wie hebstu mi ghelaten? Ende sulke diere omtrent stonden ende dat hoorden, seiden: Siet, Helyen roupt hi. Doe liep daer een ende vulde ene spoenge met aysine ende settetse up i riet ende gaf hem drinken, ende seide: Laet zien jof Elyas comt, hem of te doene. Ende Jhesus gaf uut ene grote stemme ende versciet. Ende die <vorhanc> des tempels cloof in tween, van boven tote beneden.

Doe centurio sach, diere jeghen over stont, dat hi al roupende versciet, seide hi: Waerlike, dese mensce was de Gods zuene.

Ende daer waren wiven die dat

van verren saghen, onder de welke was Maria Magdalene, ende Maria Jacobi des minders ende Jocephs moeder, ende Salomee; ende doe hi in Galylea was, volchden si hem ende dienden hem, ende andere vele die te gader met hem up clommen te Jherusalem.

Ende doe het spade was, om dat goede vrindach was, die es vorden zaterdach, quam een edel mensce, princhе van x ridderen, Joceph van Arimathia, die ooc ombedende was des riken Gods, ende hi ginc in stoutelike te Pylatum ende hiesch Jhesus lechame. Ende Pylatus wonderde, of hi te hant ghestorven ware. Ende hi riep te hem centurioene ende vraechdem of hi doe doot ware. Ende doe hijt van centurione wiste, gaf hi Jhesus lechame Joceppe. Ende Joceph cochte i zindael, ende dede of den lechame ende wantene daer in, ende hi leidene in een niewe graf dat ute ghehouwen was ute enen steene, ende wentelde enen steen vor die duere des graefs.

Dese lesse leestmen swonsdages daer naer ende bescrijft Ysaye de prophete int lxii capitel. [Is. 62: 11*b*.]

Dit spreect God die Here: Secht der dochter van Syon: Sich, diin behoudere comt; sich diin loon met hem, ende sijn werc vor hem.

Int lxiii capitel. [Is. 63: 1-7*a*.]

Wie es dese die daer comt van Edom in ghevaerweden cledren van Bozra? Dese *es sere* scone in siere stolen, gaende in de veelheit siere cracht. Ic *bemt*, die daer spreke de gherechtecheit, ende *die daer* bem i vorvechtere te behoudene.

Waer omme es dan diin andoesel root ende dine cleder alse der terdender inder persen? Ic hebbe die perse allene ghetorden, ende van *alden* volken ne es gheen man met mi. Ic hebse ghetorden in minen toren ende ic hebse vertorden in miere gramscepen, ende haer bloet es ghesprinct up mine cledre ende al mine andoesele hebbic besmet. Die dach der wraken *es* in mine herte, tjaer mijns

wederloons comt. Ic sach al omme, ende mine was gheen helpere; ic sochte, ende niemen was, die mi holpe. Ende mi behilt mijn arem, ende miin onwerde heeft mi gheholpen. [Ende ic verterde tfolc in mire gramscepen ende ic maketse dronken in mire onwersceip ende ic trac neder in der erden hare mogentheit]. Der ontfaermecheden Gods sal ic ghedinken, dat lof Gods over al dat hi ons ghegheven heeft, die Here onse God.

Die ander lesse up den selven dach ende bescrijft Ysaye die prophete int liii capitel. [Is. 53: 1-10 + 12*b*.]

In dien daghen sprac Ysayas de prophete: Here, wie heeft ghelooft onsen hoorne, ende die arm Gods, wien es hi gheopenbaert? Ende hi gaet up als ene zomer sprute vor hem ende als een wertel vander dorstegher erden; ende hem ne es ne ghene ghedaente no scoonheit, ende wi saghen hem, ende hem ne was ne gheen anscouwinghe, ende wi begherden hem, versmaet ende enen lesten der mannen, enen man der zerecheden ende enen wetende die crancheit, ende alse verborghen was siin ansichte ende versmaet, om twelke ooc ne hebben wine niet gherekent.

Waerlike, hi heeft ghedraghen onse qualen, ende onse zerecheden drouch hi; ende wi achten hem alse enen lazersen ende enen gheslaghenen van Gode ende enen ghenederden. Maer hi es ghewont om onse ongherechtechede *ende* hi es verterden omme onse boosheden; die leringhe onser vreden *es* up hem ende in siere wevele siin wi ghezont werden. Wi hebben alle ghedoolt alse scaep, elc mide in sinen wech, ende de Here sette up hem onser alre ongherechtechede. Hi es gheoffert, want hi wout ende hi ondede niet sinen mont; alse een scaep sal hi ter verslainghe gheleet werden ende als i lam vor dien diet scert, als hi zwiget ende niet ondoet sinen mont.

Van anxten ende van oordeele es hi over bracht. Wie sal vertellen

moghen sine gheboort? Want hi es ave ghesneden vander erden der levender; dor die ondaet miins volcs hebbicne ghesleghen. Ende hi sal gheven de felle vor de sepulture, entie rike vor sine doot, daer omme want hi neghene ongherechtecheit ne dede, noch ne ghene boosheit ne was in sinen monde. Ende de Here woudene in ziecheden cnosen. Heeft hi sine ziele ghezet vor de zonde, hi sal ghezien dat lanc leveghe zaet, ende die wille sHeren sal worden bestiert in sine hant, daer omme dat hi ghegheven hevet in die doot sine ziele ende hi metten ondadeghen gheacht was, ende hi heeft die zonden veelre ghedregen ende hi heeft vorde mesdadeghe ghebeden, dat si niet ne verderven, spreect die almachteghe Here.

***Dese passie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int xxii capitel*. [Lc. 22: 1-71.]**

In dien tiden naecte de dach der feesten die heet paesscen; ende die princhen der papen ende die scriben sochten, hoe si Jhesum verslaen souden, maer si ontsaghen tfolc.

Ende die duvel ginc in Judam die hiet Scarioth, die een was van den xii. Ende hi ginc ende sprac metten princhen der papen ende metten meesterscepe, hoe hine hem leveren soude. Ende si worden verblijt ende gheloofden hem ghelt te ghevene. Ende hi belovet ende sochte behouflijcheit, dat hine hem leveren soude sonder scaren.

Ende die dach der feesten quam in dien het noot was te verslane dat paesscen. Ende hi sende Pietere ende Janne ende seide: Gaet, ghereet ons dat paesscen, dat wine eten. Ende si seiden: Waer wiltu dat wijt ghereden? Ende hi seide hem lieden: Als ghi indie stat gaet, sal u jeghen lopen i mensce, draghende ene cruke waters; volghet hem int huus daer hi in gaet,

ende secht den huusman des huus: Die meester seit di: Waer es een gasthuus, daer ic ete dat paesscen met minen jongren? Ende hi sal u toghen ene grote kemenade ghestroyt ende daer bereet. Ende si ghinghen ende vonden also hem Jhesus gheseit hadde, ende ghereden dat paesscen.

Ende doe het tijt worden was, at hi, ende sine xii jongren met hem. Ende hi seide hem: Met begherten begherdic teten dit paesscen met u, eer dat ic lide. Want ic secgu dat ic van desen niet eten sal, tote dat eer vervult werde int rike Gods. Ende hi nam den kelect ende dede gracien ende seide: Neemt ende deelt onder u. Want ic secgu dat ic niet drinken sal vander generacien des wijngaerts, tote dat rike Gods come. Ende hi nam dat broot ende dede *sine* gracien, ende braect ende gaeft hem ende seide: Dit es miin lechame die over u ghegheven wert; dit doet in mine ghedinkenesse. Ende also nam hi den kelect, na dat hi gheat, ende seide: Dit es de kelect snieus testaments in miin bloet, dat over u ghestuert sal wesen. Nochtan siet, de hant des verraders *nu* es met mi indie tafele. Ende des menschen zuene gaet, also het ghescreven es; nochtan, wee dien mensce, biden welken des menscen zone verraden sal worden. Ende si begonsten te vraghene onder hem, wie van hem lieden ware, die dat doen soude.

Doe wert i content onder hem, wie dat die meeste ware van hem lieden. Doe seide hi hem: Die coninghe der lieden hebben hare heerscap, ende die macht hebben <over> hem, heten ghifte ghevers. Maer ghine doet niet also, maer die de meeste es onder u, werde alse die jonghere, ende die de vorste es, alse die dienre. Want wie es meerre, die daer sit ten etene, of die daer dient? ende ne

es hi niet *meerre* die sit? Ende ic bem in midden onder u als die dient. Ende ghi sijt die met mi bleeft in mine temptacien, ende ic besette u dat rike, also het mi de vader bezette, dat ghi etet ende drinket up mine tafele in miin rike, ende sit up die tronen oordelende die xii gheslachten van Israel. Doe seide de Here Symoene: Symoen, sie, Sathanas begherde di te temsene alse taerwe, maer ic bat over di, dat diin ghelove niet of ne ga. Ende du als du bekeert best, verstaerke dine broedere. Doe seide hi hem: Here, ic bem ghereet met di inde carker te gane ende in die doot. Doe seidi: Ic secghe di, Pieter, die hane ne sal heden niet zinghen, vor du miins drie waerf sult hebben gheloochent.

Ende hi seide hem lieden: Als ic u sende sonder zac ende sonder scarpe ende sonder scoisel, ghebrac u doe yet? Ende si seiden: Niet. Doe seidi hem: Maer nu die heeft enen zac, neme ooc ene scarpe, ende die gheen zwert heeft, vercope sinen roc ende cope een zwert. Want ic secgu dat noch dat ghescreven es, dat moet vervult worden in mi: ende metten quaden es hi gheacht. Want de dingen die van mi ghescreven siin, hebben ende. Ende si seiden: Here, siet hier ii zwerde. Ende hi seide hem: Het es ghenouch.

Ende hi ghinc ute na sine ghewoente in den berch van Oliveten. Ende sine jongre volchden hem. Ende doe hi quam ter stat, seide hi hem: Bidt dat ghi niet ne gaet in becoringhen. Ende hi ginc van hem omtrent den woorp van enen steene, ende over sine cnien bat hi ende seide: Vader, oftu wilt, drach over desen kelect van mi; nochtanne niet miin wille, maer die dine ghescie. Ende een ingel openbaerdem vanden hemele, te troostene hem. Ende siinde in anxten, beed\de

hi de langher. Ende siin zweet wert alse dropele bloets neder lopende in die erde. Ende doe hi up stont vander bedinghen ende hi quam te sinen jongren, vant hise slapende van zerecheden. Ende hi seide hem: Wat slaept di? Staet up ende bedet, dat ghi niet ne gaet in becoringhen.

Doe hi noch sprac, siet, de scare, ende een die hiet Judas, een vanden xii, ginc vor hem lieden, ende hi ghenaecte Jhesuse, dat hine cussen soude. Ende Jhesus seidem: Judaes, leverstu des menscen zuene met enen cussene? Ende doe si saghen datter ghescien soude, diere omtrent hem waren, seiden si: Here, of wi slaen metten zwerde? Ende een van dien slouch den cnecht des princhen der papen ende sneet hem siin rechter ore of. Doe antwoorde Jhesus ende seide: Laet tote hier. Ende doe hi siin ore gheroerde, ganste hine.

Doe seide Jhesus toten ghenen die comen waren te hem, ten princhen der papen, ten meesterscepe des tempels ende ten ouders: Als tenen dief ghincdi ute met zwerden ende met pafusen. Als ic daghelijcs met u was in den temple, sone streckedi uwe handen niet ute in mi. Maer dit es uwe wile ende de moghenteit der deemsternessen.

Doe begrepen sine ende leedene ten huus des princhen der papen. Ende Pieter volchdem van verren. Doe was daer een vier ontsteken in midden den vrijthof, ende Pieter was in midden van dien die daer omtrent saten. Doene ghezach ene dierne sitten ten lichte ende soene bescouwede, seide soe: Ende dese was met hem. Ende hi loochende siins, secghende: Wijf, ic ne kenne niet. Ende naer i lettel sachene ene andere ende seide: Ende du best vanden ghenen. Ende Pieter seide: O mensce, ic ne bem. Ende doe ene spacie was worden

als van ere wile, een ander verstarket secgende: Waerlike, ende dese was metten ghenen, want hi es een Galyleeus. Ende Pieter seide: O mensce, ic ne weet wattu sechs. Ende doe hi noch sprac, te hant zanc die hane. Ende onse Here keerde omme ende bezach Pieteren. Ende Pieter ghedochte des woorts sHeren, also hi gheseit hadde: want eer die hane zinct saldu miins iii waerf loochenen. Ende hi ginc ute ende weende bitterlike.

Ende die mans die Jhesum hilden, bespottene ende sloeghene, ende decten siin anscijn ende sloeghent ende vraechden hem ende seiden: Prophitere ons, Criste, wie es hi die di slouch? Ende vele andere dinghe blasfemerende seiden si in hem.

Ende doe het dach was, vergaderden die ouderen des volcs entie prinche der papen entie scriben, ende leedene in haren raet, secghende: Of du best Cristus, secht ons. Ende hi seide hem: Al seidict u, ghine ghelovets mi niet, ende al vraechdic u, ghine sout mi niet berechten, no laten gaen. Maer van nu sal wesen des menscen zuene sittende ter rechter hant der cracht Gods. Doe seiden si alle: So bestu dan de Gods zuene? Doe seide hi: Ghi secht dat ict bem. Doe seiden si: Wat begheren wi noch ghetughen? Wi selve hordent van siere mont.

Int xxiii capitel. **[Lc. 23: 1-53.]**

Ende alle hare menechte stont up, ende ledene te Pylatum. Doe begonsten sine te wroeghene ende seiden: Desen hebben wi vonden verkerende onse volc ende verbiedende tsens te ghevene den keyser ende secgende dat hi Cristus es ende coninc. Ende Pylatus vraechde hem ende seide: Du best coninc der Joden? Ende hi antwoorde ende seide: Du sechs. Doe seide Pylatus ten prinche der papen ende ten scaren: Ic ne vinde

ghene zake in desen mensce. Ende si verstarcten ende seiden: Hi heeft beroert dat volc, lerende bi al Judeam, beghinnende van Galylea tote hier. Doe Pylatus hoorde van Galyleam, doe vraechde hi of hi een Galyleeus ware. Ende doe hi bekende dat hi van Herodes machte was, sende hine tote Heroden, want hi te Jherusalem was in dien daghen.

Ende doe Herodes Jhesum sach, verblide hi sere, want hi haddene langhe tijt beghert te ziene, om dat hi vele van hem horde, ende hi hoopte enech teken van hem te ziene. Ende hi vraechde hem met vele talen, maer hine antwoorde hem niet. Daer stonden ooc die princhen der papen entie scriben ende wroechdene ghestadelike. Ende Herodes veronwerdene met sinen heere crachten ende bespottene ende dede hem an i wit cleet ende sendene weder te Pilatum. Ende Herodes ende Pylatus worden ghevriende in dien daghe, want te voren waren si onderlinge gheviande.

Ende Pylatus riep te hem de princhen der papen ende dat meesterscap ende tfolc ende seide tote hem: Ghi brocht mi toe desen mensce alse verkerende tfolc, ende ziet, ic vraghets hem vor u ende ne vinde ghene zake in desen mensce van dien, in dien dat ghine wroeghet. No ooc Herodes, want ic <sende u> tote hem, ende ziet, hine heeft niet ghedaen dat werdech was der doot. Ghegheselt dan sal icne laten. Want hi moeste hem enen laten binden feeste daghe. Doe riep al de scare te gader ende seiden: Doe wech desen ende laet ons Barrabam! die omme enen twist die ghesciede in de stat ende ene manslacht ghedaen was inden carker. Doe sprac ander warf Pylatus te hem ende wilde laten Jhesum. Ende si over riepen ende seiden: Cruce dien, cruce! Ende hi seide derde warf

te hem: Ende wat heeft dese quaets ghedaen? Ic ne vinde in hem ghene zake der doot. Ic salne corrigieren dan ende laten. Ende si riepen met groter stemmen ende hiesscen dat hi ghecruust werde, ende hare stemmen verstarcten. Ende Pylatus wijsde te ghesciene haren heesch. Ende hi liet hem dien die om ene manslacht ende enen twist ghedaen was inden carker, dien si hiesscen, ende Jhesum gaf hi te haren wille.

Ende doe sine leeden, ghegrepen si Symeon Cyreneum, comende van dorpe, endese leiden hem up dat cruce te draghene na Jhesum. Ende hem volchden vele scaren des volcs ende wive, die weenden ende diene claechden. Ende Jhesus keerde hem omme te hem ende seide: Dochteren van Jherusalem, ne wilt niet weenen up mi, maer weent up u selven ende up uwe kinder, want ziet, die daghe sullen comen, in dien si sullen secghen: Salech *siin* [die] ondrachteghe ende die buke die niet ne wonnen, ende die borste die niet ne zoechden. Dan sullen si beghinnen secghen den berghen: Valt up ons! Ende den hillen: Dect ons! Ende of si dit in den groenen houte doen, wat sal dan inden droghen ghescien? Ende ii andere quade worden gheleet met hem, dat si ghecruust souden werden.

Ende doe si quamen in die stat, die heet Calvarien, daer cruusten sine, ende de dieve den enen ter rechter zide ende den anderen ter slinker zide. Ende Jhesus seide: Vader, verlaet hem, want sine weten niet, wat si doen. Ende si deelden sine cleder ende si worper up tloth.

Ende tfolc stont ende beide, ende die princhen spotten met hem ende seiden: Andere maect hi behouden; hem selven maect hi behouden, of hi [es] Cristus de vercoorne Gods zuene. Ende die ridders bespottene ooc ende quamen toe ende brochten aysiin ende seiden: Oftu

best coninc der Joden, make di behouden. Ende ene superscripcie was boven hem ghescreven met griexscen ende ebreuscen ende latijnsce letteren: Dese es coninc der Joden.

Ende een van dien dieven die daer hinghen, blasfemeerdene ende seide: Ofdu best Cristus, mac di selven behouden ende ons. Die ander antwoorde ende scaltene ende seide: Dune ontzies ooc Gode niet, nochtan dattu in deser selver verdomenesse best. Ende wi *siin* rechtelike *veroordeelt*, want wijs met daden verdienden, ende dese ne dede niet quaets. Ende hi seide te Jhesum: Here, ghedinke miins, als du coms in diin rike. Ende Jhesus seide hem: Vor waer secgic di, du salt noch heden met mi wesen in den paradyse.

Ende het was wel na middach, ende het worden deemsternessen up al der erden tote indie noene, ende de zonne wert verdonkert. Ende die cortine des tempels cloof inmidden. Ende Jhesus riep met groter stemmen ende seide: Vader, in dine hande bevelic minen geest. Ende doe hi dit gheseide, versciet hi. Ende doe centurio sach datter ghesciet was, glorificeerdi Gode ende seide: Waerlijc, dese mensche was gherechtech! Ende al die scaren die te gader daer waren te deser bescauwinghe ende saghen datter ghesciede, sloughen hare borsten ende keerden weder. Ende alle sine bekende stonden van verren ende die wive die hem ghevolcht waren van Galylea, ende sagen dit.

Ende sich, *doe was daer* een man die hiet Joceph, de welke was i prinche van x ridderen, een goet man ende gherecht; dese ne consenteerde niet haren rade, noch haren daden, ende was van Arimathia, ere stat van Jude, ende hi ombeide ooc des riken Gods. Dese quam te Pylatum ende

hiesch den lechame Jhesus. Ende hi dedene of ende wantene in een sindael ende leidene in een uut ghehouwen graf in dien dat noch nieman gheleit was.

***Dese epistel leestmen in witten donredaghe ende bescrijft Sinte Pauwels te dien van Corinten int xi capitel*. [1 Cor. 11: 20-32.]**

Broedere, uwe te zamenen <cominghen> in een ne es niet omme tetene de avent werscap des Heren. Want elc bestaet siin aventmael tetene, ende de een es hongherich ende die ander es dronken. Weder ne hebdi niet huse in tetene ende te drinkene, ofte versmadi de kerken Gods ende confuust die die niet ne hebben? Wat sal ic u secghen? Ic love u? maer in desen love ic u niet. Want ic hebbe ontfaen van Gode dat ic u ghegheven hebbe, want onse Here Jhesus inder nacht dat hi verraden wert, nam dat broot ende seide lof ende braect ende sprac: Dit es miin lechame, die vor u ghegheven wert, dit doet in mine ghedinkenesse. Te gheliker wise *nam hi* ooc den kelect, na dien dat hi ghe eten hadde, ende sprac: Dese keelct es dat niewe testament in minen bloede; dit doet alse dicken alse ghijt drinct, in mine ghedinkenesse. Want also dicken als ghi eit dit broot ende desen keelct drinct, so suldi vercondeghen de doot ons Heren tote dat hi come. Ende also so wie eit tbroot ofte drinct den keelct ons Heren onwerdelike, die wert sculdech des lechamen ende des bloets ons Heren. Daer omme prouve hem selven de mensce ende ete also van dien brode ende drinke *also* vanden keelcte, want diet onwerdelike eit ende drinct, die eit ende drinct hem selven dat oordeel, niet onderscedende den lechame ons Heren. Daer omme onder u siinre vele ziec ende cranc ende vele

slapere. Want ware dat wi ons selven oordeelden, over waer wine worden niet gheoordeelt. Maer als wi gheoordeelt werden, so werden wi van Gode berespt, dat wi met deser werelt niet verdoomt ne werden.

***Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int xiiii capitel*. [Ioh. 13: 1-15.]**

Vor die feeste dach der paesscen, Jhesus wetende dat sine ure quam dat hi over liden soude van deser werelt toten vader, also hi minde de sine die inde werelt waren, int ende so mindise. Ende doe ghedaen was avontmael, doe de duvel ghesent hadde int herte Judaes Symoens Scarioth dat hine verraden soude, hi wetende dat hem die vader alle dinc ghegheven hadde in sine hande, ende dat hi van Gode ute ginc ende te Gode gaet, stont hi up vanden avontmale, ende lede neder sine cleder, ende doe hi ghenam enen linin cleet douc, gordijt omme hem. Daer naer dedi water in een beckiin ende begonste te dwane siere jongre voete ende te droghene met den lijnwade daer hi met ghegort was. Doe quam hi te Symoen Pietere. Ende Pieter seide hem: Here, dwaestu mi de voete? Jhesus antwoorde ende seide hem: Dat ic doe, ne weetstu nu niet, maer du sullest namaels weten. Doe seide hem Pieter: Dune sult mine voeten niet dwaen ewelike. Jhesus antwoorde hem: <En> dwa ic di niet, dune sult gheen deel hebben met mi. Doe seide hem Symoen Pieter: Here, niet allene *dwa* mine voeten, maer ooc handen ende hooft. Doe seide hem Jhesus: Die ghedweghen es, hine bedarf niet dan dat hi de voeten dwa, maer hi es al zuver. Ende ghi sijt zuver, maer niet alle. Want hi wiste wie hi was, diene verraden soude;

daer bi seide hi: Ghine sijt niet alle zuver.

Ende doe hi hare voeten ghedweghen hadde, nam hi sine cleder, ende doe hi ghezat anderwaerf, seide hi hem: Weeti wat ic <u> ghedaen hebbe? Ghi heet mi Meester ende Here ende ghi secht wel, want ic bemt. Oft ic dan, u Meester ende Here, uwe voeten ghedwegen hebbe, so sidi dan die een des anders voeten <sculdech> te dwane, want ic hebbe u exempel ghegheven, dat ghi doet also ic u ghedaen hebbe.

Dese lesse leestmen in goeden vrindaghe ende bescrijft Ozee de prophete int vi capitel. [Osea 6: 1-6.]

In haerre bedrouvenesse sullen si vrouch up staen te mi. Comt ende keren weder ten Here, want hi heeft ghevanghen ende sal ons ghezont maken; hi sal slaen ende gansen ons. Hi sal ons levende maken na tween daghen, ende inden derden daghen sal hi ons verwecken, ende wi sullen leven in sine anescouwen. Wi sullen weten ende wi sullen volghen, dat wi bekennen den Here. Alse de morghenstonde es bereet siin uutganc, ende hi sal comen ons als een ghetidech ende een ghespadech reghen der erden.

Wat sal icdi doen, Effraim? Wat sal ic di doen, Juda? Uwe ontfaermecheit es alse een morghen wolken ende alse i dau die vrouch over gaet. Daer omme hebbic bedrouvenesse ghehadt inden propheten, ende ic hebse ghedoot inden woorden miins monts, ende mine oordeelen sullen ute gaen alse een licht. Want die ontfarmecheit woudic, ende niet dat offer, ende de const Gods meer dan die verberrende offringhe.

Die ander lesse upden selven dach ende bescrijft Moyses in Exodi int xii capitel. [Exod. 12: 1-11.]

In dien daghen sprac de Here te Moyses ende Aaron inden lande van Egypten: Dese maent, beghin der maenden, sal siin die eerste vanden maenden des jaers. Spreect

tote al der scaren der kinder van Israel ende secht hem: Inden tienden daghe van deser maent sal nemen elc een lam met sinen ghezinde ende met sinen huse. Maer es dat ghetal te clene, up dat si niet ghenoech siin moghen tetene dat lam, so sal hi nemen them sinen ghebuur die naest es sinen huse, naden ghetalen der zielen die ghenoeghen moghen toten etene des lams. Maer dat lam sal siin sonder vlecke ende sal siin i rammekiin ende van enen jare; na welker costumen suldi ooc nemen i hoekijn. Ende ghi sult houden tote anden viertienden dach van deser maent, ende dan sullent die veelheit der kinder van Israel offren anden avonde, ende sullen nemen vanden bloede ende strikent up bede die stile ende up de over sille der husen, in dien sijt sullen eten. Ende si sullen dat vleesch eten in dien nacht ghebraden in dien viere, ende onghehefselt broot met velt latuwen, ende ne sult van hem niet rou eten, no ghezoden met watere, maer allene ghebraden inden viere; dat hovet metten voeten ende al dat daer in es suldi vereten. Ende sine been ne suldi niet breken. Ende niet ne sal van hem bliven tote des morghens, maer blivets yet over, dat sal metten viere verbrant werden. Ende aldus suldijt eten: Uwe nieren suldi gorden ende scoen suldi hebben an uwe voeten ende stocke suldi hebben in uwe handen, ende ghi sullet eten snellike, want het es paesscen, dat es een overganc sHeren.

Dese passie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int xviii capitel. [Ioh. 18: 1-40 + 19: 1-42.]

In dien tiden ghinc Jhesus ute met sinen jongheren over de beke van Cedron, daer een hof was, in dien hi ginc ende sine jongre. Ende Judaes diene verriet, wiste de stat, want Jhesus plach daer dic\wile

te comene met sinen jongren. Ende doe Judaes hadde ghenomen gheselscap ende dienres vanden bisscoppen ende vanden Pharizeewen, quam hi daer wart met lanternen ende met branderen ende met wapenen. Ende Jhesus wiste al dat te ghesciene was up hem, ende hi ginc voort ende seide hem: Wien soucti? Ende si antwoorden hem: Jhesum Nazarenum. Doe seide hem Jhesus: Ic bemt. Ende Judaes diene verriet, stont met hem. Ende doe hi hem seide: ic bemt, ghinghen si achterwaert ende vielen in die erde. Doe vraechdi hem anderwaerf: Wien soucti? Doe seiden si: Jhesum Nazarenum. Jhesus antwoorde: Ic seit u dat ict bem; soucti mi dan, laet dese wech gaen. Dat tsermoen vervult worde datti seide: want die du mi gaves, van hem ne verloos ic niemen. Ende Symoen Pieter hadde een zwert ende trac dat ute ende slouch des bisscops knecht ende sneet of siin rechter ore. Ende sknechts name was Malcus. Doe seide Jhesus tote Pietere: Stec dat zwert inde scede. Den keelct die mi miin vader gaf, wiltu niet dat ic die drinke? Doe ghelaude die scare ende der Joden cnechten Jhesum ende bondene ende ledene te Annam teerste, want hi was Cayphas zwagher, die bisscop was in dien jare. Ende Cayphas was die den raet gaf den Joden, dat behoufde enen mensche te stervene over tfolc.

Ende Symoen Pieter volchde Jhesum ende een ander jonger. Entie jonger was bekent metten bisscop ende ghinc in sbisscops vrijthof met Jhesum. Ende Pieter stont buter dore. Doe ghinc ute die *ander* jonger die bekent was metten bisscop, ende seit der dorwardicghe ende hi leede Pietere in. Doe seide de dorwardicghe tote Pietere: En

bestu niet van des menscen jongren? Doe seidi: Neen ic. Entie cnechte entie dienres stonden biden colen, want het was cout, ende waremden hem; ende Pieter was ooc met hem staende ende waremde hem.

Ende die bisscop vraechde Jhesum van sinen jongren ende van siere leringhe. Jhesus antwoorde hem: Ic hebbe openbare ghesproken in die werelt; ic leerde altoos inder synagoghen ende inden temple daer aldie Joden te gader quamen, ende int hemelike ne sprac ic niet. Wat vraghes du mi? Vraghets den ghenen die horden wat ic hem ghesproken hebbe; sie, si weten wat ic gheseit hebbe. Ende doe hi dat gheseide, gaf Jhesum een der dienres diere bi stoet, enen kinbacslach ende seide: Antwoortstu aldus den bisscop? Jhesus antwoorde hem: Of ic qualike ghesproken hebbe, ghef ghetughe van quade, ende of ic wel *ghesproken hebbe*, wat beslaestu mi? Ende Annas sendene ghebonden te Caypham, den bisscop.

Ende Symoen Pieter stont ende waremde hem. Doe seiden si hem: Ne bestu niet siin jongre? Ende hi loochende ende seide: Neen ic. Doe seide een van sbisscops cnechten, die maech *was* des gheens dien Pieter sijn ore of slouch: En sach ic di niet inden hove met hem? Doe loochende noch Pieter, ende te hant zanc de hane.

Doe brochten si Jhesum <van> Caypham int dinchuus. Ende het was tileec, ende sine ghinghen niet int dinchuus, dat si niet besmet souden werden, maer dat si eten souden dat paesscen. Ende Pylatus ghinc buten te hem ende seide: Wat wroeghinghen brincdi jeghen desen mensce? Doe antwoorden si ende seiden hem: Ware dese niet i quaetdoenre, wine hadden di niet ghelevert. Doe seide hem Pylatus: Neemtene

ghi ende naer uwe wet ordeeltene. Doe seiden hem die Joden: Ons ne es niet gheoorlooft yemen te dodene, dat Jhesus sermoen vervult werde dat hi seide, betekenende met wat doden hi sterven soude.

Doe ginc Pylatus ander waerven int dinchuus ende riep Jhesum ende seide hem: Du best der Joden coninc? *Ende* Jhesus antwoorde: Secgestu dit van di selven of hebbent di ander gheseit van mi? Pylatus antworde: Bem ic een Yode? Diin volc ende de bisscoppe hebben ghegheven di mi; wat secgestu? Jhesus antwoorde: Miin rike ne es niet van deser werelt; ware miin rike van deser werelt, so streden mine dienres zeker, dat ic den Joden niet worde ghegheven. Maer nu ne es miin rike niet van hier. Doe seide hem Pylatus: So bestu dan coninc? Jhesus antwoorde: Du secges dat ic coninc bem. Ic bem in dien gheboren, ende daer toe quam ic inde werelt, dat ic ghetughe gheve der waerheit, *ende* elc die vander waerheit es, hoort mine stemme. Doe seide hem Pylatus: Wat es die waerheit? Ende doe hi dit gheseide, ghinc hi noch ute ten Joden ende seide hem: Ic ne vinde ghene zake in desen mensce. Maer uwe ghewoente es, dat ic u enen late int paesscen; wildi dan, ic sal u laten der Joden coninc. Ende si riepen anderwaerf ende seiden: Niet desen, maer Barrabam! Ende Barrabas was i mordenare.

Int xix capitel.

Doe dan nam Pylatus Jhesum ende gheseldene. Ende die ridders vlochten ene crone van dornen ende settetse up siin hooft ende si hinghen hem omme i purperijn cleet ende quamen te hem ende seiden: God houde di, coninc der Joden! ende si gaven hem kinbacslaghen.

Ende Pylatus ghinc noch ute ende

seide hem: Siet, ic bringhene u hier buten, dat ghi bekent dat ic ne ghene zake in hem ne vinde. Ende Jhesus ghinc ute ende drouch ene dornine crone ende een purper cleet. Ende hi seide hem lieden: Siet hier enen mensche. Ende doene die bisscop ende die dienres saghen, riepen si ende seiden: Cruce hem! Crucene! Doe seide hem Pylatus: Neemtene ghi ende cruustene, want ic ne vinde ghene zake in hem. Doe antwoorden die Joden: Wi hebben ene wet ende na die wet es hi sculdech te stervene, want hi hem Gods zone maecte.

Doe dan Pylatus hoorde dese tale, ontsach hi hem te meer. Ende hi ginc noch int dinchuus ende seide te Jhesum: Wane bestu? Ende Jhesus ne antwoorde hem niet. Doe seide hem Pylatus: Te mi ne spreecstu niet? Ne weetstu niet dat ic macht hebbe di te crucene ende macht hebbe di te latene? Jhesus antworde: Dune hads ghene macht jeghen mi, ne ware soe di niet ghegheven van boven. Ende daeromme, die mi di gaf, heeft de meerre zonde. Ende van doe sochtene Pylatus te latene, maer die Joden riepen ende seiden: Laetstu desen, so ne bestu niet des keysers vrient, want so wie hem coninc maect, die weder seit den keyser.

Doe Pylatus hoorde dese tale, leede hi Jhesum ute, ende sat over den dincstoel, in die stede die heet Lichostratos ende in <Ebreusch> Golgata. Ende het was goet vrindach vor paesscen omtrent middach, ende hi seide ten Joden: Siet hier u coninc. Ende si riepen: Doe wech, doe wech, crucene! Doe seide hem Pylatus: Uwen coninc sal ic crucen? Doe antwoorde die bisscoppen: Wine hebben ghenen coninc, sonder *allene* den keyser. Doe leverdene hem Pylatus, dat hi ghecruust

werde.

Ende si namen Jhesum ende ledene ute. Ende hi droech siin cruce ende ghinc in die stat die heet Calvarien, in Ebreusch Golgata, daer sine cruusten; ende met hem ii andere, ene in deene zide ende den anderen in dander zide, ende Jhesus inde middel. Ende Pylatus screef enen titel ende settene up dat cruce. Ende het was ghescreven: Jhesus Nazarenus coninc der Joden. Ende desen titel lasen vele vanden joden, want het was bider stat daer Jhesus ghecruust was, ende hi was ghescreven Hebreusch, Griex ende Latijn. Doe seiden die bisscoppen der Joden Pylato: Ne wille niet scriven der Joden coninc, maer dat hi seide: ic bem der Joden coninc. Pylatus antwoorde: Dat ic screef, screef ic.

Doene die ridders ghecruust hadden, namen si sine cleder ende maecten

iv deele, elken ridder 1 deel, ende enen roc. Ende de roc was onghenayt, van boven over al te gader gheweven. Doe seiden si onderlinghe: Ne scoren wi dese niet, maer werpen wi tlot, wies hi si, dat die scrifture vervult werde, die seide: si deelden hem mine cleder ende up miin cleet worpen si tloth. Ende dit daden de ridders.

Doe stonden neven Jhesus cruce siin moeder ende siere moeder zuster, Maria [Cleophe ende Maria] Magdalene. Doe dan Jhesus sach siere moeder daer staen ende den jongre dien hi minde, seidi siere moeder: Wijf, sich hier dinen zone. Daer naer seidi ten jongre: Sich hier diere moedre. Ende van diere uren ontfincse die jongre over siere *moedere*.

Daer naer Jhesus wetende, dat alle dinc vuldaen waren, dat die scrifturen vervult werde, seide hi: Mi dorst. Ende daer was i vat gheset vul aysiins. Ende si droe\ghen

toe ene spongie, ghevult met aysine, tsiere mont. Ende doe Jhesus dat aysiin ghenam, seidi: Het es al vuldaen. Ende met ghenijchden hoofde gaf hi den geest.

Doe *quamen* die Joden, om dat goet vrindach was *ende* dat de lechame tsaterdaghes niet bliven soude in den cruce - want die dach des saterdaghes was groot *ende* baden Pylatum dat men hare been breken soude [ende dat mense wech doen mochte]. Doe quamen dan die ridders ende braken des eersten been ende des anders die met hem ghecruust was. Ende doe si te Jhesum quamen ende si saghen dat hi te hant ghestorven was, ne braken si niet sine been, maer een der ridderen ondede sine zide met enen spere, ende te hant ghinker uut water ende bloet. Ende diet sach, gaefs ghetughe ende siin ghetughe es waer. Ende hi weet dat hi waer seit ende dat ghijs ooc ghelooft. Ende dat was ghedaen, dat die scrifture vervult soude werden, die seide: een been van hem ne suldi niet minderen. Ende noch seit ene andere scrifture: si sullen zien in wien si dor staken.

Ende daer naer bat Joceph van Aramathia Pylatum, om dat hi Jhesus jongre was, ne ware hemelijc om die vreese der Joden, dat hi den lechame wech doen mochte, ende Pylatus ghedoghet *hem*. Doe quam hi ende nam den lechame Jhesus. Ende Nicodemus - die teerst <quam> te Jhesum bi nachte - quam ooc ende brochte ene mixture van mirren ende van aloe omtrent c pont. Ende si namen Jhesus lechame ende wondene in lijnwaden met zalven, also de ghewoente was den Joden te begravene. Ende inde stede daer hi ghecruust was, daer was i hof ende int hof i niewe graf, daer noch niemen in gheleit was; ende daer leiden sine

in, wanter tgraf bi was, om die feeste avent der Joden.

Dese lesse leestmen in paesch avonde ende es bescreven in Genesi int i capitel. [Gen. 1: 1-31.]

In den beghinne sciep God hemel ende erde. Maer die erde was ydel ende wan, ende die deemsternessen waren up dat ansichte des afgronts, ende die geest ons Heren wart ghedraghen up die watere.

Ende God sprac: Het werde i licht; ende het wart een licht. Ende God sach dat licht, want het goet was, ende sciet dat licht vander deemsternessen, ende hiet dat licht dach ende die deemsternesse die nacht. Ende wart ghemaect onder avent ende morghen, enen dach.

Doe sprac ooc God: Het werde een fiermament in midden den wateren, ende sceden die watere vanden watren. Ende God maecte dat fiermament ende sciet die watere die daer waren onder den firmamente, van dien die daer waren boven den fiermamente, ende het ghesciede also. Ende God hiet dat firmament hemel; ende wort ghemaect *onder* avont ende morghin, de ander dach.

Ende God sprac *waerlike:* Verzamet werden die watere die onder den hemel sijn, in ene stat, ende die droecheit openbare *hare;* ende het ghesciede also. Ende God hiet die droecheit erde ende die zameninge der watere hiet hi zee. Ende God sach dat het goet was. Ende sprac: Die erde sprute ute groeyende cruut ende dat zaet maect, ende appeldachtich hout makende vrucht *elc* na siere wise, wies zaet si in hem selven up der erden. Ende het ghesciede also. Ende die erde brochte voort groenende cruut ende zaet bringhende na siere wise, ende dat vrucht bringhende hout ende hebbende elc na sine ghedaente zaet. Ende God sach dat het goed was. Ende wart ghemaect *onder*

avent ende morghen de derde dach.

God sprac echter: Het werden lichte int fiermament des hemels, ende sceden den dach ende de nacht, ende wesen in tekenen ende tiden ende daghen ende jaren, dat si lichten int fiermament des hemels ende dat si verlichten die erde; ende het ghesciede also. Ende God maecte ii grote lichte: dat meeste licht, dat het vor ware de daghe, ende dat minder licht, dat het vor ware de nachte, ende *maecte* de sterren. Ende settetse an dat firmament des hemels, dat si lichten up der erden, ende dat si vor waren den daghe ende der nacht, ende dat si sceden dat licht ende de deemsternessen. Ende God sach dat het goet was. Ende wert ghemaect onder avont ende morghin, de vierde dach.

Doe sprac ooc God: De watere bringhen hare voort dat crupende der levende zielen ende dat ghevoghelte up die erde onder dat fiermament des hemels. Ende God sciep grote walvissce ende alle levende ziele ende beroerlijc, die de watere brochten voort *elc* na hare ghedaente, ende alle ghevogelte na siere wisen. Ende God sach dat het goet was, ende ghebenedietse ende sprac: Wast ende menechvuldecht u ende vervult die watere der zee, ende die voghele ghemenechfuldeghen up der erden. Ende wert ghemaect onder avent ende morghen, de vichte dach.

Doe sprac ooc God: Die erde bringhe ooc hare voort levende zielen in haren wisen, quicke ende crupende dieren ende beesten der erden na haren ghedaenten. Ende het ghesciede also. Ende God maecte de beesten der erden na haren ghedaenten ende die quicke ende al dat crupende der erden in siere wise. Ende God

sach dat het goet was ende seide: Maken wi den mensce toten beelde ende tonsen ghelikenessen, ende dat hi vor si den visscen der zee ende den ghevogelte des hemels ende den beesten der erden ende alle creaturen, ende alle dien dat daer cruupt ende beroert wert up der erden. Ende God sciep den mensce te sinen beelde ende te siere gheliken, toten beelde Gods sciep hine, manlijc ende wivelijc sciep hise. Ende God ghebenedietse ende sprac: Wast ende menechfoudecht u ende vervult die erde ende werpse onder ende hebt heerscap over die vissce der zee ende over de voghele des hemels ende over al die dieren die daer beweghet werden up der erden.

Ende God sprac: Siet, ic hebbe u ghegheven alle zaet bringhende crude ende alle houte die in hem selven hebben zaet, elc haerre wise, dat si u siin in spisen; ende allen den dieren der erden ende allen ghevoghelten des hemels ende allen die beroert werden up der erden in wien levende ziele es, dat si hebben tetene. Ende het ghesciede also. Ende God sach al dat hi ghemaect hadde, ende het was sere goet. Ende wort ghemaect onder avent ende morghin, de seste dach.

Int ii capitel. [Gen. 2: 1-2.]

Daer omme siin vulcomen die hemele ende die erde ende al hare cierte. Ende God vulbrochte in den zevenden dach siin werc dat hi dede; ende God ruste in den zevenden dach van allen werke dat hi vulbrocht hadde.

***Die ander lesse up den selven dach ende bescrijft Moyses in Exodi int xiv capitel*. [Exod. 14: 24-31 + 15: 1*a*.]**

In dien daghen ghesciede in ere morghen wakinghe, ende sie, God sach up die ghetelde dier van Egypten dor ene columme des wolkens ende des viers, ende dode hare heere

cracht ende verkeerde de wiele der waghenen, ende si worden ghedreghen in die diepte. Daer omme spraken die van Egypten: Vlien wi van Israel, want God vecht vor hem jegen ons.

Ende God sprac te Moysesse: Strec ute dine hant jeghen de zee, dat die watere weder keren tote dien van Egypten up hare waghene ende up hare ridende. Ende doe Moyses ute ghestrecte sine hant jeghen de zee, doe keretse weder van den eerste inde dagheraet toter eerster stat; ende doe die van Egypten vloon, doe bejeghenden hem de watere, ende de Here wenteletse inden midden den vloeden. Ende die watere keerden weder ende bedecten die waghene ende die ridende alle des heers Pharaoens, die hem na ghevolget waren in die zee, dat een niet ne bleef van hem.

Maer die van Israel voeren dor dien middel der drogher zee, ende die watere waren hem als een muur ter rechter hant ende ter luchter hant.

Ende God verloste in dien daghe Israel vander hant Egypten. Ende si saghen die van Egypten doot up den hoever der zee ende die grote hant die God gheoufent hadde jeghen hem; ende dat volc vreesde Gode ende gheloofde Gode ende Moysesse sinen cnecht.

Doe zanc Moyses ende Aaron entie kinder van Israel desen liet Gode ende <seiden:>

Die derde lesse up den selven dach ende bescrijft Ysaye de prophete int iv capitel. **[Is. 4: 1-6.]**

In dien daghen sprac Ysayas:

In dien daghen sullen ghegripen vii wijf enen man ende sullen secghen: Wi sullen eten onse broot ende met onsen cledren sullen wi ons bedecken, allene *dat* dine name ane gheroupen werde over ons; doe of onsen lachter.

In dien daghe sal werden die ute

sprutinghe des Heren in grootheit ende in glorien, ende de vrucht der erden hoghe ende vreude desen die behouden sullen werden van Israel. Ende het sal werden: [elc] die ghelaten sal werden in Syon ende die over blijft in Jherusalem, sal gheheten siin helech, [elc] die ghescreven es int leven in Jherusalem. Of de Here of wascht die onreinecheit der dochteren van Syon ende dat bloet van Jherusalem wassce van sinen middele inden geeste des oordeels ende in den geeste siere berninge. Ende God hevet ghescepen over alle steden des berchs Syons ende daer bi es hi ane gheroupen, een wolken biden daghe ende den rooc ende den scijn des <vlammenden> viers inder nacht, want over alle glorie een bescerminghe ende een tabernacle indie bescadinghe des daechs vander hitte, ende in zekerheit ende in <verberginghen> van den storme ende vanden reghene.

De vierde lesse up den selven dach ende bescrijft Moyses in Deutronomiusse int xxxi capitel. [Deut. 31: 2230.]

In dien daghen screef Moyses enen zanc ende leerdene den kinderen van Israel. Ende onse Here gheboot Josue, <Nuns> zone, ende sprac: Crachteghe di ende wes staerc, want du salt leden die kinder van Israel in dat lant dat ic hem ghelooft hebbe, ende ic sal wesen met di.

Maer na dien dat Moyses ghescreef de woort van deser wet in enen bouc ende vulbrochte, doe gheboot hi den leviten die daer droegen die aerke des vorwoorts Gods, ende sprac: Neemt desen bouc ende lecghetene in die zide der arken des vorwoorts des Heren ons Gods, dat hi daer si in een ghetughenesse jegen di, want ic weet dinen crijch ende dinen seren herden hals cnoc. Want noch die wile ic leve ende met

u in ga, so hebdi alle weghe crighelijc gheweest jeghen den Here; hoe vele meer als ic doot sal siin, suldi dat meer siin als ic sterve? Versament te mi alle die meeste gheboorne in uwe gheslachten ende die leraren, ende ic sal spreken hem horende dese redenen, ende sal ane roepen jeghen hem den hemel ende die erde. Want ic hebbe wel bekent, dat ghi na mine doot onrecht sult werden doende ende dat ghi snellike sult helden vanden weghe die ic u gheboden hebbe;

ende u sal evel bejeghenen inden utersten tijt, als ghi evel ghedaen sult hebben in den ansichte ons Heren, dat ghine vergrammet over mids den werken uwer handen.

Ende Moyses sprac, al der scaren der kinder van Israel toe horende, die woort des liets ende <vulbrochtse> toten ende.

De vichte lesse up den selven dach ende bescrijft Ysaye de prophete int liv capitel. **[Is. 54: 17*b*.]**

Dit es die erve der cnechte des Heren ende hare gherechtecheit *es* met mi, spreect *God* die Here.

Int lv capitel. **[Is. 55: 1-5.]**

Ghi alle die dorst, comt toten watere, ende ghi die niet ne hebt zelver, naecti ende copet ende et; comt, coopt sonder zelver wijn ende melc ende sonder eneghe wisselinghe.

Waer omme weechdi dat zelver niet in den broden ende uwen aerbeit niet in zatheit? Hoort mi, ghi horende; eit dat goede ende uwe ziele sal verwellusteghen in vetheden. Niget uwe ore ende comt te mi; hoort *mi* ende uwe ziele sal leven. Ende ic sal slaen met u ene eweghe vorwoorde, die ontfaermecheden des ghetrouwen Davits.

Siet, ic gaf hem tenen ghetuge den volke, enen ledere ende enen ghebiedere den hedinen. Sich, hedyne die du niet ne wists, die saltu roupen, ende die hedyne die [di] niet ne bekenden, die sullen lopen te di, om den Here dinen

God ende om den heleghen Israel, want hi heeft di gheglorificeert.

De seste lesse up den selven dach ende bescrijft Baruc de prophete int iii capitel. [Baruch 3: 9-38.]

Hore, Israel, die ghebode des levens; vernem met dinen oren, dattu weits de vroetheit. Wat es dat, Israel, dattu inden lande der vianden best? Du best verout in vreemden lande, du best veronreint metten doden, du best gheacht met desen die in die helle dalen. Du heves ghelaten die borne der wijsheit, want hadstu ghewandelt in den weghe Gods, zekerlike du wonets in vreeden up der erden. Lere waer si de vroetheit, waer si die doghet, waer si die verstannesse, dattu weets te zamenen waer si die lancheit des levens ende der leeftucht, waer si dat licht der oghen ende de vreede.

Wie heeft vonden hare <stat> ende wie heeft in ghegaen in hare scatten? Waer siin die vorste der volke ende die daer heerscapen over die beesten die daer siin up der erden? die daer spelen inden voghelen des hemels, die daer samenen in dat zelver ende dat gout int welke die menscen ghetrouwen, ende haers bejaechs nes niet ende, die dat zelver smeden ende zorechvuldech siin, ende haerre werke nes ghene vindinghe? Si sijn ontset [ende ghedaelt neder toter hellen], ende andere siin up ghestaen in haerre stat.

Jonghelinghe saghen dat licht, ende woenden up der erden, maer sine wisten niet den wech der leringen, noch sine verstonden niet hare pade, noch hare kindere ontfinghense niet; van haren ansichte es si gheverret. Sine es niet verhoort int lant van Canaan, noch sine es niet ghezien in Theman. Ende die kinder Agars die ghezocht hebben die vroetheit die vander er\den

es, die coopmanne der erden ende van Theman, ende die ondercouters ende die onderzouken die *ertsce* vroetheit ende die *ertsce* verstannesse; maer dien wech der wijsheit ne hebben si niet bekint, noch hare pade ne hebben si niet ghedocht.

O Israel, hoe groot es dat huus Gods! ende die stat siere besittinghe es maerleec nootdorstech groot ende ne heeft niet ents; soe es hoghe ende onghemetich.

Daer waren die vernamde ruesen, de ghene die van beghinne waren, van groter grote, ende consten strijt. Dese ne vercoos God niet, *die Here*, noch sine vonden niet den wech der leringen, daer omme verdorven si [Ende want si niet ne hadden die wijsheit, so verworden si] om hare dorheit.

Wie es up ghegaen in die hemele ende heefse ontfaen ende heefse ute brocht vanden wolken? Wie heeft over ghevaren die zee ende heefse vonden, ende heefse hare brocht boven dat uut vercoorne gout? Niemen es, die wete hare weghe, noch die onderzouken *moghe* haren pade. Maer die daer weet alle dinc, die hevetse bekint ende hi heefse vonden met siere vroetheit, die die erde vor reet heeft in ewigher tijt ende vervulde met quicke ende met viervoeten beesten; die daer sent dat licht ende het gaet, ende hi riept ende het was ghehoorsam hem in bevingen. Maer die sterren gaven licht in haren hoeden ende si worden vervreucht; si worden gheroupen ende si spraken: Wi siin bi; ende sie lichten hem met jolite, diese maecte.

Dit es onse God ende ne gheen ander ne sal gheacht werden jeghen hem. Dese heeft vonden alle de weghe der leringhen, ende gafse Jacoppe sinen kinde ende Israel sinen gheminden. Na desen dingen es hi ghezien up die erden ende metten menscen heeft hi ghewandelt.

Dese epistel leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Pau\wels

***te dien van Colocensen int iii capitel*. [Col. 3: 1-4.]**

Broedere, sidi verresen met Cristo, so souct de dinc die boven siin, daer Cristus es, sittende ter rechter hant Gods. Smaect die dinc die boven siin, niet die up der erden *siin*. Want ghi siit doot ende u leven es verborghen met Cristo in Gode. Want <alse> Cristus verscinen sal, u leven, dan suldi ooc verscinen met hem in glorien.

***Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int xxviii capitel*. [Mt. 28: 1-7.]**

Des avonts na den zaterdaghe, tileec in dat eerste vanden zaterdaghe, quam Maria Magdalena ende ene ander Marie bezien dat graf. Ende het wert grote erdbevinghe, want die ingel ons Heren daelde vanden hemele, ende hi quam ende wentelde achter den steen ende satter up. Ende siin anscijn was als ene blexeme ende sine cleder als die snee. Ende van vreesen siins werden vervaert die wachters ende worden ghemaect alse dode. Ende die ingel antwoorde ende seide den wiven: Ne ontziet u niet, want ic weet dat ghi Jhesum zouct, die ghecruust es. Hine es hier niet, want hi es verresen, also hi seide. Comt ende ziet die stede, daer die Here gheleit was. Ende gaet haestelike ende secht sinen jongheren ende Pietere dat hi verresen es; ende ziet, hi sal vorgaen u in Galyleam; daer suldine zien, also <ic> u vorseide.

Dese epistel leestmen in paesscedaghe ende bescrijft Sinte Pauwels te dien van Corinte int v capitel. [1 Cor. 5: 7, 8.]

Broedere, renicht ute den ouden heefsel, dat ghi siit ene niewe bespringhinghe, alse ghi sijt onghehefselt. Want onse paesscen es gheoffert, Cristus. Ende also weten wi werscepen, niet in den ouden heefsel [noch in den heefsel] der boosheit, noch der scalkelijc\heit,

maer inde ongheheffenheit der puurheit ende der waerheit.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Maerc int xvi capitel. [Mc. 16: 1-7.]

In dien tiden cochte Maria Magdalene ende Maria Jacobi ende Maria Salomee salve, dat si souden comen salven den lechame Jhesus. Ende harde tileec in enen der saterdaghen, doe die zonne al thant up gheresen was, quamen si ten grave. Ende si seiden tote hem selven: Wie sal ons achter keren den steen vander dore des graefs? Ende si saghen omme ende saghen den steen of ghewentelt. Ende hie was harde groot. Ende si ghinghen int graf ende saghen enen jonghelinc sitten ter rechter zide, ghecleet met ere blickender stolen, ende si verwonderden *hem*. Doe seide hem: Ne ontziet u niet; ghi zouct Jhesum Nazarenum, den ghecruusten; hi es verresen, hine es hier niet, siet hier de stede, daer sine leden. Maer gaet ende secht sinen jongren ende Pietere, dat hi vor gaen sal u in Galyleam; daer suldine zien, also hi u seide.

Dese epistel leestmen smaendaghes in de paesscedaghe ende es bescreven in de Dade der Apostelen int x capitel. [Act. 10: 37-43.]

In dien daghen stont Pieter up in midden den volke ende sprac: Ghi manne *ghi* broedere, ghi weet dat woort dat <ghesciet> es dor al Juda, want beghinnende van Galylee na den doopsele die Johannes predecte, Jhesum van Nazareth, hoe hem God ghezalvet hevet metten Heleghen Geest ende met crachten, die dor ghinc al weldoende ende ghezont makende alle die bedructe vanden duvel, want God was met hem. Ende wi siin ghetughen alre dinghe die hi dede inden rike der Joden ende in Jherusalem, dien si versloughen ende hinghen an dat hout. Desen verwecte God up in den

derden daghe ende gaffene openbare te werdene niet alden volke, maer dien ghetugheren die voor ordent waren van Gode; ons die met hem gheeten ende ghedronken hebben, na dien dat hi verresen es vander doot. Ende hi gheboot ons te predekene den volke ende te ghetughene dat hi es die gheset es van Gode een rechtere der levender ende der doder. Desen gheven alle die propheten ghetughenesse, oflaet der zonden tontfane over mits siere name alle die daer gheloven in hem.

***Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int xxiv capitel*. [Lc. 24: 13-35.]**

In dien tiden ghinghen twee van Jhesus jongheren in een casteel, dat was van Jherusalem omtrent lx stadien, die hiet Emaus. Ende si spraken onderlinghe van al dien dat ghevallen was. Ende het ghesciede, doe si callenden ende in hem twifelden, Jhesus naecte ende ginc met hem, maer hare oghen werden ghehouden, dat sine niet bekennen ne souden. Ende hi seide te hem: Wat siin die talen die ghi deelt al wandelende, ende dat ghi zerech sijt? Ende die een antwoorde, die hiet Cleophas, ende seide hem: Du best allene een pelegrijm in Jherusalem, ende ne bekennets niet wat daer ghedaen es in desen daghen? Doe seide hi hem: Watte? Ende si seiden van Jhesu Nazareno die was een man, prophete, machtich in werken ende in woorden vor Gode ende alt volc, ende hoene die upperste papen ende onse prinche gaven in verdomenessen der doot ende si cruustene. Ende wi hoopten, dat hi verlost soude hebben Israel; ende nu boven al desen eist heden de derde dach dat dit ghesciede. Maer ooc eneghe wive vanden onsen vervaerden ons, die vor dat licht waren ten grave, ende sine

vonden sinen lechame niet ende quamen ende seiden dat si ghesichte der ingle hadden ghezien, die seiden dat hi leefde. Ende sulke vanden onsen ghinghen ten grave ende vonden alsoot die wive gheseit hadden, maer hem ne vonden si niet. Ende hi seide hem: O zotte ende traghe van herten te ghelovene in al dien dat die propheten ghesproken hebben! Ne moeste Cristus dit niet ghedoghen ende also gaen in sine glorie? Ende hi begonste van <Moysesse> ende van alden propheten, ende bediedet hem in al die scrifturen die van hem waren.

Ende si naecten den castele, daer waert dat si ghinghen; ende hi vensde hem vorder te gane. Ende si dwonghene ende seiden: Blijf met ons, want het gaet ten avonde waert ende te hant es die dach ghenighet. Ende hi ginc in met hem. Ende het ghesciede, doe hi at met hem, nam hi dat broot ende benediet ende braect ende boot hem. Ende hare oghen werden up ghedaen ende si bekendene, ende hi voer wech van haren oghen. Ende si seiden onderlinghe: Ne was onse herte niet berrende in ons, doe hi met ons sprac inden weghe ende hi ons opende die scrifturen? Ende si stonden up in de selve wile ende keerde weder in Jherusalem ende vonden die ellevene vergadert ende die die met hem waren, de welke seiden dat die Here waerlike verresen si ende hem openbaerde Symoene. Ende si vertelden *hem* dat ghesciede in den wech ende hoe sine bekenden in die brekinghe des broots.

Dese epistel leestmen sdisendaghes in de paesscedaghe ende es bescreven in de Dade der Apostelen int xiii capitel. **[Act. 13: 16*a* + 26-33*a*.]**

In dien daghen stont Paulus up ende gheboot metter hant ene stilnesse ende sprac: Ghi manne broedere, ghi kindere des

gheslachts Abrahams, ende die onder u Gode vreesen, u es ghezent dat woort deser zalecheit. Want die daer wonen in Jherusalem ende hare vorste niet bekende Jhesum, ende die stemmen der propheten die in elken zaterdaghe werden ghelesen, die hebben si vervult oordelende hem, ende ne ghene zake der doot in hem vindende, hiesch si van Pylato, dat sine ghedoden. Ende doe si vulbrochten al dat van hem ghescreven was, doe daden sine vanden houte ende ledene in een graf. Maer God verwectene van den doden inden derden daghe, ende hi es ghezien vele daghe van desen die te gader up clommen met hem van Galylee in Jherusalem, die tote nu sine ghetughen siin toten volke. Ende wi vercondeghen u die ghelofte die tonsen vadren ghedaen es, dat die God vervult heeft onsen kinderen, up verweckende Jhesum Cristum onsen Here.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int xxiv capitel. **[Lc. 24: 36-47.]**

In dien tiden stont Jhesus in midden siere jongren ende seide hem: Pays si u; ic bemt, ne ontziet u niet. Ende si worden ontsteect ende vervaert ende waenden enen geest zien. Ende hi seide hem: Wat sidi ontzet ende wat beclemmen ghepense in uwe herten? Siet mine hande ende mine voete, want ic selve bemt; tast ende ziet, want een geest ne heeft noch vleesch noch been, also ghi mi ziet hebben. Ende doe hi dit gheseide, toochdi hem hande ende voete. Ende doe si noch niet gheloofden ende wonderende waren van bliscepen, seidi: Hebdi hier yet datmen eten mach? Ende si gaven hem i stic ghebradens vischs ende ene rate honechs. Ende doe hi vor hem ghe eten hadde, nam hi tverlief ende gaeft hem ende seide te hem: Dit

siin de woort die ic sprac tote u, doe ic noch met u was, want hets noot vervult te wordene al dat ghescreven es in Moyses wet ende inden propheten ende inden psalmen van mi.

Doe ondede hi hem den zin, dat si verstaen souden die scrifturen. Ende hi seide hem: Want aldus eist ghescreven, ende Cristus moeste al dus ghedoghen ende verrisen vander doot des derdes daghes, ende ghepredect werde in sine name penitencie ende verlatenesse der zonden in al die lieden.

Dese epistel leestmen swonsdages inde paesscedaghe ende es bescreven inde Dade der Apostelen int iii capitel. [Act. 3: 13-15; 17-19.]

In dien daghen ondede Pieter sinen mont ende sprac: Ghi manne van Israel ende ghi die Gode vreest, hoort: God Abrahams ende God Ysaacs ende God Jacobs, God onser vadere, heeft gheeert sinen zone Jhesum, dien ghi leveret ende loochent vorden ansichte Pylatus, die nochtan oordeelde hem te latene. Maer ghi loochent des helechs ende des gherechts ende heesscet u te ghevene enen manslachteghen man, maer den *warachteghen* makere des levens dodet di, dien God up verwect heeft van den doden, des wi ghetuge siin. Ende nu wetic, broedere, dat ghijt met onwetentheit daet, also ooc uwe vorste. Maer God die over mids den monde der propheten *u* vercondecht heeft te lidene sinen Cristum, die heeft aldus vulbrocht. Daer omme hebt rouwe ende bekeert u, dat uwe zonden of ghedaen werden.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int xxi capitel. [Ioh. 21: 1-14]

In dien tiden openbaerde hem Jhesus sinen jongren ten meere Tyberiadis, ende hi openbaerde hem aldus. Symoen Pieter ende Thomaes, die heet Didimus, waren te gader ende Nathanael die was van Cana Ga\lylee,

ende Zebedeus kinder ende ander ii van sinen jongheren. Doe seide hem Symoen Pieter: Ic ga visscen. Doe seiden si hem: Wi comen ooc met di. Ende si ginghen ute ende clommen in een scip, ende indie nacht ne vinghen si niet. Ende doe het tileec was, stont Jhesus inden hoever, maer die jonger ne kenden niet dat Jhesus was. Doe seide hem Jhesus: Kindere, ne hebdi niet poelments? Si antwoorden hem: Neen wi. Doe seidi hem: Doet dat net in die rechter zide des sceeps ende ghi sult vinden. Ende si daden tnet ute, ende thant ne mochten si dat net niet *ute* trecken omme de menechte der visscen. Doe seide de jongre die Jhesus minde, tote Pietere: Het es die Here. Doe Symoen Pietere hoorde dat die Here es, gordi hem met enen rocke - want hi was naect - ende liet hem inde zee. Ende dandere jongere quamen metten scepe, want sine waren niet verre vanden lande, maer omtrent cc ellenboghe maten, treckende dat net der vissce. Ende doe si neder ghedaelde indie erde, saghen si colen licghen ende enen visch daer up gheleit ende broot. Doe seide hem Jhesus: Brinct vanden visschen die ghi nu vinct. Ende Symoen Pieter ghinc ende trac dat net inder erde, vul van groten visscen, *diere was* c ende liii. Ende nochtan datter so vele was, ne scorde dat net niet. Doe seide hem Jhesus: Comt ende etet. Ende niemen van die daer aten ne dorste hem vraghen: Wie bestu? want si wisten dat die Here was. Ende Jhesus quam ende nam dat broot ende gaeft hem ende die visch der ghelike. *Ende* dit *was* nu derde waerf dat hem Jhesus openbaerde sinen jongren, doe hi up verstaen was vanden doden.

Dese epistel leestmen sdonredaghes daer naer ende es

bescreven in de Dade der Apostelen int viii capitel. **[Act. 8: 26-40.]**

In dien daghen sprac de ingel sHeren te Philipse ende seide: Stant up ende ganc jeghen den middach toten weghe die daer daelt van Jherusalem in Gazam; dese es woeste. Ende hi stont up ende ghinc wech. Ende sich, een culloos, een moghende man, een Moor <Candacis>, der <coninghinne> der More, die daer was over alle hare scatte, die was comen tanebedene in Jherusalem. Ende hi keerde weder ende sat up sinen waghen ende las Ysayam den prophete. Maer die geest sprac tote Philipse: Com hare ende voeghe di te desen waghene. Doe liep Philippus henen bi ende hoorde hem lesen Ysayam den prophete ende sprac: Waenstu dattu verstaes dattu lees? Ende die ghene sprac: Hoe soudict moghen verstaen, ofte en toochde mi yemen? Ende hi bat Philipse dat hi bi hem up den waghen sate. Maer die stat der scrift die hi las, was dit: Als i scaep sal hi gheleet werden ter verslainghe, ende als i lam vor dien diet sceert, es sonder stemme, sal hi zwighen ende niet ontdoen sinen mont. In omoedecheden es siin oordeel wech ghedraghen. Wie sal vertellen sine winninghe? Want vander erden sal werden siin leven ghenomen.

Doe antwoorde Enuchus ende sprac te Philipse: Ic bidde di, van wien sprac die prophete dit? Van hem selven of van yemen anders? Doe ondede Philips *echter* sinen mont ende begonde hem vander scrift te ewangelizeerne Jhesum. Ende doe si den wech voeren, doe quamen si tenen watere, ende doe sprac Enuchus: Sich, water; wie verbiet mi *nu* ghedoopt te werdene? Maer Philippus sprac: Gheloofstu van al diere herten, hets di gheoor\looft.

Doe antwoorde hi ende sprac: Ic ghelove dat Jhesus *Cristus* es Gods zuene. Ende hi hiet staen den waghen, ende si ghinghen bede of in dat water, Philippus ende Enuchus, ende hi doopte hem. Maer doe si up ghinghen vanden watere, doe nam die geest Gods Philippuse, ende Enuchus ne sach hem voort niet meer, maer hi voer sinen wech hem vreugende. Maer Philippus wart vonden in Azoto, ende dor gaende ewangelizeerde hi alle den staden, tote dat hi quam in Cezarien, de name ons Heren Jhesu Cristi.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int xx capitel. **[Ioh. 20: 11-18.]**

In dien tiden stont Maria ten grave buten ende weende. Ende doe soe weende, nijchde soe hare ende sach int graf ende sach ii ingle sitten in witten, enen ten hoofde ende enen ten voeten, daer Jhesus lechame gheleit was. Doe seiden si hare: Wijf, wat weenstu? Doe seide soe hem: Om dat si minen Here ghenomen hebben, ende ic en weet waer sine ghedaen hebben. Doe soe dit gheseide, keerde soe haer omme ende sach Jhesum staen, ende ne wiste niet dat Jhesus was. Doe seide hare Jhesus: Wijf, wat weenstu? Wien soucstu? Ende soe waende dat i hof man ware ende seide hem: Here, hebstune wech ghedraghen, sech mi, waer dune leits, ende ic salne weder halen. Doe seide hare Jhesus: Maria! Ende soe keerde hare omme ende seide: Raboni, dat es: meester. Doe seide hare Jhesus: Ne roeremi niet, want noch ne clam ic niet te minen vader; maer ganc te minen broederen ende sech hem: Ic clemme up te minen vader ende tuwen vader, te minen God ende tuwen God. Doe quam Maria Magdalena ende bootscepede den jongheren: Want ic sach den

Here ende dit seide hi mi.

Dese epistel leestmen sfrindages daer naer ende bescrijft Sinte Pieter dapostel int iii capitel. [1 Petr. 3: 18-22.]

Alre liefste, Cristus es ene waerf doot vor onse zonden, die gherechte vor die ongherechte, dat hi ons Gode gheofferde, *ons* ghedoodde inden vleesce, maer levachtech in den geeste; indien hi ooc desen die in den carker besloten waren, geestelike comende, ghepredect heeft, die onghelovech waren eneghe tijt, doe si beiden Gods <gheduldecheit> in den daghe Noees, doe die arke ghetemmert wert, in de welke lettel, dat es achte ziele behouden werden biden watere.

Dat ooc nu gheliker vorme u behout tdoopsel, niet die avewasscinghe des vleeschs onreinecheit, maer die ondervraghinghe [der goeder] consiencien in Gode, over mids der up verstannessen Jhesu Cristi, die daer es inder rechter hant Gods.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int xxviii capitel. [Mt. 28: 1620.]

In dien tiden ghinghen wech die xi jongheren in Galyleam, in den berch die hem Jhesus bewijst hadde. Ende si saghene ende anebedene, maer sulke twifelden. Ende Jhesus quam ende sprac te hem ende seide: Mi es ghegheven alle macht inden hemel ende inder erden. Gaet dan ende leert alle lieden, ende doopse in de name sFaders ende tSoons ende tsHelechs Geests, ende leert hem te houdene al dat ic u gheboden hebbe. Ende ziet, ic bem met u alle daghe toten ende der werelt.

Dese epistel leestmen tsaterdages daer naer ende bescrijft Sinte Pieter dapostel int ii capitel. [1 Petr. 2: 1-10.]

Alre liefste, werpt wech alle die arecheit ende boosheit ende *alle* ghevenstheit ende *allen* nijt *ende alle haet*, ende *alle* achterspraken, alse nu ghewonnen kinder; redenlijc, sonder loosheit

beghert melc, dat ghi wast in hem in die zalecheit, hebdi nochtan ghesmaect dat die Here zoete es. Te wien toe gaet, enen levenden steene, die vanden menscen es weder proeft, maer van Gode ute vercoren ende gheeert, ende ghi wert <alse> levende steene, daer up ghesticht, geestelike huse, een helech priesterscap, te offerne geestelijc ostien, ontfanghelijc Gode over mits Jhesum Cristum. Daer omme hout die scrijft:

Siet, ic sal setten in Syon den hoghesten ute vercoornen precieusen winkel steen, ende wie ghelooft an hem, diene wert niet gheconfondeert.

Daer omme *es* u, die daer gheloven, ere; maer den niet ghelovenden *es* hi die steen, dien die temmerlieden verworpen; dese es ghemaect *inden hoofde* des houcs, ende een steen der snevingen ende een steen der scande desen die hem stoten inden woorde ende [niet] gheloven, daer si ooc in ghesett siin. Maer ghi *sijt* een ute vercoren gheslachte, een coninclijc priesterscap, een helech volc der vercrighinghen, dat ghi vercondeghet die dogheden dies die u vander donkernessen gheroupen heeft in siin wonderlijc licht; die eneghe tijt *ne waert* niet volc, maer nu *sidi* Gods volc; die niet *sulke stont* vervollecht der ontfaermecheit, maer nu hebdi vervolghet die ontfaermecheit.

***Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int xx capitel*. [Ioh. 20: 1-9.]**

In dien tiden, in enen des saterdaghes quam Maria Magdalena tileke ten grave, doet noch deemsternessen waren, ende soe sach den steen of ghedaen vanden grave. Doe liep soe ende quam te Symoen Pietere ende ten andren jongre dien Jhesus minde, ende seide hem: Si

hebben ghedraghen den Here uten grave, ende wine weten waer sine gheleit hebben. Doe ghinc Pieter ute ende die ander jongre, ende quamen ten grave. Ende si twee liepen te gader, ende die ander jonger vor liep haesteliker dan Pieter ende quam teerst ten grave. Ende doe hi hem ghenijchde, sach hi daer de linakene gheleit, maer hine ghincker niet in. Ende Symoen Pieter quam hem volghende ende ghinc int graf ende hi sach daer de linakene gheleit; ende de sudarie die up siin hooft ghesiin hadde, *ne was* niet gheleit metten linakene, maer versceden in ene stede ghewonden. Doe ghinc ooc in die jongre die teerst quam ten grave, ende sacht ende ghelovede, want sine wisten noch niet die scrifturen, datti moeste up verstaen vanden doden.

***Dese epistel leestmen up den eersten zondach na paesscen ende bescrijft Sinte Jan dapostel int v capitel*. [1 Ioh. 5: 4-10*a*.]**

Alre liefste, al dat ute Gode gheboren es, dat verwint die werelt, ende dit es die victorie die verwint de werelt: onse ghelove. Ende wie es, die de werelt verwint, dan *allene* die daer ghelooft dat Jhesus es Gods zone? Dese es die daer comen es bi watere ende bi bloede: Jhesus Cristus; niet allene in watere, maer in watere ende in bloede. Ende die geest es die ghetughet dat Cristus es die waerheit. Ende iii siin, die ghetughenesse gheven inden hemel: Die vader ende dat woort entie Heleghe Geest; ende dese iii sijn een. Want iii siin die ghetughenesse gheven in der erden: Die geest, water ende bloet [, ende dese iii sijn een]. Of wi ghetughenesse der menscen nemen, so es dat ghetughenesse Gods meerre, want dit es dat ghetughenesse Gods dat meerre es, dat hi heeft

betuucht van sinen zone. Die daer ghelooft inden Gods zone, hi heeft Gods ghetughenesse in hem.

***Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int xx capitel*. [Ioh. 20: 19-31.]**

In dien tiden, doe het spade was in dien daghe, in enen der saterdaghen, ende die dore besloten waren, daer die jongre vergadert waren om die vreese der Joden, quam Jhesus ende stont in midden siere jongre ende seide hem: Pays *si* u. Ende doe hi dat gheseide, toghedi hem handen *ende voeten* ende zide. Doe waren die jongren verblijt dat si den Here ghezien hadden. Doe seidi hem anderwaerf: Pays *si* u. Also mi de vader sende, also sendic u. Doe hi dit gheseide, blies hi in hem ende seide: Ontfaet den Heleghen Geest. Dien ghi *hare* zonden verlaet, dien werden si verlaten, ende dien ghise onthout, dien siin si onthouden. Maer Thomaes, een vanden xii, die heet Didimus, ne was niet met hem, doe Jhesus quam. Doe seiden hem die andere jongheren: Wi saghen den Here. Doe seidi hem: En si, dat ic zie in sine hande die gate der nagle ende mine vingre doe in die stede der nagle ende mine hant doe in sine zide, ic ne gheloofs niet.

Ende naer viii dagen waren noch sine jongren daer in, ende Thomaes met hem. *Doe* quam Jhesus beslotenen doren ende stont in midden ende seide: Pays *si* u. Daer naer seidi Thomase: Brinc hare dinen vinger ende sich mine hande ende brinc dine hant ende doese in mine zide; ende ne wille niet siin onghelovich, maer ghelovich. Thomaes antwoorde ende seide: *Du best* mijn Here, miin God. Doe sedem Jhesus: Want du mi saghes, Thomaes, ghelovestu; salech siin diet niet ne saghen, ende gheloveden. Ende vele andere tekene ooc dede

Jhesus int anscijn siere jongre, die niet ghescreven siin in desen bouc. Maer dese siin ghescreven, dat ghi ghelooft dat Jhesus Cristus es de Gods zone ende dat ghi ghelovende leven hebt in sine name.

Dese epistel leestmen swonsdages daer naer ende bescrijft Sinte Pauwels ten Ebreuscen int xiii capitel. [Hebr. 13: 17-21.]

Broedere, sijt ghehorsam *uwe prelaten ende* dien die over u siin ghezet; ende licht onder hem; want si waken alse redene vor uwe zielen te ghevene, dat si dit met vreuden doen ende niet met suchtingen, want dit vroomt u.

Bit vor ons, want wi ghetrouwen dat wi een goede consiencie hebben ende in allen dinghen siin wale willende wandelen. Maer te meer biddic u dit te doene, dat ic te eer u weder ghegheven werde. Maer God der vreiden, die daer ute ghevoert heeft vanden doden den groten herde der scapen, inden bloede des ewichen orcons, onsen Here Jhesum Cristum, die make u bequamelijc in allen goede, dat ghi doet sinen wille, doende in u dat behaghelijc si vor hem, over mids Jhesum Cristum onsen Here, dien si glorie ende ere van ewen tewen. Amen.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Maerc int [xvi capitel]. [Mc. 16: 913*a*.]

In dien tiden stont Jhesus tileke up inden eersten dach des saterdaghes ende openbaerdem teerst Marien Magdalenen, vander welker hi ute gheworpen hadde vii dievele. Ende soe ghinc ende bootscepet den ghenen die met hem waren, die weenden ende screyeden. Ende doe si hoorden datti leefde ende dat soene ghezien hadde, *nochtan* ne gheloofden sijs niet.

Daer naer wert hi hem twee van hem lie\den

ghetoghet, die wandelden, in ere andere ghedaente, doe si ghinghen in een dorp. Ende si gingen ende bootsceeptent den anderen.

Dese ewangelie leestmen sfrindages daer naer ende bescrijft Sinte Matheus int xxviii capitel. [Mt. 28: 8-15.]

In dien tiden ghinghen ute die wive vanden grave met vreesen ende met groter bliscepen ende liepen bootscepen sinen jongheren. Ende sich, Jhesus liep hem jeghen ende seide: God houde u. Ende si quamen ende hilden sine voeten ende anebedene. Doe seide hem Jhesus: Ne ontziet u niet. Gaet ende bootsceept minen broederen, dat si gaen in Galyleam, daer sulsi mi zien

Doe si wech gheghinghen, sich, sulke quamen vanden wachters in die stat ende seiden den princhen der papen al datter ghesciet was. Ende si vergaderden metten ouderen ende namen raet, ende gaven den ridders groot ghelt ende seiden: Secht dat sine jongre quamen bi nachte ende stoolne die wile dat wi sliepen. Ende horet de rechtere, wi sullent hem ontgheven ende maken u zeker. Ende si namen dat ghelt ende daden also men hem leerde. Ende dit woort wert gheopenbaert onder die Joden tote in desen daghe.

Dese epistel leestmen up den anderen zondach na paesscen ende bescrijft Sinte Pieter dapostel int ii capitel. [1 Petr. 2: 21-25.]

Alre liefste, Cristus es ghemarteliet over ons ende heeft ons ghelaten een exempel, dat ghi volget sine voetstappen. Die ne ghene zonden en dede, noch in sinen monde ne es ne ghene boosheit vonden; de welke doe hi ghevlouct was, doe ne vloucti niet; doe hem liden ghedaen wert, doene dreechdi niet, maer hi leverde hem selven dien diene tonrechte oordeelde; die drouch selve onse zon\den

in sinen lechame up den houte, dat wi <in den sonden> doot souden leven der gherechtecheit; met wies wevelen wi siin ghezont werden. Want ghi waert somwile alse dolende scaep, maer nu sidi bekeert toten herde ende tote den bisscop uwer zielen.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int x capitel. [Ioh. 10: 11-16.]

In dien tiden seide Jhesus sinen jongren: Ic bem een goet herde. Die goede herde gheeft sine ziele vor sine scaep, maer die huerlinc ende die niet nes herde, wies die scaep niet ne siin eyghin, siet hi de wulf comen, hi laet die scaep ende vliet; ende die wulf neemt die scaep ende stroyse; ende die huerlinc vliet, want hi huerlinc es, ende ne behoort hem niet toe vanden scapen. Ic bem igoet herde ende ic kenne mine scaep, ende mine scaep bekennen mi; also mi de vader bekende, *also* bekennic ooc den vader, ende mine ziele settic vor mine scaep. Ende ic hebbe andere scaep die niet ne siin van desen scaepstalle, ende die moetic toe bringhen ende si sullen horen mine stemme, ende het sal werden 1 scaepstal ende een herde.

Dese epistel leestmen swonsdages daer naer ende bescrijft Sinte Pieter dapostel int i capitel. [1 Petr. 1: 18-25*a*.]

Alre liefste, wetende dat ghi met ghenen vergangheliken dinghen, met zelvere of met goude, verlost sijt van uwer ydeliker wandelinghen der vaderliker ghezette, maer metten precieusen bloede als des ombesmets lams ende des ombevlects Cristi, die voren bekint was vor der werelt makinghe ende gheopenbaert es in der laetster tijt dor u, die over mids hem ghelovich sijt in Gode, die hem up ghewect heeft vanden doden ende hem ghegheven heeft die glorie, dat u ghelove ende hope si in Gode.

Castiende uwe zielen in ghehorsamecheit der caritate, in broederliker minnen, mint

u onderlinghe nerenstelike ute een voldegher herten; *ghi sijt* wedergheboren niet ute te brekeliken zade, maer ontebrekelijc over mids den woorde des blivens Gods. Want al vleesch es hoy ende al sine glorie es alse ene bloeme des hoys, maer dat hoy es verdroghet ende sine bloeme viel, maer dat woort Gods blijft ewelike.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int xxiii capitel. [Lc. 24: 1-12.]

In dien tiden, in een des saterdaghes harde tileec quamen die wive ten grave ende brochten salve die si ghereet hadden. Ende si vonden den steen omme ghewentelt vanden grave, ende si ghingher in ende ne vonden sHeren Jhesus lechame niet. Ende het ghesciede, doe si int ghedochte te barteert waren van desen, stonden neffens hem ii manne in blickenden cleedren. Ende doe si hem ontsaghen ende nijchden hare anscijn in die erde, doe seiden si te hem: Wat soucti den levenden metten doden? Hine es hier niet, maer hi es verresen. Ghedinct hoe hi tu sprac, doe hi noch was in Galylea, doe hi seide, dat des menscen zone ghelevert moeste werden indie hande der zondaren ende ghecruust werden ende des derdes dages verrisen. Ende si ghedochten siere woorde; ende si keerden weder vanden grave ende bootsceepten dit den xi ende alden anderen. Ende die den apostelen dit seiden, was Maria Magdalena ende Johanna ende Maria Jacobi ende die andere die met hem waren. Ende dese woorden scenen voor hem alse droechnesse, ende ne gheloofden hem niet. Ende Pieter stont up ende liep ten grave ende nicte neder ende sach daer de linakene allene licghen, ende hi ginc wech, met hem wonderende *dat* dat ghesciet was.

Dese ewangelie leestmen sfrindages daer naer ende bescrijft Sinte Matheus int ix capitel. [Mt. 9: 14-17.]

In dien tiden quamen die jongre Jans te Jhesum

ende seiden: Waer omme vasten wi ende die Pharizeewe dicwile, ende dine jongren vasten niet? Ende Jhesus seide hem: Moghen die suenen des brudegooms drouven, alse langhe alse de brudegoom met hem es? Maer die daghe sullen comen [dat] di brudegoom van hem sal werden ghenomen ende dan sullen si vasten. Niemen set i stic nieus lakens in een out cleet, want *dat niewe* neemt de deucht vanden ouden, ende het wert een argher scure *ende meerre*. Noch sine doen niewen wijn in ouden vaten; of anders scuren de vate ende de wijn wart <ghestort> ende de vate bederven, maer si doen niewen wijn in niewen vaten ende *dan* werden si bede behouden.

***Dese epistel leestmen up den derden zondach na paesscen ende bescrijft Sinte Pieter dapostel int ii capitel*. [1 Petr. 2: 11-19*a*.]**

Alre liefste, ic bidde u alse incomendelinge ende pelegrime, dat ghi u ave trect van vleesceliken begheringhen die daer vechten jeghen die zielen, uwe wandelinghe hebbende goet onder die lieden, dat si in dien dat si achter spreken van u alse van eveldadeghen, u van goeden werken markende, Gode <loven> inden daghe der visiteringhe.

Sijt dan onderdanech alre mensceliker creaturen omme Gode, of *het si* den coninc <alse> den vorgaenden, often hertoghen alse dien die van hem ghesent siin toter wraken der eveldadegher, ende ten love der goeder. Want also es die wille Gods, dat ghi weldoende swighen doet der onvroeder menscen onwetentheit, alse vrie *kinder*, ende niet alse bedeckinghe hebbende der aercheit vriheit, maer alse cnechte Gods. Eert alle menscen, mint dat broederscap, vreest Gode, eert den coninc.

Ghi cnechte, weest onderdanech in alre vreese

den heren, niet allene den goeden ende den bescedenen, maar ooc den ombescedenen, want dit es die <ghenade> in Cristo Jhesu onsen Here.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int xvi capitel. [Ioh. 16: 16-22.]

In dien tiden seide Jhesus sinen jongren: Een lettel te hant, ende ghine sult niet zien mi, ende noch i lettel, ende ghi sult mi zien, want ic ga ten vader. Doe seiden *sulke* van sinen jongren onderlinghe: Wat es dat hi ons seit: i lettel, ende ghine sult mi niet zien, ende noch i lettel, ende ghi sult mi zien, want ic ga ten vader? Doe seiden si: Wat es dat hi ons seit: i lettel? Wine weten niet wat hi seit. Ende Jhesus bekende dat si hem wilden vraghen ende seide hem: Ghi vraget onder u van dat ic seide: een lettel ende thant ghine sult mi niet zien, ende noch i lettel, ende ghi sult mi zien. Vor waer vor waer secgic u dat ghi sult weenen ende screyen ende die werelt sal verbliden, maer ghi sult bezerecht werden, maer uwe zerecheit sal werden ghekeert in bliscepen. Twijf, als soe baert, heeft soe droefheit, want hare wile comt, maer als soe ghebaert heeft i kint, te hant ne ghedinct soe niet der pinen om die bliscap dat i mensce gheboren es in die werelt. Ende ghi dan hebt nu droefheit, maer ic sal u noch zien, ende uwe herte sal verbliden ende u bliscap ne sal van u niemen nemen.

Dese epistel leestmen swonsdages daer naer ende bescrijft Sinte Jan dapostel int ii capitel. [1 Ioh. 2: 18.]

Alre liefste, dit scrivic u, dat ghi niet ne zondecht; maer ofte yemen zondecht, wi hebben enen *gherechten* vor sprekere biden vader, Jhesum Cristum den gherechten, ende hi es de ghenadecheit vor onse zonden, ende niet allene

vor onse *zonden*, maer ooc vor al der werelt.

Maer in dien weten wi, dat wi bekennen, of wi sine ghebode houden. Wie dat seghet dat hi Gode kennet, ende sine ghebode niet ne hout, hi es een loghenare ende in hem ne es de waerheit niet. Maer wie siin woort hout, in desen es waerleke de minne Gods vulcomen; hier in weten wi dat wi in hem siin, of wi in hem vulcomen siin. Die seget dat hi in hem woent, die es sculdech te wandelne ooc also hi ghewandelt heeft.

Alre liefste, ic ne scrive u ne gheen niewe ghebod, maer toude ghebod dat ghi hadt van beghinne; het es een out ghebod, dat woort dat ghi ghehoort hebt. Ander waerven scrivic u een niewe ghebod; dat es waer in hem selven ende in u; want die deemsternessen siin verganghen ende dat ghewareghe licht lichtet nu over mids Jhesum Cristum onsen Here.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int iii capitel. **[Ioh. 3: 25-36.]**

In dien tiden wort ene vraghe van Jans jongren metten Joden vander zuveringe, ende si quamen te Janne ende seiden hem: Meester, die metti was over die Jordane, dien du ghetughe gaefs, sich die doopt ende si comen alle tote hem. Jan antworde ende seide: Die mensce en mach niet ontfaen, en si hem ghegheven vanden hemele. Ende ghi selve geeft mi ghetughe, dat ic seide dat ic Cristus niet ne bem, maer dat ic bem vor hem ghezent. Die de bruut heeft, es de brudecome; maer die vrient des brudegomen, die staet ende hem hoort, hi verblijt met vreuchden omme die stemme des brudegomen. Ende daer inne es mine bliscap vervult. Die moet wassen ende ic minderen.

Die van boven comt, es boven allen; die vander erden es, spreect vander

erden. Die vanden hemel comt, es boven allen; ende dat hi sach ende hoorde, dat orcont hi, ende sine orconscap ne ontfaet niemen. Maer die sine orconscap ontfaet, betekende dat God warachtech es. Want dien God sende, die spreect Gods woort, want God ne gheeft *hem sinen* geest niet bi maten. Die vader mint den zone, en alle dinc gaf hi hem in sine hant. Die inden zone ghelooft, heeft dat eweghe leven, maer die den zone niet ne ghelooft, hine sal dat leven niet zien, maer die gramscap Gods blijft up hem.

Dese ewangelie leestmen sfrindages daer naer ende bescrijft Sinte Fan int xii capitel. **[Ioh. 12: 46-50.]**

In dien tiden seide Jhesus sinen jongren: Ic bem een licht comen in de werelt, dat elc die in mi ghelooft, in deemsternessen niet ne blive. Ende so wie mine woort hoort ende *die* niet ne wacht, ic ne oordeels niet, want ic ne quam niet, dat ic die werelt oordeelen soude, maer dat ic die werelt behouden soude. Die mi veronwert ende mine woort niet ne ontfaet, hi heeft diene oordeelt. Die sprake die ic ghesproken hebbe, die salne oordeelen inden utersten daghe. Want ic van mi selven niet ghesproken ne hebbe, maer die vader die mi sende, hi gaf ghebod mi, wat ic secghen ende spreken soude. Ende ic weet dat siin ghebod es <ewech> leven. Dat ic dan spreke, also mi die vader seide, also sprekict.

Dese epistel leestmen up den vierden zondach na paesscen ende bescrijft Sinte Jacob dapostel int [i capitel]. **[Iac. 1: 17-21.]**

Alre liefste, elke beste ghifte ende alle vulcomene gave es van boven dalende vanden vader des lichts, te wien ne ghene verwandelinghe ne es, noch ne ghene bescadewinghe der warefte. Ghewillechlike heeft hi ons ghewonnen metten

woorde der waerheit, dat wi yet siin beghins siere creaturen.

Ghi weet, mine alre liefste broedere: elc mensce si snel te hoorne, ende traghe te sprekene ende traghe te toorne, want die toren des mans ne werct niet die gherechtecheit Gods. Daer omme werpt wech alle die onreinecheit ende overvloetheit der quaetheit ende ontfaet in sachtmoedecheit dat in ghesayde woort, dat mach behouden uwe zielen.

Dese ewangelie leestmen upden selven dach ende bescrijft Sinte Fan int xvi capitel. **[Ioh. 16: 5*b*14.]**

In dien tiden seide Jhesus sine jongren: Ic ga te hem die mi sende, ende niemen van u ne vraghet mi: Waer gaestu? Maer om dat ic u dit gheseide, so heeft vervult droufheit uwe herte. Maer ic secgu die waerheit: het vroomt u dat ic ga wech, want ne ga ic niet wech, sone sal de troostere niet comen te u; maer ga ic wech, ic salne senden te u. Ende als hi comt, so sal hi de werelt berespen vander zonden ende vander gherechtecheit ende van oordeele; van zonden, want sine gheloofden niet in mi; vander gherechtecheit, want ic ga ten vader ende te hant ne suldi mi niet zien; vanden oordeele, want die prinche der werelt es thants veroordeelt.

Noch hebbic u vele te secghene, maer ghine moghet nu niet ghedraghen, maer als die geest der warheit comt, die sal u leren alle waerheit; want hine sal van hem selven niet spreken, maer so wat hi hoort, sal hi spreken, ende dat te ghesciene es, sal hi u bootscepen. Die sal mi verclaren, want hi saelt vanden minen nemen ende saelt u bootscepen.

Dese epistel leestmen swonsdages daer naer ende bescrijft Sinte Pauwels ten Tessalonicensen int v capitel. **[1 Thess. 5: 5-11.]**

Broedere, ghi sijt alle kin\dere

des lichts ende kindere des daghes. Wine sijn niet kindere der nacht noch der deemsternessen; daer omme ne weten niet slapen alse die andere, maer weten waken ende sober siin. Want die daer slapen slapen nachts, ende die daer dronken siin, siin des nachts dronken. Maer wi die *kinder* des daechs siin, weten sober siin, ane hebbende den halsberch des ghelovens ende der minne ende den helm der hope der zalecheit; want God ne heeft ons niet ghezet inden toorne, maer in vercrighingen der zalecheit over mids Jhesum Cristum onsen Here, die ghestorven es vor ons, dat wi wakende ofte slapende te gader met hem leven. Daeromme troost u onderlinghe; sticht elc deen den anderen in Cristo Jhesu onsen Here.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Fan int xvii capitel. **[Ioh. 17: 11*b*26.]**

In dien tiden bescoude Jhesus in sine jongheren ende seide: Helech vader, behoutse in dine name, die du mi gaefs, dat si een siin, also wi. Doe ic met hem was, hildicse in dine name; die du mi gaefs, wachtic, ende niemen van hem ne es verdorven sonder die zone der verliesenessen, dat die scrifture vervult worde. Maer nu comic te di, ende dit sprekic inde werelt, dat si mine bliscap vervult hebben in hem selven. Ic gaf hem diin sermoen, entie werelt heefse in hatien ghehebt, want sine sijn niet vander werelt, also ic vander werelt niet ne bem. Ic ne bidde niet, dat duse nemes vander werelt, maer dat duse behoudes van quade. Vander werelt ne siin si niet, also ic vander werelt niet ne bem. Helechse inde warheit; dijn sermoen es die waerheit. Also du mi sendets inde werelt, also sendicse ooc inde we\relt;

ende over hem heleghe ic mi selven, dat si ooc ghehelecht siin inde waerheit.

Niet allene biddic over dese, maer over die ghene ooc die gheloven sullen bi haren woorden in mi, dat si alle een siin, also du, vader, in mi ende ic in di; dat si ooc in ons een siin ende die werelt ghelove dattu mi sendets. Ende die claerheit die du mi gaefs, gaf ic hem, dat si een siin also wi een sijn, ic in hem ende du in mi, dat si *also* vul ent siin in een ende die werelt bekenne dattu mi sendets ende dat duse minnets also du mi minnets.

Vader, die du mi gaefs, ic wille dat so waer ic bem, dat si daer ooc met mi siin, dat si mine claerheit zien, die du mi gaefs, want du minnets mi vor der werelt stichtinghe. Gherecht vader, de werelt ne bekende di niet, maer ic bekende di, ende dese bekenden dattu mi sendets. Ende ic maecte hem cont dine name ende ic salse hem cont maken, dat die minne, daer du mi mede minnets, in hem si ende ic in hem.

Dese ewangelie leestmen sfrindaghes daer naer ende bescrijft Sinte Fan int xiii capitel. **[Ioh. 13: 33-36.]**

In dien tiden seide Jhesus sinen jongren: Kinderkine, noch bem ic een lettel met u. Ghi sult mi souken, ende also ic den Joden seide: Daer ic ga, ne moechdi niet comen. Ende nu secgic u: een niewe ghebod ghevic u, dat ghi u onderlinghe mint [als ic u geminnet hebbe dat gi u ooc onderlinge minnet. In desen sullen alle menschen bekennen dat gi mine jongere sijt, of gi minne hebt onderlinge].

Doe seide hem Symoen Pieter: Here, waer waert gaestu? Jhesus antwoorde: Daer ic ga, ne moechstu nu mi niet volghen, maer du salt mi volghen namaels.

Dese epistel leestmen up den v zondach na paesscen ende bescrijft Sinte Jacob de apostel int [i capitel]. **[Iac. 1: 22-27.]**

Alre liefste, ghi sult werkers siin des woorts, ende niet allen hoorres, u selven bedrieghende. Want wie daer es een hoorre

des woorts ende niet een werkere, des werc ghelijct enen man die daer ziet dat ansichte siere gheboorten in enen spegel; want hi mercte hem ende ghinc wech ende hi heeft te hant vergheten hoe ghedaen hi was. Maer die ghescauwet heeft in der wet der vulcomenre vriheit ende daer in blijft ende niet ne wert een verghetelijc hoorre, maer een werkere des woorts, dese sal werden salech in siere daet.

Maer wie so waent dat hi si religieus ende niet ne bredelt sine tonghe, maer verledende es sine herte, des religioen es ydel. <Rein> ende ombevlect religioen vor Gode ende den vader es dit: visiteren *ende troosten* weesen ende wedewen in haren bedroevenessen, ende hem *selven* ombevlect te houdene van deser werelt.

***Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int xvi capitel*. [Lc. 11: 5-13.]**

In dien tiden seide Jhesus sinen jongren: Wie van u heeft enen vrient ende hi te hem ga te middernachte ende <secghe> hem: Vrient, leene mi iii brode, want miin vrient es comen te mi vanden weghe, ende ic ne hebbe niet, dat ic vor hem sette, ende die van binnen antwoorde ende secghe: Ne wille mi niet siin pijnlijc, want mine dore es besloten, ende mine meisnieden siin met mi te bedde, ic ne mach niet up staen ende di gheven, ende eist dat hi vulsta stekende, ic secgu, al ne staet hi niet up, om dat hi siin vrient es, hi sal nochtan up staen om sine pijnlijcheit ende salre hem also vele gheven als hi noot heeft. Ende ic secgu: Heescht, ende u sal werden ghegheven; souct, ende ghi sult vinden; steect, ende u sal werden up ghedaen. Want elc die heescht, ontfaet; ende die zouct, vint; ende dien die steect, wert up ghedaen. Wie dan van u heescht si\nen

vader broot, ende geefti hem enen steen? Of visch, gheefti hem over visch een serpent? Of heeschti hem een ey, sal hi hem bieden een scorpioen? Ende of ghi dan, die quaet sijt, connet goede ghiften gheven uwen kinderen, hoe vele meer u vader vanden hemele sal gheven enen goeden geest den ghenen diene hem heesschen.

Dese epistel leestmen in ascencioen avende ende es bescreven in de Dade der Apostelen int iv capitel. **[Act. 4: 32-35.]**

In dien daghen was der veelheit der ghelovegher een herte ende ene ziele, no haer ne gheen ne was, die yet der dinghe die hi bezat, seide siin wesende, maer hem waren alle dinc ghemeene. Ende in groter cracht gaven die apostelen ghetughenesse der verrisenessen ons Heren Jhesu Cristi, ende grote ghenade was in hem allen. No niemene ne was onder hem die breke hadde, want so wie die acker of huse hadden, die vercochten si ende brochten dat ghelt der of ende leden dat vor die voeten der apostelen, ende si deeldent elken zonderlinghe na dien dat elken noot was.

Dese ewangelie leestmen up den selven avent ende bescrijft Sinte Jan int xvii capitel. **[Ioh. 17: 1-26.]**

In dien tiden hief Jhesus up sine oghen ende seide: Vader, die wile comt, verclare dinen zone, dat diin zuene di verclare; also du hem macht gaves elcs vleeschs, dat al dattu hem gaefs, hi hem gheve dat ewelike leven. Ende dat es dat eweghe leven, dat si di bekennen allene ghewareghen God ende dien du sendets Jhesum Cristum. Ic verclaerde di up der erden; dat werc vuldede ic dattu mi gaefs, dat ic doen soude. Ende nu verclare mi, du vader, metter claerheit

die ic hadde toti, eer die werelt werden soude.

Ic openbaerde dine name den lieden die du mi gaefs vander werelt; diin waren si ende du gaefse mi, ende <diin> sermoen helden si. Ende nu hebben si bekent dat al dattu mi gaefs, dat van di es, want die woorde die du mi gaefs, gaf ic hem; ende si ontfinghense ende bekenden waerlike dat ic vandi ute ghinc, ende gheloofden dattu mi sendets. Ic bidde over hem; niet over die werelt ne biddic, maer over die du mi gaefs, want si siin dijn; ende al dat miin es, es dijn, ende dat diin es, es miin; ende ic bem gheclarificeert in hem. Ende te hant bem ic niet in die werelt, ende dese siin indie werelt, ende ic come te di.

Helech vader, houtse in dine name, die du mi gaves, dat si een siin also wi. Doe ic met hem was, hildicse in dine name; die du mi gaefs, wachtic, ende niemen van hem es verloren sonder die zone der verliesenessen, dat die scrifture vervult werde. Maer nu comic te di, ende dit sprekic inde werelt, <dat> si mine bliscap vervult hebben in hem selven. Ic gaf hem dijn sermoen, entie werelt heefse ghehadt in hatien, want sine siin niet vander werelt, also ic van der werelt niet ne bem. Ic ne bidde niet, dat duse nemes vander werelt, maer dat duse behouts van quade. Vander werelt ne siin si niet, also ic vander werelt niet ne bem. Helechse inde waerheit; diin sermoen es die waerheit. Also du mi sendets inde werelt, sendicse ooc in de werelt. Ende over hem heleghe ic mi selven, dat si ooc ghehelecht siin in die warheit.

Niet allene biddic over dese, maer over die ghene, die ooc ghelo\ven

sullen bi haren woorden in mi, dat si alle een siin, also du vader in mi, ende ic indi, dat si ooc in ons een siin ende die werelt ghelove dattu mi sendets. Ende die claerheit die du mi gaefs, gaf ic hem, dat si een siin also wi een siin, ic in hem ende du in mi, dat si vulmaect siin in een ende de werelt bekenne dattu mi sendets ende duse minnets also du mi minnets.

Vader, die du mi gaefs, ic wille dat waer ic bem, si ooc met mi siin, dat si zien mine claerhede, de welke du mi ghegheven hebs, want du minnets mi vor de werelt stichtinghe. Gherech vader, de werelt ne bekendi niet, maer ic bekende di, ende dese bekenden di, want du mi sendets. Ende ic maecte hem cont dine name ende ic salse hem cont maken, dat die minne, daer du mi mede minnets, in hem si ende ic in hem.

Dese lesse leestmen in ascencioens daghe ende es bescreven inde Dade der Apostelen, int eerste capitel. [Act. 1: 1-11.]

Toten eersten hebbic redene ghemaect, o Theophile, van allen dinghen die Jhesus begonde te doene ende te leerne tote in dien dach in dien hi, ghebiedende den apostelen die hi vercoren hadde over mids den Heleghen Geest, up ghenomen es; wien ooc hi hem selven gaf levende na siere passien in vele proevingen, hem openbaerde in viertich daghen ende sprekende vanden rike Gods. Ende etende met hem gheboot hi hem dat si niet ne ghinghen van Jherusalem, maer dat si ombeiden souden des belooften des vaders, dat ghi ghehoort hebt - sprac hi van minen monde. Want Johannes doopte in watere, maer ghi sult ghedoopt werden inden Heleghen Geest naer niet vele daghen. Daer omme, die daer versaemt waren raghe

den hem ende spraken: Here, saltu nu in deser tijt weder maken dat rike van Israel? Maer hi sprac them: U ne behoort niet te bekenne de tide noch de stonden, die die vader gheset heeft in siin ghewout, maer ghi sult ontfaen de cracht sHelechs Geests van boven comende in u, ende ghi sult wesen mi ghetughen in Jherusalem ende in al Judea ende in al Samarien ende toten letsten der erden.

Ende doe hi dit ghesprac, doe wert hi up verheven, hem ane ziende, ende twolken ontfinkene van haren oghen. Ende doe si hem saghen in den hemel gaende, sich, doe stonden ii manne met witten cledren neven hem, ende die spraken *te hem*: Ghi manne van Galylea, wat stadi ziende inden hemel? Dese Jhesus, die van u up ghenomen es inden hemel, die sal also comen also ghi hem ghezien hebt up varende inden hemel.

***Dese epistel leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Pauwels ten Ephesen int iv capitel. Ende men leesse ooc up de octave van desen dach*.** **[Eph. 4: 7-13.]**

Broedere, onser iegheliken es gracie ghegheven na der maten der ghiften Cristi. Daer omme seide hi: Hi clam up int hoghe, die vanghenesse leede hi ghevanghen, hi gaf ghiften den menscen. Maer dat hi up voer, wat eist dan datti eerst neder quam inden nedersten deelen der erden? Die neder daelde, hi eist ende die up voer boven allen hemelen, dat hi alle dinc vervulde. Ende hi gaf zomeghe zeker apostele ende zomeghe propheten ende eneghe ewangelisten, ende andere gaf hi leraren ende herderen te <eenre> vulbringhen der heleghen in de boufte des dienst, in stichtelijcheden des lechamen Cristi, tote dien male dat wi *hem* alle jeghen lopen in enecheden des gheloofs ende in bekennes\sen

des Gods zoons, in enen vulmaecten man, in maten der outheit der vulheit Cristi.

Dese ewangelie leestmen upden selven dach ende bescrijft Sinte Maerc int xvi capitel. Ende men leesse ooc up de octave van desen dach. [Mc. 16: 14-20.]

In dien tiden aten die xi jongheren, ende Jhesus openbaerde hem ende bescalt hare onghelovicheit ende die <aertheit> haers herten, want si dien ghonen diene sagen verresen wesen vanden doden, niet ne gheloofden. Ende hi seide hem: Gaet in al die werelt ende predect die ewangelie elker creaturen. Die ghelooft ende ghedoopt wert, sal behouden wesen, ende die niet ne ghelooft, sal veroordeelt werden. Ende die ghene die gheloven, sullen volghen desen tekine: In mine name sullen si de dievele ute werpen; met niewen tonghen sullen si spreken ende sullen verdriven die serpente; ende eist dat si yet verghevenesse drinken, dat ne sal hem niet deeren; up die zieke sullen si hare handen lecghen, ende si sullen wel hebben.

Ende die Here Jhesus, na dien dat hi hem toe ghesproken hadde, wert hi up ghenomen inden hemel, ende sit ter rechter hant Gods. Ende si ghinghen ende predecten al over al, Gode mede werkende, ende tsermoen confiermerende <dore> tekenen na volghende.

Dese epistel leestmen sfrindages daer naer ende bescrijft Sinte Pauwels te dien van Ephecien int [ii capitel]. [Eph. 2: 4-7.]

God die rike es in ontfaermecheden, om sine grote caritate inde welke [hi] ons minde, als wie souden wesen doot van zonden, te gader levende maecte ons in Kerste, bi wies gracie wie siin behouden, ende te gader verwecte ende te gader dede sitten inden hemelen in Jhesum Cristum, dat hie soude toghen in de werelden boven comende de overvloeyende rijcheden siere gracie in goetheden boven ons in Jhesum Cristum onsen Here.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int [xxiv capitel]. **[Lc. 24: 49-53.]**

In dien tiden seide Jhesus sinen disciplen: Ic belove mijns vader sende in u lieden, ne waer ghi lieden sit inde stede, toter tijt dat ghi wert an ghedaen in de doghet van daer boven.

Ende hi ledese buten in Betanien, ende hi lichte up sine hande ende zenetse. Ghedaen, als hi hadde gheseint de ghone, ghinc hi van hem lieden ende wert ghedreghen inden hemel. Ende si anebeden den ghenen in Jherusalem met groter bliscepe ende waren altoos inden tempel, lovende ende ghebenediende Gode.

Dese epistel leestmen sondages naer ascencioens dach ende bescrijft Sinte Pieter de apostel int [iv capitel]. **[1 Petr. 4: 7*b*-11.]**

Alre liefste, weest vroet ende waect in bedinghen. Ende vor alle dinghe ebt in u selven ieghelike ghestadeghe caritate, want caritate bedect die veelheit der zonden. Elkerlijc herberghende andren sonder murmereringe; elc si deen den anderen jeghen delende gracie, also hise ontfaen heeft, alse goede dispenseres der menechformeghere gracie Gods. Het si dat yemen spreke, *spreke* alse die redene Gods, ofte dat yemen diene, *diene* ute der doghet die God gheeft, dat in allen dinghen werde God gheert over mids Jhesum Cristum onsen Here.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int xv capitel. **[Ioh. 15: 26-27.]**

In dien tiden seide Jhesus sinen jongren: Als die trooster comt, dien ic u senden sal vanden vader, den geest der waerheit die vanden vader ute gaet, die sal ghetughe gheven van mi, ende ghi sult ghetughe gheven van mi, want ghi hebt van beghinne met mi gheweest.

Int xvi capitel. **[Ioh. 16: 1-4.]**

Dit hebbic u gheseit, dat ghi niet

ne ghescant ne wert. Sonder synagoghen <sullen> si u doen wesen, maer die ure comt, dat elc die u doot, sal wanen Gode dienst doen. Ende dit sullen si u doen, want sine bekenden niet den vader no mi. Maer dit hebbic u gheseit, dat als hare wile comt, dat ghi ghedinct dat ict u seide.

***Dese epistel leestmen swonsdaghes daer naer ende bescrijft Sinte Pauwels ten Ebreuscen int ii capitel*. [Hebr. 2: 9-18.]**

Broedere, hem die i lettel meer dan dingle ghemindert es, sien wi Cristum Jhesum, dor die lidinghe der doot met glorien ende met eren ghecroont, dat hi over mids die ghenaden Gods vor alle menscen smaken soude de doot. Want het betaemde hem, dor wien alle dinc ende mettien alle dinc *ghemaect siin*, die vele kindere in de glorie leede, den makere haerre zalecheit met dier passien gheent werden. Want die daer helecht ende ghehelecht werden, siin alle uut eenen. Omme welke zake ne wert hi niet gheconfondeert hem hetende broeder ende seide: Ic sal vertrecken dine name minen <broederen>, in midden der kerken sal ic di loven. [Ende ander waerven: Ic werde getrouwe.] Ende ander waerven: Siet ic ende mine kindere die mi God ghegheven heeft.

Daer omme want de kindere ghemeensam siin werden den vleesce ende den bloede, ende des ghelike heeft hi deelachtech gheweest met hem lieden, dat hi metter doot te stoorde dien die daer <hadde> dat ghebod der doot, dat es den duvel, ende dat hi die verledechde die metten dienste der vreesen der doot waren al haer leven ghequetst. Want hine ghegreep niewer de ingle, maer dat zaet Abrahams ghegreep hi. Daer omme was hi sculdech in allen den broederen te ghelikene, dat hi ontfarmech werde ende i ghetrou\we

bisscop te Gode, ende vernadeche die mesdaet des volcs. Want in dien daer hi in es ghepassiet ende becoort, es hi ooc moghende dien die becoort siin, te helpene.

Int iii capitel. [Hebr. 3: 1.]

Daer omme, heleghe broedere, deelachtich der hemelscer roepinghe, merct den bisscop onser beliinghe, Jhesum Cristum onsen Here.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int xv capitel. [Ioh. 15: 7-11.]

In dien tiden seide Jhesus sinen jongren: Eist dat ghi blijft in mi ende mine woorde in u bliven, wat ghi wilt, suldi heesscen ende het sal u werden. In dien es miin vader gheclarificeert, dat ghi vele vruchten brinct ende vulcomenlike mine jongren wert. Also mi die vader minde, also mindic ooc u; blijft in mine minne. Eist dat ghi mine ghebode hout, so suldi bliven in mine minne, also ic miins vader ghebode ghehouden hebbe ende blive in siere minne. Dit hebbic u gheseit, dat mine bliscap in u si ende uwe bliscap vervult werde.

Dese ewangelie leestmen sfrindaghes daer naer ende bescrijft Sinte Jan int xii capitel. [Ioh. 12: 44-50.]

In dien tiden seide Jhesus sinen jongren: Die ghelovet in mie, hi en ghelovet niet in mie, maer in hem die mi sende. Ende die mi ziet, siet hem die mi sende. Ic bem een licht comen in de werelt, dat elc die in mi ghelooft, in deemsternesse niet ne blive; ende so wie mine woort hoort ende *die* niet ne wacht, ic ne oordeels niet, want ic ne quam niet, dat ic die werelt ordeelen soude, maer dat ic die werelt behouden soude. Die mi veronwert ende mine woort niet ne ontfaet, hi heeft diene oordeelt. Die sprake die ic ghesproken hebbe, die salne oordeelen inden utersten daghe. Want ic van mi selven niet ghesproken ne

hebbe, maer die vader die mi sende, hi gaf ghebod mi, wat ic secghen ende spreken soude. Ende ic weet dat siin ghebod es ewech leven. Dat ic dan spreke, also mi de vader seide, also sprekict.

Dese lesse leestmen in cinxavonde ende es bescreven inden bouc Genisi int [xxii capitel]. [Gen. 22: 1-19.]

In dien daghen sprac God tote Abrahamme ende becoordene ende sprac: Abraham, Abraham! Ende hi antwoorde: Ic bem hier. Doe sprac hi te hem: Nem dinen enen ghewonnen zone, Ysaacke, dien du mins, ende ganc in dat lant der scauwinghe ende daer offre hem in enen offer up enen berch dien ic di wisen sal. Doe stont Abraham up bi nachte, ende sadelde sinen ezel ende leede met hem ii jonghelinghe ende sinen zone Ysaacke; ende doe hi ghehieu dat hout toten offre, doe voer hi wech toter stat die hem God gheboden hadde. Ende anden derden daghe hief hi up sine oghen ende sach de stat verre ende sprac te sinen kinderen: Beit hier metten ezele, tote ic ende dit kint ghinder comen, ende na dien dat wi daer gheanebeden, so sullen wi weder comen te u. Ende hi nam dat hout des offers ende leit up Ysaacke sinen zone, maer hi drouch in sinen handen vier ende i zwert. Ende doe si twee ghinghen te gader, doe sprac Ysaac te sinen vader: Vader miin. Ende hi antwoorde: Wat wiltu, miin zone? Sich, sprac hi, hier es vier ende hout; waer es dat men offren sal? Doe sprac Abraham; God sal hem offringhe vorzien, zone miin.

Ende si ginghen te gader ende quamen toter stat die hem God ghewijst hadde; indie stichti enen outaer ende daer up leidi te zamen dat hout. Ende doe Abraham ghebant Ysaac sinen zone, doe leidine up den outaer ende den hoop des houts ende strecte uut die hant

ende begreep dat zwert, dat hi gheofferde sinen zoene. Ende sich, die ingel Gods riep vanden hemele ende sprac: Abraham, Abraham! Doe antwoorde hi: Ic bem hier. Ende hi sprac te hem: Niet ne strecke uut dine hant up tkint, noch ne doe hem niet; ic hebbe nu bekent dattu Gode vrees ende niet ne spaers dinen enen ghewonnen zone dor mi. Doe hief Abraham up sine oghen ende sach bachten ricghe enen weder tusscen den bramen hanghende metten hoornen; dien nam hi ende offerdene vor sinen zone. Ende hi hiet die name dier stat: Die Here ziet; daer omme essoe tote heden gheheten: Inden berghe die Here sal zien.

Maer die ingel Gods riep ander waerven Abraham vanden hemele ende sprac: Bi mi selven hebbic ghezworen, spreect die Here: Want du dit ghedaen heves [ende dinen enen ghewonnen zone niet ghespaert en heves] om mi, so sal ic ghebenedien di ende sal menechfuldeghen diin zaet alse die sterren des hemels ende alse dat zant dat daer es inden hoevere der zee; ende dijn zaet sal bezitten die porten siere vianden ende in dinen zade sullen ghebenediet werden al volc der erden, want du ghehoorsam waers miere stemmen. Ende Abraham keerde weder te sinen kindren ende si ginghen te gader in Bersabee ende daer woende hi.

***Die ander lesse up den selven dach ende bescrijft Moyses in Deutronomium int xxxi capitel*. [Deut. 31: 22-30.]**

In dien daghen screef Moyses enen zanc ende leerdene den kinderen van Israel. Ende onse Here gheboot Josue, <Nuns> zuene, ende sprac: Crachteghe di ende wes starc; want du salt leden die kinderen van Israel in dat lant dat ic hem belooft hebbe, ende ic sal wesen met di.

Maer nadiendat Moyses screef de woorde deser wet in enen bouc ende vulbrochte,

doe gheboot hi den leviten die daer droeghen die arke des vorwoort Gods, ende sprac: Neemt desen bouc ende lecghetene in die zide der arken des vorwoorts des Heren ons Gods, dat hi daer si een ghetughenesse jeghen di, want ic weet dinen crijch ende dinen alre hartsten halscnoc. Want noch die wile ic leve ende met u bem, so hebdi alle weghe crighelijc gheweest jeghen Gode; wie vele *suldi dat* meer *siin* alse ic sterve.

Versamet te mi alle die meeste gheboorne in uwe gheslachten ende die leeraren, ende ic sal spreken te hem horende dese redenen, ende sal al aneroepen jeghen hem die hemel ende die erde. Want ic hebbe *wale* bekent, dat ghi na mine doot onrecht wert doende ende dat ghi snellike wert gaende vanden weghe die ic u gheboden hebbe; ende u sal evel bejeghenen inder uterster tijt, als ghi evel ghedaen sult hebben in den ansichte des Heren, dat ghine vergrammet metten werke uwer hande.

Ende Moyses sprac, alle der scaren der kindre van Israel toe horende, die woort deses <liets> ende vulbrochtse toten ende.

***De derde lesse up den selven dach ende bescrijft Ysayas de prophete int iv capitel*. [Is. 4: 1-6.]**

In dien daghen sullen zeven wijf ghegripen enen man ende sullen secgen: Wi sullen eten onse broot ende met onsen cledren sullen wi ons bedecken, allene dat dine name ane gheroupen werde over ons; doe ave onsen lachter.

Indien daghe wert die uutsprutinghe des Heren in grootheit ende in glorien, ende die vrucht der erden wert hoghe ende vreuchde desen die behouden sullen wesen van Israel. Ende elc die ghelaten wert, sal wesen in Syon, ende die over

blijft, sal wesen in Jherusalem, elc wert helech gheroupen die ghescreven wert in dat leven in Jherusalem eist dat de Here of wassce die onreinecheit der dochteren van Syon, ende dat bloet Jherusalems wassce van haren middele in den geest des oordeels ende inden geest der berninghe. Ende God heeftene ghescepen over alle steden des berchs Syons ende daer hi ane gheroupen es, dat wolken biden daghe ende den rooc ende den scijn des <vlammenden> viers inder nacht; want *hi wert* over alle glorie ene bescerminghe ende ene tabernacule in die scadewe des daghes vander hitten ende in <zekerheit> ende in verberginghe vanden stormwedre ende van den reghene.

***De vierde lesse up den selven dach ende bescrijft Baruc de prophete int [iii capitel]*. [Baruch 3: 9-38.]**

Hore, Israel, die ghebode des levens; vernem met dinen oren, dattu weets die vroetheit. Wat es dat, Israel, dattu in den lande der vianden best? du best veroudert in den vreemden lande, du best ver onreint metten doden, du best gheacht met desen die in der hellen dalen.

Du heves ghelaten den borne der wijsheit; want hadstu ghewandelt in den weghe Gods, zekerlike du wonets in vreden up der erden. Lere waer si die vroetheit, waer si die duecht, waer si die verstannesse, dattu weets te samenen, waer si die lancheit des levens ende der voedinghe, waer si dat licht der oghen ende die vreede.

Wie heeft vonden hare stat ende wie heeft inghegaen in haren scatten? Waer sijn de vorste der volken ende die daer heerscen over die beesten die daer siin up der erden? Die daer spelen inden voghelen des hemels, die daer samenen dat zelver ende dat gout,

int welke die menscen ghetrouwen, ende hare bejaghinghe ne es niet ends, die dat zelver smeden ende besorget siin ende hare werke ne es ghene vindinghe?

Ende doch sijn si verniect ende ghedaelt neder toter hellen, ende andere siin verresen up in hare stat.

Jonghelinghe saghen dat licht ende woenden up der erden, maer sine wisten niet den wech der leringhe, noch sine verstonden niet hare pade; noch hare kindere ne ontfinghense niet; van haren ansichte esse gheverret.

Soe nes niet verhoort in die erde van Canaam, noch sine es niet ghezien in Themam. Ende de kinder Agar die ghezocht hebben die vroetheit die vander erden es, die coopmanne der erden ende van Theman, ende die onder couters ende die onder zouken die *ertsce* vroetheit ende die *ertsce* verstannesse, maer den wech der wijsheit ne bekenden si niet, noch hare pade ne hebben si niet ghedocht.

O Israel, hoe groot es dat huus Gods ende maarlich es die stat siere bezittinghe! *Soe es* groot ende ne heeft niet ends. *Soe es* hoghe ende onmetich.

Daer waren die reusen ghenoomt, de ghene die van beghinne waren, van groten maecsele ende consten strijt. Dese ne vercoos *God* niet, die Here, noch sine vonden niet den wech der leringhen, daer omme verdorven si. Ende want si niet ne hadden die wijsheit, so verworden si om hare dorheit.

Wie es up ghegaen in die hemele ende heefse ontfaen ende heefse hare brocht vanden wolkenen? Wie heeft overvaren die zee ende heefse vonden, ende heefse hare brocht boven dat uut vercoorne goud? Niemen es die moghe weten hare weghe, noch die bezouke

hare pade, sonder die daer weet alle dinc, die heefse bekent ende hi heefse vonden met siere vroetheit; die die erde in ewegher tijt heeft voorreet ende vervuldese met beesten; die daer sent dat licht ende het gaet, ende hi riept ende het was ghehorsam hem in bevinghen. Maer de sterren gaven licht haren hoeden ende si worden vervreucht; si worden gheroupen ende si spraken: Wi siin bi; ende si lichten hem met juechtsamicheit, diese maecte.

Dit es onse God, ende negheen ander ne sal gheacht werden jeghen hem; dese heeft vonden alle die weghe der leringhe ende gafse Jacoppe sinen kinde ende Israel sinen gheminden. Na desen es hi ghezien up der erden ende metten menscen heeft hi ghewandelt.

Dese epistel leestmen up den selven dach ende es bescreven inde Dade der Apostelen int xix capitel. [Act. 19: 1-8.]

In dien daghen ghesciede, doe Apolo was in Corinten ende Paulus duer varen hadde de overste lande, dat hi quam in Ephisien ende vant someghe vanden jongren, ende sprac te hem: Ofte ghi den Heleghen Geest ghelovende ontfaen hebt? Ende si spraken te hem: Noch wine hebben niet ghehoort of die Helege Geest es. Ende hi sprac: Waer in sidi danne ghedoopt? Ende si spraken: In Johannes doopsel. Doe sprac Paulus: Johannes doopte inden dope der penitencien dat volc, ende sprac dat si in hem gheloofden, die na hem comen soude, dat es in Jhesum. Doe si dit ghehoorden, doe worden si ghedoopt in die name Jhesu Cristi ons Heren. Doe Paulus sine hande up hem gheleide, doe quam die Heleghe Geest up hem ende si spraken met i>meneghe-

rande tonghen ende prophiteerden. Maer alle die manne waren bi na xii.

Maer Paulus ghinc in die synagoghe ende sprac met ghetrouwinghen *wel* iii maenden, disputerende ende radende vanden rike Gods.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int xiv capitel. [Ioh. 14: 15-21.]

In dien tiden seide Jhesus sinen jongren: Eist dat ghi mi mint, so hout mine ghebode. Ende ic sal bidden den vader, ende enen andren troostere sal hi u gheven, dat hi met u blive in ewicheden, den geest der waerheit, dien die werelt niet ontfaen mach, want sine saghene niet, noch ne wetene niet, maer ghi sultene kennen, want hi sal met u bliven ende in u wesen. [Ic ne sal u niet laten weesen; ic sal weder comen tote u]. Noch i lettel ende de werelt ne ziet te hant mi niet, maer ghi sult mi zien, want ic leve ende ghi sult leven. In dien daghe suldi bekennen dat ic inden vader bem, *ende die vader in mi es*, ende ghi in mi ende ic in u.

Die mine ghebode heeft ende diese hout, dat es die mi mint; ende die mie mint, sal ghemint werden van minen vader, ende ic salne minnen ende openbaren hem mi selven.

Dese epistel leestmen in cinxen daghe ende es bescreven in de Dade der Apostelen int ii capitel. [Act. 2: 1-11.]

In dien daghen, doe vervult worden die daghe der cinxen, doe waren alle die jongre te gadere in ere stat. Ende doe ghesciede een snel haestech luut vanden hemele, <als> een haestech toe comende geest, ende vervulde aldat huus, daer si waren sittende. Ende hem verscenen ghespraide tonghen alse vier, ende sat up elken van hem lieden; ende si worden alle vervult des Helechs Geests ende si begonsten te sprekene met messeliken tonghen, also hem die Heleghe Geest gaf te sprekene.

Maer daer wa\ren

wonende in Jherusalem Joden, geestelike manne ute alle den gheslachten die onder den hemel siin. Maer doe dese stemme ghesciede, doe quamen *alle* die veelheit te zamen ende worden confuus van ghemoede, want elc hoorde hem spreken siere tonghe. Ende si barteerden hem alle ende wonderden hem, te gader sprekende: Siet, ne sijn niet dese alle die hier spreken Galyleeus? ende hoe hoorden wi elc <onse> tonghe in dien wi gheboren sijn: Parthi ende Medi ende Elamiten, ende die daer wonen in Mesototaniam ende Judeam ende Capadociam, Ponten ende Asyam, ende Frigiam ende Phamphiliam, ende Egyptum ende de deele van Lybien dat daer es omtrent Cyrenen, ende de incomelinghe Romeine, ende ooc die Joden ende de bekeerde ter Jootscap, ende Creten ende Arabiene, wie hebbense ghehoort sprekende in onsen tonghen die grote dinghen Gods.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int [xiv capitel]. **[Ioh. 14: 23-31.]**

In dien tiden seide Jhesus sinen jongren: So wie mi mint, sal houden miin sermoen, ende mijn vader sal hem minnen, ende wi sullen tote hem comen ende woninghe met hem maken. Die mi niet ne mint, ne hout miin sermoen niet, ende tsermoen dat ghi horet, ne es niet miin, maer des gheens die mi sende, tsvader.

Dit hebbic u gheseit, met u wesende, maer de troostere, die Helege Geest, dien die vader senden sal in mine name, die sal u alle dinc leeren ende sal u alle dinc cont maken, so wat ic u secghen sal.

Pays latic u, minen pays ghevic u; niet also die werelt gheeft, ghevicken u. Uwe herte ne werde niet bedrouft, ne ontzie niet. Ghi horet dat ic seide: Ic ga ende come tu. Waert dat ghi mi minnet, ghi sout zeker verbliden, want

ic ga ten vader, want die vader es meerre dan ic. Ende nu hebbict u gheseit, eer dat ghescie, dat ghijs ghelooft alst ghesciet es. Te hant sprekic niet vele met u, want die prinche deser werelt comt ende ne heeft in mi niet, maer dat die werelt bekenne dat ic den vader minne; ende also hi mi gheboot, also doe ic.

Dese epistel leestmen smaendaghes inde cinxendaghe ende es bescreven in de Dade der Apostelen int x capitel. [Act. 10: 34*a* + 42-48*a*.]

In dien daghen ondede Pieter sinen mont ende sprac: Ghi manne broedere ende vadere, ons heeft gheboden onse Here te predekene den volke ende te ghetughene, dat hi die es die van Gode gheset es een rechtere der levender ende der doder. Desen gheven alle de propheten ghetughenesse, oflaet der zonden tontfane mits siere name allen dien die gheloven in hem.

Doe Pieter noch toe was sprekende dese woort, doe viel die Heleghe Geest up alle die daer hoorden dat woort. Ende hem verwonderde den gheloveghen die met Pietere comen waren, dat ooc in die ombesnedene de ghenaden des Helechs Geests ute ghegoten wert, want si hoordense spreken met *menechfuldeghen* tonghen ende Gode lovende. Doe antwoorde Pieter: Heeftmen water, wie mach verbieden dat dese niet ghedoopt ne werden, die den Helegen Geest ontfaen hebben alse ooc wi? Ende hi hietse ghedoopt werden in die name ons Heren Jhesu Cristi.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int iii capitel. [Ioh. 3: 16-21.]

In dien tiden seide Jhesus sinen jongren: Also minde God de werelt, dat hi sinen <enighen> zone gheven soude, dat elc die in hem ghelooft, niet ne verderve, maer dat <hi> hebbe dat eweghe leven. Want God

ne sende sinen zone niet inde werelt, dat hi de werelt oordeelen soude, maer dat die werelt bi hem behouden soude werden. Die in hem ghelooft, ne wert niet veroordeelt, maer die niet ne ghelooft, es te hant veroordeelt, want hine ghelooft niet in die name des eens gheboren zone Gods. Dat es dat oordeel, want dat licht quam inde werelt, ende si minden meer die deemsternessen dan dat licht, want hare werke waren quaet. Elc die quaet doet, hatet tlicht ende ne comt ten lichte niet, dat sine werke niet begrepen werden; maer die doet die waerheit, comt ten lichte, dat sine werke gheopenbaert werden, want si siin ghedaen in Gode.

Dese epistel leestmen sdisendaghes inde cinxendaghe ende es bescreven inde Dade der Apostelen int viii capitel. **[Act. 8: 14-17.]**

In dien daghen, doe die apostelen hoorden die daer waren in Jherusalem, dat Samarien ontfanghen hadden dat woort Gods, doe sendetse te hem Pietere ende Janne. Doe die daer quamen, doe baden si vor hem, dat si ontfinghen den Heleghen Geest, want hine was nochtoe in hare ne gheen comen, ne ware si waren allene ghedoopt indie name ons Heren Jhesu. Doe leiden si hare handen up hem ende si ontfingen den Heleghen Geest.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int x capitel. **[Ioh. 10: 1-10.]**

In dien tiden seide Jhesus sinen jongren: Vor waer vor waer secgic u, die niet in gaet bider dore inden scaep stal, maer eller in clemt, die es een dief ende een mordenare. Maer die in gaet bider dore, die es herde der scaep. Desen ondoet die dorwardere, ende die scaep horen sine stemme ende hi

noomt sine propre scaep bi namen ende hi leetse ute. Ende als hi sine propre scaep ute heeft ghedaen, gaet hi vor hem entie scaep volghen hem, want si kennen sine stemme. Maer eenen vreemden volghen si niet, maer si vlien van hem, want sine kennen der vreemder stemmen niet. Dit proverbie seide hem Jhesus, [mar sine verstonden niet wat hi hem seide. Doe sprac Jhesus anderwarf te hem:] Vor waer vorwaer secgic u: Ic bem die dore des scaep cots. Hoe vele datter vore mi quamen, dat siin dieve ende moordenaers, maer die scaep ne hoordense niet. Ic bem die dore. So wie bi mi ingaet, sal behouden werden; ende hi sal in gaen ende uutgaen, ende weede vinden. Die dief ne comt niet dan dat hi steele ende dode ende verderve. Maer ic quam, dat si leven hebben ende overvloeyender hebben.

***Dese lesse leestmen swonsdaghes in de cinxendaghe quatuortempre ende es bescreven inden bouc Ecclesiasticus int i capitel*. [Sap. 1: 1-7.]**

Mint die gherechtecheit, ghi die daer oordeelt de erde; ghevoelt vanden Heren in goetheden, ende in eenvoudecheit des herten souct hem, want hi wert vonden van desen die hem niet becoren, maer hi verscijnt dien die ghetrouwen in hem. Want die verkeerde ghepense versceden van Gode, maer die gheproufde doghet berespt die onwise. Want indie quaetwilleghe ziele ne sal niet comen de wijsheit, noch ne wonen niet inden lechame die onderdanech es den zonden; want die Heleghe Geest der leerre vliet den ghevensden ende doet hem of vanden ghepensen die siin sonder verstannesse, ende hi sal berespt werden vander overcomender ongherechtecheit.

Want goedertiere es die geest der wijsheit, ende ne sal niet

lossen den vermalediden van sinen lippen, want God es ghetughe siere nieren ende ghewarech onderzoukere siere herten ende hoorre siere tonghen. Want de geest des Heren heeft vervult den omme rinc der erden, ende dit dat onthout alle dinc, dat heeft const der stemme.

Dese epistel leestmen up den selven dach ende es bescreven inde Dade der Apostelen int v capitel. **[Act. 5: 12-16.]**

In dien daghen ghescieden mids den handen der apostelen vele tekene ende vele wondere inden volke. Ende si waren eendrachtech int portael Salemoens. Maer der andere ne dorste hem gheen voeghen te hem, maer dat volc lovetse. Maer die menechte der ghelovegher - manne ende wive - in onsen Here wies yemer ende meer, so dat si die zieke ute droughen ende settetse indie straten in den bedden ende in coetsen, dat doch, doe Pieter quame, sine scade elken van dien bescaedde, ende verlost werden van haren ziecheden. Ende si liepen alle die menechte der na ghebure in Jherusalem ende brochten die zieke ende die ghemoyt waren van den onreinen geesten, ende si werden alle gheganst.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int vi capitel. **[Ioh. 6: 44-52.]**

In dien tiden seide Jhesus sinen jongren: Niemen ne mach te mi comen, hensi dattene die vader die mi sende, trecke; ende ic salne verwecken inden utersten daghe. Hets ghescreven inden propheten: Si sullen alle wesen leringhe Gods. Elc diet hoorde ende leerde vanden vader, quam te mi. Niet dat den vader yemen sach, sonder hi die van Gode es, die sach den vader. Vor waer vorwaer secgic u: Die ghelooft in mi, heeft

ewech leven.

Ic bem dat broot des levens. Uwe vadere aten manna in die woestine ende sijn doot. Dit es dat broot vanden hemele dalende, dat so wie van hem ete, niet ne sterve. Ic bem dat levende broot dat vanden hemele daelde. So wie die van desen brode etet, die sal leven in ewicheit, ende tbroot dat ic hem gheven sal, es miin vleesch om der werelt leven.

Dese epistel leestmen sdonredages daer naer ende es bescreven in de Dade der Apostelen int viii capitel. **[Act. 8: 5-8.]**

In dien daghen daelde Philippus in ene stat van Samarien ende predecte hem Jhesum. Ende die scaren waren nerenstelike verstaende *ende mercten* tien dinghen die van Philippuse gheseit worden. Ende si hoorden eendrachtelike ende sagen die tekene die hi dede. Want vele haerre die daer hadde die onreine geeste, die riepen met groter stemme ende voeren ute. Ende vele juchteghere ende crepele die worden daer ghezont. Ende dus ghesciede grote vreuchde in die stat.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int ix capitel. **[Lc. 9: 1-6.]**

In dien tiden riep te gader Jhesus sine xii apostelen ende gaf hem cracht ende macht up alle die duvelen ende dat si qualen souden gansen. Ende hi sendetse te predekene dat rike Gods ende te gansene die zieke. Ende hi seide hem: Niet ne draghet inden weghe no roede, noch scarpe, noch broot, noch ghelt, noch ii rocke ne moet <ghi> niet hebben. Ende in wat huse ghi gaet, daer blijft ende ne gater niet ute. Ende die u niet ontfaen, gaet van dier stat ende slaet ooc of dat mil uwer voeten in harer ghetughenessen up hem. Ende si ginghen ute indie castele ende ewangelizeerden ende gansten

al over al.

Dese epistel leestmen sfrindages daer naer quatuortempre ende es bescreven in de Dade der Apostelen int [ii capitel]. **[Act. 2: 22-28.]**

In dien daghen ondede Pieter sinen mont ende sprac: Ghi manne van Israel, hoort: Jhesum Nazarenum, den gheproufden man van Gode onder u, met dogheden ende met wondere ende met tekenen die God mids hem dede in uwen middele, alse ghi *wale* weet, desen na den vore ghesetten rade ende der vorwetentheit Gods verraden mids dien handen der ongherechtigher quellende dodet di; den welken heeft God up verwect verniect, vri alre zerecheit der hellen, na welken dat onmueghenlijc was dat hi ghehouden worde van hare. Want Davit sprac in hem: Ic vorsach den Here in miere jeghen wordecheit alle weghe, want hi es mi te miere rechter hant, dat ic niet beroert werde. Dor dit es vervreucht miin herte, ende mine tonghe heeft hare verblijt, ende boven desen sal miin vleesch rusten in hopen, want dune suls niet laten mine ziele in der hellen, noch dune gheves niet dinen heleghen te <siene> corupcie. Du heves mi cont ghemaect de weghe des levens; du salt mi vervullen met vreuchden met dinen ansichte.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int v capitel. **[Lc. 5: 17-26.]**

In dien tiden ghesciede in een der daghen, ende Jhesus sat ende leerde. Ende daer waren Pharizeewen ende leerres der wet sittende, die quamen van al den castelen van Galylee ende Jude ende Jherusalem; ende die cracht des Heren was *ghereet* te gansene de zieken. Ende daer brochten mannes enen mensce in een bedde, die juchtech was, ende sochtene in te

bringhene ende te settene vor hem. Ende doe sine consten ghene zide vinden, daer sine in mochten draghen om die scaren, doe clommen si up dat dac ende biden teglen lieten sine neder in midden vor Jhesum. Doe hi sach hare ghelove, seidi: Mensce, di werden verlaten dine zonden. Ende die scriben ende die Pharizeewen begonsten te pensene ende seiden: Wie es dese die spreect blasfemie? Wie mach die zonden verlaten sonder God allene? Ende Jhesus bekende hare ghepense ende antwoorde ende seide te hem lieden: Wat pensdi quaet in uwe herten? Wat es lichter, te secghene: di werden verlaten dine zonden, of te secghene: stant up ende wandele? Maer om dat ghi weten muecht, dat des menscen zone heeft macht inder erden, zonden te verlatene, seide hi ten ommachteghen: Ic secghe di: Stant up *ende wandele ende* nem dijn bedde ende ganc in dijn huus. Ende hi stont up haestelike vor hem lieden ende nam tbedde daer hi in lach, ende ginc wech in siin huus, groot makende Gode. Ende wonder ghegreepse alle, ende loofden Gode. Ende si worden vervult van vreesen ende seiden: Wi hebben heden wonder ghezien.

Dese lesse leestmen tsaterdages daer naer quatuortempre ende bescrijft Johel de prophete int ii capitel. **[Ioel 2: 28-32*a*.]**

Dit spreect God die Here: Ic sal ute ghieten minen geest up al vleesch ende uwe zonen ende uwe dochtren sullen propheteren; uwe ouderen sullen drominghe dromen ende uwe jonghelinghe sullen ghezichte zien. Maer ooc up mine cnechten ende up mine diernen sal ic ute gieten minen geest in dien daghen. Ende si sullen prophiteren. Ende ic sal gheven tekene in den hemel ende in der erden,

bloet ende vier ende wacheit des roocs. Die zonne sal ghekeert werden in donkernessen ende die mane in bloede, eer dan come die grote ende vreeselike dach des Heren. Ende het sal ghescien dat elc die daer sal roupen ane die name ons Heren, die wert behouden.

Die ander lesse up den selven dach ende bescrijft Moyses in Levitici int xxiii capitel. [Lev. 23: 9-11, 1517, 21.]

In dien daghen sprac die Here tote Moysesse secgende: Spreect toten kinderen van Israel ende secghe hem: Alse ghi in gaet in dat lant dat ic u gheven sal, ende ghi oest dat coren, so suldi draghen die haweghe scove, die eerste uwes oestes, toten priestere; die sal up heffen dat ghebont vor den Here, dat hi over u ontfanghelijc si anden andren daghe des sabaets, ende hi salne helegen.

Daer omme suldi tellen van dien daghe in dien ghi brocht die scove der eerster vruchten vii weken vul, toten andren daghe der vulbringhinge der zevender weken. Ende aldus suldi offeren niewe offeringhe den Here ute al uwen woninghen, twee broot des eersten vruchten van tween tienden taerwiinre bloemen, die sal up heffen die priester vor den Here.

Ende desen dach suldi heten alre hoochst ende alre helechst, ende ne gheen scalkelijc werc suldi doen in hem. Ende het sal siin wettelijc alle weghe in alle uwen woninghen ende in uwen gheslachten, spreect die almachteghe Here.

De derde lesse upden selven dach ende bescrijft Moyses in Deutronomiusse int xxvi capitel. [Deut. 26: 1-3*a*; 7*b*-11*a*.]

In dien daghen sprac Moyses: Hore Israel, wat ic di heden ghebiede: Alse du coms in dat lant dat di diin Here diin God gheven sal te bezittene, ende alse duut heves ende

daer in wones, so saltu nemen van alle dine vruchten dat eerste ende lecgent in ene mate, ende salt gaen toter stat die de Here diin God vercoren heeft, dat sine name daer ane gheroupen werde; ende salt gaen toten priester die indien daghe sal siin, ende salt spreken te hem: Ic belie heden vorden Here dinen God, die ons verhoort heeft ende aneghezien hevet onse nederheit ende onsen aerbeit ende anxt ende ons ute ghevoert hevet van Egypten in starker hant ende in ute ghestrecten armen, in groter vreesen, in tekene ende in wondren, ende in gheleet in deser stede ende ons ghegheven heeft i lant vloeyende met melke ende met honeghe. Ende daer omme offeric di dat eerste der vrucht des lants dat mi God ghegheven heeft. Ende du sulse laten inden aneghesichte des Heren diins Gods ende anebedene den Here dinen God, ende du salt werscepen in allen goede dat <di> diin Here diin God ghegheven heeft.

De vierde lesse up den selven dach ende bescrijft Moyses in Levitici int xxvi capitel. **[Lev. 26: 3-12.]**

In dien daghen sprac onse Here te Moysesse: Sprec toten kinderen van Israel ende sech hem: Es dat zake dat ghi in minen gheboden wandelt ende mine ghebode behout ende doese, so sal ic u gheven reghen in haren tiden, ende die erde sal gheven hare ute sprutinge ende die bome sullen vervult worden met applen; ende die derscinghe der oeste sal begripen die lesinghe der druven ende de lesinghe der druven sal begaen den sayenden, ende ghi sult eten u broot in satheden, ende sonder vaer suldi wonen in uwen lande. Ic sal gheven

vreede in uwen enden ende ghi sult slapen, ende het ne sal niemen siin die u vervare. Ic sal van u verren die quade diere ende ne gheen zwert ne sal duer liden uwen enden. Ghi sult jaghen uwen viande ende si sullen vallen vor u. Ende die vive van u sullen jaghen hondert vreemder ende honder van u tien dusentich; uwe vianden sullen vallen in uwen ansichte inden zwerde. Ic sal u anezien ende sal u doen wassen; ghi sult ghemenechfoudecht werden, ende ic sal met u zeker maken mine vorwoorde. Ende ghi sult heten die alre outste der ouden ende, over comende den nuwen, suldi wech werpen de oude. Ende ic sal mine tabernacule setten in uwen middele, ende voort meer ne sal u niet verwerpen mine ziele. Ende ic sal wandelen onder u ende ic sal wesen u God, ende ghi sult wesen miin volc, spreect die almachteghe Here.

De v lesse up den selven dach ende bescrijft Daniel de prophete int iii capitel. **[Dan. 3: 49, 50*a*, 47, 48, 50*b*-55.]**

In dien daghen daelde de ingel Gods neder met Azaria ende sinen gheselle inden viereghen oven; ende slouch ute die vlamme des viers vanden ovene ende maecte dat middel des vierechs ovens alse enen coelen dauwende wijnt, maer die vlamme slouch uut over den oven wel xlix elnen ende verberrende alle die soe begreep biden oven vanden Caldeusen, die dienaren des conincs die den oven gheheet hadden. Maer die ghene diene gheroerde dat vier alte male niet, [noch ne bedrouvetse niet,] noch ne dede hem niet leets. Doe begonsten dese drie alse ute enen monde enen lof te secghene ende loofden Gode inden oven ende spraken: Ghebenedijt bestu Here, onse God onser vadere, ende lovelijc ende glorieus ende overhoghet in

ewicheit. Ende ghebenedijt *es* die heleghe name dire glorien ende lovelijc ende overhoghet in allen werelden. Ghebenedijt bestu inden heleghen temple dire glorien ende over lovelijc ende *over* glorieus in ewicheden. Ghebenedijt bestu inden trone diins rijcs ende overlovelijc ende overhoghet in ewicheden.Ghebenedijt bestu die daer an scouwes die afgronde ende sits boven cherubin ende *over*lovelijc ende overhoghet in ewicheden.

***Dese epistel leestmen up den selven dach ende es bescreven in de Dade der Apostelen int xiii capitel*. [Act. 13: 44-52.]**

In dien daghen quam te zamen al die stat om te hoorne dat woort Gods. Maer doe die Joden ghesaghen die scaren, doe werden si vervult met hate ende weder spraken die dinc die van Paulo ghesproken worden, ende blasfemeerden. Doe *stont* Paulus ende Barnabas ghestadech ende spraken: Het was behoorlijc, dat ten eersten dat woort Gods tote u ghesproken worde, maer want ghijt versmaet hebt ende u *selven* onwerdech hebt gheoordeelt des ewighen levens, siet, so keren wi ten hedynen. Want al dus heeft ons gheboden onse Here: Ic hebbe di gheset een licht den hedynen, dattu *mi* siis in zalecheden toten utersten der <erden>. Maer dit hoorden die hedyne ende worden verblijt ende eerden dat woort Gods, ende gheloveden hoe vele datter voor oordeneert waren toten ewighen levene. Ende dat woort wort ghesayt in al dat lantscap.

Maer die Joden beroerden religieuse ende heersame wive ende die vorbaerst waren der stat, ende si <verwecten> verjaghinghe in Paulum ende in Barnabam ende si worpense uut van haren enden. Ende si slougen ave van haren voeten dat ghe\stubbe

in hem ende quamen te Yconium. Maer die jongren werden vervult met bliscepen ende metten Heleghen Geest.

***Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int iv capitel*. [Lc. 4: 38-43a.]**

In dien tiden stont Jhesus up vander synagoghe ende ghinc in Symoens huus. Ende Symoens zwegher was ghehouden met groten coortsen, ende si baden hem over hare. Ende hi stont boven hare ende gheboot den coorts, ende hi lietse. Ende soe stont te hant <up> ende diende hem lieden.

Ende doe die zonne onder ghegaen was, alle die zieke met diveersen qualen hadden, brochtense te hem. Ende hi leide up elke sine hant ende hi gansetse. Ende die duvele ghinghen ute van velen ende si riepen ende seiden: Want du best de Gods zuene. Ende hi scaltse ende ne lietse niet spreken, want si wisten dat hi Cristus was.

Ende doe het dach wart, ghinc hi wech in ene woeste stede; ende die scaren sochtene ende quamen tote hem, ende hildene, dat hi van hem niet sceden ne soude. Doe seidi hem: Mi behoeft ooc andren steden te ewangelizeerne dat rike Gods.

***Dese epistel leestmen up den eersten zondach na cinxen ende es de zondach van der triniteit ende bescrijft Sinte Jan in Apocalipsi int iv capitel*. [Apoc. 4: 1-10*a*.]**

In dien daghen sach ic ene dore open inden hemel; ende die eerste stemme die ic hoorde, was sprekende te mi als ene buzine ende seide: Com hare ende ic sal di wisen wat moete ghescien na dit. Ende al te hant was ic inden geeste ende sich, een stoel was gheset inden hemele, ende up die stoel *was* i zittende. Ende die daer sat, was ghelijc den anscoune eens steens jaspidis ende sardinis; ende een reghenboghe was

inden ommeringhe des stoels, ghelijc ane te ziene ene miraude. Ende inden ommeringhe des stoels waren xxiv sittenkine, [ende up die trone xxiv oudren sittende], omme cleet met witten stolen ende hebbende up hare hoofden guldine cronen; ende vanden trone ghinghen ute blexemen ende stemmen ende dondere; ende zevene berrende lampten vorden trone, dat siin zeven geeste Gods. Ende in die jeghen woordechede des stoels, alse ene glasine zee ghelijc kerstale, ende in die middele des stoels ende in sinen ommeringhe viere dieren, vul oghen voren ende achter. Ende teerste dier ghelijc enen leewe, ende tander dier ghelijc enen calve, ende terde dier hadde i ansichte als van enen mensce, ende dat vierde dier was ghelijc enen vlieghenden aren. Ende elc vanden vier dieren hadden ses vloghelen ende inden ommeringhe ende binnen siin si vul oghen, ende sine hadden ghene ruste, dach no nacht, secghende: Helech, helech, helech, Here God almachtech, die was ende die es ende die toe comende es.

Ende doe die vier dieren ghegaven glorie ende eere ende ghebenediinghe den sittenden up den trone, den levenden van ewen tewen, [doe vielen die xxiv oudren vorden sittenden up den trone ende anebeidden den levenden van ewen tewen]. Amen.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int iii capitel. **[Ioh. 3: 1-15.]**

In dien tiden was een mensce vanden Pharizeewen, ende hiet Nichodemus, die princhе was vanden Joden. Dese quam te Jhesum bi nachte ende seide hem: Rabbi, wi weten dattu van Gode quaems meester, want niemene mach dese tekene doen die du does, God ne ware met hem. Jhesus antworde ende seide hem: Vor waer, vor waer secgic di, hen si dat een gheboren werde ander waerf, so ne mach

hi niet zien dat rike Gods. Doe seide te hem Nichodemus: Hoe mach die mensce gheboren worden als hi out si? Ne mach hi niet ander warf gaen in siere moeder buuc ende gheboren werden? Jhesus antwoorde: Vor waer, vor waer secgic di: En si dat elc gheboren werde uten watre ende uten Heleghen Gheeste, so ne mach hi niet in gaen int rike Gods. Dat gheboren es van vleesce, dat es vleesch, ende dat gheboren es van geeste, dat es geest. Ne wondere di niet, dat ic di seide: Du moets ander waerf gheboren werden. Die geest <gheest> daer hi wille, ende sine stemme horstu, maer dune weets niet wanen soe comt ende waer soe gaet; also es elc die gheboren es vanden geeste. Nicodemus antwoorde ende seide hem: Hoe mach dit ghescien? Jhesus antwoorde ende seide hem: Du best meester van Israel, ende dit ne weetstu niet? Vor waer, vor waer secgic di, want dat wi weten, spreken wi, ende dat wi zien, orconden wi, ende onse orconscap ontfadi niet. Of ic u erdersce dinghen seide, ende ghijs niet ne ghelooft, of ic u dan hemelsce dinghen seide, hoe soudijs gheloven? Ende niemen clemt inden hemel, sonder die daelt vanden hemele, des menscen zone die in den hemel es. Ende also Moyses verhief tserpent in die woestine, also moet verheven worden smenscen zuene, dat elc die in hem ghelove, niet ne vervare, maer hebben dat eweghe leven.

Dese epistel leestmen swonsdages daer naer ende bescrijft Sinte Pauwels te dien van Corinten int xv capitel. [1 Cor. 15: 12-23*a*.]

roedere, ofte Cristus ghepredect wort, dat hi verresen es vanden doden, wie secghen <dan> somege

onder u dat die up verstannesse der doden niet en es? Want ne es de verrisenesse der doden niet, so ne es ooc Cristus niet verresen, maer es Cristus niet verresen, so es onse predecacie ydel, daer omme es ooc ydel onse ghelove; so werden wi vonden ooc valsce ghetugheren Gods, want wi ghetughenesse hebben ghesproken jeghen Gode, dat hi up verwect hebbe Cristum, die hi niet up verwect heeft, [of die dode niet ne verrisen]. Want ofte die dode niet ne verrisen, so ne es Cristus niet verresen. Maer ne es Cristus niet verresen, so es ydel onse ghelove; so sidi noch in uwe zonden. Daer omme die ooc slapen in Cristo, die sijn verdorven. Ofte wi dan in desen levene allene in Cristo siin hopende, so siin wi keytivegher dan alle menscen.

Maer nu es Cristus verresen vanden doden, de eerste der slapende. Want mits den mensce es die doot, ende mits enen mensce es die verrisenesse der doder. Ende also alle menscen in Adame doot siin, also sulsi werden alle in Cristo levende, maer elc in sine oordene, in Cristo Jhesu onsen Here.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int xx capitel. **[Lc. 20: 27-40.]**

In dien tiden sulke der Saducen die quamen te Jhesum, die loechenen der verrisenesse, ende vraechden hem ende seiden: Meester, Moyses screef ons: Ware yemens broeder doot die i wijf hadde, ende dese doot ware sonder kint, dat siin broeder dat wijf name ende verwecte zaet sinen broeder. Ende het waren vii broedere, ende die eerste nam i wijf ende starf sonder kindere. Ende diere na quam, namse ende hi starf sonder kint; ende die derde namse ende diere ghelijc alle vii, ende sine lieten gheen zaet ende siin doot. Naer hem allen talre achterst dat wijf starf ooc. Wies van hem lieden sal

dat wijf dan werden inder verrisenessen? want de vii hadden dat wijf. Ende Jhesus seide hem: Die kinder deser werelt huwen ende werden ghegheven te bruluchten, maer die werdech sullen siin ghehebt van diere werelt ende vander verrisenessen vanden doden, noch sine huwen, noch sine leden wive, ende sine sullen vort meer niet mogen sterven, want si siin ghelijc den inglen ende siin die kinder Gods, als si siin kindere der verrisenessen. Want waerlike, dat die dode verrisen sullen, toocht ooc Moyses neffens den bramen, also hi seit den Here God Abrahams, God Ysaacs ende God Jacobs. God ne es niet der dode, maer der levender, want alle dinc leven hem. Doe antwoorden sulke der scriben ende seiden: Meester, du seits wel. Ende voort meer ne dorsten si hem niet vraghen.

Dese epistel leestmen up den sacraments dach ende bescrijft Sinte Pauwels ten Ebreuscen int ix capitel. **[Hebr. 9: 11-15.]**

Broedere, Cristus bi staende een bisscop des toecomendes goets, vele meer ende vulmaecteliker tabernacule niet met handen ghemaect, dat [es] niet deser sceppinghen, no niet metten bloede der bucken of der calver, maer met sinen eyghinen bloede es hi ene warf in ghegaen indie heleginghe, ende heeft vonden die eweghe verlossenesse. Want eist dat tbloet der bucken ende der ossen ende die asscen vanden calveren ghesprinct die besmette helecht toter reninghen des vleeschs, hoe vele meer dan dat bloet Cristi, <die> mits den Heleghen Geest hem selven offerde ombesmet Gode, heeft ghereinecht onse consiencie van *allen* doden werken te diene Gode den levenden.

Daer omme es hi des niewes testaments i middelare,

dat mits der middelinghe siinre doot, inde verlossenesse haerre mesdade die daer waren onder dat eerste testament, souden ontfaen dat gheloofte die gheroupen siin des ewichs erfs, in Cristo Jhesu onsen Here.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int vi capitel. **[Ioh. 6: 56-59.]**

In dien tiden seide Jhesus sinen jongren ende der scaren der Joden: Miin vleesch es ghewaerlike spise ende miin bloet es ghewaerlike dranc. Die miin vleesch eit ende miin bloet drinct, die woent in mi ende ic in hem. Also mi ghezent heeft de levende vader, ende ic leve om den vader, ende die mi eit, leeft om mi. Dit es dat levende broot dat daelde vanden hemele. Niet also uwe vadere manna aten, ende doot sijn. Die eit dit broot, sal ewelike leven.

Dese ewangelie leestmen sfrindages daer naer ende bescrijft Sinte Luuc int xii capitel. **[Lc. 12: 11-21.]**

In dien tiden seide Jhesus sinen jongren: Als si u sullen leden in die synagoghen ende ten meesterscepe ende ter macht, ne wilt niet zorechsam siin, hoe of wat ghi antwoorden moghet of secghen. Want die Heleghe Geest sal u leren in die ure, wat u behouft te secghene. Doe [seide iemen] vanden scaren: [Meester, secghet] minen broeder [dat hi met] mi deele dat erve. Ende hi seide hem: Mensce, wie sette mi oordeelre of deelre up u? Doe seidi hem lieden: Siet ende wacht u van alre ghierecheit, want in elcs overvloetheit van dat hi bezit, ne es niet siin leven.

Doe seidi ene ghelikenesse hem lieden, secghende: Eens rijcs menscen acker brochte drachteghe vruchte, ende hi pensde in hem selven ende seide: Wat sal ic doen, want icne hebbe niet, daer ic mine vrucht in gadere? Ende hi seide: Dit sal ic doen: ic sal breken mine scuren ende makense meerre, ende

daer in sal ic gaderen dat mi ghewassen es, ende mine goede, ende secghen miere zielen: Ziele, nu hebstu vele goets besteet jeghen vele jare, et ende drinke ende wes te ghemake. Doe seidem God: Sot, in deser nacht sullen si dine ziele van di nemen, ende dattu gheredets, wies saelt siin? Also eist die hem scat gadert, ende in Gode ne es hi niet rike.

Dese epistel leestmen up den anderen zondach na cinxen ende bescrijft Sinte Jan dapostel in sine epistel int iv capitel. **[1 Ioh. 4: 8*b*-21.]**

Alre liefste, God es die minne. In desen es de minne Gods verscenen in ons, want God heeft sinen enen ghewonnen zone ghezent in die werelt, dat wi leven mits hem. In desen es die minne, niet alse of wi Gode ghemint hebben, maer want hi ons teersten heeft ghemint ende ghezent heeft sinen zone in ghenadecheit vor onse zonden. Alre liefste, of ons God *aldus* ghemint heeft, so sullen wi ooc ons onder minnen. Niemen <sach> oyt Gode. Es dat zake dat wi onderlinghe minnen, so woent God in ons, ende sine minne es vulcomen in ons. In desen bekennen wi dat wi in hem wonen ende hi in ons, want van sinen geeste heeft hi ons ghegheven. Ende wi hebbene ghezien, ende wi ghetughen dat die vader heeft ghezent sinen zone enen behoudere der werelt. So wie dies beliet dat Jhesus es Gods zone, in dien woent God ende hi in Gode. Ende nu hebben wi bekent ende wi gheloven der minnen die God heeft in ons.

God es die minne, ende die daer woent inder minnen, die woent in Gode ende God in hem. In dien es die minne Gods vulcomen met ons, dat wi ghetrouwinghe hebben inden daghe des oordeels, want also hi es, also siin wi ooc in deser werelt. Vreese en es niet in der minnen,

maer vulcomene minne werpt ute die vreese, want vreese heeft pine, maer die hem vreest, diene es niet vulcomen inder minnen. Daer omme weten wi Gode minnen, want God heeft ons teersten ghemint. Maer spreect yemen: Ic minne Gode, ende hi haet sinen broeder, die es loghenare. Want wie niet mint sinen broeder dien hi ziet, hoe mach hi Gode minnen dien hi niet ne ziet? Ende dit ghebod hebben wi van hem, dat so wie Gode mint, die minne ooc sinen broeder.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int xvi capitel. **[Lc. 16: 19-31.]**

n dien tiden seide Jhesus sinen jongren dese ghelikenesse: Een mensche was rike ende was ghecleet met purpere ende met bocrale ende at daghelijcs weeldelike. Ende het was i arem die hiet Lazarus, die lach te siere dore vul van zweren ende begherde ghezaet te werdene vanden crumen die vielen van des riken tafele, ende niemen ne gaffer hem, maer die honden quamen ende lecten sine zweren. Ende het ghesciede, <dat> die aerme starf ende wart ghedraghen vanden inglen in Abrahams scoot. Ende die rike starf ooc ende wert begraven in die helle. Ende doe hi inden torment was, hief hi up sine oghen ende sach Abrahamme van verren ende Lazaruse in sine scoot; ende hi riep ende seide: Vader Abraham, ontfaerme di miins ende sende Lazarum, dat hi nette dat uterste siins vingers int water, dat hi vercoele mine tonghe, want ic werde ghepiint in dese vlamme. Ende Abraham seide hem: Zone, ghedinke dattu goet ontfinghes in dinen levene ende Lazarus der ghelike quaet, maer nu wert dese vertroost ende du ghepijnt. Ende in al desen so es ene grote afgronde ghevest tus\scen

u ende ons, dat die willen van hier tu overvaren, niet en moghen, no ooc van danen hare overvaren. Ende hi seide: So biddic di, vader, dattune sents in miins vader huus, want ic hebbe *noch* vive broedere, dat hi hem orconde, dat si ooc niet ne comen in dese stede van tormenten. Ende Abraham seide hem: Si hebben Moysen ende die propheten; horen die. Ende hi seide: Neen, vader Abraham, ne waer waert dat yemen van den doden *up stonde ende* te hem ghinge, si souden penitencie doen. Doe seidi hem: Horen si Moysen ende die propheten niet, ende al stonde vanden doden yemen up, dien ne souden si niet gheloven.

Dese epistel leestmen swonsdages daer naer ende bescrijft Sinte Pauwels te dien van Colocensen int [iii capitel]. **[Col. 3: 5-11.]**

Broedere, doot uwe lede die daer siin up der erden: oncuussceit, onreinecheit, quade begheringhe ende ghierecheit die daer es der afgoden dienst, dor de welke de toren Gods quam in die kinder der onghelovicheit, in dien ghi ooc somwile hebt ghewandelt, doe ghi levet in hem. Maer nu doet wech ooc ghi allen toren, onwerdecheit, archeit, blasfemie, dorperlike redene *ne sal niet ute gaen* van uwen monde. Ne wilt niet lieghen onderlinghe, ende doet ute den ouden mensce met sinen werken ende doet ane den niewen, dien die verniewet wert in kennessen *Gods* na den beelde dies diene ghescepen heeft; daer niet en es man noch wijf, hediin noch Jode, besnidinghe noch ombesnidinghe, Baerber noch Scita, cnecht no vri, maer al ende in allen es Cristus.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int v capitel. **[Mt. 5: 17-19.]**

In dien tiden seide Jhesus

sinen jongren: Ne wilt niet wanen dat ic quam te nieute doen die wet of die propheten; ic ne quamse niet breken, maer vervullen. Vor waer secgic u: Tote dien dat hemel ende erde over lide, sone sal ene lettre of ene strepe niet achter bliven vander wet, vor dat si alle ghescien. Die dan breect een van desen alre minsten gheboden, ende also den lieden leert, die sal minst werden gheheten int rike der hemele, maer die doet aldus ende leert, sal groot werden gheheten int rike der hemele.

Dese ewangelie leestmen sfrindaghes daer naer ende bescrijft Sinte Luuc int xvi capitel. **[Lc. 17: 1-4.]**

In dien tiden seide Jhesus sinen jongren: Het es onmueghenlijc dat ghene scanden ne comen, maer wee dien, bi wien si comen. Het ware hem nutter, ware een molensteen omtrent sinen hals ende menne worpe inde zee, dan dat hi scande enen van desen clenen. Beziet *vor* u! Eist dat diin broeder in di mesdoet, sceltene, ende doet hi penitencie, verlaet hem. Ende mesdoet hi vii waerf sdaghes in di ende hi hem vii waerf bekeert, secghende: Het berouwet mi, verlaet hem.

Int xvii capitel. **[Lc. 17: 5-10.]**

Ende die apostelen seiden den Here: Mere ons dat ghelove. Doe seide de Here: Hebdi ghelove als een mostaertzaet, ghi sult secghen desen moerbome: Werde ontwertelt ende werde indie zee, ende hi sal u over gheplant wesen.

Wie van u heeft enen cnecht, ackerende of weedende ossen, die hem seit als hi vanden acker comen es: Ganc, sit ende et? ende niet hem seit: Ghereet dat ic ete, ende gorde di ende diene mi, tote dat ic ghe ete ende drinke, ende dan saltu eten ende drinken? Ende heeft hi niet gracie te dien cnecht, want hi dede dat hi hem gheboot? Neen hi, wanic. Ende also ghi, als

ghi al ghedaen hebt dattu gheboden es, secht: Wi sijn onnutte cnechte; dat wi sculdech waren te doene, daden wi.

Dese epistel leestmen up den derden zondach na cinxen ende bescrijft Sinte Jan de apostel int iii capitel. [1 Ioh. 3: 13-18.]

Alre liefste, ne wilt niet wonderen, ofte u die werelt haet. Wi weten dat wi over ghedraghen siin vander doot toten levene, want wi minnen die broedere. *Want* die niet ne mint, die woent in der doot. So wie haet sinen broeder, die es manslachtech; ende ghi weet dat gheen manslachtech eweghe leven heeft in hem blivende. In dien hebben wi bekent de minne Gods, want hi sine ziele vor ons heeft ghezet, ende wi sullen ooc vor die broedere setten onse ziele. So wie daer hevet die hebbinghe deser werelt ende ziet sinen broeder noot hebben ende besluut sine inaderen vor hem, hoe woent die minne Gods in hem?

Mine kinderkine, wine weten niet minnen metten woorden noch metter tonghen, maer metten werke ende metter waerheit.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int xiv capitel. [Lc. 14: 16-24.]

In dien tiden seide Jhesus dese ghelikenesse: Een mensce maecte i groot avontmael ende riep vele lieden *of noodde*. Ende hi sende sinen cnecht tetentide te secghene den ghenoden dat si comen souden, want alle dingen siin ghereet. Ende si begonsten *hem* alle te gader onsculden. Die eerste seide: Ic hebbe een dorp ghecocht ende ic moet ute gaen bezien; ic bidde di, onsculde mi. Ende dander seide: Ic hebbe v jocke ossen ghecocht ende die ga ic proeven; ic bidde di, onsculdeghe mi. Ende dander seide: Ic hebbe een wijf ghenomen ende daer omme en mach ic niet comen. Ende die cnecht keerde weder ende seide dit sinen

here. Doe wert die huus man verbolghen ende seide sinen cnecht: Ganc haestelike ute indie straten ende indie steghen der stat, ende die aerme, die cranke, die blende, die manke brinc hare in. Ende die cnecht seide: Here, hets ghedaen also du gheboots, ende noch esser stede. Ende die here seide den cnecht: Ganc ute in die weghen ende *onder* die tune, ende dwincse in te gane, dat miin huus vervult werde. Maer ic secgu, dat ne gheen dier manne diere ghenoot waren, smaken sal mijn avontmael.

Dese epistel leestmen swonsdages daer naer ende bescrijft Sinte Pauwels ten Romeinen int [v capitel]. [Rom. 5: 1-5.]

Broedere, wi gherecht ghemaect uten ghelove, weten hebben vreede te Gode mits onsen Here Jhesum Cristum, in dien wie *ooc* enen toe ganc hebben mids den ghelove in deser ghenaden in dier wi staen, ende wi glorieren in hopen der glorien der kinder Gods. Maer niet allene, maer wi glorieren ooc in weder moeden, want wi weten dat die weder moet werct verduldecheit ende verduldecheit werct proevinghe, maer die proevenesse werct hope. Maer die hope ne confuust niet, want die minne Gods es ute ghegoten in onse herten mits den Heleghen Geest die ons ghegheven es.

Dese ewangelie leestmen upden selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int ix capitel. [Lc. 9: 12-17.]

In dien tiden quamen die xii te Jhesum ende seiden hem: Laet die scaren, dat si gaen in die castele, ende in die dorpe diere omtrent siin, bekeren, dat si spise ghecrighen, want wi siin in ene woeste stede hier. Doe seidi te hem: Gheeft hem ghi tetene. Ende si seiden: Wine hebben nemmeer dan v brode ende ii vissce, het ne si dat wi

gaen ende copen spise tote al deser scaren. Ende daer waren wel na v^{M} man. Ende hi seide te sinen jongren: Doetse sitten ten etene bi vichteghen. Ende si daden also ende si daetse sitten alle. Ende hi nam de v brode ende die ii vissce, ende sach inden hemel ende benediet ende braect ende gaeft sinen jongren, dat sijt setten souden vor die scaren. Ende si aten *alle* ende worden ghezaet. Ende men dede wech dat hem bleef, *ende gaderden* xii corven brocken.

Dese epistel leestmen sfrindages daer naer ende bescrijft Ozee de prophete int [ii capitel]. **[Ioel 2: 2324, 26-27.]**

Dit spreect God die Here: Vreucht u, dochter van Syon, ende verblijt u inden Here onsen God, die u ghegheven heeft enen lerare der gherechtecheit ende die doet neder comen den morghen reghen ende den spaden avont reghen alse inden beghinne. Ende uwe scuren sullen vervult werden met taerwen ende uwe persen sullen overvloeyen van wine ende van olyen. Ende etende suldi eten ende ghi sult zat werden; ende ghi sult de name ons Heren uwes Gods loven, die wonder met u ghedaen heeft; ende miin volc ne sal niet gheconfuust werden nemmermee. Ende ghi sult weten dat ic bem in met Israelle; ic bem die Here u God, ende niet ne es vorder; ende miin volc ne sal nemmermeer gheconfuust werden, spreect die almachteghe Here.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int viii capitel. **[Lc. 8: 41-56.]**

In dien tiden quam te Jhesum een man, die hiet Jairus, ende hi was prinche der synagoghen; ende hi viel te Jhesus voeten ende bat hem dat hi gaen soude in siin huus, want hi hadde ene eneghe dochter die omtrent was xii jarech, ende dese begonde te stervene. Ende het gheviel, doe hi ginc, dat hi wart gheduwet vander scaren. Ende i wijf, die hadde gheweest xii jaer in die vloet des bloets, die in aersaters al haer goet

hadde vertert, ende soe ne mochte van ne ghenen siin gheganst, quam achter ende noopte die vase siins cleets, ende te hant stoet de vloet haers bloets. Ende Jhesus seide: Wie es hi die mi noopte? Ende si loochendens alle. Doe seide Pieter ende die met hem waren: Ghebiedere, die scaren verduwen di ende pinen, ende du sechs: Wie noopte mi? Ende Jhesus seide: Yemen noopte mi, want ic kenne dat cracht van mi ute ghinc. Doe twijf sach dat hem niet verholen mochte siin, quam soe bevende ende viel vor sine voete, ende om wat zaken dat soene roerde, seide soe vor alt volc, ende hoe varinc dat soe ghenesen was. Ende hi seide hare: Dochter, diin ghelove hevet di behouden, ganc in payse.

Ende doe hi noch sprac, quam ten princhе der synagoghen sulc ende seide: Ne wille niet moeyen den meester, want diin dochter es doot. Ende doe Jhesus dit woort hoorde, antwoorde hi der joncvrouwen vader: Ne wil niet ontzien, maer gheloof allene *in mi*, ende soe sal behouden wesen. Ende doe hi thuus quam, ne liet hi niemene der in gaen met hem, sonder Pietere ende Jacoppe ende Janne ende der joncvrouwen vader ende moeder. Ende si weenden alle ende beweendese. Ende hi seide: En wilt niet weenen, want de joncvrouwe ne es niet doot, maer soe slaept. Ende si bespottene, want si wisten dat soe doot was. Ende hi hilt hare hant ende riep ende seide: Joncvrouwe, stant up! Ende te hant keerde hare geest weder *in hare* ende soe stont up. Ende hi gheboot dat men hare tetene gave. Ende haren vader ende moeder wonderden, ende hi gheboot hem dat sijt niemen ne seiden datter ghedaen was.

***Dese epistel leestmen up den vierden zondach na cinxen ende bescrijft Sinte Pieter dapostel int v capitel*. [1 Petr. 5: 6-11.]**

Alre liefste, wert ghe\omoedecht

onder de mogende hant Gods, dat hi u verhoghe inder tijt der visitacien; alle uwe zorechsamheit werpt in hem, want hi heeft uwes zorghe. Sijt sober ende waect, want u weder zake de duvel gaet omme als i gremmende leeu, soukende wien hi verzwelge; dien weder staet staerc in den ghelove, ende weet die selve lidinghe dien die in de werelt es, uwen broederscappe te ghesciene. Maer God alre ghenaden, die ons, een lettel hebbende leden, in Cristo Jhesu gheroupen heeft in sine eweghe glorie, hi salt vulbringhen ende vesteghen ende zekeren. Hem si glorie ende regneringhe van ewen tewen. Amen.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int xv capitel. **[Lc. 15: 1-10.]**

In dien tiden waren nakende publicanen ende zondaren te Jhesum, dat <si> hem <souden> horen. Ende die Pharizewen murmureerden ende die scriben ende seiden haren: Dese ontfaet die zondaren ende etet met hem. Ende hi seide te hem dese ghelikenesse: Wie van u een mensce heeft hondert scaep, eist dat hi een van dien verliest, ne laet hi niet de xcix in die woestine ende gaet tote dien dat hi verloren heeft, tote hijt vinde? Ende als hijt vonden heeft, verblidende leit hijt up sine scoudere ende comt thuus ende roept te gader sine vrient ende sine ghebure, secghende: Verblijt u met mi, want ic hebbe vonden miin scaep dat verloren was. Also secgic u dat bliscap sal wesen in den hemel up enen zondare penitencie doende, *meer* dan up xcix gherechte die ne ghere penitencie bedorven.

Of wat wive eist die x bizante heeft, ende eist dat soe enen verliest, ne ontsteect soe niet ene lanterne ende keert thuus omme ende souctene nerenstelike, tote soene vint?

Ende als soene vonden heeft, roept soe te gader hare vriendinnen ende hare gheburen, secghende: Verblijt met mi, want ic hebbe vonden den bizant dien ic verloren hadde. Also secgic u dat bliscap sal wesen inden hemele den inglen Gods up enen zondare die penitencie doet.

Dese epistel leestmen swonsdaghes daer naer ende bescrijft Sinte Pauwels te dien van Colocensen int iii capitel. [Col. 3: 17-24.]

Broedere, al dat ghi doet in woorden oft in werken, dat doet al in die name ons Heren Jhesu Cristi, secghende ghenaden Gode den vader mits hem. Ghi wijf, ghi sult onderdanech wesen *uwen* mannen, als behoorlijc es in onsen Here. Ghi manne, ghi sult lief hebben uwe wijf ende ne wilt niet bitter wesen them waert. Ghi kindere, ghi sult onderdanech wesen vader ende moeder in allen dinghen, want <dit> es wel behaghelijc inden Here. Ghi vadere, ne wilt niet stoken uwe kindere toter onwerdecheit, dat si niet cleene ghemoet werden. Ghi cnechte, ghi sult onderhorech siin uwen vleesceliken here in allen dinghen, niet na den oghen dienende, alse den menscen behaghende, maer in eenvoldecheit der herten, Gode vresende. Wat ghi doet, dat werct ute *uwen* ghemoede, als den Here ende niet den mensce, ende weet dat ghi ontfaen sult den loon des erfs vanden Here, mits Jhesum Cristum.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int v capitel. [Mt. 5: 25-30.]

In dien tiden seide Jhesus sinen jongren: Wes concenterende dinen adversaris haestelike, alstu met hem best inden weghe, dat hi di bi ghevalle, diin adversaris, niet ne gheve den oordeelre ende de oordeelre di gheve den dienre ende du werts ghedaen inden karkere. Vorwaer secgic di, dune salt danen niet uutgaen

vor dattu ghelts den utersten vierlinc.

Ghi horet dat gheseit es den ouderen: Dune sult niet keefsen. Maer ic secgu, so wie so ziet een wijf die te begherne, te hant heeft hi hare ghekeefst in sine herte. Eist datti diin rechter oghe scande, steect ute ende werpt van di, want het es di beter dat een diere leede bederve, dan al diin lechame vare inder hellen vier. Ende eist datti diin rechter hant scandt, snijtse of ende werpse van di, want het es di beter dat i diere leede bederve, dan al diin lechame ga inder hellen vier.

Dese ewangelie leestmen sfrindages daer naer ende bescrijft Sinte Luuc int iv capitel. [Lc. 13: 31-35.]

In dien tiden quamen sulke van den Pharizeewen te Jhesum ende seiden: Ganc ute ende ganc henen, want Herodes wille di verslaen. Jhesus seide hem: Gaet ende secht dien vos: Sie, ic werpe uut die duvele ende ic vuldoe die ghezontheden heden ende morghin, ende sderde daghes werdic vuldaen. Nochtan behouft mi heden ende morghen ende daer naer te wandelne, want het ne behoort niet dat enech prophete verderve buten Jherusalem. Jherusalem. Jherusalem, die verslaes die propheten ende steens die te di ghezent werden, hoe dicken ic vergaderen wille dine kinder, also een vogel siin nest onder sine vloghele, ende dune wildets niet! Siet, u huus sal u werden ghelaten woeste. Want ic secgu dat ghi mi niet sult zien, vor dat comt dat ghi sult secghen: Ghebenedijt si die comt in die name ons Heren.

Dese epistel leestmen up den v zondach na cinxen ende bescrijft Sinte Pauwels ten Romeinen int viii capitel. [Rom. 8: 18-23.]

Broedere, ic wane dat die lidinghen van deser tijt niet ne sijn werdech jeghen de toecomende glorie die gheopenbaert sal werden in

ons. Want die ombeidinghe der creaturen ombeidet de openbaringhe der kinder Gods. Want die creature es onderworpen der ydelhede niet willende, maer dor hem die [si] onderwoorpen heeft in hopen, want de creature selve sal verledecht worden vanden diensten der ghebreckelijcheit in die vriheit der glorien der kinder Gods. Want wi weten dat elke creature sucht ende heeft onsochte tote noch. Maer niet die allene, maer ooc wi selve, <hebbende de eerstecheit des Geestes>, suchten ooc selve binnen ons, <die toe> winscinghe der kinder Gods ombedende, de verlossenesse ons lechamen in Cristo Jhesu onsen Here.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int vi capitel. **[Lc. 6: 36-42.]**

In dien tiden seide Jhesus sinen jongheren: Weest ontfaermhertech, also ooc u vader ontfaermhertech es. Ne wilt niet oordeelen, ende ghine sult niet gheoordeelt werden. Ne wilt niet verdomen, ende ghine sult niet verdoomt werden. Verlaet, ende u sal verlaten werden. Gheeft, ende u sal ghegheven werden: ene goede mate ende toe gheduwene ende ene up hoopte ende overvloeyende sulsi *u* gheven in uwe scoot. Want met dier selver maten dat ghi meit, sal u werden ghemeten weder.

Doe seidi hem ene ghelikenesse: Ne mach die blende den blenden niet leeden? ende vallen si niet bede inden pit? Die discipel ne es niet boven den meester, want elc die es alse siin meester, sal siin vulmaect.

Wat siestu een ghestubbe in diins broeder oghe, ende den balke die in dijn oghe es, ne mercstu niet? Of hoe moghestu secghen dinen broeder: Broeder, ghedoghe ic sal ute werpen dat ghestubbe van dinen oghe, ende du den balke in

dinen oghe niet ne zies? Ypocriten, werp ute teerst van dinen oghe den balke ende dan saltu ghezien dattu moghes ute doen dat ghestubbe van diins broeder oghe.

Dese epistel leestmen swonsdages daer naer ende bescrijft Sinte Pauwels tote Timotheuse int iv capitel. **[2 Tim. 4: 17-18.]**

Alre liefste, onse Here heeft mi bi ghestaen ende heeft mi ghestaerct, dat over mits mi de predecacie vulbrocht werde ende dat al dat volc hore; ende ic bem verledecht vanden monde des leeus. Want de Here heeft mi ghevriet van allen bosen werke ende sal mi behouden in siin hemelsce rike. Hem si glorie van ewen tewen. Amen.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int xxi capitel. **[Mt. 21: 23-27.]**

In dien tiden quam Jhesus inden temple, ende die princhе der papen ende die ouderen des volcs <quamen> te hem daer hi leerde, ende seiden: In wat machten doestu dit? Ende wie gafti dese macht? Jhesus antwoorde ende seide hem: Ic sal u ooc vraghen ene redene, ende eist dat ghi mi die secht, so sal ic u ooc secghen in wat machten ic dese dinghen doe. Jans dope, weder <wasse> vanden hemele of vanden menschen? Ende si pensden in hem selven, secghende: Secghen wi: vanden hemele, so sal hi ons secghen: Waer bi ne ghelovedi niet dan hem? Secghen wi: vanden menscen, wi ontzien die scaren, want si hadden alle Janne als enen prophete. Ende si antwoorden Jhesum ende seiden: Wine wetens niet. Ende hi seide hem ooc: Noch ic ne secgu niet in wat machten ic dit doe.

Dese ewangelie leestmen sfrindages daer naer ende bescrijft Sinte Maerc int x capitel. **[Mc. 10: 1-9.]**

In dien tiden stont Jhesus

up ende quam in dat ende van Judee over die Jordane, ende die scaren quamen noch te hem, ende also hi ghewone was, leerdise. Ende die Pharizeewen quamen toe ende vraechden hem: Eist gheorlooft enen man siin wijf te latene? - om hem te proevene. Ende hi antwoorde ende seide hem: Wat gheboot u Moyses? Doe seiden si: Moyses liet scriven enen bouc der scedinghen ende *also* die laten. Doe antworde hem Jhesus ende seide: Om die <aertheit> uwes herten screef hi u dit ghebod, maer van beghinne der creaturen makese God, man ende wijf, ende seide: Hier omme sal die mensce laten vader ende moeder ende hem houden an sijn wijf, ende sullen wesen si twee in enen vleesce. Ende aldus secgic u siint niet twee, maer een vleesch. Dat dan God <voughet> te gader, ne sal die mensce niet versceden.

***Dese epistel leestmen up den vi zondach na cinxen ende bescrijft Sinte Pieter dapostel int iii capitel*. [1 Petr. 3: 8-15*a*.]**

Alre liefste, ghi sult alle drachtech een wesen in ghebeden, *ende ghi sult siin* mede lideren, minres des broederscaps, ontfaermhertech, matech, omoedech; niet ne gheeft quaet over quaet, no vlouc over vlouc, maer in contrarien ghebenediende, want in dat sidi gheroupen, dat ghi de benedixie met erven bezit. Want wie daer wille minnen dat leven ende die goede daghe zien, die dwinghe sine tonghe van quade ende sine lippen, dat si niet ne spreken valsceit, ende hi kere *hem* vanden quade ende doe dat goede; hi zouke den vreede ende volghe hem. Want die oghe des Heren *sijn* up die gherechte ende sine oren *siin* up hare bedinghen, maer dat ansichte des Heren es up die quaet doen.

Ende wie es die u scade, of ghi dan goede minres sijt? Maer of ghi yet lidet om die gherechtecheit, salech si di. Maer hare vreese ne suldi niet vresen, dat ghi niet bedrouft

ne wert. Maer onsen Here Jhesum Cristum helecht in uwen herten.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int v capitel. **[Lc. 5: 1-11.]**

In dien tiden, doe die scaren quamen bedrusteleke te Jhesum, dat si souden horen dat woort Gods, ende hi stont neven dat water van Genesareth. [Ende hi sach twee scepe staende neven dat water] ende die visscers waren neder ghedaelt ende dwoughen hare nette. Ende hi clam in een scip, dat was Symoens, ende hi bat hem, dat hijt een lettel leede vander erden. Ende hi sat ende leerde die scaren vanden scepe. Ende doe hi liet siin spreken, seidi tote Symoene: Leet int hoghe ende sleept uwe nette in vainghen. Ende Symoen antwoorde ende seide hem: Ghebiedere, bi al deser nacht hebben wi gheaerbeit ende niet ghevanghen, maer in dinen woorde sal ic slepen tnette. Ende doe hi dit gheseide, vinghen si grote menechte van visscen, maer hare nette scorde. Ende si wijncten hare ghesellen die waren int ander scip, dat si hem souden comen helpen. Ende si quamen ende vulden bede die scepe, dat si welna *bede* verzonken waren. Doe dat Symoen Pieter sach, viel hi te Jhesus cnien ende seide *te Jhesum*: Ganc ute van mi, Here, want ic bem i zondare mensce. Want wonder haddene omme gaen ende alle die ghene die met hem waren, indie vainghe der visscen die si vinghen; ende ooc Jacoppe ende Janne, Zebedeus kinder die Symoen Pieters ghesellen waren. Ende Jhesus seide te Symoene: Ne ontziedi niet, van nu vort saltu wesen menscen vaende. Ende si leeden hare scepe ter erden, ende lieten alle dinc ende volgheden hem.

Dese epistel leestmen swonsdages daer naer ende bescrijft Sinte Pauwels tote Timotheuse int ix capitel. **[1 Tim. 2: 1-7.]**

Alre liefste, ic bidde di ten eersten van allen te ghesciene fleewinghen,

bedinghen, eesscinghen ende werkinghen der ghenaden, vor alle menscen, vor die coninghen ende vor al die die indie hoocheit gheset siin, dat wi i rustelijc ende i stille leven leeden moeten in alre vriendelijcheit ende tamelijcheit. Want dit es goet ende ghename vor Gode onsen behoudere, die wille dat alle menscen behouden werden ende te kennessen der waerheit comen. Want een <God> es ende een middelare Gods ende der menscen, die mensce Jhesus Cristus, die hem selven ghegheven heeft ene verlossinghe vor alle menscen, wies orconde in sinen tiden ghevast es, in twelke ic gheset bem een predecare ende een apostel - ic secghe waerheit ende ic ne lieghe niet - leerare der hedyne inden ghelove ende inder waerheit.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int xi capitel. **[Mt. 11: 25-30.]**

In dien tiden antwoorde Jhesus ende seide: Ic belie *of ic love* di, vader, Here des hemels ende der erden, die bedeckets dese dinghen den wisen ende den vroeden, ende <openbaretse> den cleenen. Ja vader, want also waest behaghelijc vor di. Alle dinc siin mi ghegheven van minen vader, ende niemen ne kende den zone sonder die vader, noch de vader ne kende niemen dan die zone ende diene die zone openbaren wille.

Comt te mi, alle die aerbeit ende gheladen sijt, ende ic sal u vermaken. Neemt miin joc up u ende leert van mi dat ic bem sochte ende omoedech van herten, ende ghi sult vinden ruste uwen zielen, want mijn joc es sochte ende mine bordene es licht.

Dese ewangelie leestmen sfrindages daer naer ende bescrijft Sinte Luuc int xii capitel. **[Lc. 12: 54-59.]**

In dien tiden seide Jhesus ten scaren der Joden: Alse ghi ziet die wolken risen van

westen, dan secghedi: De rein wolken comt, ende also wart het. Ende als ghi den zudenen wijnt ziet wayen, sechdi: Het sal hitte werden, ende het ghesciet also. Ypocriten, dat anscijn des hemels ende der erden condi proeven, maer desen tijt, hoe ne proefdi dien niet? Ende waer omme ne oordeeldi van u selven niet dat recht es? Alstu gaes met dinen adversaris ten prinche inden weghe, ghef nerenst omme verledecht te werdene van hem, dat hi di niet ne gheve den oordeelre ende die oordeelre di gheve den piinre, ende die pijnre di doe inden carker. Ic secghe di: dune sultere niet ute gaen, vor dattu ghelt den utersten poiteviin.

Int xiii capitel. [Lc. 13: 1-5.]

Doe waren sulke in die tijt, die bootsceepten vanden Galyleen, der welker bloet Pylatus minghede met haren sacrificien. Ende hi antwoorde ende seide hem: Waendi dat dese Galyleuse vor alle Galyleuse zondaren waren, want si dusghedane dinc ghedoghen? Neen si, secgic u, maer ne si dat ghi penitencie doet, ghi sult alle vervaren. Also die xviii up welke die torre viel in Syloam ende versloeghense; waendi dat si meer sculdaren waren vor alle die woenden in Jherusalem? Neen si, secgic u, maer eist dat ghi ooc ghene penitencie ne doet, so suldi alle vervaren.

Dese epistel leestmen up den vii zondach na cinxen ende bescrijft Sinte Pauwels ten Romeinen int [vi capitel]. [Rom. 6: 3-11.]

Broedere, wat onser ghedoopt es in Cristo Jhesu, die siin in siere doot ghedoopt. Want wi siin begraven met Cristo mids der dope in der doot, dat also alse Cristus verresen es vanden doden dat mits der glorie sfader, also sullen wi wandelen in nieuheit des levens. Want ofte wi gheplant

siin worden der ghelikenessen siins doots, so worden wi ooc te gader der verrisenessen, dat wetende want onse oude <mensce> te male ghecruust es, dat ghestoort werde die lechame der zonden, dat wi voort meer niet ne dienen den zonden. Want die doot es der zonden, die es gherechtvardeghet vanden zonden. Want ofte wi siin doot met Cristo, so gheloven wi dat wi ooc te gader sullen leven met Cristo, wetende dat Cristus verrisende vanden doden thants mee ne sterft; de doot ne sal vort meer up hem niet heerscen. Want dat hi ghestorven es, dat es hi der zonden ene waerven doot, maer dat hi leeft, dat leeft hi Gode. Also acht ooc u doot wesende der zonden, maer Gode levende in Cristo Jhesu onsen Here.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int v capitel. **[Mt. 5: 20-24.]**

In dien tiden seide Jhesus sinen jongheren: Vorwaer secgic u: en si dat uwe gherechtecheit meer overvloeye dan der scriben ende der Pharizeewen, ghine sult niet in gaen int rike der hemele.

Ghi hoort dat gheseit es den ouden: ghine sult niet verslaen, want die verslaet es sculdech des oordeels. Maer ic secgu: so wie wert verbolghen up sinen broeder, es sculdech des oordeels. Ende die seit tote sinen broeder: racha, es sculdech sraets. Ende die seit tote sinen broeder: zot, es sculdech des hellen viers. Alstu dan offers dine gave <ten> outare ende du daer ghedincs dat diin broeder yet hevet jeghen di, laet dine gave vorden outaer ende ganc teerst verzoenen jeghen dinen broeder, ende dan com ende offere dine gave.

Dese epistel leestmen swonsdages daer naer ende bescrijft Sinte Pauwels ten Ebreuscen int xii capitel. **[Hebr. 12: 28*b*, 29.]**

Broedere, wi hebben ghenaden, mids welker wi

dienen moghen behaghende Gode, met vreesen ende met reverencie. Want onse God es een verterende vier.

Int vi capitel. [Hebr. 13: 1-8.]

Die minne des broederscaps blive in u. Ende der herbergherien ne wilt niet vergheten, want mits diere hebben zome ghelievet, so dat si dingle ontfinghen in *hare* herberghe. Ghedinct der ghevanghenen, also ofte ghi mede ghevanghen wart; ende der aerbeidender, alse of ghi ooc inden lechame selve merrende waert. Eersame brulucht sal siin onder u allen ende ombevlect bedde, want die oncuussceren ende die hoerriers sal God ordeelen. Uwe seiden sullen siin sonder ghierecheit; sijt ghepait metten jeghenwoordeghen dinghen, want hie heeft ghesproken: Ic ne sal di niet begheven, noch ne laten di niet. Also dat wi ghetrouwelike spreken moghen: God es miin helpere, ic ne sal niet vreesen, wat mi de mensce doe.

Ghedinct uwer voor gaerres die u dat woort Gods gheseit hebben, wiere uutganc ghi bescauwen sult van haerre wandelinghe, ende volghet haren ghelove. Jhesus Cristus ghistren ende heden hi es van ewen tewen. Amen.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Maerc int x capitel. [Mc. 10: 17-21.]

In dien tiden ghinc Jhesus ute inden weghe, ende hem vor liep i mensce, die hem met ghebuuchden cnien bat ende seide: Goede meester, wat sal ic doen, dat ic dat eweghe leven ontfa? Jhesus seide hem: Wat secgestu mi goet? Niemen es goet, dan allene God. Kennestu die ghebode? Ende hi seide: Welke? Dune moets niet hoerdomen, noch doden, noch steelen, noch ne suls ne gheen valsch ghetughe secghen, noch loosheit doen, eere vader ende moeder. Ende hi antwoorde ende seide hem: Meester, alle dese hebbic ghehouden van miere kintsceit. Ende Jhesus bescaudene,

ende mindene ende seide hem: Een ghebreecti: Wiltu vulcomen siin, ganc, al dattu hebs vercoop, ende gheeft den aermen, ende du salt scat hebben inden hemel, ende com ende volghe mi.

Dese ewangelie leestmen sfrindages daer naer ende bescrijft Sinte Maerc int v capitel. **[Mc. 5: 1-20.]**

In dien tiden quam Jhesus in dat lant Gerasenorum. Ende hi ghinc uten scepe ende te hant liep hem jeghen een mensce van uten grave, die onzuveren geest in hadde, die sine woenste hadde inden graven, ende met ghenen ketenen ne constemen ghebinden, want hi was dicwile ghevaen met vingherlinen ende met ketenen; ende die ketenen scorde hi ende die vingherlinen brac hi, ende niemen ne constene ghetemmen. Ende hi was altoos bi nachte ende bi daghe inden graven ende inden berghe, roupende ende hem slaende met steenen. Ende hi sach Jhesum van verren, ende liep ende anebedene, ende riep met groter stemmen ende seide: Wats mi ende di *ghemeene*, Jhesu, des uppers Gods zuene? Ic bezwere di bi Gode dattu mi niet ne piins. Ende Jhesus seide hem: Ganc ute, onzuver geest, van *desen* mensche. Ende hi vraechde hem: Hoe es dine name? Ende hi seide hem: Legioen es mine name, want onser es vele. Ende hi bat hem vele dat hine niet ne verstake ute dien lande. Ende daer was omtrent dien berch i groot cudde zwine. Ende die geeste baden hem, secghende: Sende ons, dat wi in die zwine gaen. Ende Jhesus consenteret te hant. Ende de onzuvere geeste ghingen ute ende ghinghen indie verkine, ende met groten bedrucke werden die verkine ghejaghet in die zee [ende verdronkenre in den watre wel ii^{M}]. Ende diese wachten, vloen ende bootsceeptent inde poort ende inde ackere. Ende *de scaren* ghinghen ute te beziene datter ghedaen was, ende quamen te Jhesum ende saghen dien die vanden duvel had\de

ghesiin ghepiint, ghecleet sitten ende ghezont van ghedochten, ende si vreesden ende vertelden dien diet ghezien hadden, wat dien ghedaen was die den duvel in hadde ghehadt, ende vanden verkinen. Ende si begonsten hem te biddene dat hi wech ghinghe van haren lande. Ende doe hi gheclam in i scip, bat hem die vanden duvel ghepijnt was, dat hi met hem wesen soude. Ende hine liet hem, maer hi seide: Ganc in diin huus te dinen *vrienden* ende sech hem, hoe vele *goets* dat di God ghedaen heeft ende hoe hi diins ontfaermt heeft. Ende hi ginc wech ende begonste te predekene in Decapolim, hoe vele goets hem Jhesus ghedaen hadde, ende si wonderden alle.

***Dese epistel leestmen up den viii zondach na cinxen ende bescrijft Sinte Pauwels ten Romeinen int vi capitel*. [Rom. 6: 19-23.]**

Broedere, menscelike dinc secgic u om die crancheit uwes vleeschs. Want also alse ghi ghegheven hebt uwe lede te diene der oncuussceit ende der ongherechtecheit ter ongherechtecheit, also gheeft uwe leden nu te diene der gherechtecheit in helecheden. Want doe ghi waert cnechte der zonden, doe waerdi vri der gherechtecheit. Daer omme wat vruchten haddi doe in dien ghi u nu scaemt? Want diere hende es die doot. Maer nu sidi ghevriet vanden zonden ende sijt cnechten werden Gods, ende ghi hebt uwe vruchten in helecheden, maer dat ende dat eweghe leven. Want die tsaut der zonden *es* die doot, maer die ghenaden Gods es ewech leven in Cristo Jhesu onsen Here.

***Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Maerc int vii capitel*. [Mc. 8: 1-9.]**

In dien tiden, doe vele scaren waren met Jhesum, ende si niet ne hadden dat si eten mochten, riep hi sine jongre ende seide hem:

Mi ontfaermt up de scare, want si hebben mi nu iii daghe ghevolghet, ende sine hebben niet dat si eten moghen, ende laticse gaen vastende in hare husen, si sullen ghebreken inden weghe, want sulke van hem waren van verre comen. Ende sine jongre antwoorden hem: Hoe mochte dese yemen ghezaden van brode in dese woestine? Ende Jhesus antwoorde hem: Hoe vele brode hebdi? Ende si seiden: Zevene. Ende hi gheboot der scaren te sittene up die erde. Ende hi nam de vii brode, ende dede sine gracie ende braect ende gaeft sine jongheren, dat sijt hem voren souden setten, ende si settent vor die scaren. Ende si hadden ooc i lettel visscen; ende die ghebenedide hi ende gheboot dat mense vorem sette. Ende si aten ende werden ghezaet, ende daden wech vii manden vanden brocken die daer over bleven waren. Ende diere die daer aten, waren omtrent iv^{M}, ende hi lietse.

Dese epistel leestmen swonsdages daer naer ende bescrijft Sinte Pauwels ten Romeinen int viii capitel. [Rom. 8: 1-6.]

Broedere, niet verdomenessen ne es desen die daer siin in Cristo Jhesu, die niet naden vleesce ne wandelen, want de wet des geestes des levens in Cristo Jhesu die heeft mi ghevriet vander wet der zonden ende der doot. Want dat onmueghenlijc was der wet, in die men ziec was mids den vleesce, so sende God sinen zuene in ghelikenessen des vleeschs der zonden, ende vander zonden heeft hi verdoomt die zonde inden vleesce, dat die gherechtecheit der wet vervult werde in ons die niet ne wandelen na den vleesce, maer na den geeste. Want die na den vleesce sijn, ghesmaken de dinc die svleeschs siin, maer die naden geeste siin, die ghevoelen der dinc die des geest siin. Want die vroe\scepe

des vleeschs es die doot, maer die vroescepe des geestes es leven ende vreede in Cristo Jhesu onsen Here.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int xvi capitel. [Mt. 16: 1-12.]

In dien tiden quamen die Pharizeewen ende die Saduceen te Jhesum om hem te proevene, ende baden hem datti hem een teken soude toghen vanden hemele. Ende hi antwoorde ende seide hem: Alst avont es sechdi: de hemel es root, het sal scone weder sijn. Ende smaerghens: het sal tempeest siin, want die hemel blect droeve. Dat anscijn dan des hemels condi oordeelen, maer die tekene der tide ne moechdi niet weten? Een quaet gheslachte ende verhoert souct teken, ende hem ne sal ne gheen werden ghegheven sonder dat teken Jonas des propheten. Ende hi lietse ende ginc wech.

Ende als sine jongren over ghevaren waren, hadden si broot vergheten te nemene. Ende hi seide hem: Beziet ende wacht u vanden heve der Pharizeewen ende der Saducen. Ende si pensden in hem selven, secghende: Wine namen gheen broot. Ende Jhesus wist ende seide: Wat pensdi onder u, ghi clene van ghelove, dat ghi gheen broot ne hebt? Ne verstadi niet, noch ne ghedincti niet der v brode ende diere v^{M} lieden *diere of aten*, ende hoe vele corve dat ghi daer of vullet? Noch der vii brode ende der iv^{M} lieden ende hoe vele manden ghi daer of vullet? Waer omme ne verstadi niet dat ic u van den broden niet ne seide: Wacht u vanden heve der Pharizeewen ende der Saducen? Doe verstonden si dat hi hem niet hiet wachten den heefsel des broots, maer vander leringhen der Pharizeewen ende der Saduceen.

Dese ewangelie leestmen sfrindages daer naer ende bescrijft Sinte Matheus int xii capitel. [Mt. 12: 1-7.]

In dien tiden ghinc Jhesus

des saterdaghes biden coorne; ende sine jongre hadden honger ende plocten haer ende wrevense ende atense. Ende die Pharizeewen saghent ende seiden hem: Sie, dine jongre doen dat hem des saterdaghes niet en es gheorlooft te doene. Ende hi seide hem: Ne laesdi noyt wat David dede ende die met hem waren, doe hem hongerde, hoe dat hi ginc int huus Gods ende at dat heleghe broot dat hem niet ne was ghe oorlooft tetene noch den ghenen die met hem waren, sonder allene den papen? Of ne laesdi niet in die wet dat die papen des saterdaghes inden tempel den saterdach smetten, ende si siins sonder zorghe? Ende ic secgu dat hier es meerre dan de tempel. Maer wisti wat dat es: ic wille ontfaermecheit ende niet sacrificie, ghine hadt noit veroordeelt die onnosele.

Dese epistel leestmen up den ix zondach na cinxen ende bescrijft Sinte Pauwels ten Romeinen int viii capitel. [Rom. 8: 12-17*a*.]

Broedere, wie siin sculdaren niet den vleesce, dat wi na den vleesce leven. Want leefdi naden vleesce, so sterfdi, maer eist dat zake dat ghi inden geeste doot die werke des vleeschs, so suldi leven. Want so welke metten geeste Gods gheleet werden, die siin kinder Gods. Want ghine hebt niet ontfanghen <den> geest des dienst anderwaerven in vreesen, maer ghi hebt ontfanghen den geest der toe winscinghen der kinder, in dien wi roepen: <Abba>, Vader. Want hi den Geest gheeft ghetughenesse onsen geeste dat wi siin kinder Gods. Maer siin wi kinder *Gods*, so siin wi hore, ja heerveren Gods ende mede heerveren Cristi.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int vii capitel. [Mt. 7: 15-21.]

In dien tiden seide Jhesus si\nen

jongren: Wacht u vanden valscen propheten die tote u comen in scapinen cleedren, maer binnen siin si gripende wulve. An hare vruchten suldise kennen. Ne gaderen si niet vanden dornen druven of vanden distelen fighen? Also maect elc goet boom goede vruchte ende i quaet boom maect quade vruchte. Een goet boom ne mach ghene quade vruchte maken, noch een quaet boom goede vruchte. Elc boom die niet ne maect goede vrucht, sal of werden ghehouwen ende int vier gheworpen. Ende daer omme an hare vruchten suldise kennen. Niet elc die mi seit: Here, Here, ne sal niet in gaen int rike der hemele, maer die doet den wille miins vader die inde hemele es, die sal in gaen int rike der hemele.

Dese epistel leestmen swonsdages daer naer ende bescrijft Sinte Pauwels ten Romeinen int v capitel. [Rom. 5: 8*b*-11*a*.]

Broedere, wi weten dat doe wi noch zondaren waren, dat Cristus vor ons starf. Daer omme wi dan die nu gherechtech siin worden in sinen bloede, sullen werden nu vele meer behouden mids hem vanden toorne. Want eist dat wi doe wi vianden waren, verzoent sijn mids der doot siins zoons, wi dan die nu verzoent siin, sullen vele meer behouden siin in sinen levene. Maer niet allene, maer wi glorieren in Gode mits onsen Here Jhesum Cristum.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Maerc int ix capitel. [Mc. 9: 37-47.]

In dien tiden seide Jan te Jhesum: Meester, wi saghen sulken in dine name die duvele ute werpen, ende hine volghet ons niet, ende wi verbodent hem. Ende Jhesus seide hem: Ne verbiet hem niet, want niemen es die cracht doet in mine name ende te hant mach quaet spreken van mi.

Want die niet ne es jegen u, es over u. Want wie dat gheeft enen van u lieden enen keelct couts waters in mine name, want ghi Cristi sijt, vor waer secgic u, hine sal sinen loon niet verliesen. Ende wie dat scandet enen van desen minsten in mi ghelovende, het ware hem beter, dat men hinghe ene ezelbuerdene omtrent sinen hals ende menne worpe inde zee. Ende scant di dine hant, snijtse of, want hets di beter cranc te gane int rike der hemele, dan twee hande hebbende te gane in dat onblusscelike vier der hellen, daer haer worm niet ne sterft ende tfier niet ne wert ghebluscht. Ende eist datti diin voet scent, slachene of; hets di beter manc te gane int ewelike leven, dan twee voeten hebbende tegane in dat onblusscelike vier der hellen, daer haer worm niet ne stervet, noch haer vier niet ne wert ghebluscht. Ende eist datti diin oge scant, werpt ute; hets di beter losch te gane int rike Gods, dan twee oghen hebbende ghedaen te werdene in der hellen vier, daer haer worm niet ne stervet ende noch haer vier ghebluscht.

Dese ewangelie leestmen sfrindages daer naer ende bescrijft Sinte Matheus int xxi capitel. **[Mt. 21: 28-32.]**

In dien tiden seide Jhesus ter scaren der Joden: Een mensce hadde ii zonen, ende hi seide ten eersten: Zuene, ganc heden werken in minen wijngaert. Ende hi antwoorde ende seide: Ic ne wil niet. Daer naer berouwet hem ende ghinc wech. Doe quam hi ten anderen ende seit hem ooc. Ende hi antwoorde ende seide: Ic gare, here, ende hine ghinker niet. Welc van den tween dede den wille siins vader? Doe seiden si: Die eerste. Doe seide hem Jhesus: Vor waer secgic u dat die publicane entie ledeghe wive u sullen vor gaen int rike Gods.

Want Jan quam te u inden wech der gherechtecheden, ende ghine ghelovet hem niet, maer die publicane entie ledeghe wive gheloveden hem; ende ghi zaghet ende ne hadt ghene berounesse daer naer, so dat ghi hem ghelovet. Die oren heeft van hoorne, die hore.

Dese epistel leestmen up den x zondach na cinxen ende bescrijft Sinte Pauwels te dien van Corinten int x capitel. [1 Cor. 10: 6*b*-13.]

Broedere, wine weten niet begheren die quade dinghen, also ooc de ghene begherden. Noch wine weten niet werden afgoderen, also zomeghe van dien, also ghescreven es: Dat volc sat ende at ende dranc, ende si stonden up te speelne. Noch ne weten niet oncuussceit doen, also someghe van hem oncuusch siin gheweest, ende haerre vielen in enen daghe xxiii dusent. Noch wine weten ooc niet becoren Cristum, also haerre zomeghe becoorden, ende verdorven van serpente. Noch ghine wilt niet murmereren, also hare zomeghe murmureerden, ende verdorven vanden verslare. Maer alle dese dinc ghescieden hem in ere figuren, maer sie siin ghescreven tonser stichtinghe, in dien die henden der werelt comen siin. Ende aldus, so wie die waent staen, die sie dat hi niet ne valle. Ende ne ghene becoringhe ne begripe u dan *allene* menscelike. Maer God es ghetrouwe, die niet ghedoghen sal, dat ghi becoort wert boven dien dat ghi vermoget, maer hi sal doen metter becoringhe vromicheit, so dat ghi so sult mogen ghedoghen.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int xvi capitel. [Lc. 16: 1-9.]

In dien tiden seide Jhesus sinen jongren dese ghelikenesse: Het was i

rike man, die hadde enen meyere, ende dese wort ghediffameert vor hem, als of hi *al* siin goet verdade *of ghequist hadde*. Ende siin here riepene ende seide hem: Wat behoric dit van di? Ghef redene diere meyerien, want dune moghes mi nemmeer meyere siin. Ende die meyere seide in hem selven: Wat sal ic doen, want miin here neemt van mi die meyerie? Ic ne mach niet graven ende ic scame mi te biddene. Ic weet wat ic doen sal, als ic werde ghedaen vander meyerien, dat si mi ontfaen in hare huus. Ende hi riep alle die sinen here sculdech waren ende seide den eersten: Hoe vele bestu sculdech minen here? Ende hi seide: Hondert hamen olyen. Doe seidi hem: Nem dijn causioen ende sit haestelike ende scrijf: vichtich. Doe seidi den anderen: Hoe vele bestu sculdech? Ende hi seide: Hondert mudde taerwen. Ende hi seide hem: Nem dine letteren ende scrijf tachtentich. Ende die here lovede den meyere der quaetheit, want hi vroedelike ghedaen hadde; want die kinder deser werelt siin vroeder dan die kinder des lichts siin in haren gheslachte. Ende ic secgu: Maect uwe vriende vanden goede der quaetheit, dat als ghi ghebreect, dat si u ontfanghen in die eweghe tabernacule.

[Exposicie: 171v-172r]

Dese epistel leestmen swonsdages daer naer ende bescrijft Sinte Pauwels ten Romeinen int vi capitel. **[Rom. 6: 16-18.]**

Broedere, ne weti niet, want dien ghi u biet cnechte te ghe orsamene, des cnecht sidi dien ghi gheorsam sijt, oft si der zonden inder doot, of der ghehorsamheit in der gherechtecheit? Maer ghenaden si Gode gheseit, want ghi waert cnechte der zonden, maer nu sidi ghehorsam gheweest van herten in die vorme der leringhen in dier ghi ghegheven sijt. Want ghi sijt ghevriet vanden zonden ende sijt cnechten worden der gherechtecheit in Cristo Jhesu onsen Here.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int xvi capitel. **[Lc. 16: 10-15.]**

In dien tiden seide Jhesus

sinen jongheren: Die ghetrouwe es inden minsten, es ghetrouwe inden meesten, ende die in een lettel onrechtech es, die es onrechtech in den meesten. Ende of ghi dan int quade goet onghetrouwe sijt, dat ghewarech es, wie sal u dies gheloven? Ende of ghi inden vreemden niet ghetrouwe sijt, dat uwe es, wie sal u dat gheven?

Ne gheen cnecht mach ii heren dienen: of den enen sal hi haten ende den anderen minnen, of den enen an cleven ende den anderen veronwerden. Ghine moget Gode niet dienen ende den quaden goede. Ende dit hoorden al die Pharizeewen - die ghierech waren - ende bespottene. Ende Jhesus seide hem: Ghi sijt die gherecht maect u selven vor die lieden, maer God die kent uwe herten, want dat vorden mensce hoghe es, dat es gruwelijcheit vor Gode.

Dese ewangelie leestmen sfrindages daer naer ende bescrijft Sinte Luuc int [xi capitel]. **[Lc. 11: 37-46.]**

In dien tiden bat Jhesum een Pharizeeu, dat hi met hem eten soude. Ende hi ginc in ende sat ten etene. Ende die Pharizewe micte in hem selven ende seide: Waer omme en dwouch hi hem niet vor den etene? Ende Jhesus seide hem: Ghi Pharizeewe, dat van buten es an uwe scotelen ende an uwe nappe, dwadi, maer dat binnen u es, dat es vul van rove ende van quaetheden. Sotte, die maecte dat van buten es, ne maecti ooc niet dat van binnen es? Maer dat u boven es, ghevet aelmoesene, ende alle dinc siin u zuver.

Maer wee u, Pharizeewen, die vertient van menten ende van ruten ende van allen crude ende over gaet dat oordeel ende de minne Gods; dit moestemen doen ende dandere niet achter laten. Wee u, Pharizeewen, die mint die eerste sittene inden synagoghen ende die groetinghen inde maerct. Wee u, die sijt als die grave die niet openbaer

siin, ende de lieden diere up wandelen, wetens niet. Doe antwoorde een van den vroeden vander wet ende seide hem: Meester, als du dit seis, so doestu ons ooc lachter. Ende hi seide: Ende u, meesters vander wet, ooc wee, want ghi laet die lieden met buerdinen die si niet draghen ne moghen, ende met enen uwen vingre ne tasti de buerdene niet.

***Dese epistel leestmen up den xi zondach na cinxen ende bescrijft Sinte Pauwels te dien van Corinten int xii capitel*. [1 Cor. 12: 2-11.]**

Broedere, ghi weet dat doe ghi hedyne wart, ghincdi also ghi gheleet waert, toten stommen afgoden. Hier omme nu doe ic u cont, dat niemene in den geeste Gods sprekende ne secget: verscedinghe - *dat es yet daer hi mede versceden wert* van Jhesu, ende niemen ne mach spreken *onse* Here Jhesus, dan allene inden Heleghen Geest. Maer het siin onderscedenessen der ghenaden ende al i geest. Ende het siin onderscedenessen der dieninghen, maer al een Here. Ende het siin onderscedenessen der werkinghen, maer al i God die daer werct alle dinc in allen. Maer elken wert ghegheven die openbaringhen des geests te *siere* nutscap. Want den enen wert ghegheven mits den geeste de redene der wijsheit, maer den anderen die redene der const na den selven geest, den anderen ghelove in den selven geest, den anderen die ghenaden der gansheit *ende al* in enen geest, den anderen de werkinghen der dogheden, den anderen die prophecie, den anderen die onderscedenessen der geesten, den anderen die spraken van *vele* tonghen, den anderen de bediedinghe der redenen. Maer al dit werct een ende die selve geest, besce\dende

elken zonderlinge also hi wille.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int xix capitel. [Lc. 19: 4147*a*.]

In dien tiden, doe Jhesus ghenaecte Jherusalem, hi sach die poort ende weendre up ende seide: Want waert dattu bekennets, du *souts* ooc *weenen*, want ooc in desen dinen dach die di te vreden es, ne waer nu siin si bedect van dinen ogen. Want die daghen sullen comen indi, datti dine viande sullen ommeringhen ende angwissen di al over al ende werpen di ter erden ende dine kindere die indi siin; ende enen steen up den steen ne sullen si in di niet laten, daer omme dattu niet ne kennets den tijt <dire> visitacien.

Ende hi ghinc inden temple, ende begonste ute te werpene die copende ende die vercopende der in ende seide hem: Hets ghescreven: want miin huus es i huus van bedinghen, ende ghi maket een hol der moordenaers. Ende hi was dagheleecs lerende inden temple.

Dese epistel leestmen swonsdages daer naer ende bescrijft Sinte Pauwels te dien van Corinten int xv capitel. [1 Cor. 15: 39-46.]

Broedere, al vleesch ne es niet eens vleesch, maer een ander vleesch es der menscen, een ander der beesten ende een ander der voghele ende i ander der visschen. Ende *het siin* hemelsce lechamen ende erdersce lechamen, maer het es ene ander glorie der hemelscer ende i ander der erderscer. Het es ene andere claerheit der zonnen ende ene andere claerheit der manen ende ene andere claerheit der sterren, want ene sterre ondersceet vander andere in claerheden. Also wert ooc die verrisenesse der doder. Het es ghezayt in corupcien, het staet up in ontebrekelijcheit. Het es ghezayt in onnedelheit, het staet up in glorien. Het es ghezayt in crancheit, het staet up in machten. Het

es ghezayt i dierleec lechame, het staet up een geesteleec lechame. Want ofte dierleke lechame es, so es ooc geestelike lechame, alse ghescreven es: Die eerste *mensce* Adaem wert ghemaect in ene levende ziele, maer de laetste Adaem in enen levende makenden geest. Maer niet eerst es dat geestelike, maer dat dierlike, ende daer naer dat geestelike in Cristo Jhesu onsen Here.

***Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int xxi capitel*. [Lc. 21: 2026*a*.]**

In dien tiden antwoorde Jhesus sine jongren ende seide: Als ghi ziet Jherusalem omlaghen vanden heere, dan weet dat sine zerecheit naect. Die dan siin in Judea, vlien inden berghen, ende die inde middele van hare siin, gaen wech, ende die <int> lant siin, ne gaenre niet in, want dit siin de daghe der wrake, dat al vervult werde al dat ghescreven es der of. Wee dien die *dan* inden lechame hebben ende die voeden in dien daghen! Want het sal wesen grote bedruckinghen up der erden ende gramscap desen volke. Ende si sullen vallen indie mont des zwerts ende werden ghevanghen gheleet in al den lieden, ende Jherusalem sal worden vertorden vanden hedynen, tote vervult werden die tiden der gheslachten.

Ende het sullen wesen tekene indie zonne ende in die mane ende in die sterren, ende in die erde bedruckinghe der lieden om die confuse der ludinghe der zee ende der vloeden, ende die menscen sullen verdroghen van vreesen ende van ombeidinghen die toe sullen comen al der werelt.

***Dese ewangelie leestmen sfrindaghes daer naer ende bescrijft Sinte Luuc int xxi capitel*. [Lc. 21: 34-36.]**

In dien tiden seide Jhesus sinen jongren: Wacht u, dat uwe herten niet bi ghevalle werden verzwaert in over ate ende in dronkenscepe ende in zorghen dees levens, dat in u niet ne co\me

die haestelike dach, want hi sal als i strec comen in allen lieden die sitten upt anscijn der erden. Waect dan, alle tijt biddende, dat ghi werdech sijt te vliene alle dese dinghen die toe comen sullen, ende te stane vor des menscen zone.

Dese epistel leestmen up den xii zondach na cinxen ende bescrijft Sinte Pauwels te dien van Corinten int xv capitel. [1 Cor. 15: 1-10*a*.]

Broedere, ic doe u cont dat ewangelium dat ic u ghepredect hebbe ende dat ghi ontfangen hebt, mids dat ghi ooc behouden werden moet, bi wat redenen hebbic u ghepredect of ghijt hout, en si dat ghi tonvergheves ghelooft hebt. Want ic hebbe u ghegheven in den eersten dat ic ooc ontfinc: dat Cristus doot es vor onse zonden na der scrift, ende dat hi begraven wert ende dat hi verrees anden derden daghe na der scrift, ende dat hi ghezien wart van Cephase ende daer naer vanden xi, ende daer naer wert hi ghezien meer dan van v hondert broederen te gader, van dien vele tote noch bleven siin, maer zomege van hem slapen. Daer naer wert hi ghezien van Jacoppe ende daer naer van alden apostelen, ende ten alre laetsten van al, alse van enen verwerpelinge, wert hi ooc ghezien van mi. Want ic bem die alre minste der apostelen, die niet werdech bem dat ic apostel hete, want ic hebbe ane ghevochten die kerke Gods. Maer vander ghenaden Gods bem ic dat ic bem, ende sine ghenaden was niet ledech in mi.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int xviii capitel. [Lc. 18: 9-14.]

In dien tiden seide Jhesus te sulken die in hem betrouden als of si gherecht waren, ende andere ver onwerden, dese ghelikenesse: Twee mensce clommen inden temple, dat si beden souden;

die een was een Pharizeeu, ende

die ander i publicaen. Ende die Pharizeewe stont ende bat dit in hem selven: God, ic danke di dat ic niet en bem als dandere lieden, *als* rovers, onrechte, hoerkeerles, ja ooc alse dese <publicaen>. Ic vaste ii waerf indie weke ende gheve tiende van dat ic bezitte. Ende die publicaen stont van verren ende ne wilde ooc siin oghen niet up lichten ten hemele waert, maer hi slouch vor sine borst ende seide: God, wes ghenadech mi zondare. Vor waer secgic u dat dese gherechter ginc in siin huus dan dander, want wie dat hem verheft, wert ghenedert, ende die hem nedert, sal verheven werden.

***Dese epistel leestmen swonsdages daer naer ende bescrijft Sinte Pieter dapostel int iii capitel*. [2 Petr. 3: 8-14.]**

Alre liefste, dit ne scule niet u, want een dach met God es alse M jaer ende M jaer alse enen dach. Die Here ne sal niet letten van siere ghelooften, maer hi werct verduldelike om u lieden, want hine wille niet dat yemen verderve, maer dat si alle weder keren te penitencien. Die dach des Heren sal comen toe alse een dief, inden welken die hemele met groten storme sullen liden, die elementen waerlike met *groter* hitten sullen ghesceden werden. Als alle dese dinc te scedene siin, hoe ghedaen behoort u te sine in heleghen *uwen* wandelinghen ende ghenadecheden, ombedende inde toecomst sdaechs ons Heren Jhesus Kerst, mits die welken die hemele bernende sullen werden ende die elementen sullen vervaren mits dien brande des viers. Niewe hemele waerlike ende niewe erde <ende> sine belooften ombeden wi, inden welken die gherechtecheit woent.

Daer omme, alre liefste, dese dinghen ombedende ende nakende, poocht zuver ende ombevlect vonden te

werdene them in payse.

Dese epistel leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Pauwels te dien van Corinten int vi capitel. [1 Cor. 6: 15-20.]

Broedere, ne weti niet dat uwe lechamen sijn lede Cristi? Ende daer omme sultu of nemen die lede Cristi ende makense die lede eens oncuuschs wijfs? Dat si verre. Of ne weti niet dat so wie anehanghet den oncuusscen wive, die wert i lechame met hare? Want si ii, sprac hi, sullen wesen i vleesch. Maer die Gode anehanget, die wert een geest *met Gode*. Vliet die oncuussceit. Want alle die zonden die de mensce doet, die siin uutwendech den lechame, maer die oncuussceit doet, die zondecht in sinen lechame. Of ne weti niet dat uwe leden siin een tempel des Helechs Geests die in u es, dien ghi hebt van Gode, ende ghine sijt uwes selves niet? Want ghi sijt ghecocht met enen dieren prise. Glorieert ende draget Gode in uwen lechame.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int xii capitel. [Mt. 12: 30-36.]

In dien tiden seide Jhesus den Pharizeewen: Die met mi niet en es, es jeghen mi, ende die met mi niet ne gadert, stroyt. Daer omme secgic u: alle zonde ende alle blasfemie sal den mensce verlaten werden, maer des geests blasfemie ne sal hem niet verlaten worden; ende so wie een woort seit jeghen smenscen zuene, het sal hem verlaten werden, maer die messeit jeghen den Heleghen Geest, dat ne sal hem niet verlaten werden, noch in dese werelt, noch inde toecomende. Of maect enen goeden boom, ende sine vrucht goet, of enen quaden boom, ende sine vrucht quaet, want vander vrucht wert de boom bekent. Ghi slanghen gheslachten, hoe moghedi

goet spreken, als ghi selve quaet sijt? Want van der vulheit der herten spreect die mont. Een goet mensce brinct voort goede dinghen van sinen scatte ende een quaet mensce quade. Want ic secgu, dat van elken ledeghen woorde dat die menschen ghesproken hebben, sullen si redene gheven in den daghe des oordeels.

Dese ewangelie leestmen sfrindages daer naer ende bescrijft Sinte Luuc int xvii capitel. **[Lc. 17: 20-37.]**

In dien tiden was Jhesum ghevraghet vanden Pharizeewen: Welctijt comt dat rike Gods? Ende hi antwoorde ende seide hem: Dat rike Gods ne comt niet met vorhoedene, no men sal niet secghen: het es hier, of: het es daer. Want ziet, dat rike Gods es in u.

Ende hi seide te sinen jongheren: Die daghe sullen comen dat ghi sult begheren te ziene enen dach des menscen zuene, ende ghine sultene niet zien. Ende si sullen u secghen: siet, hi es hier, ende: hi es daer. Ne wilter niet gaen, noch en volghet hem niet, want also die blexeme scinende van onder den hemele in die dinghe die onder den hemel sijn, blect, also sal wesen des menscen zuene in sinen daghen. Maer teerst moet hi vele ghedoghen ende versmaet werden van desen gheslachten. Ende alsoot was inden daghe Noe, also salt wesen in den daghe des menscen zuene. Si aten ende dronken, ende namen wive ende worden ghegheven te bruluchten, tote in den daghe dat Noe ghinc in die arke; ende die delovie quam ende verdrancse alle. Ende also ghesciede het inden daghe Loths: si aten ende dronken ende cochten ende vercochten ende planten ende stichten. Maer inden daghe dat Loth ginc ute Sydonen, so reinde de Here sulfer ende vier vanden he\mele

ende verdarfse alle. Ende aldus saelt wesen in den daghe dat des menschen zone gheopenbaert sal werden. Die indie ure in den dake es, ende sine vaten in huus siin, ne ga niet of omme die ute te nemene; ende die inden acker es, dier ghelike ne kere niet achter. Ghedinct Loths wive! Wie dat zouct sine ziele te behoudene, salse verliesen, ende diese verliest om mi, salse levende maken. Maer ic secgu: in dien daghe sullen wesen twee in enen bedde; die een sal worden ghenomen ende die ander ghelaten. Si twee sullen malen te gader; die een sal werden ghenomen ende die ander ghelaten. Si twee inden acker; die een sal werden ghenomen ende die ander ghelaten. Ende si antwoorden ende seiden hem: Waer Here? Doe seidi hem: So waer dat die lechame si, daer sullen vergadert werden die <arne>.

***Dese epistel leestmen up den xiii zondach na cinxen ende bescrijft Sinte Pauwels te dien van Corinten int iii capitel*. [2 Cor. 3: 4-9]**

Broedere, al sulke ghetrouwinghe hebben wi mits Cristum te Gode, niet dat wi siin suffisant yet van ons te pensene, alse van ons, maer onse wel mueghen es van Gode, die ons heeft ooc ghemaect bequamelike dienaren des nuwen testaments, niet inder lettere, maer inden Geest, want die lettre doot, maer die Geest maect levende. Want of die dieninghe der doot, met letteren ontforemt inden steene, was in *al sulker* glorien, also dat die kinder van Israel niet ne mochten ane zien dat ansichte Moysi [omme die glorie sijns ansichtes], die verydelt wert, wie ne wert die dieninghe des Geestes niet vele meer in glorien? Want of die dieninghen der verdominghen <glorie> es, so sal overvloeyen vele meer de dienst der gherechtecheit in glorien.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Maerc int vii capitel

. [Mc. 7: 3137.]

In dien tiden ghinc Jhesus ute vanden lande van Tyren ende quam bi Sydonien ter zee van Galylee in midden den lande van Decapoleos. Ende si brochten hem enen doven ende stommen, ende baden hem dat hiere sine hant up leide. Ende hie namne over zide vander scaren, ende dede sine vingre in sine oren ende speu ende noopte sine tonghe. Ende hi sach inden hemel ende versuchte ende seide: Effeta, dat es: werde ondaen. Ende te hant werden open sine oren ende die bant siere tonghe wert ombonden ende hi sprac rechte. Ende hi gheboot hem dat sijt niemen ne seiden. Maer so hijt hem meer verboot, so si meer predecten ende wonderden te meer ende seiden: Hi heeft alle dinc wel ghedaen: die dove dedi horen ende den stommen spreken.

***Dese epistel leestmen swonsdages daer naer ende bescrijft Sinte Pauwels te dien van Corinten int iv capitel.* [2 Cor. 4: 5-11.]**

Broedere, wine predeken niet ons selven, maer onsen Here Jhesum Cristum, maer ons uwe cnapen mits Jhesum, want God de welke heeft ghesproken vanden deemsternessen dat licht te scinene, die heeft ghelicht in onsen herten te verlichtene <die> const der claerheit Gods, inden ansichte Jhesu Cristi. Maer desen scat hebben wi in cranken vaten, dat di hoocheit si der cracht Gods ende niet van ons. In allen dinghen liden wi vernoy, maer wine werden niet verancst; wi werden arem *ende bedelaren*, maer wine werden niet *ontset noch* begheven; wi liden pine ende *onghemac*, maer wine werden niet ghelaten; wi werden ver omoedecht, maer wine werden niet confuus; wi werden uutgheworpen, maer wine verderven niet; alle weghe siin wi die dodinghe Jhesus Cristus in onsen lechame draghende, dat ooc dat leven Jhesu Cristi in onsen lechame ghe openbaert werde.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte

Matheus int ix capitel. [Mt. 9: 27-35.]

In dien tiden was Jhesus lidende ende hem volchde ii blende, roupende ende secghende: Ontfaerme onser, Davits zone! Ende doe hi thuus quam, quamen te hem die blende; ende Jhesus seide hem: Gheloofdi dat ic u dit doen mach? Ende si seiden hem: Ja wi, Here. Doe noopti hare oghen ende seide: Na u ghelove ghescie u. Ende hare oghen werden ondaen. Ende Jhesus dreghetse ende seide: Siet, dat niemen ne wete. Ende si ghinghen ute ende diffameerdene in alt lant.

Ende doe si ute ghegaen waren, siet, brochten si hem toe enen mensce die doof was ende den dievel in hadde. Ende hi waerp den dievel ute ende die stomme sprac; ende die scaren wonderden secghende: Aldus ne openbaerdi hem noyt in Israel. Maer die Pharizeewe seiden: In den prinche der dievele werpt hi ute de dievele.

Ende Jhesus dor ghinc al die staden ende al die castelen, lerende in hare synagoghen ende predekende dat ewangelie des riken, ende gansede alle ziecheit ende alle qualen.

Dese ewangelie leestmen sfrindaghes daer naer ende bescrijft Sinte Matheus int xi capitel. [Mt. 11: 20-24.]

In dien tiden begonste Jhesus te verwitene den staden in dien dat hi vele crachten of miraclen ghedaen hadde, dat si ne ghene penitencie ne daden: Wee di, Corozaim, wee di, Bethsayda! want waren in Tyren ende in <Sydonen> die crachten ghedaen die indi ghedaen sijn, si hadden wilen in haren ende in asscen penitencie ghedaen. Ende ic secgu dat Tyren ende <Sydonen> verlateliker sal wesen in den daghe des oordeels dan u. Ende du, Capharnaum, al wortstu verheven toten hemele, du souts nochtan dalen tote in die helle, want waren in Sodomen die crachten ghedaen die in di ghedaen sijn, si hadden lichte ghebleven tote in desen da\ghe.

Ende ic secgu dat den lande van Sodomen verlateliker sal wesen in den daghe des oordeels dan u.

Dese epistel leestmen up den xiv zondach na cinxen ende bescrijft Sinte Pauwels te dien van Galaten int iii capitel. [Gal. 3: 16-22.]

Broedere, Abrahamme siin gheseit die ghelooften ende sine zade. Hine sprac niet: Ende den zaden, alse in velen, maer alse in enen: Ende dinen zade, die daer es Cristus. Maer dit testament secgic van Gode ghevestet: die wet die na cccc ende xxx jaren worden es, ne verydelt niet die gheloofte. Want ware die ervelijcheit uter wet, sone waerse nu niet uter gheloofte. Maer God heefse Abrahamme mits der gheloofte ghegheven. Daer omme [wat] es de wet? Soe es dor die mesdoerres ghezet tote dien male dat zaet quame, dien dat erve ghelooft was; ghe ordent mits die inglen inder hant des middelaers. Maer hine es niet i middelare eens, maer God es een. Daer omme, die wet, es soe jeghen gheloofte Gods? Dat si verre. Want ware die [wet] ghegheven die mochte levende maken, so ware waerlike die gherechtecheit uter wet. Maer nu [besluut] die scrift alle dinc tegader onder die zonden, dattie gheloofte uten ghelove Jhesus Cristus ghegheven werde den ghelovighen.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int x capitel. [Lc. 10: 23-37.]

In dien tiden seide Jhesus sinen jongheren: Salech siin die oghen die zien dat ghi ziet. Want ic secgu dat vele propheten ende coninghen wilden zien dat ghi ziet, ende ne sagens niet; ende horen dat ghi hoort, ende ne hoordens niet.

Ende sie, doe stont up i meester vander wet om hem te proevene ende seide: Meester, wat sal ic doen, dat ic dat eweghe leven bezitte? Ende hi seide

te hem: Wat es in die wet bescreven? Hoe leestu? Ende hi antwoorde ende seide: Du sult minnen dinen Here dinen God van al dire herten, van al diere zielen, ende van alle dine ghedochten ende van alle dine crachten, ende dinen evenkersten ghelijc di selven. Ende hi seide hem Rechtelike antwoordetstu; doe dit ende du sult leven. Ende hi wilde hem selven gherecht maken ende hi seide te Jhesum: Wie es miin evenkerstijn? Ende Jhesus sach up ende seide: Een mensce daelde van Jherusalem in Jerico ende viel onder mordenaers, ende si roofdene ende wondene *sere* ende lietene half levende. Ende het gheviel dat i pape daelde den selven wech ende sachene ende leet wech. Ende dier ghelike i dyaken, doe hi neven der stede was ende hine sach, leet hi. Ende een Samaritaen ghinc den selven wech ende quam neven hem, ende hi sachene ende wert beroert met ontfaermecheden. Ende hi naerde ende bant hem sine wonden ende goter in olye ende wijn, ende hi leidene up sijn quic ende leidene in i stal ende hadde siins zorghe. Ende des ander daghes rochte hi twee peneghe ende gafse den stal waerdere ende seide hem: Hebbe siins zorghe, ende wat du meer an hem lechs, alsic weder kere, sal ict di gheven. Welc van desen drien dincti was evenkerstijn sguens die viel onder die mordenaers? Ende hi seide: Die ontfarmecheit in hem dede. Ende Jhesus seide hem: Ganc ende du doe de ghelike.

[Exposicie: 178v-179v]

Dese epistel leestmen swonsdages daer naer ende bescrijft Sinte Pauwels te dien van Corinten int v capitel. **[2 Cor. 5: 1-11.]**

Broedere, wi weten want ofte onse erdersce huus deser woninghe ghestoort wart, dat wi ene stichtinghe ute Gode hebben, niet met handen ghemaect, maer ewech *huus* in den hemelen. Want in dat suchten wi ooc ende siin begherende dat onse woninghe die in den hemel es, ons over an ghedaen werde, dat wi doch ghecleet ende niet naect ne werden vonden. Want ooc wi die daer in deser woninghe siin, suchten ende

siin bezwaert in dien dat wi niet en willen ontcleet werden, maer over cleet, dat verzwolghen werde dat dootleec es vanden levene. Maer die ons vulbrinct in dit selve, *dat es* God die ons ghegheven heeft den pant des geests.

Daer omme wi horen alle weghe, ende wi wetent, want die wile wi siin inden lechame, so siin wi pelegrime vanden Here, want wi wandelen mits den ghelove ende niet na den ghedaente, maer wi siin bout ende hebben goeden wille, meer te vervreemdene vanden lechame ende jeghen woordech te wesene te Gode. Ende daer omme crighen wi, weder wi sijn jeghenwoordech [ofte niet jeghenwoordech] hem *alle weghe* te behaghene. Want wi moeten alle openbare wesen vor den rechtstoele Cristi, dat elc weder bringhe de eghine des lechamen, also hise ghedaen heeft, sijn si goet ofte quaet.

Dit weten wi; daer omme raden wi den mensce die vreese Gods, maer Gode siin wi openbare; ende ic hope ooc dat wi in uwen consiencien siin openbare mids Jhesum Cristum onsen Here.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int xii capitel. **[Mt. 12: 14-21.]**

In dien tiden ghinghen ute die Pharizeewen ende maecten raet jeghen Jhesum, hoe sine verderven souden. Ende Jhesus wiste dat ende ghinc dane; ende vele *zieke* volgheden hem, ende die ganste hi alle, ende hi gheboot hem dat sine niet openbare soude maken, dat vervult soude werden dat gheseit was bi Ysayen den prophete, die seide: Siet hier mijn kint, dat ic vercoos, miin gheminde, in dien dat mire zielen wel behaghede. Ic sal setten minen geest up hem ende dat ordeel sal hi den lieden cont maken. Hi ne sal niet striden, noch

roupen, noch niemen sal sine stemme horen inden straten. Een te croken riet ne sal hi niet breken ende rokende vlas ne sal hi niet blusscen, tote dat hi ute worpe dat oordeel ter victorien; ende in sine name sullen die hedyne hopen.

Dese ewangelie leestmen sfrindages daer naer ende bescrijft Sinte Luuc int xiii capitel. **[Lc. 13: 22-30.]**

In dien tiden ghinc Jhesus biden staden ende biden castelen, lerende ende gaende in Jherusalem. Doe seiden sulc: Here, esser lettel die behouden sullen siin? Ende hi seide hem: Piint *u* in te gane te nauwer porten, want ic secgu datter vele sal souken in te gane, ende sine sullen moghen. Maer als de huus man in ghegaen es ende die dore besloten, dan suldi buten staen ende steken die dore secghende: Here, doe ons up; ende antwoordende sal hi u secgen: Ic ne weet u niet wane ghi sijt. Dan suldi beginnen secghen: Wi aten ende dronken vor di ende in onse straten lerestu. Ende hi sal u secghen: Ic ne weet wanen ghi sijt; gaet van mi, ghi werkers der quaetheit. Daer sal wesen weeninghe ende criscelinghe der tanden, als ghi sult zien Abrahamme, Ysaacke ende Jacoppe ende alle die propheten int rike Gods, maer ghi sult werden ute ghesteken. Ende si sullen comen van oosten ende van westen ende van zuden ende van noorden ende rusten in dat rike Gods. Ende sie siin die uterste, die waren deerste; ende deerste, die waren die uterste.

Dese epistel leestmen up den xv zondach na cinxen ende bescrijft Sinte Pauwels te dien van Galaten int v capitel. **[Gal. 5: 16-24.]**

Broedere, wandelt inden geeste ende ghine sult niet vulbringhen die begheringhen vanden vleesce. Want dat vleesch beghert jeghen den geest, ende die geest jeghen dat vleesch, want dese ii siin te gader

contrarie, dat ghi niet ne sult doen al dat ghi wilt. Want waerdi inden geeste gheleet, so ne sidi niet onder wet. Maer die werke des vleeschs siin openbare, die daer siin: keifsdom, oncuussceit, onreinecheit ende luxurie, dienst der afgoden, veniin werkingen, viantscepen, krighe, hate, toorne, stride, scillingen, secten, nidechede, manslacht, dronkenscepen, werscepinghen ende desen ghelike, die ic u predeke als ic u te voren ghesproken hebbe; want die al sulke dinc doen, diene vervolghen dat rike Gods niet. Maer die vrucht des geestes dat es: minne, vreuchde, vreede, lancmoedecheit, goetheit, goedertierheit, sachtmoedecheit, ghelove, matecheit, reine onthounesse, cuussceit, paciensie. Jeghen aldus ghedane dinc ne es de wet niet. Maer die sijn Kersts, die hebben hare vleesch ghecruust met ghebreken ende den begheringhe.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int xvii capitel. **[Lc. 17: 11-19.]**

In dien tiden doe Jhesus soude gaen in Jherusalem, leet hi in midden dor Samarien ende Galyleen. Ende doe hi gaen soude in enen casteel, liepen hem jeghen x lazerse manne; die stonden van verren ende hieven up haren voos, secghende: Jhesu ghebiedere, ontfaerme ons. Ende doe hi die sach, seidi: Gaet, toghet u den papen. Ende het ghesciede, doe si ginghen, worden si ghezuvert. Ende doe die een sach, dat hi ghezuvert was, keerdi weder met groter stemme groot makende Gode. Ende hi viel in siin anscijn vor sine voete ende dancte hem, ende dese was i Samaritaen. Ende Jhesus antwoorde ende seide: Ne esser niet x ghezuvert? Ende waer sijn die neghene? Daer ne was

ne gheen [vonden] die weder keerde ende dancte Gode, sonder dese vreemde. Ende hi seide hem: Stant up ende ganc, want diin ghelove maecte di behouden.

***Dese epistel leestmen swonsdages daer naer ende bescrijft Sinte Pauwels te dien van Corinten int vi capitel*. [2 Cor. 6: 14-18.]**

Broedere, ghine wilt ne gheen joc leeden metten ongheloveghen, want wat deele es der gherechtecheit metter ongherechtecheit? Of welc gheselscap es des lichts metter donkernessen? Maer wat gheliken heeft Cristus met <Belial>? Of wat deele es der ghelovichen metten onghelovichen? Maer wat ghemeenscap es den temple Gods metten afgoden? Want ghi sijt die tempel des levendes Gods, also die Here spreect: Want ic sal wonen in hem ende ic sal in hem wandelen; ende ic sal wesen hare God ende si sullen wesen mijn volc. Daer omme gaet ute van haren middele ende wert versceden, spreect de Here, ende ne roert niet dat onzuver es, ende ic sal u ontfaen ende ic sal u wesen i vader ende ghi sult mi wesen zonen ende dochtren, spreect die almachteghe Here.

***Int vii capitel*. [2 Cor. 7: 1.]**

Alre liefste, daer omme hebbende dese ghelooften, reineghen wi ons van alre onreinecheit des vleeschs ende des geestes, <vulbringhende> die helecheit in der vreesen Gods. In Cristo Jhesu onsen Here.

***Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Maerc int i capitel*. [Mc. 1: 40-45.]**

In dien tiden quam te Jhesum een lazers ende bat hem met ghebuuchden cnien ende seide: Eist dattu wils, du moges mi zuveren. Ende Jhesus ontfaermde sijns ende strecte uut sine hant ende nooptene ende seide: Ic wilt, werde ghezuvert! Ende doe hi dit gheseide, so ginc te hant van hem de lazarie ende hi wert ghezuvert. Ende hi dreechdene ende war\pene

te hant ute ende seide hem: Sie, dattuut niemene ne sechs, maer ganc ende toghedi den princhen der papen ende offere dat Moyses gheboot in hare orconscap over dine zuveringe. Ende hi ghinc ute ende begonste te predekene ende te beniemaerne dat sermoen, also dat hi niet meer openbare in die stat mochte gaen, maer buten in woesten steden was hi; ende si vergaderden te hem van al over al.

***Dese ewangelie leestmen sfrindages daer naer ende bescrijft Sinte Luuc int xix capitel*. [Lc. 19: 12-28.]**

In dien tiden seide Jhesus sinen jongheren dese ghelikenesse: Een edel man ghinc wech in een verre lant, hem te ontfane een rike ende dan weder te keerne. Ende hi riep sine x cnechten ende gaf hem x bizanten ende seide hem: Coopmansceept *hier mede* tote ic weder come. Maer sine porters hatene ende senden bootscepen naer hem secgende: Wine willen niet dat dese regnere up ons. Ende doe hi dat rike ontfaen hadde, keerdi weder ende hi gheboot dat men riepe die cnechten, die hi siin ghelt gaf, dat hi weten mochte hoe vele elc ghecoopmansceept hadde. Ende die eerste quam ende seide: Sie, Here, dijn bizant heeft bejaget x bizante. Ende hi seide dien: Ja, goet cnecht ende ghetrouwe, want du in een lettel ghetrouwe waers, so sultu macht hebben up x steden. Ende dander quam, secghende: Here, diin bizant heeft ghemaect v bizante. Ende dien seide: Ende du, wes ooc up v steden. Ende dander quam, secghende: Here, sie, dinen bizant dien ic hadde, leidic in een cleet. Want ic vreesde di, want du best I wreet mensce ende neems dattu niet ne leits, ende oest dattu niet ne zieus. Doe seidi hem: Van dinen monde oordeel ic di, quaet cnecht! Du wistes dat ic i wreet en

sce bem, nemende dat ic niet ne leide, ende oestende dat ic niet ne zieu; ende waer omme ne gavestu niet miin ghelt ter tafelen, ende alsic quam, dat ict metten woukere gheheescht hadde? Ende hi seide dien die daer stonden: Neemt hem den bizant, ende geeftene dien die x bizanten heeft. Ende si seiden hem: Here, hi heeftere x. Doe seidi hem: Ic secgu dat elken die heeft, sal werden ghegheven ende hi sal over vloeyen, ende die niet ne heeft, dat selve dat hi heeft, sal werden ghenomen van hem. Ende mine vianden, die niet ne wilden dat ic regneerde boven hem, brinct hier ende verslase vor mi. Ende doe hi dit gheseide, ginc hi vort te Jherusalem waert.

Dese epistel leestmen up den xvi zondach na cinxen ende bescrijft Sinte Pauwels te dien van Galaten int v capitel. [Gal. 5: 25, 26.]

Broedere, of wi leven naden geeste, so weten ooc wandelen na den geeste. Wine weten niet werden ter ydelre glorien begherende, onderlanghe teenende ende onderlange nidende.

Int vi capitel. [Gal. 6: 1-10.]

Broedere, ende of een mensce begrepen wert in eneghe ondaet, ghi die geestelijc sijt, sult al sulke ghedane leren inden geeste der sachtheit, di selven merkende, dattu ooc niet becoort ne werts. Uwere een sal des anders bordene draghen, ende also suldi de wet Cristi vervullen. Want so wie waent dat hi yet si, als hi niet ne es, die bedriecht hem selven. Maer elc proeve sijn werc, ende also sal hi [allene] in hem selven glorie hebben ende niet in enen anderen. Want elc sal sine bordene draghen.

Maer die <gheleert> wort in den woorde, sal hem ghemene samenen met dien diene leert in allen goeden. Ghine wilt niet dolen: God ne wert niet bespot. Want die dinc die de mensce zayt, die sal hi ooc oesten. Want

die daer sayt in sijn vleesch, die sal ooc oesten vanden vleesce die vulnesse; maer die sayt inden geeste, die sal vanden geeste oesten dat eweghe leven. Maer wine weten niet up houden goet te doene, want wi sullent oesten in siere tijt, onghebrekelike.

Daer omme die wile wi die tijt hebben, so weten goet werken tallen, maer alre meest toten huus ghenoten des gheloven.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int [vi capitel]. **[Mt. 6: 24-33.]**

In dien tiden seide Jhesus sinen jongren: Niemen en mach ii heren dienen, of den enen sal hi minnen ende den anderen haten, oft hi sal den enen ghedogen ende den anderen versmaden. Ghine moghet Gode niet dienen ende den rijcheden. Daer omme secgic u: Ne weest niet zorechvuldech uwer zielen wat ghi eten sult, noch uwen lechame wat ghi an doen sult. En es uwe ziele niet beter dan spise, ende u lechame dan cleder? Ane ziet die voghelen des hemels, die no sayen, noch ne oesten, noch ne gaderen in die scuren; ende u hemelsch vader voetse. Ende si di niet beter dan si? *sprac Jhesus oft hi secgen woude: Ja ghi* vele. Wie es van u *allen* die mach pensende doen te sinen ghemaecsele ene halve arem langhe? *oft hi woude secgen: Niemen; ende daer omme hoort mi toe u te verziene, ghi en sulter niet zorechvuldech omme siin*. Ende wat sidi zorechvuldech van cleedren? *sprac Jhesus*. Merct die lelyen vanden velde hoe dat si wassen; si ne aerbeiden noch si en spinnen niet. Ende *meer* secgic u dat Salemoen in al siere glorien ne was noyt bedect als ene van desen. Ende es dat zake *sprac Jhesus*, dat hoy vanden velde dat heden

es ende morghin in den oven wert ghedaen, God also cleet, hoe vele meer u, ghi clene van ghelove? Ne weest dan niet zorechvuldech, secghende: Wat sullen wi eten ende drinken of andoen? Want al dit souken de hedyne. Maer u vader weet dat ghi van al desen behoeft. Souct dan alre eerst dat rike Gods ende sine gherechtecheit, ende alle dese dinghe sullen u toe werden gheworpen.

[Exposicie: 183v-184r]

Dese epistel leestmen swonsdages daer naer ende bescrijft Sinte Pauwels te dien van Colocensen int i capitel. **[Col. 1: 12-18.]**

Broedere, wi secghen Gode den vader danc, die die ons werdech ghemaect heeft der deelsaminghen der gheselscap der helegen inden lichte, die ons verlost heeft vander ghewout der donkernessen ende ons over bracht heeft in dat rike des zoons siere minnen, indien wi hebben verlossenesse ende oflaet der zonden. Die daer es beelde Gods onsichtelijc, eerst ghewonnen alre creaturen, want in hem siin alle dinc ghesticht inden hemelen ende inder erden, die ghezichtelike ende onghezichtelike, weder het siin die troni, ofte die dominaciones, of die principatus, of die potestaten: alle siin si mits hem ende in hem ghescepen, ende hi es vor hem allen, ende alle dinc staen in hem. Ende hi es dat hooft des lechamen der kerken, die es beghin, eerst ghewonnen uten doden, dat hi in allen dinghen si houdende die vorsteit Jhesus Cristus ons Heren.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int v capitel. **[Mt. 5: 33-42.]**

In dien tiden seide Jhesus sinen jongheren: Ghi horet dat gheseit es den ouden: dune salt niet verzweren, maer du sult den Here ghelden dine

eede. Ende ic secghe u, alte male niet zweren, noch biden hemele, want hi es de troon Gods, noch bider erde, want het es die scamel siere voeten, noch bi Jherusalem, want het es de stat des groots conincs, noch biden hoofde ne saltu niet zweeren, want dune moghes i haer noch wit noch zwart niet maken. Maer u tale si: ja ja, neen neen; dat hier boven meer es, dat es van quade.

Ghi horet dat gheseit es: oghe over oghe, tant over tant. Maer ic secgu, *ghine sult* niet wederstaen dat quade; maer eist datti yemen slaet in dine rechter kinbacke, ghef hem ooc die andere; ende die metti wille striden int oordeel ende dinen roc *wille* nemen, laet hem ooc den mantel; ende die di dwinct met hem te gane M voetstappe, ganc met hem ander ii dusentich. Ende die van di heescht, ghef hem; ende die vandi willen hebben gheleent, hem ne ontsecge niet.

***Dese ewangelie leestmen sfrindages daer naer ende bescrijft Sinte Luuc int v capitel*. [Lc. 5: 17-26.]**

In dien tiden ghesciede in een der daghe ende Jhesus sat ende leerde. Ende daer waren Pharizeewen ende leerres der wet sittende, die comen waren van allen castelen van Galylee ende Jude ende Jherusalem. Ende de cracht des Heren was de zieke te ganzene. Ende daer brochten mans enen mensce in een bedde, die juchtech was, ende sochtene in te bringhene ende settene vor hem. Ende sine consten ghene zide vinden, daer sine in mochten draghen om die scaren, ende clommen up dat dac ende biden teglen lieten sine neder metten bedde in midden vor Jhesum. Doe hi sach hare ghelove, seide hi: Mensce, di werden verlaten dine zonden! Entie scriben entie Pharizeewen begonsten te pensene ende seiden: Wie es dese die spreect blasfemie? Wie mach die zonden verlaten dan God allene? Ende Jhesus bekende hare ghepense ende

antwoorde ende seide: Wat pensdi quaet in uwe herten? Wat es lichter te secghene: di werden verlaten dine zonden, ofte secghene: stant up ende wandele? Maer om dat ghi weten moet dat des menscen zuene heeft macht inder erden zonden te verlatene, seide hi ten juchteghen: Ic secghe di, stant up *ende wandele*, ende nem diin bedde ende ganc in diin huus. Ende hi stont up haestelike vor hem lieden ende nam tbedde daer hi in lach, ende ginc wech in sijn huus, groot makende Gode. Ende wonder ghegreepse alle ende si loofden Gode. Ende si werden vervult van groter vreesen ende seiden: Wi hebben heden wonder ghezien.

Dese epistel leestmen up den xvii zondach na cinxen ende bescrijft Sinte Pauwels ten Ephecien int iii capitel. **[Eph. 3: 13-21.]**

Broedere, ic bidde u dat ghi niet ne ghebreect in minen vernoyen over [u], twelke es uwe glorie. Om dees dincs wille ic boghe mine cnien tote den vader ons Heren Jhesu Cristu, van wien al vaderscap ghenoomt wert inden hemel ende inder erden, dat hi u gheve na der rijcheit siere glorien cracht, dat ghi ghecrachteghet wert mids sinen geeste in den <indersten> mensce, te wone Cristum mids den ghelove in uwen herten, in minnen ghewortelt ende ghefondeert, dat ghi moghet begripen met allen helegen, welc si die breede ende die langhe ende die hoghe ende die diepte, ende ooc weten die over ute scinende minne der const Gods, dat ghi vervult wert in alre vulheit Gods. Maer hem die mogende es alle dinc te doene over vloeyendeliker dan wijs bidden ofte verstaen moghen, na der cracht die werct in ons, hem si glorie inder kerken ende in Cristo Jhesu in allen gheslachten van ewen tewen. Amen.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int vii capitel. **[Lc. 7: 11-16.]**

In dien tiden ginc Jhesus

in die stat die heet Naym, ende sine jongre ghinghen met hem ende ene grote scare. Ende als hi de porte vander stat naecte, brochtemen daer ute enen doden die hadde gheweest i enech zone siere moeder, ere wedewen; ende groot volc vander poort quam met hare. Ende doese Jhesus sach, wert hi beroert met ontfaermecheden ende seide hare: Ne weene niet. Ende hi quam ende noopte die bare. Ende diene droeghen, stonden. Ende hi seide: Jonghelinc, ic sech di, stant up! Ende hi sat up, die doot gheweest hadde, ende begonste te sprekene. Ende hi gaffene siere moeder. Ende die vreese begreepse alle ende si maecten Gode groot ende si seiden: Want i groot prophete es up ghestaen in ons, ende God viziteerde sijn volc.

[Exposicie: 185v-186r]

***Dese epistel leestmen swonsdages daer naer ende bescrijft Sinte Pauwels ten Colocencen int ii capitel*. [Col. 2: 8-13.]**

Broedere, siet, dat u niemen ne bedrieghe bi philosophien ende ydelre valsceit, na der ghevinge der menscen, naden ele\menten

deser werelden, ende niet na Cristo, want in hem woent alle vulheit der godheit lijflike; ende ghi sijt vervult in hem die daer es een hooft alre principaten ende der potestaten; in wien ghi ooc besneden sijt, niet inder besnidinghe met handen ghedaen, inder uutstropinghe slechamen sfleeschs, inder besnidinghe *Jhesu* Cristi; met hem begraven in die dope, in dien ghi ooc verresen sijt mits den ghelove der werkinghe Gods, die hem up verwect heeft vanden doden. Ende u, doe ghi doot waert in mesdaden ende die ombesnidinghe uwes vleeschs, maecte hi levende met hem, verghevende u alle mesdade mits Jhesum Cristum onsen Here.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Maerc int viii capitel. **[Mc. 8: 22-26.]**

In dien tiden quam Jhesus te Bethsayda, ende si brochten hem enen blenden ende baden hem dat hine roerde. Ende hi nam des blenden hant ende leedene uter straten, ende hi speu in sine oghen ende hi ledere up sine hant ende vraechde hem of hi yet saghe. Ende hi sach up ende seide: Ic zie lieden wandelen als bomen. Doe leidi noch sine hant up sine oghen, ende hi begonste te ziene ende hem wert ghedaen also dat hi alle dinc claerlike sach. Ende hi sendene in siin huus ende seidem: Ganc in dijn huus, ende gaestu in die strate, ne secges niemene.

Dese ewangelie leestmen sfrindages daer naer ende bescrijft Sinte Matheus int xxi capitel. **[Mt. 21: 23-27.]**

In dien tiden quam Jhesus inden temple, ende die prinche der papen ende die ouderen des volcs quamen te hem lerende ende seiden: In wat machten doestu dit? Ende wie gaf di dese macht? Jhesus antwoorde ende seide hem: Ende ic sal u ooc vraghen ene redene; eist dat ghi mi die secht, so sal ic u secgen, in wat machten ic dese din\ghen

doe. Jans dope, weder wasse vanden hemele of vanden menscen? Ende si pensden in hem selven, secghende: Secghen wi vanden hemele, so sal hi secgen: waerbi gheloofdi hem dan niet? Secghen wi: vanden menscen, so ontzien wi die scaren, want si hadden Janne als enen prophete. Ende si antwoorden Jhesum ende seiden: Wine wetens niet. Ende hi seide hem ooc: No ic ne secgu niet, in wat machten dat ic dit doe.

Dese epistel leestmen up den xviii zondach na cinxen ende bescrijft Sinte Pauwels ten Ephecien int iv capitel. [Eph. 4: 1-6.]

Broedere, ic mane u, ic ghevanghene in onsen Here, dat ghi wandelt werdelike in der roupinghe in dier ghi gheroupen sijt, met alre omoedecheden ende sachtmoedechede, met gheduldegher lidinghen, elc andren verdraghende in deser minne; *sijt* zorechsam te behoudene die enecheit des geestes inden bande des vreden. Een lechame ende een geest, also ghi gheroupen sijt in ene hope uwer roepinghen. Een Here, een ghelove, een dope, i God ende vader onser alre, die daer es boven allen ende bi allen dinghen ende in ons allen. Die es ghebenedijt van ewen tewen. Amen.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int xiv capitel. [Lc. 14: 1-11.]

In dien tiden, doe Jhesus ghinc in eens princhen huus der <Pharizeewen> tsaterdaghes broot eten, ende si wachtene. Ende sie, daer was i water ziec mensce vor hem. Ende Jhesus antwoorde ende seide ten meesters vander wet ende ten <Pharizeewen> ende seide: Eist gheorlooft des saterdaghes te gansene? Ende si zwegen. Ende hi namne ende ganstene ende lietene. Ende Jhesus antwoorde ende seide: Wie van u heeft enen ezel of enen osse, die valt in enen pit, te hant tsaterdages, ende niet ne gaet ende trecte\ne

ute? Ende sine mochten hem hier toe niet gheantwoorden.

Doe seidi den ghenooden ene ghelikenesse, merkende hoe si die eerste sittene coren, ende seide te hem: Alstu ghenoot best ten bruluchten, ne sitte niet in die eerste stede, dat niet een eerliker dan du van hem ghenoot si, ende dan die di ende hem noode, niet ne come ende di secghe: Ghef desen die stede, ende dan sultu in die uterste stede gaen sitten met scaemten. Maer als du ghenoot best, ganc ende sit in die uterste stede, dat hi come die di node ende secghedi: Vrient, *stant up*, ganc up wart *sitten*. Dan saltuus eere hebben vor alle die daer sitten, want die hem verheft, sal ghenedert werden, ende die hem nedert, sal verheven werden.

Dese lesse leestmen swonsdages daer naer quatuor tempre ende bescrijft Amos de prophete int ix capitel. **[Amos 9: 13-15.]**

Dit spreect God die Here: Siet, die daghe sullen comen, ende die plouchman sal ghegripen den oestere ende die terdende der wijndruven den zayenden; ende die berghe sullen drupen zoetecheit, ende alle heuvele sullen gheoufent werden. Ende ic sal bekeren die ghevanghenesse miins volcs Israels; ende sie sullen stichten die woeste steden ende si sullen wonen in hem; ende si sullen planten wijngaerde ende si sullen drinken haren wijn ende si sullen maken hove ende si sullen eten hare vruchte. Ende ic salse planten up hare *versce* erde, ende vort meer ne sal icse niet ute vellen van haren erden die ic hem <ghegheven> hebbe, spreect die almachteghe Here.

Die ander lesse up den selven dach ende es bescreven in Nemias bouc int viii capitel. **[Neh. 8: 1*b*-10.]**

In dien daghen versaemden hem al dat volc

alse een man toter straten die daer es vor de porte der watere, ende spraken tote Esdre den scrivere, dat hi brochte den bouc der wet Moyses die God gheboot Israel. Ende Esdras die priester brochte die wet vor alle die veelheit der manne ende der wiven ende allen die verstaen mochten in den eersten daghe der zevender maent. Ende hi las in den bouke der wet openbare in der <straten> die was vor die porte der watere, vanden morghen stonde toten middaghe in der jeghenwoordecheit der vroeder manne ende der wive. Ende die oren alle des volcs waren gherecht toten bouke *te hoorne*. Maer Esdras stont up enen houtinen grade die hi ghemaect hadde te sprekene, ende si stonden alle bi hem. Ende Esdras ondede dien bouc vor al dat volc ende hi bleec over al dat volc. Ende Esdras ghebenediede den Here Gode met groter stemmen ende al dat volc antwoorde ende seide: Amen, ende dat volc hief up sine handen ende bogheden hem ende vielen neder toter erden ende anebeden Gode. Maer die leviten maecten ene ghestilnesse inden volke te hoorne die wet; ende dat volc stont in sinen grade. Ende si lasen inden bouke der wet Gods openbare ende onderscedenlike te verstane, ende si verstonden als ment las. Doe spraken Nemias ende Esdras die priester ende scrivere ende die leviten bediedende alden volke: Dese dach es ghehelecht den Here onsen God; ghine wilt niet weenen noch ghine wilt niet screyen. Ende hi sprac te hem: Gaet, ende eit vetheit ende drinct most ende sendets deele dien ooc dies them niet ghereet ne hebben, want dit es die heleghe dach Gods, ende ne wilt niet bedroeft siin, want die vreuch\de

Gods es onse starcheit.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Maerc int ix capitel. **[Mc. 9: 16-28.]**

In dien tiden antwoorde een van den scaren te Jhesum ende seide: Meester, ic brochte te di minen zone die heeft enen doven geest, ende waer dat hine begrijpt, werpt hine neder, ende dan spuwet hi ende criscelt metten tanden ende verdroocht; ende ic seide dinen jongheren dat sine ute wierpen, ende sine mochten. Ende hi antwoorde hem ende seide: O onghelovich gheslachte, hoe langhe sal ic met u wesen ende hoe langhe sal ic u ghedoghen? Brinctene te mi. Ende si brochtene. Ende doe hine sach, te hant ontsettene die geest ende hi warpene in die erde ende wenteldene indie scumen. Ende hi vraechde sinen vader: Hoe langhe eist dat hem dit *eerst* gheviel? Ende hi seide: Van siere kintsceit, ende dicwile heeftine in viere ende in watere gheworpen, dat hine verderfde. Maer of du yet moghes, help ons ende ontfaerme onser! Ende Jhesus seide hem: Mogestu gheloven, alle dinc siin mogenlijc den ghelovenden. Ende te hant riep des kints vader met tranen ende seide: Ic ghelove, Here, help <mire> onghelovicheit. Ende doe Jhesus sach die toelopende scare, dreghede hi den onzuveren geest ende seidem: Dove ende stomme geest, ic ghebiede di dattu ute gaes van hem ende dattu nemmeer in hem ne gaes. Ende hi riep ende sletene sere ende ginc ute van hem, ende hi wert als een dode, so dat vele lieden seiden dat hi doot ware. Ende Jhesus hilt sine hant ende lichtene, ende hi stont up. Ende [doe] hi in huus ghinc, vraechden hem sine jongren al hemelijc: Waer omme ne mochten wi den duvel niet ute werpen? Ende Jhesus seide hem: Dit gheslachte ne mach niet ute gaen dan in bedinghen ende in vastene.

Dese lesse leestmen sfrindages daer naer quatuortempre ende bescrijft Ozeas de prophete int xiv capitel. **[Osee 14: 2-10*c*.]**

Dit spreect God die Here: Bekere di, Israel, tote den Here dinen God, want du best ghevallen in die ongherechtecheit. Draget met u die woort ende bekeert u toten Here ende spreect te hem: Doe of alle quaetheit ende nem dat goede, ende wi sullen weder gheven die calver onser lippen. Assur ne sal ons niet behouden ende up parde ne sullen wi niet clemmen, noch wine sullen vort mee niet secghen: Onse gode *siin* die werke onser hande, want des volcs dat indi es, sal di ontfaermen. Ic sal ghezont maken hare te brokenheit, ic salse minnen willechlike, want mine gramscap es of ghekeert van hem. Ic sal wesen alse een dau, ende Israel sal up gaen groeyende alse ene lelye, ende sine wortelen sullen ute spruten alse *des berchs* Lybani. Ende sine telghen sullen *rechte ute* gaen; alse ene olive sal wesen sine glorie ende sine roke alse *die roke des berchs* Lybani. Ende si sullen bekeert werden, sittende in sine scadewen, ende si sullen leven met taerwen ende si sullen groeyen als een wijngaert *ende* sine ghedinkenesse *sal werden* alse die Lybaensce wijn. Effraym, wat sullen <mi> voortwaert meer de afgoden? Ic sal hem verhoren ende ic salne rechten alse enen groenen veurinen boom; van mi es <dine> vrucht vonden. Wie es die wise, ende sal verstaen dese dinc; verstandel, ende sal dese dinc weten? Want die wech des Heren es recht, ende die gherechte sullen wandelen in hem.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int vii capitel. **[Lc. 7: 36-50.]**

In dien tiden bat Jhesum i Pharizeeu.

Dese ewangelie souct hierachter int sanctorum up Sinte Marie Magdalenen dach.

Dese lesse leestmen tsaterdages daer naer quatuor tempre ende es bescreven in Leviticus int xxiii capitel.

[Lev. 23: 26-32.]

In dien daghen sprac God te Moysesse secgende: Inden tienden daghe deser zevender maent sal wesen een harde feestelijcst dach der zuveringhen ende hi sal helech gheheten werden; ende in hem suldi moeyen uwe zielen ende sult offeren offeringhe den Here. Ende ne gheen werc suldi doen inder tijt dees daghes, want hi es een dach der ghenadecheit, dat u die Here u God ghenadech werde. Welke ziele niet ghepiint ne werde in dien daghe, die sal verderven van sinen volke, ende so wie enech werc doet, ic salne verderven van sinen volke. Daer omme ne suldi niet wercs doen indien daghe, want hi sal u een wettelijc dach wesen in allen uwen gheslachten ende in alle uwe woninghen. Hi es een saterdach der rusten ende ghi sult pinen uwe zielen. Inden neghenden daghe der maent vanden vespren toten vespren suldi begaen uwe saterdaghe, spreect de almachteghe Here.

***Die ander lesse up den selven dach ende es bescreven in Leviticus int xxiii capitel*. [Lev. 23: 33, 39-43.]**

In dien daghen sprac God te Moysesse, secghende: Inden vichtienden daghe der zevender maent, wanneer ghi verzament hebt aldie vruchte uwer <erden>, so suldi vieren die ferien ons Heren zeven daghe, maer die eerste dach ende die achtende dach sal siin saterdach, dat es ruste. Ende ghi sult u nemen inden eersten daghe vruchten des alre scoonst boom ende *bladere ende* telghere der palme bome ende tacken des houts der dicker bladen ende wulghen vander beken, ende ghi sult verbliden vorden Here uwen God ende ghi sult vieren siin hoghe ghetide zevendage binden jare; hi sal een wettelijc ewich dach we\sen

in al uwe gheslachten. Inder zevender maent suldi de feesten begaen, ende ghi sult wonen inder scadewen vii daghe; ende alle die vanden gheslachten Israels, die sullen wonen in den tabernaculen, dat uwe nacomelinghe leren dat ic hebbe in den tabernaculen ghedaen wonen die kinder Israels, doe icse ute leede vanden lande Egypten, spreect die almachteghe Here.

Die derde lesse up den selven dach ende bescrijft Micheas de prophete int vii capitel [Mich. 7: 14-20.]

Here onse God, voede diin volc in diere roeden, die heernesse diins erfs, die daer wonen allene inder warande; inden middele Carmeels sullen si ghevoet werden, Bazam ende Galaat, na den ouden daghen. Na den daghe dijns ute ganges vanden lande van Egypten sal ic di wisen wondere. Dan sullen zien die hedyne ende sullen gheconfuust werden van al hare starcte. Si sullen lecghen hare handen over hare mont ende hare oren sullen doof werden, ende si sullen lecken dat ghestubbe alse slangen, ende alse die crupende der erden sullen si vervaert werden van haren husen. Onsen Here God sullen si niet begheren, ende si sullen di ontzien.

Want wie es, God, dine ghelike, du die ave does die ongherechtecheit ende draghes over die zonden der relieve diins erfs? Hine sal voort meer niet in senden sine gramscap, want hi es willende *sine* ontfaermecheit. Hi sal weder keren ende hi sal onser ontfaermen; hi sal of lecghen onse ongherechtecheit ende alle onse zonden sal hi werpen in die diepte der zee. Du salt gheven die waerheit Jacoppe entie ontfarmecheit Abrahamme, die du ghezworen heves onsen vaderen van den ouden daghe,

Here onse God.

De iv lesse up den selven dach ende bescrijft Zacharias de prophete int viii capitel. [Zach. 8: 14-19.]

In dien daghen ghesciede dat woort sHeren te mi sprekende: Dit spreect die Here der heren: Also als ic ghedachte dat ic [u] soude pineghen, doe mi uwe vadere stoocten toten toorne ende mi ne ontfaermede niet - also bem ic nu bekeert ende ic hebbe ghedacht in desen dagen, dat ic wel doe Jherusalem ende den huus <van> Juda: niet ne vreest u!

Dit siin die woort die ghi sult doen: Ghi sult spreken die waerheit elc met sinen naesten; die waerheit ende dat ordeel des vreeden suldi oordeelen in uwen porten; ende uwer ne gheen ne sal evel pensen in siere herten jeghen sinen vrient, ende loghenachtechede suldi niet minnen, want alle dese dinc hebbic ghehaet, spreect God.

Ende dat woort des Heren ghesciede te mi, sprekende: Dit spreect God, die Here der heren: Die vasten <des> eersten ende die vasten <des> vierden ende die vasten des zevenden ende die vasten des tienden sal wesen in vreuchden ende in bliscepen den huse Juda ende in sere clare hoghetiden. Mint allene die waerheit ende de vreede, spreect die Here der heren.

De v lesse up den selven dach ende bescrijft Daneel de prophete int iii capitel. [Dan. 3: 49, 50*a*, 47, 48, 50*b*-55.]

In dien daghen daelde die ingel Gods neder met Azaria ende sinen gheselle inden viereghen oven, ende slouch ute die vlamme des viers vanden ovene ende maecte dat middel des vierechs ovens alse enen coelen dauwenden wijnt, maer die vlamme slouch uut over den oven wel xlix elnen ende verberrende alle die soe begreep biden ovene van den Caldeusen, die dienaren des conincs die den oven gheheet hadden. Maer die

ghene diene gheroerde dat vier al te male niet, noch ne dede hem niet leets. Doe begonden dese iii alse ute enen monde enen lof te secghene, ende loofden Gode in den oven ende spraken:

Ghebenedijt bestu, Here onse God <onser> vadere, ende lovelijc ende glorieus ende over hoghet in ewicheit; ende ghebenedijt *es* die heleghe name dire glorien ende lovelijc ende overhoget in allen werelden. Ghebenedijt bestu in den heleghen temple dire glorien ende overlovelijc ende *over* glorieus in ewicheden; ghebenedijt bestu inden trone dijns rijcs ende over lovelijc ende overhoghet in ewicheden. Ghebenedijt bestu die daer anscouwes die afgronde ende sits boven Cherubin ende *over*lovelijc ende overhoget in ewicheden.

Dese epistel leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Pauwels ten Ebreuscen int ix capitel. **[Hebr. 9: 2-12.]**

Broedere, dat eerste tabernakel wert ghemaect, int welke waren candelaren ende de tafele ende de vorsettinghe der brode, dat gheseit wert helech. Maer bachter bedeckinghen wert dat ander tabernakel, dat gheseit wert helech der heleghen, hebbende i goudijn wierooc vat, ende die aerke des testaments, bedect in allen ziden met goude; in die was ene guldine cruke metten hemelschen brode ende die roede Aarons die daer groeyede, ende die tafelen des testaments; ende up hare Cherubinne der glorien, bescadewende de stede der ghenadecheit, van welken elken zonderlanghe nu niet en es te secghene. Dese dinghen dan aldus bezet, in dat eerste tabernakel ghinghen die priestere alle weghe, te vulbringhene die ambochte der offranden; maer in dat ander ghinc allene die bisscop ene waerf inden jare, niet sonder bloet,

dat hi offerde vor sine ende des volcs onwetentheit; dit betekenende den Heleghen Geest, dat noch toe ne was niet gheopenbaert der helegher wech, noch toe den eersten tabernacule staet hebbende. Twelke ene ghelikenesse es der jeghen woordegher tijt, na welker *gheliken* ghiften ende offeringhe gheoffert werden, die niet en moghen na der consiencien enen vulcomenen dienare maken, *sonder* allene in spisen ende in dranke ende menegherande dwainghen, ende inden gherechtheden des vleeschs die toter tijt der betringen gheset siin.

Maer Cristus anestaende een bisscop des toe comendes goets, vele meer ende vulcomenliker tabernacule, niet met handen ghemaect, dat es niet deser sceppinghen, noch niet metten bloede der bucken ende der calveren, maer met sinen eyghinen bloede es hi ene waerven in ghegaen in die heleghinghe, in de vindinghen dier ewegher verlossenesse in Cristo Jhesu onsen Here.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int xiii capitel. **[Lc. 13: 6-17.]**

In dien tiden seide Jhesus ten scaren dese ghelikenesse: Een mensce hadde gheplant in sinen wijngaert enen figheboom ende hi quammer vrucht in zouken, ende ne vanter niet. Doe seide hi ten oufenare des wijngaerts: Sie, nu eist drie jaer dat ic vrucht quam souken in desen figheboom, ende ic ne vanter niet; slachene of; wat bedruct hi die erde? Ende hi antwoorde ende seide hem: Here, latene noch dit jaer staen, tote icken omme ghegrave ende ghemesse, ende maect hi vrucht, wese, ende doet hijs niet, int toecomende jaer sultenu of slaen.

Ende hi was lerende tsaterdaghes in hare synagoghe. Ende sie, daer was i wijf die hadde den

geest der ziecheit ghehadt xviii jaer ende was gheboocht ende ne mochte niet up waert zien. Doese Jhesus sach, riep hise te hem ende seide hare: Wijf, du best verlaten van diere ziecheden. Ende hi leide up hare sine hant ende te hants recte soe hare up ende loofde Gode. Ende de prinche der synagoghen, onwaersceep hebbende om dat Jhesus tsaterdaghes gheganst hadde, antwoorde ende seide der scaren: Ses daghen siin in dien men werken moet; in dese dan comt ende wert gheganst, ende niet tsaterdaghes. Ende die Here antwoorde te hem ende seide: Ypocriten, ne ombint elc uwer sinen ezel niet ende sinen osse tsaterdaghes ende letene te watere? Maer dese Abrahams dochter, die sathanas bant xviii jaer, ne mochtemen die niet ombinden up den zaterdach van haren banden? Ende doe hi dit gheseide, scaemden hem alle sine adversarise; ende alt volc verblide in al dien die glorieuselijc scieden van hem.

Dese epistel leestmen up den xix zondach na cinxen ende bescrijft Sinte Pauwels te dien van Corinten int i capitel. **[1 Cor. 1: 4-8.]**

Broedere, ic secghe love minen God vor u alle weghe in dier ghenaden Gods die u ghegheven es in Cristo Jhesu, want ghi sijt in allen dinghen rike worden in hem, in allen woorden ende in alre const, also dat ghetughenesse Cristi ghevestet es in u, also dattu niet ne ghebreect in enegher ghenaden, beidende die openbaringe Jhesu Cristi ons Heren, die u ooc vast maken sal toten ende sonder lachter, inden daghe der toe comst ons Heren Jhesu Cristi.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int xxii capitel. **[Mt. 22: 35-46.]**

In dien tiden quamen die Pharizeewen te Jhesum, ende een van hem

lieden vraechde hem, i lerare der wet, om hem te prouvene: Meester, welc es dat grote ghebod inder wet? Jhesus seide hem: Du sult minnen den Here dinen God van al diere herten ende van aldire zielen ende van al dinen ghedochte. Dit es dat alre meeste ende dat eerste ghebod. Ende dat ander es desen ghelijc: Du sult minnen dinen evenkersten ghelijc di selven. In desen tween gheboden hanghet al die wet entie propheten.

Ende doe *al* die Pharizeewen vergadert waren, vraechde hem Jhesus secghende: Wat dincti van Cristo? wies zone es hi? Ende si seiden: Davits. Doe seide hi hem: Hoe hetene dan Davit in den geeste Here, secghende: Die Here seide te minen Here: Sit te miere rechter zide, tote ic ghesette dine vianden enen scamel dire voeten. Of dan David hem heet Here, hoe es hi dan siin zone? Ende niemen mochte hem gheantworden een woort, ende niemen was hem coene van dien daghe vort meer yet te vraghene.

[Exposicie: 192v-193r]

***Dese epistel leestmen swonsdages daer naer ende bescrijft Sinte Pauwels te dien van Ephecien int i capitel*. [Eph. I: 16-23.]**

Broedere, ic ne late niet of over u te dankene, ghedinkenesse uwes doende in miere bedinghen, dat God ons Heren Jhesus Kersts, vader der glorien, u gheve den geest der wijsheit ende der openbaringen, in bekennessen: verlichte oghen uwes herten, dat ghi weet welc si die hope siins roeps, ende welc siin die rijcheden siere ervelijcheden inden heleghen, ende welc si die overgaende grootheit siere cracht in ons die ghelooft hebben, na der werkinghe der moghenteit siinre cracht, die hi ghewracht heeft in Cristo, hem up weckende vanden doden ende <settende> te siere rechter hant inden hemelscen, boven alle principaten ende potestaten ende viertuten ende dominacionem, ende alle die namen die men nomet in deser werelt niet allene, maer ooc inde toecomende. Ende alle dinghen heeft hi onder sine voeten gheworpen, ende hi gaf hem hooft over al de kerke, de welke es sijn lechame ende sine vulheit

die alle dinghe in allen vervult.

Dese epistel leestmen noch up den selven dach ende bescrijft Sinte Pauwels ten Tessalonicensen int iv capitel. [1 Thess. 4: 9-17.]

Broedere, vander minnen des broederscaps ne hebben wi niet noot u te scrivene, want ghi selve hebt van Gode gheleert dat ghi u mint onderlinghe. Ende dat doedi in alle die broedere in al Machedonien. Maer wi bidden u, dat ghi meer over vloyt ende dat ghi nerenst gheeft, dat ghi gherastech sijt, ende dat ghi u bederve doet ende werct met uwen handen, also wi u gheboden hebben, ende dat ghi tamelike wandelt tote dien die van buten siin, ende niet ne beghert dat yemens si.

Maer wine willen niet dat ghi onwetende sijt, broedere, vanden slapenden, dat ghi niet bedrouft ne wert, alse die andere die niet hope ne hebben. Want gheloven wi dat Cristus doot es ende verresen, also sal ooc God die die gheslapen hebben, mids Cristum bringhen met hem. Want dit secghen wi u inden woorden ons Heren, want wi die daer leven ende bleven siin, wi sullen in der toe comst ons Heren niet voren gaen die gheslapen hebben. Want onse Here selve sal inden ghebode ende inder stemmen des archangels ende inder businen Gods neder comen vanden hemele, ende die dode die in Cristo siin, sullen up staen teersten. Daer naer wi die leven ende bleven siin, sullen werden te gader ghenomen met dien in den wolkenen, Cristo bejeghende inder lucht, ende also sullen wi altoos wesen met onsen Here in Cristo Jhesu. Amen.

Dese epistel leestmen noch up den selven dach ende bescrijft Sinte Pauwels ten Colocensen int iii capitel. [Col. 3: 5-11.]

Broedere, doot uwe leede die siin up erdrike: keefsdom, onzuverhede, svleesch

luste, quade begherte ende vrechede, dat es ghelijc afgode te anebedene, om die welke die gramscepe Gods quam in die wantrouwele kindere, inde welke ghi wandelt in eneghen tiden, als ghi in sulken dinghen levet. Nu danne, doet of alle *dese* dinghen: gramscepe, onwaerscepe, quaethede, blasfemie, vule worde van uwen monde. Ne lieget niet onderlinghe, ontcleet u vanden ouden man met sinen ghewerken ende doet an den niewen man, dien die wert verniewet indie kennesse Gods na die ymagine des gheens diene heeft ghescapen, daer niet nes man no wijf, hedijn man no yode, no besnidinghe no ombesnidinge, no baerberien no Scite, no scalc no vriman, ne ware alle dinc ende in allen dinghen Cristus.

Dese ewangelie leestmen upden selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int xiii capitel. **[Mt. 13: 24-30.]**

In dien tiden seide Jhesus tote sinen jongheren: Dat hemelsce rike es ghelijc enen man die sayde goet zaet in sinen acker. Ende als die lieden sliepen, quam sijn viant ende sayde daer boven crocken indie medewaerde vander taerwen, ende hi ginc wech. Ende als dat cruut was ghewassen ende het vrucht hadde ghemaect, doe openbaerden hem ooc die crocken. Ende doe quamen die cnapen vanden huusman ende seiden tote hem: Here, ne sayetstu niet goet zaet in dinen acker? Wanen hevet het danne crocken? Ende hi seide tote hem lieden: Een miin viant hevet dit ghedaen. Ende die cnapen seiden tote hem: Wiltu, wi gaen ende gaderen die crocken? Ende hi seide tote hem: Neen ic, omme dat ghi niet bi aventuren, als ghi wilt gaderen die crocken, ne quetst die taerwe. *Ombeit*; laet bede wassen

tote in den oest, ende in die tijt vanden oeste sal ic secghen ten sniders: Gadert teersten die crocken, ende bintse in ghebondekinen omme te barne, ne waer die taerwe vergadert in mine scure.

Dese ewangelie leestmen sfrindages daer naer ende bescrijft Sinte Maerc int xii capitel. [Mc. 12: 28-34.]

In dien tiden quam tote Jhesuse een vanden scriben ende vraechdem, welc ware teerste ghebod van allen. Ende Jhesus antwoorde hem: Dat eerste ghebod van allen es: Hore Israel, de Here diin God es een, ende du sult minnen den Here dinen God met al diere herten ende met al diere zielen ende met al dinen ghedochte ende met al diere cracht. Dit es dat eerste ghebod. Ende dat ander es ghelijc desen: Du sult minnen dinen evenkersten ghelijc di selven. Meerre dan dese *twee* nes gheen ander ghebod. Ende die scribe seide tote hem: Wel, meester, waerlike hevestu gheseit dat een God es, ende dat ne gheen ander es dan hi. Ende dat menne es sculdech te minnene met alder herten ende met alden ghedochte ende met alre verstannessen ende met alre zielen ende met alre cracht, ende te minnene den evenkersten ghelijc hem selven es meerre dan alle sacrificien ende offranden. Ende Jhesus sach dat hi vroedelike hadde gheantwoort, ende seide tote hem: Dune best niet verre vanden rike Gods.

Dese epistel leestmen up den xx zondach na cinxen ende bescrijft Sinte Pauwels ten Ephecien int iv capitel. [Eph. 4: 23-28.]

Broedere, wart verniewet inden geeste uwes ghedochten ende doet an den niewen man die es ghescapen na Gode in gherechtecheden ende in helecheden der waerheden. Omme dat welke doet of loghenachtechede ende spreect waerhede elkerlijc met

sinen evenkersten, bedi wi siin onderlinghe lede. Wardet gram, ende ne wilt doen *ghene* zonden; die zonne ne moete niet siin onder ghegaen op uwe gramscepe. Ne ghevet ghene stede den viant. Die *hier vormaels* stal, hine moete nu niet steelen, maer pine elkerlijc te werkene yet met sinen handen dat goet es, dat hi moghe hebben wat gheven dien, die noot heeft.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int ix capitel. [Mt. 9: 1-8.]

In dien tiden clam Jhesus in een scip, ende hi voer over ende quam in sine stede. Ende ziet, waer si hem jeghen brochten enen juchteghen man, licghende in *sijn* bedde. Ende Jhesus die sach hare ghelove, seide toten juchtegen: Hebbe betrouwenesse, zuene, dine zonden siin di verlaten. Ende ziet, waer eneghe vanden scriben seiden in hem selven: Dese blasfemeert. Ende alse Jhesus sach hare ghepense, seide hi: Waer omme pensdi quaet in uwe herten? Wat es lichtere, te secghene: dine zonden siin di verlaten, so te secghene: stant up ende wandele? Ende omme dat ghi moet weten dat des menscen zone hevet macht in erdrike te verlatene die zonden, seide hi toten juchteghen: Stant up *ende* doe wech diin bedde ende ganc in diin huus. Ende hi stont up ende ghinc in sijn huus. Ende als dat saghen die scaren vanden lieden, waren si vervaert ende glorificeerden Gode, die al sulke macht gaf de lieden.

Dese epistel leestmen swonsdaghes daer naer ende bescrijft Sinte Pauwels ten Tessalonicensen int ii capitel. [2 Thess. 2: 15-17.]

Broedere, staet ende hout die <ghezette> die ghi hebt gheleert, jof bi onsen sermoenen, jof bi onsen epistelen.

Ende hi, onse Here Jhesus Kerst, ende God onse vader, die ons

minnede ende hevet ghegheven enen eweliken troost ende goede hope in gracien, moete vertroosten uwe herten ende vast maken in allen goeden <ghewerken> ende sermoenen.

Int iii capitel. [2 Thess. 3: 1-5.]

Van nu voort waert, broedere, biddet vor ons dat dat woort Gods moete lopen ende warden gheclarificeert, ghelijc dat ooc es te u, ende dat wi moeten warden verlost van onnutten ende van quaden lieden, want alder lieden ghelove nes niet. God es ghetrouwe, die u vast sal maken ende wachten van allen quade. Wi hebben betrounesse in u lieden in onsen Here dat ghi doet de dinghe die wi u ghebieden, ende dat ghise sult doen. Onse Here moete berecken uwe herten indie caritate Gods ende indie paciencie Jhesus Kersts.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int xiii capitel. [Mt. 13: 36*b*-43.]

In dien tiden quamen tote Jhesuse sine jongers ende seiden: Ondoe ons dat proverbie *vander taerwe ende* vanden crocken vanden ackere. Ende Jhesus antworde ende seide: Die zayet dat goede zaet, es des menscen zuene. Ende de acker es dese werelt. Dat goede zaet, dat siin die kindere vanden rike. Ende die crocken, dat siin die quade kindere. Die viant diese zayt, es die duvel. Die oest, dat es thende der werelt. Die oesters siin die ingle. Also danne worden ghegadert die crocken ende warden verbarrent met viere, also sal het wesen int uterste vander werelt. So sal senden smenschen zone sine ingle, ende si sullen van sinen rike gaderen alle scandeleringhen ende die ghene die quaethede doen, ende si sulse senden inden oven met viere, daer wesen sal weenin\ghe

ende criscelinghe van tanden. Dan sullen die gherechteghe scemeren ghelijc der zonnen int rike haers vader. Die hevet oren van hoorne *jof van verstannessen*, die hore.

Dese ewangelie leestmen sfrindages daer naer ende bescrijft Sinte Luuc int vii capitel. **[Lc. 7: 1-8.]**

In dien tiden als Jhesus hadde vervult alle die woorde in die oren vanden volke, ginc hi in Capharnaum. Ende een van centurioens cnapen bezief hem qualike ende soude hebben ghestorven - die met hem wel was gheminnet. Ende als hi hoorde van Jhesuse, sende hi tote hem ouderinghe vanden Joden, hem biddende dat hi quame ende ghenase sinen cnape. Ende als si quamen tote Jhesuse, baden si hem nerenstelike ende seiden: Want hi es wel waerdech dat du hem dit does, bedi hi minnet onse volc ende hi maecte ons ene synagoghe. Ende Jhesus ghinc met hem lieden. Ende als hi niet verre was vanden huus, sende centurio tote hem sine vrienden ende seide: Here, ne pine di niet, want ic ne bem niet werdech, dattu comes onder miin dac, omme dat welke ende ic miselven niet werdech ne rekene, dat ic quame tote di; ne ware sech met dinen woorde, ende miin kint sal worden ghenesen.

Dese epistel leestmen up den xxi zondach na cinxen ende bescrijft Sinte Pauwels ten Ephecen int v capitel. **[Eph. 5: 15-21.]**

Broedere, siet hoe dat ghi behendelike wandelt, niet alse dulle lieden, neware alse vroede; ende ontcommert der tijt, want de daghe sijn quaet. Ende daer omme ne wilt niet werden onvorzien, ne ware verstaende welc si de wille Gods. Ende ne wert niet dronken van wine inden welken es luxurie, ne ware wert

vervult vanden Helegen Geest, sprekende in u selven in psalmen ende in ympnen ende in geesteliken liedekinen, harpende ende zinghende in uwe herten onsen Here, secghende love alle weghe over alle lieden in die name ons Heren Jhesus Kersts, Gode ende vader, ende weest onderdaen mallijc anderen in die vreese *Jhesus* Kersts.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int xxii capitel. **[Mt. 22: 1-14.]**

In dien tiden sprac Jhesus met sinen jongers in proverbien ende seide: Dat hemelsce rike es ghelijc enen mensce - coninc die maecte bruluchte sinen zone. Ende hi sende uut sine cnapen omme te roepene die ghenode, te comene ter brulucht, ende sine wilden niet comen. Ende noch sende hi andere cnapen, ende seide: Secghet den ghenoodden: Siet, ic hebbe mine maeltijt ghereet; mine ossen ende mine ghevoghelte siin ghesleghen ende alle dinghe siin ghereet; comt ter brulucht. Ende si verroekeloosdent ende ghinghen wech, enege in hare poort, ene andere te haren coopmanscepen. Ende die andere namen sine cnapen ende si daden hem scaemte ende sloughense doot. Ende als dat hoorde de coninc, was hi gram ende hi sende daer sine heeren van volke ende destrueerde alle de manslachteghe lieden ende verberrende hare poort. Doe seide de here tote sinen cnapen: Die bruluchten siin ghereet, ne waer diere ghenoot waren, sine warens niet werdech. Gaet dan ten enden vanden weghe, ende so wie dat ghire vint, roepse *ter maeltijt jof* ter brulucht. Ende die cnapen ghinghen uut in die weghen ende si gaderden alle die si vonden, goede ende quade; ende die bruluchten siin vervullet van lieden, die daer saten ende

aten. [Ende die coninc ginc in te besiene die daer saten ende aten] ende hi sach daer enen man niet ghecleet metten bruut cleede. Ende hi seide tote hem: Vrient, hoe bestu hier in comen, niet hebbende een bruut cleet? Ende die ghene zweech. Doe seide de coninc te sinen cnapen: Bint hem hande ende voete ende werptene indie uterste deemsterheden, daer weeninghe sal wesen ende criscelinghe van tanden. Vele siinre gheroupen, ende lettel vercoren.

Dese epistel leestmen swonsdages daer naer ende bescrijft Sinte Pauwels ten Tessalonicensen int ii capitel. **[2 Thess. 3: 6-13.]**

Broedere, wi bootsceepten u in die name ons Heren Jhesus Kersts, dat ghi u of trect van elken broeder die wandelt ongheordeneerdelike, ende niet na die leringhen die si ontfinghen van ons. Want ghi selve weet wel hoe ghi ons sijt sculdech te volghene, bedi wine waren niet moylijc onder u, no wine hebben niet ghe eten *onse* broot tonvergheefs van yemene, ne ware in pinen ende in moetheden, werkende nacht ende dach, dat wi niemene van u lieden souden verzwaren. Niet als dat wijs ne hadden ghene macht, ne ware om dat wi ons selven wilden gheven als ene vorme u lieden omme ons te volghene. Bedi als wi waren met u, dese dinghen bootsceepten wi u, dat so wie so niet wilde werken, dat hi ooc niet ne soude eten. Wi hebben ghehoort van eneghen onder u lieden die wandelen onrustelike ende niet werkende, ne ware curieuselike levende. Den ghenen die dus ghedan siin, dien laten wi te wetene ende bidden in onsen Here Jhesus Kerste dat si met stilheden werkende eten hare broot. Ne ware ghi broedere, ne wilt niet faelgieren van weldoene in Jhesus Kerste onsen Here.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int xiv capitel. **[Lc. 14: 12-15.]**

In dien tiden seide Jhesus tote enen prinche vanden Pharizeewen: Als du maecs een noen mael jof een avontmaeltijt, ne node niet dine vriende, no

dine broedere, no dine maghe, no dine rike ghebure, dat si [di] bi ghevalle niet weder noden, ende also warde het di vergolden. Ne ware als du does ene werscepe, roep arme lieden ende cranke, blende ende manke, ende so sultu salech wesen, bedi sine hebben, di waer mede ghelden, maer het saldi werden vergolden in die verrisenesse vanden gherechten. Ende als dat hoorde een van dien die daer saten ten etene, seidi tote hem: Salech es hi die broot sal eten int hemelsce rike.

Dese ewangelie leestmen sfrindages daer naer ende bescrijft Sinte Luuc int vi capitel. **[Lc. 6: 2235*a*.]**

In dien tiden seide Jhesus tote sinen jongers: Salech si di, als u haten die lieden ende als si u verdeelen ende als si u verwijt doen ende als si uutwerpen sullen uwe name, als jof soe quaet ware, omme des menscen zone. Verblijt in dien dach ende weest an heughe, want ziet, u loon es groot in den hemel, want na desen dinghe daden den propheten hare vaders. Nochtan, wee u rike lieden, die hier hebt uwe solaes. Wee u lieden, die sijt *al* vervullet, want ghi sult *noch* honger hebben. Wee u lieden, die nu lacht, bedi ghi sult *noch* weenen ende screyen. Wee u lieden, als u al die lieden prisen, also daden den propheten hare vaders.

Ne ware ic secghe u lieden die *dit* hoort: Minnet uwe viande; doet goet den ghenen die u haten; secht wel toten ghenen die quaet tote u secghen; biddet over die ghene, die u piinlijchede doen.

Ende die di slaet in deene kinbacke, ghef hem dandere. Ende den ghenen die di nemet dine cledere, ne verbiet hem niet *te nemene* den roc. Elken mensche die di heescht, ghef hem; ende die di neemt dat diin es, ne heescht niet weder. Ende also ghi wilt dat u doen die lieden, doet hem lieden also. Ende of ghi minnet de ghone die u minnen, wat gracien hebdi daer of? Bedi die bezondechde lieden minnen die ghene die hem minnen. Ende of ghi goet doet den ghenen die u goet doen, wat lone hebdi daer of? Also doen ooc bezondechde lieden. Ende of ghi leent den ghenen, daer ghijt weder of waent hebben, wat lone suldi daer of hebben? Want het leent die een bezondechde den anderen, omme dies ghelijcs weder tontfane. Minnet dan uwe viande ende doet hem goet ende leent, daer ghi niet of ne hoopt weder te hebbene, ende u loon sal groot wesen in den hemel.

Dese epistel leestmen up den xxii zondach na cinxen ende bescrijft Sinte Pauwels ten Ephesen int vi capitel. **[Eph. 6: 10-17.]**

Broedere, wart gheconforteert in onsen Here ende indie macht van siere deuchdachtichede. Doet an de wapene Gods, so dat ghi moghet staen jeghen die laghen van den viant. Bedi wine hebben niet *allene* te warstelne jeghen onse vleesch ende jeghen onse bloet, ne ware *ooc* jegen die princhen ende potestaten, jeghen die bereckers vander deemsterheden van deser werelt, jeghen die geestelike quaetheden in hemelscen dinghen. Bedi nemet de wapenen Gods, dat ghi moghet weder staen in den quaden dach ende in allen dinghen vulmaectelike staen. Staet danne up, ghescort uwe lendenen in warachtecheden, ende doe an den halsberch van gherech\techeden,

ende <scoyet> uwe voeten int vor reeden van der ewangelie van payse, in allen dinghen nemende den scilt van ghelove, inden welken ghi moget blusscen alle vierine scichten des alre quaets *viants*, ende nemet den helm van zalecheden ende dat zwert des geests, dat es dat woort Gods.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int iv capitel. **[Ioh. 4: 46*b*53.]**

In dien tiden was i clene coninc, wies zone ziec was in Capharnaum. Dese, als hi verhoorde dat Jhesus quam van Judea in Galylee, ghinc hi tote hem ende bat hem dat hi soude dalen ende gansen sinen zone, want hi begonste te stervene. Ende Jhesus seide tote hem: Het ne si dat ghi ziet tekene ende miraclen, ghine ghelovet niet. Ende die clene coninc seide tote hem: Here, dale neder eer mijn zone stervet. Ende Jhesus seide tote hem: Ganc *wech*, diin zone levet. Ende die man ghelovede die woorde dat Jhesus seide, ende hi ghinc *wech*. Ende als hi neder was ghedaelt, quamen lopende sine cnapen jeghen hem ende bootsceepten hem ende seiden dat siin zone levede. Ende hi vraechde die wile van hem lieden in de welke hi bet hadde. Ende si seiden tote hem: Gistren omtrent die zevende wile lietene de corts. Ende die vader bekende dat up die wile was, dat hem Jhesus seide: Dijn sone levet, ende hi ghelovede ende alle die ghene van sinen huus.

Dese epistel leestmen swonsdages daer naer ende bescrijft Sinte Pauwels te Tymotheuse int i capitel. **[1 Tim. 1: 5-12*a*.]**

Lieve zuene, dat ende vanden ghebode es caritate van zuvere herte ende van goeder consiencie ende van ghelove dat niet es ghevenst. Vanden welken eneghe lieden dolende, sijn bekeert te ydelheden van spraken ende wilden wesen

leerres der wet, die niet ne verstonden wat dinghe si spreken ende van wat *dat* si *leren jof* over waerhede secghen. Wi weten wel dat die wet es goet, diese wettelike uzeert; ende wel weten wi dit dat den gherechtegen nes ghene wet ghezet, ne ware den fellen ende den bezondechden, ende den quaden ende den bevulden lieden, die vader of moeder slaen, den manslachteghen, die kevesdom antieren, die licghen bi mans jeghen nature, die de lieden wonden, den loghenachteghen lieden, den verzwoornen lieden, ende so wat anders es dat contrarie es <der> ganser leringhe die es na der ewangelie der glorie des helechs Gods, der welker mi ghelooft es. Ic danke hem die mi heeft gheconforteert in Jhesus Kerste onsen Here.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int vi capitel. **[Lc. 6: 6-11.]**

In dien tiden ghevielt dat Jhesus ghinc indie synagoghe omme te leerne. Ende daer was i man, ende sine rechter hant was droghe. Ende die scriben ende die Pharizeuse wachtene jof hi up den saterdach soude gansen, omdat si eneghe zaken mochten vinden omme hem te wroeghene. Ende hi wiste *al* hare ghepense ende hi seide tote den man die de hant hadde droghe: Stant up ende stant in die middele. Ende hi stont also up. Ende Jhesus seide tote hem lieden: Ic vraghe u of gheorlooft es up die zaterdaghe wel te doene jof [quaet,] ewelike die zielen te behoudene jof te verliesene? Ende als hi al omme hadde ghezien, seidi tote den man: Stec vort dine hant. Ende hi stacse voort, ende sine hant es weder gans ghemaect. Ende si warden alle vervullet met dulheden ende spraken onderlinghe wat si met Jhesuse doen souden.

Dese ewangelie leestmen sfrindages daer naer ende bescrijft Sinte Matheus int viii capitel. **[Mt. 8: 14-17.]**

In dien tiden, als Jhesus quam

in Pieters huus, sach hi siere zweger licghen ende hebben den corts; ende hi taste hare hant ende de corts hevese ghelaten, ende soe stont up ende diende hem lieden.

Ende als het avont was, brochten si hem toe vele lieden die viande in hadden; ende hi waerp die vianden uut met *sinen* woorde ende hi ganste alle die ghone die ziec waren; omdat vervult soude wesen dat gheseit es bi Ysayen den prophete die seghet: Hi nam an onse crancheden ende hi drouch onse ziecheden.

Dese epistel leestmen up den xxiii zondach na cinxen ende bescrijft Sinte Pauwels ten Philippensen int i capitel. [Phil. 1: 6-11.]

Broedere, wi hebben betrouwenesse in onsen Here Jhesus, want hi die hevet begonnen in u een <goet> werc, hi saelt vuldoen tote in den dach Jhesus Kersts; *ende* also eist recht dat ic beseffe in u allen, omme dat ic u hebbe in *mine* herte ende in mine bande, ende in mine bescermenesse ende in die confiermacie vander ewangelie, ghesellen van miere bliscepen *begheric* u allen te wesene. Want God es mine orconde, hoe ic u allen beghere in die inaderen Jhesus Kersts. Ende dat biddic, dat uwe caritate emmer meer ende meer moete over vloeyen in alre sciencie ende in allen zinne, dat ghi moet proeven die beste dinghe ende dat ghi moet wesen zuver *sonder eneghe smette* in den dach Jhesus Kersts, vervult vander vrucht van gherechtecheden bi Jhesus Kerste in die glorie ende inden lof Gods.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int xviii capitel. [Mt. 18: 23-35.]

In dien tiden seide Jhesus tote sinen jongers dese bisprake: Dat hemelsce rike es ghelijc enen man, enen coninc, ende wilde rekeninghe hebben van sinen cnapen. Ende als hi begonste rekeninghe te houdene,

es hem i brocht die sculdech was x duzent bizante. Ende als hine hadde waermede ghelden, hietene siin here vercopen ende siin wijf ende sine kindere ende al dat hi hadde, ende *hem* ghelden. Ende doe viel die cnape vor sine voete ende bat hem ende seide: Ombeit mi ende ic sal di al *wel* ghelden. Ende die here hadde ontfaermenesse up ghenen cnape ende hi lietene gaen ende verliet hem *al* sine scult. Ende die cnape ghinc uut ende vant enen van sinen ghesellen die hem sculdech was hondert peneghe; ende hi hiltene ende verduwedene ende seide: Ghelt dattu sculdech best. Ende die cnape viel vor hem ende bat hem ende seide: Ombeit mie ende ic saldi al *wel* ghelden. Ende die ghone ne wilde, ne ware hi ghinc wech ende leidene inden carker, tote dat hi soude ghelden al die scult. Ende als dat saghen die andere cnapen, wat daer ghesciede, siin si harde bedrouft ende si quamen ende teldent haren here, al dese dinghe *die daer waren ghesciet*. Doe riep den ghenen siin here ende seide tote hem: Quaet cnape, ic verliet di al dine scult, omme dattuus mi baets. Ne moetstu danne niet ooc ontfaermenesse hebben up dine gheselle, also ic ontfaermenesse hadde van di? Ende siin here wart gram ende hi leverdene den ghenen diene souden pinen, tote der wilen dat hi hadde vergolden al die scult. Ende also sal miin vader vanden hemele u lieden doen, eist dat ghi niet ne verlaet elkerlijc sinen broeder met al uwer herten.

***Dese epistel leestmen swonsdages daer naer ende bescrijft Sinte Pauwels tote Tymo theuse int* [ii *capitel*]. [1 Tim. 2: 1-7.]**

Lieve zone, ic bidde teersten van allen dinghen, dat werde fleewinghen, bedinghen, heesscinghen, ende lof ende danc vor alle lieden; vor die coninghe ende vor alle die ghone die in hoocheden siin gheset,

so dat wi moghen rustelijc ende paisivelijc leven leeden in alre goedertierhede ende in zuverheden. Want dat es goet ende bequamelijc vor Gode onsen behoudere, die alle lieden wille werden behouden, ende dat si comen ter kennesse van waerheden. Want het es een God *ende* een middelare Gods ende des menscen, Cristus Jhesus, die *God es ende* mensce, die hem selven gaf in verlossinghen vor alle lieden, wies orconscap in sinen tiden ghevest es; inden welken ic bem ghezet i predecare ende i apostel - ic secghe waer ende ic ne lieghe niet - leerre van den hedynen int ghelove ende in waerheden.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Maerc int xi capitel. **[Mc. 11: 23-26.]**

In dien tiden seide Jhesus tote sinen jongers: Ic secghe u over waer, so wie so sal secgen tote desen berghe: Wart up gheheven ende gheworpen in die zee, ende niet ne twifelt in sine herte, ne ware ghelovet, so wat so hi seghet dat het sal <ghescien>, het sal hem ghescien. Hier omme so secgic u lieden, alle die dinghe die ghi biddende heescht, ghelovet dat ghise sult ontfanghen, ende sie sullen u toe comen. Ende als ghi staet omme te biddene, verghevet of ghi yet hebt jeghen yemen *gaens*, dat u vader die inde hemele es, u moete vergheven al uwe zonden. Ende eist dat ghi niet ne verghevet, no u vader die in de hemele es, ne sal u niet vergheven uwe zonden.

Dese evangelie leestmen sfrindages daer naer ende bescrijft Sinte Maerc int iv capitel. **[Mc. 4: 24-29.]**

In dien tiden seide Jhesus tote sinen jongers: Siet wat ghi hoort. In die selve mate dat ghi metet, sal men u weder meten ende sal men u toe gheven. Want die hevet, men sal hem gheven, ende die niet ne hevet, ooc dat selve dat hi hevet, sal hem werden ghenomen. Ende

hi seide: Also es trike Gods, alse jof een man werpe een zaet in derde, ende hi slape, ende het sta up nacht ende dach, ende dat zaet wasse ende groeye als hire niet of ne weet. Want willens brinct die erde vrucht, ten eersten cruut ende daer naer haeu ende daer naer vulle vrucht [in] die hawe. Ende als soe uut hare die vrucht voort hevet brocht, te hant steect hi in die zekele, bedi die tijt es comen vanden oeste.

***Dese epistel leestmen up den xxiv zondach na cinxen ende bescrijft Sinte Pauwels ten Philippensen int iii capitel*. [Phil. 3: 17-21.]**

Broedere, weest mine achtervolghers, ende onthout die ghone die also wandelen, als ghi hebt vorme van ons. Want vele lieden wandelen, die ic u dicken hebbe gheseit, ende nu secgict weenende, die viande siin der cruce Jhesus Kersts, der welker ende es verderven, der welker God es hare buuc, ende glorie es in haer lieder confuse die wereltlike dinghen smaken. Ne ware onse conversacie *jof wandelinghe* es in de hemele, biden welken wi ombeiden den behoudere, onsen Here Jhesus Kerste, die weder maken sal den lechame van onser omoedecheden, ghelijc ghemaect den lechame van siere claerhede, na die macht, dat hi hem mach onderwerpen alle dinghe, Jhesus Kerste onsen Here.

***Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int xxii capitel*. [Mt. 22: 15-21.]**

In dien tiden ghinghen die Pharizeuse ende maecten enen raet, dat si Jhesuse mochten vangen in sine tale. Ende si senden tote hem hare discipule met Herodes meisnieden ende seide: Meester, wi weten *wel* dattu warachtech best ende dattu leers den wech Gods in waerheden, ende di ne roeket van niemene, want dune mickes niet up die persone vanden lieden. Sech ons dan\ne

wat di dinct: eist gheorlooft chens te ghevene den keyser, jof nes? Ende Jhesus, die kennede hare quaetheide, hi seide: Wat tempteerdi mi, ypocriten? Toghet mi die munte vanden chense. Ende si brochten hem enen penninc. Ende Jhesus seide tote hem lieden: Wies es dese ymagine ende dese superscripcie? Ende si seiden tote hem: Des keysers. Doe seide Jhesus tote hem lieden: Ghevet danne dat des keysers es, den keyser, ende dat Gods es, Gode.

Dese epistel leestmen swonsdages daer naer ende bescrijft Sinte Pauwels te Tymotheuse int i capitel. **[2 Tim. 1: 8-13.]**

Lieve zuene, ne scaemdi niet vander orconscepe ons Heren Jhesus Kersts, no van mie die siin ghebonden bem, ne ware pine met mi in dewangelie na der deucht Gods, die ons verlossede ende riep met siere heleger roepinghe, niet na onsen ghewerken, ne ware na siin propoost ende na der gracien die ons es ghegheven in Jhesus Kerste vor die wereltlike tiden. Ende nu es soe gheopenbaert bider verlichtenesse ons behouders, Jhesus Kersts, die destrueerde de doot ende verlichte dat leven ende die onstervelijchede bider ewangelie, in die welke ic bem gheset i predecare ende apostel ende meester der hedyne. Omme de welke dinge ic ooc dese dinghen ghedoghe, ne ware ic ne werde niet gheconfondeert, want ic weet wien ic hebbe ghelovet, ende ic bem zekere dat hi machtech es mine nederhede te behoudene tote in dien dach. Hebbe die vorme van gansen woorden die du van mi heves ghehoort, in ghelove ende in minnen in Jhesus Kerste onsen Here.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int xvii capitel. **[Mt. 17: 23-26.]**

In dien tiden, als Jhesus ende sine jongers quamen te Capharnaum, quamen die ghone die toolne ontfinghen, tote Pietere ende seiden tote hem: U meester ne hevet niet ghegolden sine

toolne? *twelke was i zelverijn penninc, weghende i vierendeel van eere onse*. Ende Pieter seide: Hets waer. Ende als hi was ghegaen in een huus, vor quamne Jhesus ende seide: Wat dincti, Symoen *jof Pieter*, die coninghe van erdrike, van wien nemen si tribuut of chens? Van haren kinderen of van vreemden? Ende Pieter seide: Van vreemden. Ende Jhesus seide tote hem: So siin dan vri die kinderen. Omme dat wi hem lieden dan niet ne scandelizeeren, ganc ter zee ende werp uut een hinghen, ende den visch die di eerst toe comt, dien nem ende ondoe sinen mont, ende du sultere in vinden enen penninc, weghende ¼ onse; dien sultu nemen ende gheven hem lieden vor mie ende die.

Dese ewangelie leestmen sfrindages daer naer ende bescrijft Sinte Maerc int vii capitel. **[Mc. 7: 18*a*.]**

In dien tiden quamen die Pharizeeuse ende eneghe van den scriben tote Jhesuse, also si quamen van Jherusalem. Ende als si saghen eneghe vanden jongers met ghemeenen, dat es onghedweghenre, <handen> eten broot, so lachterden sijt *hem*, bedi die Pharizeeuse ende alle die Joden, si ne eten niet, eer si hebben dicken ghedweghen hare handen, houdende de ghesette vanden ouderinghen. Ende als si comen vander marct, sine eten niet eersi siin ghedoopt; ende vele andere dinghe die hem siin ghegheven te houdene: doopsele van nappen ende van hantvaten, ende van *andere* coperinen vaten ende van haren bedden. Ende die Pharizeeuse ende die scriben vraechden hem ende seiden: Waer omme ne wandelen niet dine jongers na die ghesette vanden ouderinghen, ne ware si eten broot met ghemeenen handen? Ende Jhesus antworde ende seide tote hem lieden: Wel propheteerde Ysayas van u lieden ypocriten, also het es ghescreven: dit volc eert mi metten lippen,

ne waer haer herte es verre van mie. In idelheden hoefenen si mie, lerende die leringen ende die ghebode der lieden, bedi achterlatende dat ghebod Gods, houdi die ghesette der lieden.

Dese epistel leestmen up den xxv zondach na cinxen ende bescrijft Sinte Pauwels ten Colonicensen int i capitel. **[Col. 1: 9-14.]**

Broedere, wine cesseren niet te biddene vor u lieden ende te heesscene van Gode, dat ghi moet warden vervullet vander kennessen siins willen in alre vroescepen ende geesteliker verstannesse, so dat ghi waerdelike moet wandelen, Gode in allen dinghen ghelievende, vrucht bringhende in allen goeden ghewerken ende wassende in die sciencie Gods; gheconforteert in alre duecht, na die macht van siere claerhede, in alre ghedoochsamicheden ende ghebeidecheden met bliscepen, Gode lovende den vader, die ons werdech heeft ghemaect int deel vanden cavelse der heleger *liede* in lechte; die ons hevet verlost vander macht van deemsterheden ende hevet ons overbrocht int rike der minne siins zoons, inden welken wi hebben verlossenesse ende verlatenesse van *allen* zonden, bi Jhesus Kerste onsen Here.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int ix capitel. **[Mt. 9: 18-22.]**

In dien tiden, als Jhesus sprac tote den scaren van lieden, siet waer i princhе quam tote hem ende anebedene ende seide: Here, miin dochter es nu doot, ne ware com ende lech dine hant up hare, ende soe sal leven. Ende Jhesus stont up ende volghede hem ende sine jongers. Ende siet waer i wijf die hadde ghehebt die bloetsucht wel xii jaer, quam bachten *hem* ende taste die vaselinghe van sinen cleedren. Ende soe seide in haer selven: Eist dat ic allene taste sine cleder, ic sal wesen behouden. Ende

Jhesus keerde hem omme ende seide: Hebbe betrounesse, dochter, diin ghelove hevet di behouden. Ende dat wijf wart ghenesen in die wile.

***Dese epistel leestmen swonsdages daer naer ende bescrijft Sinte Pauwels ten Romeinen int xi capitel*. [Rom. 11: 25-36.]**

Broedere, ic ne wille niet, ghine weet dese bedecte dinc, omme dat ghi niet sijt vroet in u selven, bedi die blenthede ghesciede in enen deele in Israel, tote dat die vulhede der hedyne in soude comen, ende also soude <al> Israel worden behouden, al so het es ghescreven: Uut Syon sal comen die sal verlossen ende die of sal nemen die quaethede van Jacob. Ende dit testament sullen si hebben van mi, als ic sal hebben of ghedaen hare zonden. Na der ewangelie siin si vianden om u, maer na der electien siin si lieve kindere om die vadre. Want sonder penitencie siin si ghifte ende de roepinghe Gods. Want also ghi in eneghen tiden niet ghelovet Gode, ne ware nu hebdi ontfaermechede achtervolghet om hare onghelovichede, also dese ne gheloveden niet in uwe ontfaermechede, om dat si ontfaermechede moeten achter volghen. Want God besloot alle dinghen in onghelovicheden, dat hem van allen lieden soude ontfaermen.

O hoochede van der rijcheden der vroescepen ende der sciencie Gods! Hoe ombegripelijc siin hare vonnessen ende ongrondelijc hare weghe! Wie kennede den zin ons Heren jof wie was siin raet ghevere? Jof wie gaf hem eerst, ende dat ment hem sal weder ghelden? Bedi van hem ende bi hem ende in hem sijn alle dinghe: hem moete siin *alle* eere ende glorie in die werelden alre werelden. Amen.

***Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Maerc int xii capitel*. [Mc. 12: 28-34.]**

In dien tiden quam tote

Jhesuse een vanden scriben die hem lieden hadde ghehoort ondervragen, ende hi sach dat hi wel hadde gheantwoort, ende hi vraechde hem welc ware dat eerste ghebod van allen. Ende Jhesus antwoorde hem: Dat eerste ghebod van allen es: Hore, Israel, de Here diin God es een, ende du sult minnen den Here dinen God met al dire herten ende met al dire zielen ende al dinen ghedochte ende met al diere cracht. Dit es dat eerste ghebod. Ende dat ander es ghelijc desen: Du sult minnen dinen evenkersten ghelijc di selven. Meerre dan dese *twee* nes gheen ander ghebod. Ende die scribe seiden tote hem: Meester, waerlike hevestu *gheantwoort jof* gheseit dat een God es ende gheen ander sonder hi. Ende dat menne es sculdech te minne met alre herten, ende uut al den ghedochte ende met alre verstannessen ende met alre zielen ende met alre cracht; ende te minne den evenkerstijn ghelijc hem selven, es meerre dan alle sacrificie ende offrande. Ende Jhesus sach dat hi vroedelike hadde gheantwoort ende seide tote hem: Dune best niet verre van den rike Gods.

Dese ewangelie leestmen sfrindages daer naer ende bescrijft Sinte Matheus int xxi capitel. **[Mt. 21: 28-32.]**

In dien tiden seide Jhesus tote den scaren vanden Joden: Een man hadde ii zonen ende hi quam tote den eersten ende seide: Ganc heden werken in minen wijngaert. Ende die ghene antwoorde ende seide: Ic ne wille. Ende daer naer berieu hem, ende hi ginc wech. Ende hi quam tote den anderen ende seide dies ghelike. Ende die ghene antwoorde ende seide: Ic ga, here, ende hine ginc daer niet. Welc van hem lieden dede den wille siins vaders? Ende si seiden tote hem: Die eerste. Ende Jhesus seide tote hem lieden:

Ic secghe u over waer, die publicane ende die werelt wijf sullen u vorgaen int rike Gods. Jan quam tote u inden wech van gherechtecheden, ende ghine ghelovet hem niet, ne ware die publicane ende die werelt wijf gheloveden hem; ende ghi diet zaghet, ghine hadt ghene penitencie namaels, so dat ghi hem wilt gheloven. Die hevet oren van hoorne, die hore.

Dese epistel leestmen up den xxvi zondach na cinxen ende bescrijft Jeremie de prophete int xxiii capitel. **[Ier. 23: 5-8.]**

Siet, die daghe comen, seecht die Here, ende ic sal verwecken dat gherechteghe zaet Davits; ende die coninc sal regneren, ende sal vroet wesen, ende sal doen vonnesse ende gherechtechede int lant. In dien daghe sal Juda worden behouden ende Israel sal wonen met betrounessen; ende dat es die name, dat sine sullen heten: Onse gherechteghe Here. Ende omme dit sie, die daghe comen, seghet die Here ende sine sullen niet meer secghen: Levet onse Here die leede die kinder van Israel uut den lande van Egypten, ne ware: Levet onse Here, die uut leede ende toe leede dat zaet vanden huse van Israel vanden lande van noorden ende van alden landen in die welke icse hadde gheworpen, ende si sullen wonen in hare lant, seghet onse Here almachtech.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int v capitel. **[Ioh. 6: 1-14.]**

In dien tiden ghinc Jhesus over dat meere van Galylee, dat es Tyberiadis, ende hem volchde grote menechte, want si saghen de tekene die hi dede up die ghene die ziec waren. Ende Jhesus ginc in den berch ende sat daer met sinen jongheren. Ende die feeste dach der Joden

die men heet paesschen, was harde bi. Ende doe Jhesus hief up sine oghen ende sach dat grote menechte quam te hem, seide hi te Philipse: Waer mede sullen wi copen broot, dat dese eten? Ende dit seidi omme hem te proevene, want hi wiste wel wat hi doen soude. Doe antwoorde hem Philips: Broot van cc peneghen ne es niet ghenoech them lieden, dats elc waer een lettel neme. Doe seide i van sinen jongheren, Andries, Symoen Pieters broeder: Hier es een kint dat v gherstine broden heeft ende ii visscen, maer wat helpt dat onder dus vele lieden? Doe seide Jhesus: Doet die lieden sitten. Ende daer was vele hoys in die stede. Doe saten daer mans omtrent int ghetal van v^{M}. Ende doe nam Jhesus die brode, ende doe hi sine gracie ghedaen hadde, gaf hise den sittenden ende die ghelike vanden visscen, hoe vele dat si wilden. Ende doe si *alle* vervult waren, doe seidi sine jongren: Gadert die brocken die daer siin over bleven, dat si niet ne verderven. Ende si gaderdense ende vulden twalef corve vanden brocken die over bleven den ghenen die daer aten van dien v gherstine broden ende vanden tween visscen. Ende doe de lieden saghen dat teken dat hi hadde ghedaen, seiden si: Dit es waerlike die prophete, die toe comende es in die werelt.

***Dese epistel leestmen swonsdages daer naer ende bescrijft Sinte Pauwels ten Tessalonicensen int i capitel*. [2 Thess. 1: 3-10*a*.]**

Broedere, wi siin sculdech Gode te lovene alle weghe om u lieden, alst wel recht es, bedi u ghelove wast up ende die caritate elkerlijcs van u lieden overvloeyet onderlinghe, also dat wi hebben bliscepe van u lieden inde kerken Gods, [om] uwe ghedoochsamichede, ende om u ghelove, in alle

uwe persecucien ende tribulacien die ghi ghedoghet, in exemple vanden gherechteghen vonnessen Gods, dat <ghi> werdech moete werden int rike Gods, om dat welke ghi ooc ghedoghet, of het nochtan recht es dat God gheve weder loon den ghonen die u pinen, ende u die ghepiint sijt, ruste met ons int openbaren ons Heren Jhesus Kersts vanden hemele metten inglen sire macht, in vlammen van viere, ghevende wrake vanden ghenen die Gode niet en kinnen ende die niet ne siin obedient der ewangelie ons Heren Jhesus Kersts; die gheven sullen in verdervenessen ewelike in pinen vanden ansichte ons Heren ende van der glorie siere cracht, als hi sal comen ende werden gheglorificeert in sine heleghe ende wonderlijc werden in al die ghone die gheloven in Jhesus Kerste onsen Here.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int x capitel. **[Lc. 10: 3-11.]**

In dien tiden seide Jhesus tote sinen jongers: Gaet ende ziet, ic sende u alse lammere onder die wulve. Ne wilt niet draghen danne *ne ghenen* zac, no scarpe, no scoen *an u voete*, ende niemen ne suldi groeten biden weghe. In so wat huse ghi gaet, secget ten eersten: Pays si desen huse. Ende eist dat daer si *enech* zone van payse, u pays sal rusten up hem, ende es daer gheen, u pays sal weder keren tote u. In dat selve huus blivet, ende etet ende drinct al sulc als daer es, want *elc* wercman es werdech van sinen lone. Ne gaet niet van huse te huse. Ende in so wat poorten so ghi gaet, ende si u ontfaen, etet dat men vor u leget. Ende gheneset die zieke die daer sijn, ende secget tote hem lieden: Dat rike Gods es in u ghenaket. Ende in so wat porten so

ghi gaet, ende si u niet ontfanghen, gaet uut in haren straten ende secghet: Ooc dat mul dat clevet an ons van uwer poort, scudden wi up u; nochtanne weet dat, dat ghenaect es dat rike Gods.

Dese ewangelie leestmen sfrindaghes daer naer ende bescrijft Sinte Maerc int xiii capitel. **[Mc. 13: 33-37.]**

In dien tiden seide Jhesus tote sinen jongers: Siet, waect ende bidt, want ghine weet wanneer die tijt si. Also i man die voer in pelegrimagen, hi liet siin huus ende hi gaf sinen cnapen macht van elken werke, ende den duerwardere gheboot hi dat hi wake. Waect danne - want ghine weet welke tijt die here vanden huus sal comen, so savonts, so ter middernachte, so als die hane crayt, so tileke - dat hi niet, als hi onvorzienlike come, u ne vinde slapende. Ende dat ic tote u lieden secghe, secgic tote allen lieden: Waect, *waect, waect*!

Hier beghint tsanctorum van sinten die proper hebben

Dese epistel leestmen up Sinte Andries avent ende es bescreven in den bouc Ecclesiasticus int xiv capitel. **[Sir. 14: 22.]**

Salech es die man die wonen sal in die wijsheit ende die indie gherechtecheit sal pensen ende die in sinen zinne sal pensen die omme scauwelijcheit Gods.

Int xv capitel. **[Sir. 15: 3, 4, 6*b*.]**

Die Here salne spisen metten brode des levens ende der verstannessen, ende metten watere der zalechliker wijsheit sal hine drinken; ende hi wert ghevest in hem ende hine sal niet worden gheboocht, ende hi salne onthouden ende hine wert niet gheconfuust, ende hi salne verheffen tote sinen naesten ende met ere ewegher name sal hine erven, die Here onse God.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int eerste capitel. **[Ioh. 1: 35-51.]**

In dien tiden stont Jan Baptiste *indie woestine bider Jordanen daer hi plach te predekene*, ende *bi hem stonden* twee siere jongheren. Ende Jan sach Jhesum wandelende ende seide: Siet tlam Gods. Ende die jongheren hoorden dat Jan dit sprac, ende volgheden Jhesum na. Jhesus keerde hem omme ende sach dat hem dese volchden, ende seide hem: Wat zoect ghi? Si secghen hem: Rabbi - dat spreect alse vele alse meester - waer woenstu? Jhesus seide te hem *weder*: Comt ende beziets. Si quamen ende saghen waer hi woende, ende bleven bi hem den dach al dore; ende het was wel die tiende ure van dien daghe, *doen si quamen tote hem*. Nu was Andries, Symoen Pieters broeder, een vanden tween die ghehoort hadden van Janne ende Jhesum na ghevolget waren.

Dese Andries, doe hi van Thesum des

ander dages ghinc, vant alre eerst sinen broeder Symoene ende seide hem: Wie hebben vonden Messiam - dats alse vele alse Cristus -. Ende hi leedene tote Jhesum. Ende doe Jhesus Symoen ane sach, seidi: Du best Symoen Jans zone, du sals heten Cephas dats alse vele alse Pieter ghesproken.

Des ander dages woude Jhesus gaen tote Galylee waert, ende vant *onder weghe* Philipse. Ende Jhesus seide tote hem: Volch mi na. Nu was <Philips> *gheboren* van *ere stat die was gheheten* Bethsayda, *ende* van der *selver* stat *was ooc* Andries ende Pieter siin broeder. Philip die vant Nathanaelle ende seide hem: Dien Moyses in die wet entie propheten hebben ghescreven, dien hebben wi vonden, Jhesum, Joceph zone van Nazareth. Natanael seide te hem: Mach van Nazareth yet goets *comen ofte* wesen? Philips antwoorde hem: Com ende sich. Jhesus sach Nathanael comen te hem ende sprac van Nathanaelle *aldus*: Sich inder waerheit enen van Israel, daer en ghene boosheit in en es. Nathanael antwoorde hem: Wanen hebstu mi gekent? Jhesus antwoorde hem ende seide: Eer di Philips riep, doe du waers onder den figheboom, sagic di. Nathanael antwoorde hem ende seide: Meester, du best Gods zuene, du best coninc van Israel. Jhesus antwoorde hem ende seide toe: Want ic di seide dat ic di sach onder den figheboom, so ghelovestu; meerre dinc saltu zien dan dit *es*. Ende hi seide hem: Waerleke, waerleke secgic u, ghi sult zien den hemel open ende die ingle Gods up clemmen ende neder dalen up des menscen zuene.

Dese epistele leestmen up Sinte Andries dach ende bescrijft Sinte Pauwels ten Romeinen int x capitel. **[Rom. 10: 10-18.]**

Broedere, metter herten ghelooftmen ter gherechtecheit, maer metten monde wert de beliinghe ter zalecheit. Want die scrifture seit: Elc die ghelooft in hem, ne sal niet werden gheconfuust. Want het nes ghene onderscedenesse der Joden ende der Grieken, want bedi al een es Here alre dinghe, rike in allen die hem ane roepen. Want elc die ane roept die name des Heren, die sal siin behouden. Hoe sullen si danne aneroepen in dien si niet ne gheloofden? Of wie sullen si gheloven them dien si niet ghehoort ne hebben? Of wie sullen si horen sonder yemen predekende? Of wie sullen si predeken, sine siin ghezent? Also ghescreven es: Wie scone siin dies voeten, die daer ewangelizeeren pays, die ewangelizeeren goede dinghe! Ne ware niet alle siin si onderdanech den ewangelie. Daer omme seit Ysayas: Here, wie heeft ghelooft onsen hoorne? Daer omme dan, tghelove es uten hoorne, ende dat horen over mids den woorde Cristi. Maer ic secghe: Ne hebben sijs niet ghehoort? Ende bedi in allen die erde es ute ghegaen haer luut, ende inden enden des ommerincs der erden hare woorde.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int iv capitel. **[Mt. 4: 18-22.]**

In dien tiden, doe Jhesus wandelde bider zee van Galylee, sach hi twee ghebroedere, Symoen die gheheten es Pieter, ende Andriese sinen broeder, werpen die nette in die zee, want si waren visscers. Ende hi sprac te hem: Comt na mi, ic sal u maken visscers der liede. Ende alte hants lieten si hare nette ende volgheden Jhesum. Ende hi ghinc voort van danen ende sach ii andere broeders, Jacob Zebedeus zone ende Janne

sinen broeder, in een scip met Zebedeuse haren vader, vermakende hare nette; ende hi riepse. Ende si lieten te hant die nette ende den vader ende volchden hem.

Sinte Matheus, Sinte Lucie, Sinte Thomaes, Sinte Steven, Sinte Jan.

Dit vindi int ghemene sanctorum. Also alse dmes bouc in heeft, also vindise hier in ende daer naer soecse mee.

Dese epistel leestmen up Sinte Felicis dach ende es bescreven inden bouc Ecclesiasticus int xxxi capitel. [Sir. 31: 8-11.]

Salech es die man die sonder vlecke vonden es ende die naden goude niet ghegaen en es, noch indie scatte des ghelts niet ne heeft ghehoopt. Wie es dese ende wi sullen loven hem? want hi heeft wonderleke dingen ghedaen in sinen levene. Die es gheproeft in dat ende es vulcomen vonden, ende dat sal hem werden ene eweghe glorie; die mesdoen mochte, ende niet ne mesdede, ende quaet doen mochte, ende des niet ne dede. Daer omme siin sine goede ghestapelt in den Here, ende alle die sameninghe der heleghen sal vertrecken sine aelmoesene.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int x capitel. [Lc. 10: 16-20.]

In dien tiden sprac Jhesus sinen jongheren toe: Die u hoort, hoort mie, ende die u versmaet, versmaet mie. Ende die mi versmaet, versmaet den ghenen die mi ghezent hevet.

Doe quamen weder de lxxii jongheren met bliscepen ende spraken: Here, in dine name werden ons ooc die duvele onder *die voeten* gheworpen. Jhesus seide hem: Ic <sach> den duvel <vallen> vanden hemele alse blexeme. Maer ziet, ic hebbe u macht ghegheven te terdene up serpenten ende scorpioene *dat es een vande veniinde dier* ende up alle moghenteit des viants, ende en sal u scaden niet. Maer en verblijt u niet

in dien, dat u de geeste onder gheworpen werden, *oft siin*, maer verblijt u dat u namen ghescreven siin in hemelrike.

Dese epistel leestmen up Sinte Vincensis dach ende es bescreven inden bouc Ecclesiasticus int xiv capitel. [Sir. 14: 22.]

Salech es die man, die sal wonen inder wijsheit ende inder gherechtecheit ghedinken ende in *sinen* zinne peinsen die verzienecheit Gods.

Int xv capitel. [Sir. 15: 3, 4, 6*b*.]

Die Here salne spisen metten brode des levens ende der verstannesse, ende metten watere der zalegher wijsheit sal hine drinken, ende hi wart ghevestet in hem ende hine <wart> niet weder boocht, ende hi salne onthouden ende hine wort niet gheconfuust, ende hi salne verheffen met sinen naesten. In ere eweliker name sal hine aerven, die Here onse God.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int xvi capitel. [Mt. 16: 24-28.]

In dien tiden sprac Jhesus te sinen disciplen: So wie wille na mi comen, ga siins selfs of ende neme up siin cruce ende volghe mi *na*. Want <die sine> ziele behouden wille *dat es hi, die leven wille in weeldecheden* die verliese *ende wert verdoomt*, ende so wie, *sprac Jhesus*, om minen wille sine ziele verliest, *dat es die siins selves niet ne acht*, die salse vinden, *dat es ewelike behouden*. Wat

helpt enen mensce dat hi winne al die werelt, ende vermindringhe ghedoghe van siere ziele? Of wat wisselinghe sal i mensce gheven vor sine ziele? Des menscen zuene, *sprac Jhesus, dat was hi selve*, sal comen in die glorie siins vaders met sinen inglen ende dan sal hi elken mensce lonen na sinen werken *of verdienten*. Vor waer secgic u lieden, eneghe siin van die hier staen, die niet smaken sullen de doot, tote dat si zien

smenscen zone comen in siin rike.

Dese epistel leestmen up de bekeringhe Sinte Pauwels ende es bescreven inde Dade der Apostelen int ix capitel. [Act. 9: 1-22.]

In dien daghen was Saulus begherende der dreeghinghen ende der slachte in die jongheren ons Heren, ende hi ghinc toten vorsten der priesteren ende hiesch van hem brieve in Damascum toten synagoghen, dat so welke hi vonde des weghes, *dat es tsgheloven van Jhesus Kerste*, manne ende wive, ghebonden brochte in Jherusalem. Ende doe hi wech voer, ghesciede dat hi naecte Damasco; ende snellike omme blexende hem een licht vanden hemele, ende hi viel neder up de erde ende hoorde ene stemme, secghende te hem: Saule, Saule, waer omme anevechtstu mi? Ende hi sprac: Wie bestu, Here? Ende hi *antwoorde*: Ic bem Jhesus van Nazareth, dien du ane vechts; di es hart te stuune jeghen den gaert. Ende al bevende ende al wondrende sprac hi: Here, wat wiltu dat ic doe? Ende onse Here sprac te hem: Stant up ende ganc indie stat, ende di sal gheseit werden wat di behoort te doene. Maer die manne die met hem voeren, die stonden vervaert, horende ene stemme ende sine saghen niemene. Doe stont Saulus up vander erden ende ondaenre oghen ne sach hi niet. Ende si trockene metter hant ende ledene in Damasco; ende daer was hi drie daghe niet ziende, ende ne at niet ende ne dranc niet.

Maer daer was i jongre in Damasco, met namen Ananias, ende tote dien sprac onse Here in enen ghesichte: Anania. Ende hi sprac: Sich Here, ic *bem hier*. Ende onse Here *sprac* te hem: Stant up ende ganc in die strate die daer heet rechte, ende souc inden huse Judas enen van Taersen, Saulus bi na\men,

want sich, hi bidt. Ende hi sach enen man *die* gheheten *was* Ananias, comende te hem ende hem up lecghende die hande, dat hi weder ontfa dat ghesichte -. Doe antwoorde Ananias: Here, ic hebbe van vele lieden ghehoort *secghen* van desen man, wat hi quaets ghedaen heeft dinen heleghen in Jherusalem, ende dese heeft ghewout vanden vorste der priestere te bindene *ende te vane* alle die dine name ane roepen. Ende onse Here sprac te hem: Ganc, want dese es mi i vat der uutverkiesinghen, dat hi draghe mine name vor dat volc ende vor coninghe ende onder die kinder van Israel, want ic sal hem wisen hoe vele hi moet liden dor mine name. Ende Ananias ghinc wech ende quam int huus ende leide up hem die hant ende sprac: Broeder Saule, onse Here heeft mi *hier* ghezent, Jhesus die di verscenen es inden weghe daer du quaems, dattu zies ende vervult worts metten Heleghen Geest. Ende te hants vielen van sinen oghen alse scellen ende hi ontfinc dat ghesichte; ende hi stont up ende wart ghedoopt, ende doe hi spise ontfaen hadde, doe wart hi ghestarct.

Maer hi was metten jongheren, die daer waren in Damasco eneghe daghe, ende te hants ghinc hi ende predecte inder synagoghen Jhesum, sprekende: want dese es de Gods zone. Maer alle diene hoorden, wonderden hem *met vervaernessen* ende spraken: Nes dese niet die *daer* ane vacht in Jherusalem *alle* die *daer* aneriepen dese name ende die daer toe hier quam, dat hise brochte ghebonden toten vorste der priestere? Maer Saulus wart vele te meer moghender ende confuusde de Joden die *daer* waren in Damasco, bezekerende want dese es Cristus.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int xix capitel. **[Mt. 19: 27-29.]**

In dien tiden sprac Symoen Pieter tote Jhesum: Sie, wie hebben ghelaten alle dinc, ende siin di na ghevolget, ende wat sal ons werden? Jhesus seide hem lieden: Vor waer secgic u dat ghi die mi na ghevolghet sijt, inder weder winninghe, *dat es ten joncsten daghe*, alse des menscen zone zitten sal inden stoel siere moghenteit, so suldi ooc sitten up xii stoelen ende sult oordeelen die xii gheslachten van Israel. Ende so wie dat laten sal huse oft broeder oft zuster oft vader oft moeder oft wijf oft kinder oft lant omme mine name, hi sal ontfaen hondert vout loon ende sal bezitten dat ewelike leven.

Dese epistel leestmen up onser vrouwen dach ter lichtmesse ende es bescreven inden bouc Ecclesiasticus int xxiv capitel. **[Sir. 24: 23-31.]**

Alse een wijnstoc hebbic vrucht ghebaert die zoetheit der roke, ende mine bloeme siin vruchtbaer der goeder roken ende der eersamicheit.

Ic moeder der scoonre minnen ende der vreesen ende der grootheit der bekennessen ende der helegher hopen. In mi es gracie alles levens ende der waerheit; in mi es alle hope des levens ende der duecht. Lijt over te mi, ghi alle die mi beghert, ende ghi sult van minen gheslachten vervult werden, want miin geest es zoeter dan dat honech ende mine erve es zoete over dat honech ende raten. Mine ghedinkenesse sal siin in gheslachte der ewen. Die mi eten, sal noch *meer* hongheren, ende die mi drinken, sal noch *meer* dorsten *na mi*. Ende die mi hoort, die ne sal niet confuus werden, ende die in mi werken, diene sullen hem niet zondeghen, ende die mi ute lichten, die sullen hebben dat eweghe leven.

***Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int ii capitel*. [Lc. 2: 22-32.]**

In dien tiden, doe vulcomen waren die daghen der purgacien *oft der zuveringen* Marien, na die wet Moyses, droeghensi, *dat was Maria ende Joceph ende die vriendekine, die daer toe behoorden*, dat kindekiin Jhesum tote Jherusalem, dat sijt *daer* offeren souden onsen Here, also alse ghescreven es in die wet ons Heren, dat *es aldus*: elc cnechtkiin dat eerst gheboren wert *van siere moeder lechame* sal helech gheheten siin onsen Here; ende *daer omme quamen si ooc*, dat si offrande souden gheven vor hem, *dat was Jhesum*, een par tortelduven of twee andere jonghe duven.

Nu was i man tote Jherusalem wies name was Symeoen, ende dese man was gherecht ende Gode vruchtech, ende hi beide der consolacien *oft den troost der kindere* van Israel, ende de Heleghe Geest was in hem. Ende dese man hadde antwoorde ontfaen vanden Heleghen Geest dat hi de doot niet zien en soude, hine hadde eer ghezien Cristum sHeren. Ende dese man *Symeoen* quam *gheleet* inden *Heleghen* Geest in den tempel. Ende doe die moeder, *dat was Maria*, ende die *men waende dat* vader *ware, Joceph*, dat kindekiin, *dat was* Jhesus, brochte inden tempel, dat si souden doen na de ghewoente der wet over hem, Symeoen nam dit kindekiin in sinen arme ende ghebenedide Gode ende sprac: Here, nu laet *varen* dinen cnecht na dinen woorde in den vreede, want mine oghen hebben ghezien dine zalecheit, *dat was Jhesum*, dien du bereet heves vor tanscijn alre liede een licht ter erlichte

nesse der hedyne ende glorie *oft bliscap* dijns volcs van Israel.

Dese epistel leestmen up Sinte Valentijns dach ende es bescreven inden bouc Ecclesiasticus int xliv capitel. [Sir. 44: 25*a*, 26*b*, 27*b*.]

Die benedixie des Heren upt hooft des gherechten, daer omme gaf hi hem dat erve ende sciet hem deel inde twa eve gheslachten, ende hi vant gracie int aneghezichte alles vleeschs.

Int xlv capitel. [Sir. 45: 2*b*-3*a*, 3*c*-4, 6*b*-8*a*, 9*a*-*b*].

Hi maectene groot in vreesen der vianden ende in sinen woorden temmede hi de monstre. Hi maectene glorieus int ansichte der coninghen ende hi vertoechde hem sine glorie. In siin ghelove ende in goedertierheit maecte hine helech, ende hi vercoossene ute allen vleesce. Hi gaf hem tghebod ende die wet des levens ende der leringhen, ende hi maectene hoghe ende hi sette hem ene eweghe orconde, ende hi omme gordene metten gordele der gherechtecheit, ende die crone der glorien dede hem an die Here.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int x capitel. [Mt. 10: 34-42.]

In dien tiden sprac Jhesus te sinen jongheren *toe*: En waent niet dat ic comen bem vreede te sindene *oft te makene* in erdrike; in bem niet comen vreede te sindene in erdrike, maer i zwert. Want ic bem comen sceden den mensce *oft zone* jeghen den vader entie dochter jeghen de moeder entie zwaesnede jeghen die zwegher; ende des menscen viande siin die ghene die binnen sinen huus siin. Die vader oft moeder meer mint dan mi, die en es miins niet werdech, ende *die vader* die den zone oft dochter mint boven mi, hine es miins niet werdech; ende die siin cruce niet ne neemt ende volget mi *na*, hine es miins niet werdech. Die sine ziele vint, salse verlie\sen;

die sine ziele verliest om *minen wille*, salse vinden.

Die u ontfaet, ontfaet mi, ende die mi ontfaet, ontfaet den ghenen die mi ghezent heeft. Die enen prophete ontfaet in spropheten name, hi sal eens propheten loon ontfaen, ende die enen gherechten *mensce* ontfaet in sgherechts *menscen* name, sal ontfaen loon eens gherechten. Ende so wie drinken ghevet enen van desen minsten enen nap couts waters inden name eens jongers, vor waer secgic u, hine sal sinen loon niet verliesen.

***Dese epistel leestmen up Sinte Pieters dach ende bescrijft Sinte Pieter int i capitel*. [1 Petr. 1: 1-7.]**

Ic Pieter, apostel Jhesu Cristi, *secghe* den ute vercoornen toe comelinghen der struwieringhen Ponti, Galacie, Capadocie, Asie ende Bitinie na den vorwetene Gods des Vader, in heleginghen des Geestes, in ghehorsamicheden, ende in besparsinghen des bloets Jhesu Cristi: Gracie ende vreede moete u ghemenechfoudecht werden.

Ghebenedijt si God ende die Vader ons Heren Jhesu Cristi, die na siere groter ontfaermecheit ons heeft weder ghewonnen in levender hopen mids diere verrisenesse Jhesu Cristi vanden doden, ende in onverganghelikere ende ombesmetter ende onverdeleweliker erve, die behouden es inden hemelen in u, die in der cracht Gods behoet wert metten ghelove, in die zalecheit bereet gheopenbaert te werdene in der laetster tijt, daer ghi in sult vreuden, nu een lettel, up dat men moet bedroeft werden in menegherande becoringen, dat die proevinge uwes gheloven vele edelre si dan dat gout [dat] inden viere gheprouft wert, ende vonden werde in love ende in ghenaden ende in eeren in

die openbaringhe ons Heren Jhesu Cristi.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int xvi capitel. [Mt. 16: 13-19.]

In dien tiden quam Jhesus in den deelen *van ere stat die gheheten was* Cezarien, *dese stat was* Philips, *sconincs Herodes zuene. Doe hi daer comen was*, vraechde hi sine jongheren ende sprac: Wien secghen die lieden dat hi si, des menscen zuene? Die jongheren antwoorden: Sulke secghen: Hets Jan Baptiste, sulke Helyas, sulke Jeremias, ofte een vanden propheten. Jhesus seide hem: Maer ghi, wat sechdi, wie bem ic? Symoen Pieter antwoorde ende seide: Du best Kerst, de zuene des levens Gods. Jhesus antwoorde ende seide tote Symoen Pietere: Salech bestu, Symoen Beronia, *dat es der duven zuene*, want *dit* heeft di vleesch ende bloet niet gheopenbaert, maer miin vader die inde hemele es. Ende ic secghe di dattu best Pieter ende up desen steen, *dat* es up di *ghelove*, sal ic stichten mine kerke, ende die porten vander hellen en sullen jeghen di niet *staen* moghen. Ende di sal ic gheven den slotele van hemelrike. Ende so wat du binden sult up erdrike, sal ghebonden siin ooc inden hemele, ende so wat du ombindes up erdrike, sal ooc ombonden siin in hemelrike.

Dese epistel leestmen up Sinte Mathijs dach ende bescrijft in de Dade der Apostelen int eerste capitel. [Act. 1: 15*a*-26.]

In dien daghen stont Pieter up in middewart der broederen ende seide: Ghi manne broedere, het moeste vervult werden die scrift, die de Heleghe Geest vor seide duer die mont Davits, van Judase die leetsman was der

gheenre die Jhesum begrepen, die ghetelt was in ons ende hi was ghelot inden lotte dees ambochts. Ende dese hevet bezeten enen acker vanden lone siere ongherechtecheit, ende hi verhanghen barste in midden ende al sine ghedarmten siin ute ghestoort. Ende dits worden cont allen die wonen in Jherusalem, also dat gheheten wordt die acker Acseldamach in haerre tonghe, dat es: die acker des bloets. Hets ghescreven inden bouke der salmen: Sine woenste si woeste ende het ne si niemen diere in wone, ende: Siin bisscopdom ontfa i ander.

Het moet siin dan dat van desen mannen die hier siin vergadert met ons in alder tijt in der welker in ghinc ende uutghinc onder ons die Here Jhesus, beghinnende vanden doopsele Johannes tote dien daghe dat hi up ghenomen es van ons, orconde siere verrisenesse met ons werden enen ute desen. Ende si setter ii: Joceph die gheheten was Barnabas, die ghetoenaemt was Gherechtech, ende Mathiam. Ende si baden ende seiden: Du Here, die alle herten kens, openbare dien du vercoren hebs van desen tween enen, tontfane die stat dees ambochts ende der apostolijcheit, van wien verworpen es Judaes, dat hi ghinghe in sine stat. Ende si gaven hem lotte ende tlot viel up Mathiam, ende hi wort ghetelt metten xi apostelen.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int xi capitel. [Mt. 11: 25-30.]

In dien tiden antwoorde Jhesus ende seide: Ic belie di, vader, Here des hemels ende der erden, die bedeckets dese dinghen den wisen ende den vroeden, ende openbaretse den clenen, want also, vader, waest behaghelijc vor di. Alle dinc siin mi ghegheven van minen vader.

Ende niemen ne kende den zone sonder die vader, noch den vader ne kende niemen dan die zone ende diene die zone openbaren wilde.

Comt te mi, alle die aerbeit ende gheladen sijt, ende ic sal u vermaken. Neemt miin joc up u, ende leert van mi dat ic bem sochte ende omoedech van herten, ende ghi sult vinden ruste uwen zielen. Want miin joc es sachte ende mine bordene es licht.

Dese epistel leestmen up Sinte Tiburcis ende Sinte Valeriaens dach ende es bescreven inden bouc Ecclesiasticus int iii capitel. [Sap. 3: 1-8.]

Die zielen der gherechter siin indie hant Gods, ende hem ne sal niet tasten dat torment der doot. Si worden ghezien den oghen der onwisen alse te stervene, ende bedroevenesse wert gheacht hare uutganc, ende dese ghinghen ave [van] den gherechten weghe in die stornesse, ende dat van ons es een wech der storinghe, maer si siin in vreeden. Ende al hebben si vorden menscen torment gheleden, hare hope es der onstervelijcheit vul. In lettel *siin si* ghemoyt ende in vele werden si wel bezet, want God proevese ende heefse siins werdech vonden. Alse een goud inden forneyse heeft hise gheprouft ende alse i verberrende offrande heeft hise ontfaen, ende inder tijt sal siin hare jeghen woordecheit. Die gherechten sullen blecken ende alse die glenstren inden riede sullen si ronnen. Sie sullen oordeelen die gheslachten, ende si sullen heerscepie hebben over dat volc, ende hare Here sal regneren in ewicheit.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int x capitel. [Mt. 10: 16-22.]

In dien tiden seide Jhesus sinen jongren: Siet, ic sen\de

u alse scaep in midden der wolven. Weset dan vroet alse serpente ende simpel alse die duven. Wacht u van den menscen, want si sullen u overgheven in raden ende in haren synagoghen sullen si u gheselen, ende vor coninghen ende vor baeljuwen suldi werden gheleet om mi, in haren ghetughen ende den hedynen. Maer als si u overgheven sullen, ne wilt niet pensen hoe of wat ghi spreken sult, want u sal werden ghegheven in die wile, wat ghi spreken sult; want ghine siit niet die spreect, maer de geest uwes vader spreect in u. Ende die broeder sal den broeder gheven in de doot ende die vader den zone, ende die kinder sullen up staen in vader ende in moeder ende sullense ter doot bringhen. Ende ghi sult wesen in hatien allen menschen omme mine name, maer die vulstaen [sal] tote int ende, sal behouden siin.

Dese epistel leestmen up Sinte Philip Sinte Jacobs dach ende es bescreven in de Dade der Apostelen int v capitel. **[Act. 5: 17-21*a*.]**

In dien daghen stont up een vorste der priesteren, ende alle die met hem waren, dat es die ketterie der Saduceen, ende worden vervult met hate, ende worpen handen andie apostelen ende leedse inde ghemeene hoede. Maer die ingel Gods bi nachte ondede die doren des karkers ende ledetse ute ende sprac *te hem*: Gaet ende staet inden tempel ende secht den volke alle die woorde dees levens. Ende doe si dat ghehoord hadden, ghinghen si vrouch in den tempel ende leerden.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int xiv capitel. **[Ioh. 14: 1-14.]**

In dien tiden seide Jhesus sinen jongren: U herte ne werde niet ontzet,

no ne duchte. Gheloofdi in Gode, ende in mi ghelooft. In miins vader huus siin vele woensten, ende al hadde ic yewer min u gheseit, want ic ga u ghereden die stede, ende al ga ic wech, ende ic u gherede die stede, anderwaerven comic ende sal nemen u te mi selven, dat, so waer ic bem, dat ghi daer ooc sijt. Ende waer ic ga weti ende den wech weti. Doe seidem Thomaes: Here, wine weten niet waer du gaes, ende hoe moghen wi den wech weten? Doe seidem Jhesus: Ic bem die wech *ende* die waerheit ende dat leven; niemen comt ten vader dan bi mi. Waert dat ghi mi bekennet, ghi sout ooc den vader bekennen. Ende voortmeer suldine kennen, ende ghi saechtene. Doe seidem Philips: Here, tooch ons den vader, ende het ghenoucht ons. Doe seidem Jhesus: Aldus vele tijts hebbic met u gheweest, ende ghine kent mi niet, Philips? Die mi ziet, ziet ooc *minen* vader. Hoe sechstu: Tooch ons den vader? En gheloofstu niet dat ic in den vader *si* ende die vader in mi es? Die woorde die ic spreke, ne sprekic van mi selven niet, maer die vader die in mi blivende es, die doet die werke. En gheloofdi niet dat ic inden vader si ende die vader in mi es, ghelovets doch om die werke. Vor waer vor waer secgic u, die in mi ghelooft, die werke die ic doe, sal hi doen ende de meeste van desen sal hi doen, want ic ga ten vader. Ende so wat ghi heesscen sult den vader in mine name, dat sal ic doen, dat die vader gheglorificeert werde in den zone. Ende so wat ghi heescht in mine name, dat sal ic doen.

Dese ewangelie leestmen up den dach der croninghe ons Heren ende bescrijft Sinte Jan int xix capitel. **[Ioh. 19: 1-5*a*.]**

In dien tiden ghegreep Pylatus Jhesum ende dedene

gheselen. Entie ridderen vlochten ene dornine crone ende settese up Jhesus hooft ende een purperijn cleet daden si hem ane, ende quamen tote hem ende spraken: God groete di, coninc der Joden, ende sloeghene bi siere kinbacken.

Anderwarf ghinc Pylatus ute ten Joden ende sprac hem toe: Ic bringhene hier u gheleet ute, up dat ghi kennen moget dat ic en ghene zake vinde in hem *dat men doden sal*. Doe quam Jhesus voort ghegaen ende droech *up siin hooft* ene dornine crone ende *hadde ane* een purperijn cleet.

Dese epistel leestmen in Sinte Jans Baptisten avent ende bescrijft Jeremias de prophete int i capitel. **[Ier. 1: 4-10.]**

In dien daghen ghesciede twoort sHeren te mi, sprekende: Eer dat ic di ghevormde inden lechame, so bekendic di, ende eer du ute quaems vanden buke, so haddic di ghehelecht, ende ic sette di enen prophete in dat volc. Ende ic seide: Ah, ah, ah, Here God, sich, ic ne can niet spreken, want ic bem i kint. Ende God sprac te mi: Ne wille niet secghen, want ic bem i kint, want tallen dinghen daer ic di senden sal, saltu gaen, ende al dat ic di ghebieden sal, saltu spreken. *Ende die Here seide tote mi:* Niet ne vreese di van haren ansichte, want ic bem met di, dat ic di verledeghe, spreect die Here. Ende God sende sine hant ende roerde minen mont ende sprac te mi: Sich, ic hebbe ghegheven mine woorde in dinen mont; sich, heden hebbic di ghezet over dat volc en over die riken, dattu velles ende te scoors, ende te spreets ende verderfs, ende stichts ende plants, spreect die almachteghe Here.

Dese ewangelie leestmen up den selven avent ende bescrijft Sinte Luuc int i capitel. **[Lc. 1: 5-17.]**

Het was in den daghen des conincs Herodes van

Jude een pape die hiet Zacharias, van Abyas warefte, ende hi hadde i wijf van Aarons dochtren, die hiet Elysabeth. Ende si waren bede gherecht vor Gode, voortgaende in allen gheboden ende in allen gherechtecheden *haers* Heren sonder claghe; ende sine hadden ghenen zone, om dat Elysabeth ondrachtech was ende bede waren vort ghegaen in haren dagen.

Ende het gheviel, doe hi siin ambocht van sinen priesterscepe doen soude, alst hem ghebuerde vor Gode na die ghewoente des paepscaps na lote, ghinc hi ute, ende ghinc inden tempel ende offerde wierooc; ende al de menechte des volcs was buten biddende indie ure des wieroocs *offrande*. Doe openbaerdem dingel ons Heren, staende ter rechter zide des wierooc autaers. Ende Zacharias, hem ziende, wert ontzet ende vreese viel up hem. Doe seide te hem die ingel: Ne ontsiedi niet, Zacharias, want dine bede es ghehoort, ende Elysabeth, diin wijf, sal di baren enen zone, ende du salt sine name heten Jan. Ende di sal wesen bliscap ende vreude, ende vele liede sullen verbliden in sine gheboorte, want hi sal groot siin vor onsen Here, ende wijn ende tseyser ne sal hi niet drinken, ende hi sal vervult werden vanden Heleghen Geest in siere moeder lechame; ende vele der kinder van Israel sal hi bekeren te haren Here God. Ende hi sal hem voren gaen inden geest ende inder cracht Elyen, dat hi bekere die herten der vadre in die kindre ende donghelovegheve ter vroetheit der gherechter, te gheredene den Here vulmaect volc.

Dese epistel leestmen in Sinte Jans Baptisten daghe ter eerster messe ende bescrijft Ezechiel de prophete int ii capitel. **[Ezech. 2: 6-9.]**

Dit spreect God die Here:

Du menscen zone, niet ne vreese hem, noch vor hare redenen ne vervaerdi niet, want die ongheloveghe ende die verkerende siin met di entu woens metten scorpioenen. <En> vreese niet hare woort, noch vor haren ansichte ne vervaerdi niet, want het es een vererrende huus. Daer omme du sult spreken te hem mijn woort, ofte si lichte horen ende sachter worden, want si siin teenres.

Maer du, menscen kint, hore al dat ic spreken sal te di, ende ne wes niet vergremmende, alse dat huus Israels vergremmende es; ondoe dinen mont ende eit wat ic di gheve. Ende ic sach, ende sich, ene hant wert ghezent te mi, indie was i toe ghedaen bouc; ende hi ondedene vor mi, ende hi was ghescreven binnen ende buten, ende daer was in ghescreven weeninghe ende carmen ende wee.

Int iii capitel. [Ezech. 3: 1-3.]

Ende hi sprac te mi: Menscen zuene, wat du vints, dat et; ende [et] dit bouc, ende ganc ende sprec toten kinderen van Israel. Ende ic ondede minen mont ende hi spijsde mi metten bouke, ende hi sprac te mi: Menscen zuene, dijn buuc sal eten ende alle dine inaderen sullen vervult worden van desen bouke dat ic di gheve. Ende ic at dat, ende het wert in minen mont als i zoete honech.

Dese ewangelie leestmen ter selver messe ende bescrijft Sinte Luuc int i capitel. [Lc. 1: 18-25.]

In dien tiden seide Zacharias toten ingle: Waer bi sal ic dit weten? want ic bem out ende miin wijf es ghegaen voort in haren daghen. Ende dingel antwoorde ende seide hem: Ic bem Gabriel die sta vor Gode, ende bem ghezent te di te sprekene ende di dit te ewangelizeerne; ende du sult swighen ende

suls niet spreken moghen tote indien daghe dat dit sal ghescien, om dattu niet ne gheloves minen woorden die vervult sullen worden in haren tiden. Ende dat volc was Zacharias beidende ende wonderde dat hi *so langhe* merrede inden temple. Ende hi ginc ute ende ne mochte te hem niet spreken, ende si bekenden dat hi i vizioen ghezien hadde inden temple; ende hi tekenede hem ende bleef stom.

Ende doe die daghe siins ambochts vervult waren, ghinc hi wech in sijn huus. Ende na desen daghe ontfinc Elysabeth siin wijf ende barch hare v maent, secghende: Want mi de Here aldus dede inden daghen, dat hi bescaude wech te doene mine versmanesse onder de menschen.

Dese epistel leestmen noch ter eerster messe ende bescrijft Ysayas de prophete int xlii capitel. **[Is. 42: 1, 3*c*, 4*c*, 6, 9*a* + *b*.]**

Dit spreect die Here God: Sich miin knecht, ic salne ontfaen; mine utevercoorne, mine ziele hevet hare behaget in hem. Ic hebbe ghegheven up hem minen geest, dat oordeel sal hi voort bringhen den volken. Inder waer\heit sal hi ute bringhen dat oordeel. Ende sine wet sullen beiden die eylande. Ic die Here hebbe di gheroupen indie gherechtecheit ende ic hebbe ghelauwet dine hant, ende ic hebbe di behouden ende di ghegheven in ene voorwoorde des volcs, in i licht der lieden. Die die eerste waren, sie siin comen, ende die niewe vercondeghe ic, spreect die almachteghe Here.

Dese epistel leestmen ter homesse up den selven dach ende bescrijft Ysayas de prophete int xlix capitel. **[Is. 49: 1-3, 5*a*, 6*b*, 7*b*.]**

Dit spreect God die Here: Hoort ghi eylande, ende verstaet, ghi volc van verren: Die Here heeft mi gheroupen vanden lechame, vanden buke miere moeder heeft hi ghedacht miere namen. Ende hi sette

minen mont als i scaerp zwert, inder scadewen siere hant bedecti mi ende hi sette [mi] als i uutvercoorne ghescotte, in sinen coker verbarch hi mi ende sprac te mi: Miin knecht bestu, Israel, want in di sal ic glorieren.

Ende nu sprac dese dinghen te mi de Here, vormende mi uten buke enen cnecht te sinen bouf: Ic hebbe di ghegheven in enen lichte der hedynen, dat du sijs mine zalecheit toten utersten der erden. *Dat* sullen zien die coninghe, ende die vorste sullen up staen ende sullen anebeden om den Here dinen God enten heleghen van Israel die di vercoos.

***Dese ewangelie leestmen ter selver messe ende bescrijft Sinte Luuc int i capitel*. [Lc. 1: 57-68.]**

In dien tiden es de tijt Elysabeths vervult van baerne ende brochte voort enen zone. Ende die ghebure ende hare maghe hoordent dat God groot makede sine ontfaermecheit met hare, ende verbliden met hare. Ende doe die viii dach quam, quamen si besniden dat kint ende hietent na de name siins vader Zachariam. Ende siin moeder antwoorde ende seide: Neen, maer het sal heten Jan. Ende si seiden te hare: Want niemen es in diin gheslachte, die also heet. Doe wijsden si sinen vader, hoe hi wilde dat menne hiete. Ende hi hiesch ene tafele ende screef, secghende: Jan es sine name. Ende si wonderden alle. Ende te hants wert open siin mont ende sine tonghe, ende sprac benediende Gode. Ende die vreese quam up alle die ghebure, ende up al dat gheberechte van Judee warden gheopenbaert alle dese woorden; ende alle diet hoorden leiden *dese woort* in hare herte, secghende: Wie waendi dat dit kint wesen sal? want die hant ons Heren was met hem.

Ende Zacharias sijn vader

wart vervult vanden Heleghen Geest ende prophiteerde secghende: Ghebenedijt *si die* Here God van Israel, want hi visiteerde ende maecte de verlossenesse siins volcs.

***Dese epistel leestmen up Sinte Pieter Sinte Pauwels avent ende es bescreven in de Dade der apostelen int iii capitel*. [Act. 3: 1-10.]**

In dien daghen ghinc Pieter ende Jan inden temple ten stonden des ghebeets der noenen. Ende i man die was crepel *gheboren* van siere moeder lechame, dien *moestemen* draghen, dien setten si alle dage vor de porte des tempels die daer hiet die scone *porte*, dat hi bade de aelmoesene van dien die daer inghinghen inden tempel. Doe dese ghesach Pieter ende Janne, die daer begonsten in te gane inden tempel, doe bat hi dat hi aelmoesene ontfinghe *van hem*. Maer Pieter sachene ane met Janne ende sprac: Sich up ons. Ende die ghene sach up hem, hopende van hem yet tontfane. Ende Pieter sprac: Goud no zelver ne hebbic niet, maer dat ic hebbe, dat ghevic di; in die name *ons Heren* Jhesu Cristi Nazareni: stant up ende ganc. Ende hi namne metter rechter hant ende hiefene up; ende te hants worden ghevestet sine been ende sine voete ende hi spranc up ende hi stont ende wandelde; ende hi ginc met hem in den temple, ende wandelde ende spranc ute ende lovede Gode. Ende al dat volc sach ghenen wandelende ende Gode lovende. Maer si bekendene *alle* dat hijt was, die sat ter aelmoesene ter scoonre porten des tempels, ende si werden vervult met wonderliken vreesen in dien dat hem ghesciet was.

***Dese ewangelie leestmen up den selven avent ende bescrijft Sinte Jan int xxi capitel*. [Ioh. 21: 1519*a*.]**

In dien tiden seide Jhesus: Pietere Symoen, Johannes *zuene*, minnestu mi meer dan dese? *Doe* seidi hem: Ja ic, Here, du weits dat ic di minne. *Doe* seidi hem: Voede mine lammer. Doe seidi hem anderwarf: Symoen Johannes, minnestu mi? *Ende* hi seide: Ja ic, Here, du weets dat ic di minne. Doe seidi hem: Voede mine lammer. *Doe* seidi derde waerf: Minnestu mi? Doe wert Pieter bedrouft dat hi hem seide derde waerf: Minnestu mi? Ende hi seide hem: Here, du weets alle dinc, du weets dat ic di minne. Doe seidi hem: Voede mine scaep. Vor waer vor waer secgic di: Doe du jonger waers, gordets du di ende wandelets daer du wilts, maer alstu out warden best, saltu dine handen ute strecken, ende een ander sal di gorden ende leden daer du niet en wilts. Dit seidi hem, betekenende met wat doden hi Gode clarificeren soude.

***Dese epistel leestmen up de octave Sinte Pieters Sinte Pauwels dach ende es bescreven in den bouc Ecclesiasticus int xliv capitel*. [Sir. 44: 10-15.]**

Dese siin manne der ontfaermechede, wiere gherechtecheden ne ghene verghetentheit ontfinghen. <Met> haren zade blijft dat goet, een helech erve *siin* hare nacomelinghen ende in den testamente es ghestaen hare zaet; ende omme hem bliven hare kinder ewelike; hare gheslachte ende hare glorie ne sal niet verlaten worden. Hare lechamen siin in vreeden begraven ende hare namen sullen leven in ewicheden. Alle die volke sullen vertrecken hare wijsheit ende haren lof sal vercondeghen die sameninge der heleghen.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft

Sinte Matheus int xiv capitel. **[Mt. 14: 22-33.]**

In dien tiden gheboot Jhesus sinen jongren te clemmene in i scepelkiin ende vor hem over de zee te vaerne, tote hi die scaren gheliete. Ende doe hi de scaren ghelaten hadde, clam hi in enen berch allene beden. Ende doe het avont was, was hi daer allene; ende dat scepelkiin wert in midden der zee vanden vloeden gheworpen, want die wijnt was hem contrarie. Ende inde vierde wake vander nacht quam hi te hem wandelende up die zee. Ende si zaghene up die zee wandelen ende worden ontset, secghende dat ene droghenesse ware. Ende van vreesen riepen si. Ende te hant sprac hem Jhesus toe, secghende: Hebt betrouwenesse, ic bemt, en ontziet u niet! Ende Pieter antwoorde ende seide: Here, bestuut, ghebiet mi te comene te di up den watere. Ende hi seide: Com. Ende Pieter daelde vanden scepe ende wandelde up twater omme te comene te Jhesum. Ende doe hi sach enen machteghen wijnt comen, ontsach hi hem, ende doe hi begonste te verdrinkene, riep hi ende seide: Here, behout mi! Ende te hant strecte Jhesus ute sine hant ende ghelaudene ende seide hem: Clene van gheloven, waer omme twifelde di? Ende doe hi gheclam in int scip, ghelach die wijnt. Ende die int scip waren, quamen ende anebedene ende seiden: Waerlike, du best de Gods zone.

Dese epistel leestmen in Sinte Marie Magdalenen daghe ende es bescreven inden bouc der Parabolen int xxxi capitel. **[Prov. 31: 10-31.]**

Dat starke wijf, wie salse vinden? Verre ende vanden laetsten enden van erdrike es hare loon. In hare ghetrouwet dat herte haers mans, ende des roefs ne bederf si niet. Si sal gheven hem goede dinghen ende niet quade alle die daghe haers levens. Si sochte wulle ende vlas

ende si heeft ghewracht met den rade haerre hande. Si es worden als i scip des coopmans, van verren bringhende siin broot. Vander nacht stont si up ende gaf broot haren ghezinden ende spijsde haren diernen. Si mercte den acker ende cochtene; vander vrucht haerre hande plante soe den wijngaert. Soe begorde met starcheden hare lendenen ende crachtichde haren arem. Soe smaecte ende sach dat hare coopmanscep goet was; ende inder nacht ne sal verblusscen hare lanterne niet. Soe sende hare hant toten starken dinghen, ende hare vingre begrepen de spille. Hare hant dede soe up den helpelosen ende hare palmen boot soe toten aermen. Soe en sal niet vreesen haer huus vor dat coude des snees, want al hare ghezinde es ghecleet met tweevolden. Een pellelin cleet heeft soe hare ghemaect; bokeraen ende purper es dat soe andoet. Edele in den poorten es hare man, als hi zit metten senaturen der erden. Soe maecte sindael ende vercocht, ende een gordel gaf soe den man van Cananee. Staercheit ende gheziertheit hare ghewant, ende soe sal lachen inden joncsten daghe. Haren mont ondede soe ter wijsheit ende de wet der goedertierheit in hare tonghe. Soe mercte die pade haers huus, ende dat broot ne at soe niet ledech. Hare kindere stonden up ende predectense alre zalechst; ende ooc lovetse haer man. Vele dochtren saemden rijcheit, ende du hevetse alle over gaen. Valsch es die gracie ende ydel es die scoonheit; dat wijf die Gode vreest, sal werden ghelooft. Gheeft hare vander vrucht van haren handen, ende loven hare inden porten hare werken.

Dese ewangelie leestmen up den

selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int vii capitel. **[Lc. 7: 36-50.]**

In dien tiden bat Jhesum een Pharizeeu dat hi met hem eten soude. Hi ghinc in Pharizeeus huus ende zat ten etene. Ende zie, een wijf, ene zondresse, die was in die stat, doe soe bekende dat hi at in Pharizeeus huus, brochte soe ene alabaustrinen busse zalven, ende stont bachten neffens sinen voeten ende begonste sine voete te dwane met tranen ende te droghene met haren hare, ende custe sine voete ende salvetse met zalven. Doe dat die Pharizeeu sach, diene ghenoot hadde, seidi in hem secghende: Ware dese prophete, hi soude weten zekerlike wie ende hoe ghedaen dat wijf ware diene tast, want soe zondenesse es. Ende Jhesus antwoorde ende seide hem: Symeoen, ic hebbe di yet te secghene. Ende hi seide: Meester, sech. Ende hi seide hem: Si ii waren sculdech enen persemier; die i was hem sculdech v c penninghe ende die ander 1. Ende sine hadden niet daer mede si ghelden mochten, ende hi gaeft hem beden quite. Wie *van hem dan* mintenen dan meer? Ende Symeoen seide: Ic wane dat die dien hi meest gaf. Ende hi seide: Rechtelike ordeelstu. Ende hi keerdem omme ten wive ende seide te Symoene: Siestu dit wijf? Ic ghinc in diin huus, *ende* dune gaefs mine voeten gheen water; ende dese heeft ghenet mine voete met *haren* tranen ende droghetse met haren hare. Cussen ne gavestu mi niet, maer dese, van dien tiden dat ic hier in quam, ne liet soe niet mine voete te cussene. Met olyen ne salvetstu niet miin hooft, maer dese zalvede mine voete met salven. Om welc dat ic di secghe: Hare werde verlaten vele zon\den,

want soe vele minde. Ende dien [die] minst mint, wert verlaten minst. Doe seide te hare Jhesus: Dine zonden werden di verlaten. Ende doe begonsten die daer mede aten, in hem selven te secghene: Wie es dese die ooc de zonden verlaet? Doe seidi ten wive: Diin ghelove maecte di behouden; ganc in payse.

Dese ewangelie leestmen up Sinte Apolinaris dach ende bescrijft Sinte Luuc int xxii capitel. [Lc. 22: 24-30.]

In dien tiden was onder die jongren ons Heren enen twist *oft harthede*, wie die meeste ware onder hem *allen*. Doe sprac hem Jhesus toe: Die coninghen des volcs *van erdrike* driven heerscap over haer volc, ende die macht hebben boven die lieden, heten beneficighevers. Maer aldus *en suldi* niet *doen*; maer so wie so meest es onder u, sal hem hebben alse die minste. Ende die onder u es een vorganghere, sal siin alse een die dient. Want weder *es* die ghene *meerre, sprac Jhesus*, die sit ende eit, oft die daer dient? En es die niet *meerre* die eit? *Oft hi spreken woude: ja hi*. Ic *sprac Jhesus* bem onder u in midden, recht alse *een* die dient. Ghi sijt de ghene, *sprac Jhesus*, die met mi bleven sijt in alle mine *vernoye oft* coringhen. Ende ic, *sprac Jhesus*, ordenere *hemelrike* u, also miin vader dat rike mi ghezet heeft, dat ghi eit ende drinct up mine tafele in miin *conin*crike, ende dat ghi zit up xii *trone oft stoele oft* zetele te oordeelne de xii gheslachten van Israel.

Dese ewangelie leestmen up Sinte Dominicus dach ende bescrijft Sinte Matheus int v capitel. [Mt. 5: 13-19.]

In dien tiden sprac Jhesus te sinen jongren: Ghi sijt tzout der erden, *dat es des erdrijcs*. Ende es dat zake dat tzout te nieute wart, waer mede sal men danne zouten? *Bedervet tzout* en es niewerincs toe meer

goet *vor waer* dan dat ment uut werpe ende die lieden treden *met haren voeten*. Ghi siit, *sprac Jhesus voort*, tlicht der werelt. Die stat die up den berch staet, en machmen niet verberghen. Ooc ne ontsteken si niet ene lanterne ende setse onder i mudde, *daer soe niet scinen mach*, maer *men setse* up enen candelare, up datse hem allen die int huus siin, lichten. Also, *sprac Jhesus*, lichte u licht vor die lieden, dat si zien moghen uwe goede werke ende *daer of* glorificeren uwen vader die inde hemele es.

En waent niet dat ic comen bem, *sprac Jhesus*, <de> wet te brekene; in bem niet comen dat icse breke, maer dat icse vervulle. Vor waer ende zekerlike secgic u, *sprac Jhesus*, eer dat hemelrike ende erdrike vergaet, so moet vervult werden die minste tekene vander letteren alle dies dat indie wet ghescreven es, tote dat alle dinc vulbracht siin. Hier omme so wie niene hout een van desen minsten gheboden, ende ander lieden leert also *met sinen exemple te brekene die ghebode Gods*, die sal minst gheheten siin in hemelrike; maer so wie die ghebode helt *selve* ende also *andren lieden* leert *te houdene*, die sal groot gheheten siin in hemelrike.

Dese epistel leestmen in onser vrouwen avent talf oest ende es bescreven inden bouc Ecclesiasticus int xxiv capitel. **[Sir. 24: 14-16.]**

Vanden beghinne ende vor die werelden bem ic ghescepen, ende toter toe comender werelt ne sal ic niet laten *te wesene*, ende inder helegher woenste vor hem hebbic ghedient. Ende aldus bem ic ghevest in Syon ende in der heleger stat dier ghelike hebbic gherust ende in Jherusalem es mine moghenteit. Ende ic bem ghewortelt in eersamenen volke ende inden deele miins Gods es hare erve

ende in der vulheit der helegen es mine <ute spanninghe>.

Dese ewangelie leestmen up den selven avent ende bescrijft Sinte Luuc int xi capitel. [Lc. 11: 27-28.]

In dien tiden, doe Jhesus sprac den scaren van den lieden toe, doe hief i wijf van der scaren up *hare* stemme ende sprac tote Jhesumme: Salech es die lechame die di droech, entie borsten die du zoghes. Jhesus *antwoorde hare ende* seide: Ja ooc salech siin *alle* die ghene die tGods woort horen ende dat hoeden, *dat es daer naer leven*.

Dese epistel leestmen up onser vrouwen dach talf oest ende es bescreven in den bouc Ecclesiasticus int xxiv capitel. [Sir. 24: 11*b*-13; 15-20.]

In allen dinghen hebbic ruste ghezocht ende inde erve des Heren sal ic wonen. Doe gheboot ende sprac te mi die sceppere alre dingen, ende die mi sciep, die ruste in mine tabernacule, ende hi sprac te mi: In Jacoppe saltu wonen ende in Israel erven ende in minen vercoornen saltu <senden> dine wortelen.

Ende aldus bem ic ghevestet in Syon, ende inde ghehelechde stat hebbic ghelikelike gherust ende in Jherusalem es mijn ghewout. Ende inden <gheheersaemden> volke bem ic ghewortelt ende inden deelen miins Gods es sine erve ende in die vulheit der heleghen es mine <ute spanninghe>. Alse i ceder boom bem ic verhoghet in Lybano ende alse een cypres inden berghe Syon; alse i palmeboom bem ic verhoghet in Cades ende alse ene plantinghe der rosen in Jerico. Alse die scone olive in den velde, ende alse die asdoren bem ic verhoocht biden watren inden straten. Alse canele ende alse ene balseme gaf ic roke, alse ene ute vercoorne mirre gavic zoetheit der roken.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int x capitel. [Lc. 10: 38-42.]

In dien tiden ghinc Jhesus in een casteel, ende i wijf die hiet Martha, ontfinkene in haren huse. Ende deser zuster was Marie, die ooc sat neven den voeten ons Heren ende hoorde siin woort. Ende Martha dede ghenouch om tijt den eenparliken dienst, die stont ende seide: Here, ne roucstu niet, dat mi mijn zuster laet allene dienen? Sech hare dan dat soe mi helpe. Ende hi antworde ende seide hare: Martha, Martha, du best zorechvuldech, ende werts ghestoort jeghen vele. Maer een es nootdurst. Maria vercoos dat beste deel, dat ne sal niet worden ghenomen van hare.

[Exposicie: 220v-221r]

Dese epistel leestmen up den dach Sinte Jans Baptisten onthoofdinghe ende es bescreven inden bouc der Proverbien int x capitel. **[Prov. 10: 28-32 + 11: 3*a*, 6, 811*a*.]**

Die verbeidinghe der gherechter es bliscap, mar die hope der ommilder verderft. Die starcheit der eenvoldegher *es* die wech Gods, ende vervaernesse *es* desen die werken *dat* quaet. Die gherechte ne wert in ewicheit niet beweghet, maer die ommilde ne sullen niet *moghen* wonen upder erden. Die mont des gherechten die baert wijsheit, maer die tonghe der quader sal verderven. Die lippen des gherechten merken die behaghelike dinghen, maer die mont der ommilder verkeerde.

Die eenvoldecheit der gherechte rechtet si. Die gherechtecheit der gherechten verlost si, ende die ongherechte werden ghevanghen in haren laghen. Die gherechte es verlost vander anxt ende die ommilde wert ghegheven vor hem. Die vensere bedriecht metten monde sinen vrient, maer die gherechte werden verledecht metter const. Inden goede der gherechter wert verhoghet die stat, ende in der verdomenesse der ommilder wert lovinghe. Inder benediinghen der gherechter wart verhoghet die stat.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Maerc int vi capitel. **[Mc. 6: 17-29.]**

In dien tiden sende Herodes ende hilt Janne ende banten in den carker omme Herodyaden, Philips siins broeder wijf die hi ghenomen hadde. Want Jan seide Heroden: Hen es di niet gheorlooft te hebbene dijns broeder wijf. Ende Herodyas omme\laechdene

ende soe wildene doden, maer soene mochte, want Herodes ontsach Janne ende hi wiste dat hi i gherecht man was ende helech; ende hi wachtene, ende als hine ghehoort hadde, dede hijs vele, ende hi hoordene gherne. Ende als die behoevelijc dach ghevallen was in siere gheboorten, maecte Herodes werscepe sinen princhen ende sinen lieden ende den vorsten van Galylee. Ende doe Herodyaden dochter in gheghinc ende spranc, behaget Heroden ende alle die daer aten; doe seide de coninc der joncvrouwen: Heesch mi dattu wilt, ende ic saelt di gheven. Ende hi zwoer haer: Want so wat du mi heeschs, sal ic di gheven, al waert dattu hieschs die helt van minen rike. Doe ghinc soe uut ende seide haerre moeder: Wat sal ic heesscen? Ende soe seide: Jans Baptisten hooft. Ende doe soe in gheginc, hiesch soe den coninc met haesten [ende] seit soe: Ic wille dattu mi stappans gheefs Jans Baptisten hooft in ene scotele. Ende die coninc wert bedrouft om sinen eet, ende om die ghone die daer aten, ne wildise niet bedrouven, maer hi sende enen onthoofdere ende gheboot datmen brochte Jans Baptisten hooft. Ende hi onthoofdene inden carker ende brochte siin hooft in ene scotele ende gaeft der joncvrouwen, ende die joncvrouwe gaeft haerre moeder. Doe dat sine jongre hoorden, quamen si ende namen den lechame ende ledene in i graf.

***Dese epistel leestmen up den dach onser vrouwen gheboornesse ende es bescreven inden bouc der Parabolen int viii capitel*. [Prov. 8: 22-35.]**

Die Here bezat mi inden beghinne siere weghe, vor dien dat hi yet ghemaecte van beghinne. Van ewicheden bem ic gheoordent, ende vanden vorsten, eer de erde wort. Doe die

afgronde niet ne waren, al doe was ic ontfanghen, ende doe die fonteinen der watere noch niet ute ne ghinghen ende doe die berghe noch toe in zwaerre bordene niet stoeden, vor de hillen was ic ghebaert. Nochtoe haddi niet ghemaect die erde ende die vloede ende die ghewerve des ommerincs der erden. Doe hi bereede die hemele, doe was ic bi, doe hi met zekere wet ende metten ommeganghe besloot die afgronde, doe hi vestede tgheluchte boven ende doe hi wouch die fonteinen der watere, doe hi omme vinc die terminen der zee ende ene wet sette den watren, dat si niet over ne ghinghen hare henden, doe hi ane hinc die fondamente der erden, doe was ic met hem, alle dinc te zamen settende. Ende ic wart ghewellustechet daghelike, alle tijt spelende vor hem inden ommeringhe der erden, ende mine weelden siin te wesene metten kinderen der menscen.

Daer omme nu, hoort mi, kinder: Salech siin si die daer behoeden mine weghe. Hoort die leringhe ende weest wijs, ende ne werpse niet ave van u. Salech es die mensce die mi <hoert>, die daer waect alle daghe te minen doren ende die wacht de posten mire doren. Die mi vint, sal vinden dat leven ende sceppen zalecheit vanden Here.

Dese ewangelie leestmen upden selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int i capitel. **[Mt. 1: 1-16.]**

Dit es de bouc der winninghen Jhesu Cristi, Davits zuene, zuene Abrahams.

Abraham wan Ysaac; Ysaac wan Jacob; Jacob wan Judam ende sine broedere *diere was xi*; Judas wan Phares ende Zaram <bi> Thamar; ende Phares wan Esrom; Esrom wan Aram; Aram wan Aminadap; Aminadap wan Naazon; Naa\son

wan Salmon; Salmon wan Booz bi ere die hiet Raab; Booz wan Obeth bi ere die hiet Ruth; Obeth wan Yesse; Yesse wan David den coninc. Die coninc David wan Salemoen bi ere die Urias wijf was, *maer die vrouw hiet Bersabee*; Salemoen wan Roboam; Roboam wan Abiam; Abia wan Aza; Aza wan Josaphat; Josaphat wan Joram; Joram wan Oziam; Ozias wan Johatam; Johatam wan Achas; Achas wan Ezechiam; Ezechias wan Manassem; Manasses wan Amon; Amon wan Josiam; Josias wan Jechoniam ende sine broedere in den overvaerne van Babylonien. Ende nader overvaert van Babylonien wan Jechonias Salathiel; Salathiel wan Zorobabel; Zorobabel wan Abiut; Abiut wan Elyachim; Elyachim wan Azor; Azor wan Sadoch; Sadoch wan Achim; Achim wan Eliud; Eliud wan Eleazar; Eleazar wan Matham; Mathan wan Jacob; Jacop wan Joceph, Marien man, van welker *Marien* gheboren es Jhesus die gheheten es Cristus.

***Dese ewangelie leestmen in alle saterdaghe van onser vrouwen ende bescrijft Sinte Luuc int xi capitel*. [Lc. 11: 27, 28.]**

In dien tiden, doe *onse Here* Jhesus sprac den scaren van den lieden toe, hief i vroukiin hare stemme up uter scaren ende seide tote Jhesum: Salech es die lechame die di droech, ende die borsten die du zoghes. Ende Jhesus antwoorde *hare*: Ja ooc salech siin *alle* die dat woort Gods horen ende dat hoeden.

[Exposicie: 222v-223r]

***Dese ewangelie leestmen upden dach exultacio crucis ende bescrijft Sinte Jan int xii capitel*. [Ioh. 12: 3136*a*.]**

In dien tiden sprac Jhesus ten scaren vanden Joden: Nu es comen tfonnesse *oft oordeel* der werelt; nu sal die prinche der werelt ute gheworpen werden. Ende es dat zake, *sprac Jhesus*, dat ic verhoget werde vander erden, so sal ic na mi trecken alle dinc. Dit seide Jhesus om dat hi toghen woude, hoe

ghedane doot dat hi sterven soude. Dat volc antwoorde hem: Wi hebben ghehoort uter wet dat Cristus ewelike blivet; hoe eist dan, *spraken si*, dattu seges: Men moet verhoghen smenscen zuene? Wie es des menscen zuene? Jhesus antwoorde hem: Noch es i lettel lichts in u. Alse langhe alse ghi tlicht hebt, so wandelt, so dat u de donkerheit niet omme beva, want die in donkerheit wandelt, en weet niet waer hi gaet. Als ghi tlicht hebt, so ghelovet ane tlicht, so dat ghi kindre siin moget des lichts.

***Dese epistel leestmen vander crucen ende bescrijft Sinte Pauwels ten Philippensen*. [*int ii capitel*] [Phil. 2: 8*b*-11.]**

Broedere, Cristus es worden in ons onderdanech den vader toter doot, toter doot <des> crucen. Daer omme heeftene God verheven ende hem ghegheven die name die es boven allen namen, dat indie name Jhesus alle cnien bughen, hemelsce ende erdersce ende helsce, ende elke tonghe belie dat onse Here Jhesus Cristus es indie glorie Gods des vaders.

***Dese ewangelie leestmen van den selven ende bescrijft Sinte Matheus int [xx capitel]*. [Mt. 20: 17-19.]**

In dien tiden clam Jhesus up te Jherusalem ende nam sine xii jongheren al hemelike ende seide hem: Siet, nu clemmen wi up te Jherusalem, ende des menscen zuene sal ghegheven werden ten princhen der papen ende ten scriben, ende si sullen hem oordeelen ter doot ende si sulne gheven den hedinen te bespottene ende te gheselne ende te crucene, ende inden derden dach sal hi up staen.

***Dese epistel leestmen up Sinte Matheus avent ende es bescreven inden bouc der Parabolen int iii capitel*. [Prov. 3: 13-20.]**

Salech es die mensce die daer vint die wijsheit ende *in siere herten* overvloyt van vroescepen. Beter

es hare ghewinninghe dan de coopmanscepe des zelvers ende des gouds, alre edelst ende alre puurst siin hare vruchte. Soe es edelre dan alle rijcheit, ende al dat begherlijc es, dat ne mach haer niet gheliken. Die lancheit der daghe es in sine rechter hant ende in hare slinke siin rijcheden ende glorien. Hare weghe siin scone ende alle hare pade siin vredelijc. Soe es een hout des levens desen diese begripen, ende salech es hi diese vint. God fondeerde die erde inder wijsheit ende bestadechde die hemele inder vroetheit. In siere wijsheit siin ute ghebroken die afgronde, ende die wolken siin in dauwe ghewassen.

***Dese ewangelie leestmen upden selven avent ende bescrijft Sinte Luuc int v capitel*. [Lc. 5: 27-32.]**

In dien tiden sach Jhesus enen publicaen sitten ter toolne, die hiet Levi, ende seide hem: Volghe mi. Ende hi stont up ende volchde hem, alle dinc ghelaten.

Ende Levi maecte hem ene grote werscepe in siin huus; ende daer waren vele scaren der publicanen ende andere lieden die met hem aten. Entie scriben entie Pharizeewen murmureerden ende seiden te sinen jongren: Waer omme eeti ende drinct met publicanen ende metten zondaren? Ende Jhesus antwoorde ende seide hem: Die ghezont siin ne bederven niet vanden ersatre, [maer die qualike hebben]. Ic ne quam niet roupen die gherechte, maer die zondaren te penitencien.

***Dese epistel leestmen up Sinte Matheus dach ende bescrijft Sinte Pauwels ten Ephecien int iv capitel*. [Eph. 4: 7-13.]**

Broedere, elken es ghegheven ghenaden *van onsen Here* nader maten der gaven Cristi. Daer omme spreect hi: *Jhesus* ghinc up in die hoocheit ende voerde ghevangen die vanghenesse; hi heeft ghegheven ga\ven

den menscen. Maer dat hi up clam, wat es dat, ne waer dat hi daelde ten eersten in die nederste deele der erden? Die daer neder ghinc es die selve die *daer* up ginc over allen hemelen, dat hi vulbrochte alle dinc. Ende hi gaf sulke dat si apostele waren ende sulke propheten, maer sulke ewangelisten, maer andere herden ende leerres, <teenre vulbringhinghen> der heleghen in dat werc des diensts in die stichtinghe des lechamen Cristi, tote dat wie alle jeghen hem lopen in enecheit des gheloven ende der bekennessen des Gods zoons, in enen vulcomenen man, in der mate der houder der vulcomenheit Cristi.

Dese ewangelie leestmen upden selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int ix capitel. **[Mt. 9: 9-13.]**

In dien tiden doe Jhesus liden soude, sach hi inde toolne sitten enen mensce die hiet Matheus, ende seidem: Volch mi. Ende hi stont up ende volchde hem. Ende het ghesciede, doe hi at int huus, siet, quamen daer publicanen ende zondaren, die met Jhesum ende met sinen jongren aten. Entie scriben entie Pharizeewen murmureerden ende seiden te sinen jongren: Waer omme eet u meester metten publicanen ende metten zondaren? Ende Jhesus hoorde dat ende seide: De ersatre ne es niet nootdurst den ghenen die ghezont siin, maer die qualike hebben. Gaet ende leert wat dat es: Ic wille ontfaermecheit ende niet sacrificie. Want ic ne quam niet roupen die gherechteghe, maer die zondaren.

[Exposice: 244v-225r.]

Dese epistel leestmen up Sinte Michiels dach ende bescrijft Sinte Jan in Apocalipsi int i capitel. **[Apoc. 1: 1-5.]**

Die openbaringhe ons Heren Jhesu Cristi, die hem God gaf te openbaerne sinen cnechten, die daer sciere moet ghescien, ende tekenetse, sendende met sinen inglen sinen cnecht Janne die daer ghetughenesse gaf Gods woorde ende dat ghetughenesse Jhesu Cristi in allen den dinghen die hi sach. Salech es hi die daer leest ende die hoort die woort deser prophecien ende hout die dinc die daer in bescreven sijn, want die tijt es na.

Johannes, den <zeven> kerken die daer siin in Asya. Gracie si u ende vreede van dien die daer was ende es [ende toekomstech es], ende vanden zeven geesten die inden anscijn siins troons siin, ende van Jhesus Kerste die daer es ene ghetrouwe ghetughenare, de eerste ghewonne der doder ende vorste der coninghe der erden, die ons heeft ghemint, ende ghewasscen van onsen zonden in sinen bloede.

Dese ewangelie leestmen upden selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int xviii capitel.

[Mt. 18: 1-10.]

In dien tiden quamen die jongre te Jhesum, secghende: Wie waenstu dat die meeste es int rike der hemele? Ende Jhesus riep i kint ende settet in midden onder hem ende seide: Vor waer secgic u, ensi dat ghi bekeert wert ende ghedaen alse die kinder, sone suldi niet gaen int rike der hemele. So wie dan hem veromoedecht alse dit clene kint, dese es de meeste int rike der hemele. Ende so wie dan dusdaen een ontfaet in mine name, ontfaet mi. Ende so wie dan scandet enen van desen minsten cleenen die in mi gheloven, het ware hem beter dat men ene ezel buerdene hinghe omtrent sinen hals, ende menne verdronke indie diepe der zee. Wee der werelt vanden scanden! Nochtanne eist noot dat scanden comen. Maer wee den mensce, biden welken dat scanden comen! Ofti dan dine hant of diin voet scandet, snitene of ende werpse van di; hets di beter cranc of manc ten levene in te gane, dan twee handen of twee voeten hebbende ghedaen te werdene int ewelike vier. Ende eist dat di diin oghe scandet, stect ute ende werpt van di; hets di beter een oghe hebbende te gane int leven, dan twee oghen hebbende ghedaen te werdene inder hellen vier. Beziet, dat ghi niet ne veronwert enen van desen minsten, want ic secgu dat hare ingle inden hemele zien altoos miins vader anscijn, die in de hemele es.

[Exposicie: 225v-227v]

Dese ewangelie leestmen up Sinte Luucs dach ende bescrijft Sinte Luuc int x capitel. **[Lc. 10: 1-7.]**

In dien tiden, *na dat Jhesus Cristus sine xii apostelen vercoren hadde*, *die hi sende te predekene sine name in al erdrike*, tekendi uut ooc lxxii andere *jongheren uut alle den volke, dat hem na quam ghevolget, ende tekende buten die alle dandere*, ende sende die twee ende ii te samene vor hem in alle die stede ende dorpe, daer hi comen soude ende seide desen *aldus toe*: Die oest es vele, ende der wercliede lettel. Bidt den Here soests dat hi wercliede sende in sinen oest. Gaet ghi, *sprac hem Jhesus toe*, siet, ic sende u alse *scaep oft* lammere onder wulve. Ne wilt danne niet draghen no sac, no scarpe,

no scoisel, no nieman en suldi groeten up den wech, *daer ghi gaet oft wandelt*. In so wat huse so ghi comt, spreect alre eerst: vreede si in dit huus. Ende es in dat huus die zone des vreeden, so sal u vreede daer bliven, ende es *daer ooc niemen die des werdech es*, so sal de vreede weder comen tote u. In dat selve huus blivet etende ende drinct des ghi daer vint, want die wercman es werdech siins loons, *dat hi met sinen aerbeide ghewonnen heeft*.

[Exposicie: 228r-229v]

Dese ewangelie leestmen in Sinte Symoen Sinte Juden avent ende bescrijft Sinte Jan int xiv capitel. [Ioh. 15: 1-4.]

In dien tiden seide Jhesus te sinen disciplen: Ic bem een warachtech wijngart ende miin vader es i acker man, *dat es des wijngarts oufenare*. Alle die wijngartranken, *sprac Jhesus*, die in mi ne ghene vrucht ne draghen, sal miin vader wech werpen, ende so welc wiingart ranke in mi vrucht bringhet, die sal miin vader reineghen, om dat hi des te meer *ende beter* vrucht draghe. Ghi, *sprac Jhesus te sinen jongren*, sijt nu reine om der woort wille die ic u toe ghesproken hebbe. Blivet, *sprac Jhesus*, in mi, ende ic in u. Gheliker wijs alse die wijngart ranke ghene vrucht draghen ne mach, en si dat [si] blive inden wijngart stocke, also sone moghedi, en si dat ghi blivet in mi.

Int xv capitel. [Ioh. 15: 5-7.]

Ic, *sprac Jhesus*, bem die wiingaert ende ghi sijt de wiingart ranken; die in mi blivet ende daer ic in blive, die draghet vele vruchte, want sonder mi sone moghedi niet doen. So wie, *sprac Jhesus*, in mi niet ne blivet, die sal wech gheworpen werden als ene *quade* wiingaert ranke ende hi sal dor werden, ende men salne up lesen ende int vier werpen ende daer sal hi bernen. Es dat zake, *sprac Jhesus*, dat ghi in mi blivet ende mine woorde in u bliven, so wat ghi wilt, suldi heesscen, ende het sal u ghescien.

[Exposicie: 229v-231v]

Dese epistel leestmen up Sinte Symoen Sinte Juden dach ende bescrijft Sinte Pauwels ten Romeinen int viii capitel. [Rom. 8: 28-39.]

Broedere, wi weten dat die Gode minnen, alle dinc comen hem te goede, den ghenen die na den vor mickene helech gheheten siin. Want die hi vor wiste ende vorsach mede formich te werdene des beelden des Gods zoons, dat hi si eerst ghewonnen in vele broederen. Ende die hi versach, heeft hi ooc gheroupen, ende die hi riep, heeft hi gherechtecht, ende die hi gherechtecht heeft, heeft hi ghegroot. Wat secghen wi dan hier toe? Of God es over ons, wie es jeghen ons? Die sinen propren zuene ooc

niet ne sparde, ne waer over ons allen heeft hine ghegheven, hoe ne heeft hi ooc niet met hem alle dinc ons ghegheven? Wie sal wroeghen jeghen die ute vercoorne Gods? God

die recht vardeghet. Wie es die ghene die verdoomt? Jhesus Cristus die doot es ende die ooc verrees, die es ter rechter hant Gods, die ooc biddende es over ons. Wie dan sal ons sceden vander minnen Cristi? tribulacie? of anxt? of persecucie? of honger? of naectheit? of vreeselijcheit? of zwert? Also alst ghescreven es: Want om di werden wi ghedoot

daghelijc ende siin gheacht alse scaep der dodinghe. Maer in allen desen verwinnen wi om den ghenen die ons ghemint heeft.

Ic bem dies zeker dat noch doot, noch leven, noch ingel, noch principaten, noch virtuten, of die dinc die jeghen woordech siin, noch die toe comende siin, noch starcheit, noch hoocheit, noch diepheit, noch ghene andere creature ne mach ons sceden vander minnen Gods die es in Cristo Jhesu onsen Here.

***Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int xv capitel*. [Ioh. 15: 17-25.]**

In dien tiden seide Jhesus sinen jongren: Dat ghebiedic u dat ghi u onderlinghe mint. Of u die werelt haet, weet dat soe mi die vor u bem, ghehaedt heeft. Haddi van der werelt gheweest, de werelt hadde ghemint dat hare gheweest hadde; ende om dat ghi vander werelt niet ne sijt, maer ic vercoos u vander werelt, daer omme haet u de werelt. Ghedinct des sermoens, dat ic u seide: de cnecht ne es niet meerre dan siin Here. Eist dat si mi persequeren, so sullen si ooc u persequeren; eist dat si miin sermoen houden, so sullen si ooc tuwe houden. Maer alle dese dinghe sullen si u doen om mine name, want sine weten niet hem die mi sende. Ware ic niet comen ende ne haddic hem niet toe ghesproken, sone hadden sijs ghene zonde; maer nu ne hebben

si ghene onscult van haren zonden. Die mi haet, haet minen vader ooc. Haddic de werke niet ghedaen in hem lieden, die niemen anders ne dede, sone hadden sijs ghene zonde; maer nu saghensise ende haten mi ende minen vader. Maer dat tsermoen vervult worde, dat in hare wet ghescreven es: Want tonvergheefs hebben si mi ghehaet.

[Exposicie: 232v-233r]

Dese epistel leestmen up Sinte Theodoris dach ende bescrijft Sinte Pauwels tote Tymotheuse int [iv capitel]. **[2 Tim. 4: 1-8.]**

Alre liefste, ic ghetuge

vor Gode ende vor Cristo Jhesu, die ordeelen sal die levende ende die dode, ende bi siere toe comst ende sinen rike: predeke twoort ende wes nerenst bedurstelike: beresp, fleewe, bescelde in alre verduldecheit ende leringhe. Want het sal sijn ene tijt dat si ghene ganse leringhe sullen liden, maer te hare begherlijcheit sullen si hem hopen meesters, cloyende die oren, ende vander waerheit sullen si keren hare oren, maer tote favelen ghekeert werden. Maer du, wake, aerbeide in allen dinghe, doet werc des ewangelisten, diin ambocht vuldoe. Wes sober. Want ic werde thants gheoffert ende die tijt miere ontlossinghe es bi. Enen goeden strijt hebbic ghestreden, den loop hebbic vuldaen, tghelove hebbic behouden. Hier boven es mi ghehouden die crone der gherechtecheit die mi verghelden sal die Here indien daghe, die gherechte rechtre, maer niet allene mi, maer *alle* den ghenen die minnen sine toe comst.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int xii capitel. **[Lc. 12: 1*b*9.]**

In dien tiden seide Jhesus sinen jongren: Wacht u van den heefsele der Pharizeewen, twelke es ypocrisie, want en es niet bedect, en sal gheopenbaert worden, noch niet verholen, men saelt weten. Want dat ghi in deemsternessen seit, sal in dat lichte gheseit werden, ende dat ghi int ore horet in u lich steden, sal ghepredect werden inden daken. Maer ic secgu, mine vrienden: Ne vervaert u niet van dien die den lechame verslaen, ende na dit ne hebben si niet dat si voort meer doen. Maer ic sal u toghen wien ghi ontzien sult. Ontziet dien die naer dien dat hi ghedoot heeft, macht hevet te doene inder hellen vier. Also secgic u: Desen ontziet! En coopt men niet <v> mus\scen

om enen vierlinc? ende ene van dien ne es niet in verghetinghen vor Gode. Ne waer ooc die hare uwes hoofts siin alle ghetellet. Ne ontziet u niet dan, ghi sijt beter dan vele musscen. Maer ic secgu: So wie dat miins beliet vor den menscen, ende des menscen zone sal siins belien vorden inglen Gods; ende die miins loochent vorden menscen, sal gheloochent werden vorden inglen Gods.

Dese epistel leestmen in alre sinten avent ende bescrijft Sinte Jan in Apocalipsi int [*v capitel*]. [Apoc. 5: 6-12.]

In dien daghen ic Johannes sach in midden des troons ende <der> viere dieren in midden der <oudere> een lam staende alse ghedoot, die <hadde> zeven hoorne ende zeven oghen, dat siin vii geeste Gods, ghesent in alder erden. Ende hi quam ende nam dat bouc vander <rechter> desgheens die sat inden troon. Ende doe hi ondede dien bouc, die vier dieren ende viere ende twintich ouderen vielen vor tlam, elc hebbende harpen ende vedelen goudijn vul roeken, dat sijn die bedinghe der helegen; ende si zonghen enen niewen zanc ende seiden: Du best, Here, werdech te nemene dat bouc ende up te doene sine tekene, want du best ghedoot ende hebs ons verlost God in dijn bloet van allen gheslachten ende tonghen, ende volc ende hedyne; ende du hebs ons ghemaect rike ons Gods ende priesteren, ende si regneren up der erden. Ende ic sach ende hoorde die stemme van vele inglen inden ommeringhe des troons, ende der dieren ende der oudren; ende hare ghetal was M^M, [met] groter stemmen secghende: Werdech es tlam dat ghedoot es, tontfane cracht ende <godheit> ende wijsheit ende starcheit ende eere ende glorie ende benedictie van ewen tewen. Amen.

Dese ewangelie leestmen up den selven avent ende bescrijft Sinte Luuc int [*vi capitel*]. [Lc. 6: 1723*a*.]

In dien tiden daelde Jhesus vanden berghe ende stont in dat velt, ende die scare siere jongre ende grote menechte des volcs van al Jude ende Jherusalem ende van marithima ende van Tyren ende van Sydonen, die quamen omme hem te hoorne ende gheganst te werdene van haren qualen; ende die worden ghepiint van onzuveren geesten, worden gheganst. Ende al die scare sochtene te nopene, want die cracht ghinc ute van hem, ende gansetse alle. Ende hi hief up sine oghen in sine jongre ende seide: Salech sidi aerme, want u es dat rike Gods. Salech sidi die nu hongert, want ghi sult ghezaet werden. Salech sidi die nu weent, want ghi sult lachen. Salech sidi als u die lieden haten ende u versceden ende versmaden, ende ute werpen uwe namen als quaet om des menscen zone. Verblijt indien daghe ende vervreudet, want u loon es groot inden hemele.

Dese epistel leestmen in alre sinten daghe ende bescrijft Sinte Jan in Apocalipsi int [*vii capitel*]. [Apoc. 7: 2-12.]

In dien daghen, sich, ic Jan sach enen anderen ingel up gaen vander gheboort der zonnen, hebbende teken des levendes Gods; ende ene grote stemme riep iv inglen, die ghegheven es te derne erdrike ende der zee, secghende: Ne wilt niet deeren erdrike, noch der zee, noch ne ghene bomen, tote dien male dat wi ghetekent hebben die cnechten ons Gods in haren vorhoofden. Ende ic hoorde tghetal vanden ghetekenden: hondert duust xiv^{M} ghetekent ute alden gheslachten der kinder van Israel.

Uten gheslachte Juda xii^{M} ghetekent;
uten gheslachte Rubem xii^{M} ghetekent;
uten gheslachte Gat xii^{M} ghetekent;
uten gheslachte Asel xii^{M} ghetekent;
uten gheslachte Neptalim xii^{M} ghetekent;

uten gheslachte Manesse xii^{M} ghetekent;
uten gheslachte Symeoen xii^{M} ghetekent;
uten gheslachte Levi xii^{M} ghetekent;
uten gheslachte Ysakar xii^{M} ghetekent;
uten gheslachte Zabulon xii^{M} ghetekent;
uten gheslachte Joceph xii^{M} ghetekent;
uten gheslachte Beniamin xii^{M} ghetekent.

Daer naer sach ic een groot volc dat niemen ghetellen mochte, van allen hedynen [ende] gheslachten ende tonghen ende volken, staende vorden trone in aneghesichte des lams, an hebbende witte stolen ende palmen in hare handen, ende riepen met groter stemmen, secghende: Salecheit onsen God die sit up den troon, ende den lamme! Ende alle ingle stonden inden ommeringhe des troons, ende die ouderen ende die vier dieren; ende si vielen inden ansichte des troons in haer ansichte ende anebeden Gode ende seiden: Amen. Benedictie ende claerheit, ende wijsheit, ende werkelijcheit der gracien, ende eere [ende doget] ende starcheit onsen God!

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int v capitel. **[Mt. 5: 112*a*.]**

In dien tiden doe Jhesus sach die scaren *vanden volke*, so clam hi up enen berch, ende doe hi ghezeten was, quamen tote hem *ghegaen* sine jongheren. Ende Jhesus dede up sinen mont ende leerde sine jongren ende seide: Salech siin die arem siin van geeste, want hemelrike es hare. Salech siin die sachtmoedeghe, want sie sullen bezitten tlant. Salech siin die weenen, want sie sullen ghetroost werden. Salech siin die hongheren ende dorsten der gherechtecheit, want sie sullen ghezaet werden. Salech siin die ontfarmeghe, want sie sullen vercrighen ontfarmecheit. Salech siin die reine van herten, want sie sul\len

Gode zien. Salech siin die vreesam *siin*, want sie sullen heten de kinder Gods. Salech siin die persecucie liden omme die gherechtecheit, want hemelrike es hare. Salech sidi, als u de lieden vloeken sullen ende u persequeren sullen ende al dat quaet *dat si mogen* secghen jeghen u, ende belieghen u om minen wille. Verblijt *u indien daghe* ende verheuget u, want u loon es overvloeyech in hemelrike.

[Exposicie: 235v-236r]

[Exposicie: 236r-246r]

Dese epistel leestmen in alre zielen daghe ende bescrijft Ezechiel de prophete int [*xxxvii capitel*]. [Ezech. 37: 9*b*-14.]

Dit spreect God die Here: Vanden viere wijnden com, geest, ende blase up dese ghedoodde, ende si sullen levende worden. Ende ic prophitere als hi mi gheboot, ende doe ginc in hare ghebeente die geest; ende si leefden ende stonden up hare voeten, i sere groot heere.

Ende hi seide tote mi: Menscen zone, alle dese ghebeenten siin des huus Israels. Si secghen: Onse ghebeente siin verdroget ende onse hope es verloren ende wi siin of ghesneden. Daer omme prophetere ende sech te hem: Dit seecht die Here God: Siet, ic sal ondoen uwe graven ende ic sal u ute leden van uwen graven, miin volc, ende ic sal u leden int lant van Israel. Ende ghi sult weten want ic bem Here, als ic sal ondoen uwe grave ende ic u ute sal leden van uwen graven, mijn volc; ende ic sal gheven minen geest in u ende ghi sult leven, ende ic sal u doen rusten up uwe erde; ende ghi sult weten dat ic Here hebbe ghesproken ende maecte; dit seecht die almachteghe Here.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Jan int [*xi capitel*]. [Ioh. 11: 2127.]

In dien tiden seide Martha tote Jhesum: Here, hadstu hier gheweest, miin broeder ne ware niet doot. Maer nu we\tic,

dattu heeschs van Gode, dat sal di God gheven. Doe seide hare Jhesus: Diin broeder sal verrisen. Doe seide hem Martha: Ic weet dat hi verrisen sal indie verrisenesse in den utersten daghen. Doe seide hare Jhesus: Ic bem die verrisenesse ende dat leven; die in mi ghelooft, al ware hi doot, hi soude leven. Ende elc die leeft ende ghelooft in mi, ne sal niet sterven in ewicheit. Gheloofstu dat? Doe seide soe hem: Ja ic, Here, ic ghelove dattu best Cristus, des levens Gods zuene, die in dese werelt quaems.

Dese epistel leestmen noch vanden zielen ende es bescreven in den bouc der Macabeorum int [*xii capitel*]. [2 Mach. 12: 43-46.]

In dien daghen die alre starcste man Judas maecte ene vergaderinghe van xii^{M} bizante zelverine, [die] sende hi te Jherusalem daer te offerne over die zonden der doder, gherechtelike ende <gheestelike> ghedinkende der verrisenessen (ne ware dat hi die die sliepen, <hoopte> up te stane, overvloedech ende ydel worden ghezien te biddene over die dode), ne ware dat hi ghedachte dat die met ontfaermecheit den slaep ontfaen hadden, alre best souden hebben weder bezette gracie. Daer omme helech ende salechlijc es ghedinkenesse over die dode te biddene, dat si verlost werden van zonden.

Dese ewangelie leestmen van den selven ende bescrijft Sinte Jan int [vi capitel]. [Ioh. 6: 51-55.]

In dien tiden seide Jhesus ter scaren der Joden: Ic bem dat levende broot dat vanden hemele comen es. So wie eet van desen brode, die sal ewelike leven; ende dat broot dat ic hem gheven sal, dats miin vleesch om der werelt leven.

Doe begonden die Joden te twistene onderlinghe ende spraken: Hoe

mach ons dese sijn vleesch gheven tetene? Daer omme sprac Jhesus te hem: Vor waer vor waer secgic u: ensi dat ghi eet dat vleesch des menschen zuens ende drinct sijn bloet, ghine sult gheen leven hebben in u. Die miin vleesch eit ende miin bloet drinct, die sal hebben dat ewelike leven ende ic salne verwecken inden joncsten daghe.

Dese epistel leestmen noch vanden zielen ende bescrijft Sinte Pauwels ad Thessalonicensen int [iv capitel]. [1 Thess. 4: 13-18.]

Broedere, wine sullen u niet onwetende laten vanden slapenden, dat ghi niet bedroeft ne wert alse die andere die niet hopen ne hebben. Eist dat wi gheloven dat Jhesus doot es ende verresen, ende also [sal] God die ghene die slapen, overmids Jhesum bringhen met hem. Dit secghen wi u inden <woorde> des Heren, dat wi die leven ende bleven siin inder toe comst ons Heren, ne sullen niet vor comen die ghene die slapen. Want hi die Here, int ghebod ende in der stemmen des archangels ende inder buzinen Gods sal hi dalen vanden hemele, ende die dode die in Cristo siin, staen eerst up. Daer naer wi die gheslapen hebben, sullen ghelijc met hem lieden ghenomen werden inden wolken ghemoetende Cristum in der lucht, ende aldus sullen wi altoos siin metten Here. Ende also sullen wi troosten deen den anderen in desen woorden.

Dese ewangelie leestmen van den selven ende bescrijft Sinte Jan int [*vi capitel*]. [Ioh. 6: 3740*a*.]

In dien tiden seide Jhesus ten scaren der Joden: Al dat mi miin vader ghegheven heeft, dat sal te mi comen, ende die ghene die te mi comt, ne sal ic niet uutjaghen. Want ic bem

comen vanden hemele, niet omme minen wille te doene, maer den wille miins vader die mi hier neder ghezent heeft. Ende dat es de wille miins vader [die mi heeft ghezent], dat ic niet ne late verloren werden dat hi mi ghegheven heeft, maer dat <ict> doe verrisen inden joncsten daghe. Ende dat es die wille miins vader die mi heeft ghezent, dat elc die ziet den zuene ende ane hem ghelovet, hebbe dat ewelike leven.

Dese epistel leestmen noch van den zielen ende bescrijft Sinte Pauwels ten Romeinen int [*xv capitel*]. [1 Cor. 15: 49-57.]

Broedere, also wi dragen een erdersch beelde, draghen wi een hemelsch beelde. Daer omme secgic, broedere, dat vleesch no bloet ne moghen bezitten dat rike Gods.

Siet, ic secghe u ene officie: Alle sullen wi verrisen, ne waer alle ne sullen wi niet verwandelen. In enen pointe des <winkens> eens oghen, in den achterster buzinen, die buzine sal luden ende die dode sullen verrisen onbrekelijc, ende wi sullen verwandelen. Het moet siin dat dese te brekelijcheit an doe ontebrekelijcheit, ende dese stervelijcheit an doe onstervelijcheit. Alse dese stervelijcheit an doet onstervelijcheit, dan sal ghescien die redene die ghescreven es: Die doot es verzwolghen in der victorie. Waer es, doot, dine victorie? waer es, doot, diin gaert? De gaert der doot dats zonde; waerlike, die doghet der zonde dats wet. Maer Gode si gracie, die ons gaf victorie mids Jhesum Cristum onsen Here.

Dese ewangelie leestmen van den selven ende bescrijft Sinte Jan int [*v capitel*]. [Ioh. 5: 2124.]

In dien tiden seide Jhesus ten scaren der Joden: Want also die vader verwect die dode ende levende maect, also maect die zuene die hi wille levende. Noch die vader oordeelt niemene; maer al oordeel gaf hi den zone,

dat si alle eeren den zone, also si eeren den vader. Die niet ne eert den zone, hine eert niet den vader diene sende. Vor waer vor waer secgic u, want die miin woort hoort ende ghelooft dien die mi sende, hevet tewelike leven ende hine comt int oordeel niet, maer hi lidet over vander doot int leven.

Dese epistel leestmen noch vanden zielen ende bescrijft Sinte Pauwels te dien van Corinten int [*xv capitel*]. [1 Cor. 15: 20-23.]

roeder, Cristus stont up vander doot der eerster slapen; want also over mits den mensce die doot, ende mits den mensce die verrisenesse der dooder. Ende also in Adame alle storven, also in Cristo werden si levende, maer elc in siere oordene: eerst der slapen Cristus, ende daer na die siin Cristus in siere toe comst.

Dese ewangelie leestmen vanden selven ende bescrijft Sinte Jan int [*v capitel*]. [Ioh. 5: 25-29.]

In dien tiden seide Jhesus der scaren der Joden: Vor waer vor waer secgic u, want die wile comt ende es nu, <dat> die dode sullen horen die stemme des Gods zuens, ende diese ghehoort hebben, sullen leven. Want also die vader hevet leven in hem selven, [also heift hi den sone gegeven leven te hebbene in hem selven] ende gaf hem macht oordeel te doene, want hi es des menscen zuene. Ne wondere u niet dat, want die wile comt inde welke dat alle die inden grave siin, sullen horen de stemme des Gods zuens ende sullen voortgaen, die goet hebben ghedaen, in die verrisenesse des levens, ende die quaet hebben ghedaen, in die verrisenesse des oordeels.

Dese epistel leestmen noch van den zielen ende bescrijft Ysayas de prophete int [lviii capitel]. [Is. 58: 10*b*, 11, 14*b*.]

Dit seget God die Here: Diin licht sal scinen inder deemsternessen ende die deemsternesse sal wesen alse die middach. Ende ruste sal di gheven diin Here diin God alle weghe,

ende sal vervullen met scine <dine ziele> ende dine <been> sal hi verledeghen; ende du salt siin alse I benet hof ende als ene fonteine der watere, wien gheen water ghebreect. Die mont des Heren heeft dit ghesproken.

Dese epistel leestmen noch vanden zielen ende bescrijft Sinte Jan in Apocalipsi int [xiv capitel]. [Apoc. 14: 13.]

In dien daghen hoordic ene stemme vanden hemele, secghende te mi: Scrijf: zalech siin die dode die in Gode sterven. Van <nu> te hant spreect die Geest, dat si sullen rusten van haren aerbeiden, want hare ghewerken volghen hem na.

Dese epistel leestmen noch van den zielen ende bescrijft Ezechiel de prophete int [xxxvii capitel]. [Ezech. 37: 1-6.]

In dien daghen wert ghemaect die hant des Heren over mi, ende voerde mi inden geest des Heren, ende liet mi inden middel des ackers die vul was van doden beenen, ende hi voerde mi dor hem al omme; daer wassere sere vele upt anscijn des ackers, ghedroocht haestelike. Ende die Here seide te mi: Menscen zuene, waenstu dat dese beene niet ne leven? Ende ic seide: Here God, du kennest. Ende hi seide te mi: Prophiteere van desen beenen ende sech hem: Droghe beene, hoort twoort des Heren. Dit seget die Here God desen beenen: Siet, ic sal in doen in u den geest ende ghi sult leven, ende ic sal over u doen wassen, ende over trecken in u tfel, ende ic sal gheven den geest, ende ghi sult leven bedi, ende ghi sult weten, dat ic bem die Here.

Dese epistel leestmen in Sinte Katelinen daghe ende bescrijft Sinte Pauwels te dien van Corinten int [x capitel]. [2 Cor. 10: 17-18 + 11: 1-2]

Broedere, wie glorieert, die gloriere inden Here. Want die hem selven <loven wille>, die ne es niet gheprijst, maer dien God loont.

Vergave

God dat ghi i lettel ghedoghet miere <onwijsheit> ende <onderdraecht> mi, want ic minne u in Gods minne, want ic hebbe u ghetrouwet enen man cuussche <joncvrouwe> te <biedene>, dat es Cristus.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int xiii capitel. [Mt. 13: 44-52.]

In dien tiden seide Jhesus sinen jongren dese ghelikenesse: Dat rike der hemele es ghelijc den scatte die verborghen es inden acker, dien i mensche vint ende bedect, ende van bliscepen dies gaet hi ende vercoopt al dat hi heeft, ende coopt den acker.

Noch es dat rike der hemele ghelijc enen coopman die zouct goede margariten. Ende als hi ene precieuse margarite vint, gaet hi ende vercoopt al dat hijs heeft, ende coopse.

Noch es dat rike der hemele ghelijc ere seinen die gheworpen es in die zee ende gadert alre hande visscen. Ende alse vul es, ledensise ute ende sitten up den hoever ende doen die goede in hare vate ende die quade werpen si ute. Also salt wesen in dat ende der werelt: die ingle sullen ute gaen ende sceden die quade van midden der gherechtegher ende doense inden oven sviers; daer sal wesen weeninghe ende criscelinghe der tanden.

Verstondi al dit? Si secghen hem: Ja wi. Doe seidi: Daer bi es elc scribe

gheleert int rike der hemelen ghelijc enen huusman, die voort bringhet van sinen scatte niewe ende oude dinghen.

Dese epistel leestmen up den dach Sinte Marie Egypciaka ende bescrijft Jeremias de prophete int [iii capitel]. [Ier. 3: 1-4.]

Dit seget God die Here: Eist dat die man siin wijf laet ende dat soe sceet van hem ende neemt enen andren man, ne sal soe niet meer weder keren

tote hem? Nes soe niet bevlect ende ghecondampneert, dat wijf? Du hebbes oncuussceit ghedaen met vele minres; nochtan kere weder te mi, seghet die Here. Hef up dine oghen in onrechte, ende sich waer du niet ghestrect ne hebs gheweest. Du saets inden weghe hem beidende alse een rovere inder woestine, ende du hebs erdrike bevlect in diren oncuussceden ende in dinen scalcheden. Di es ghemaect tforhooft van enen ledeghen wive, ende dune wouts di niet scamen. Daer omme nu allene hete mi: Miin vader bestu, ledere mire cuussceit bestu!

Hier beghint tsanctorum van sancten die gheen proper hebben

Dese epistel leestmen vanden apostelen ende es bescreven inde Dade der Apostelen int [iv capitel]. [Act. 5: 12*a*, 42+4: 34*b*, 35.]

In dien daghen ghescieden tekene ende wondere inden volke mids dien handen der apostelen. Alle daghe inden temple ende vor die huse ne lieten si niet <ave> te predekene ende te ewangeliseerne Jhesum Cristum. Maer wie vele der bezittere was der huse of der ackere, vercochten si, ende hare werde van dien dat si bezaten, setten si vor die voeten der apostelen; maer si deelden elken also elken noot was.

Dese ewangelie leestmen vanden selven ende bescrijft Sinte Jan int xv capitel. [Ioh. 15: 12-16.]

In dien tiden seide Jhesus sinen jongren: Dat es miin ghebod, dat ghi u onderlinghe mint, also ic u ghemint hebbe. Meerre minne ne heeft niemen dan dese, dat een sine ziele sette vor sine vriende. Ghi sijt mine vrient, eist dat ghi doet dat ic u ghebiede. Te hant ne secgic u niet cnechte, want de cnecht ne weet niet, wat sijn here doet. Maer u seidic vriende, want al dat ic hoorde van minen vader, hebbic u cont ghemaect. Ghine vercoort mi niet, maer ic vercoos u ende sette u dat ghi gaen sout,

ende vrucht bringhen ende uwe vrucht blive, dat so wat ghi heescht den vader in mine name, dat hi u dat gheve.

[Exposicie: 250r-251r]

***Dese epistel leestmen van vele martelaren ende bescrijft Sinte Pauwels ten Ebreuscen int [x capitel]*. [Hebr. 10: 32-38*a*.]**

Broedere, ghedinct der daghen der vorderen, indien ghi verlichtet groten strijt der lidinghe ghedoecht hebt, want te gader sidi met lachtringhen ende in droevenessen in gheduldegher lidinge gheweest, maer inden anderen sidi ghesellen al sulker te zamenen comender woorden. Want met ghevanghenen hebdi gheleden ende den roof uwes goets hebdi met vreuden ontfaen, want ghi bekennet u hebbende ene betere ende blivende hebbinghe. Daer omme ne suldi niet

[avedoen] uwe ghetrouwinghe, die noch grote wedergave heeft. Want gheduldecheit es u noot, dat ghi den wille Gods doet ende hout die gheloofte. Want noch i lettel, ende die te comene es, sal comen, ende hine sal niet letten. Maer mine gherechtecheit leift uten ghelove.

Dese ewangelie leestmen van den selven ende bescrijft Sinte Matheus int [xxiv capitel]. **[Mt. 24: 3-13.]**

In dien tiden sat Jhesus up den berch van Oliveten, ende sine jongre quamen te hem hemelike secgende: Sech ons welctijt dit ghescien sal ende

wat tekene dire <toe comst> ende des enden der werelt? Ende Jhesus antwoorde ende seide hem: Siet, dat u niemene ne verlede. Want vele salre comen in mine name, secghende: Ic bem Cristus, ende sulre vele verleden. Ghi sult horen wighe ende waninghe der wighe. Siet, dat ghi niet ne wert verdroeft, want dit moet ten eersten ghescien, maer noch ne es dat ende niet. Want dat volc sal up staen jeghen tfolc ende dat rike jeghen trike; ende het sullen wesen plaghen ende honghere ende erdbevingen bi steden. Ende dat sal siin tbeghin der rouwen. Dan sullen si u gheven in tribulacien ende doden u; ende dan suldi wesen in hatien allen lieden om mine name. Ende dan sulre werden ghescent vele, ende verraden onderlinghe ende haten deen den anderen. Ende vele valscer propheten sullen up staen ende verledenre vele. Ende omme dat die quaetheit overvloyde, so sal vercouden minne van velen. Maer die vulstaet tote int ende, sal behouden sijn.

Dese epistel leestmen noch van vele martelaren ende es bescreven inden bouc Ecclesiasticus int [v capitel]. **[Sap. 5: 1-5.]**

Die gherechte sullen staen in groter zekerheit jegen

die diese piinden ende <ave> namen haren aerbeit. Dan sullen si zien ende sullen bedroeft werden in gruweliker vreesen ende sullen verwondren in snelheit der ontwifeliker zalecheit, secgghende in hem selven, leet hebbende ende voor anxt des geestes in suchtinghen: Dese siin, die wi selc stont hadden te spotte ende in ghelikenessen des lachters. Wi ontzinneden, wi waenden dat haer leven ware ene verwoetheit ende hare ende hilden wi sonder ere; siet, hoe si nu ghetelt siin onder die kinder Gods ende onder die heleghe es hare gheselscap.

Dese ewangelie leestmen van den selven ende bescrijft Sinte Matheus int [xiii capitel]. **[Mc. 13: 1-13.]**

In dien tiden ghinc Jhesus uten temple, ende hem seide een siere jonghere: Meester, sich welke steene ende welc ghestichte! Ende Jhesus antwoorde ende seide: Siestu alle dese grote stichtinghen? Deen steen ne sal niet werden ghelaten up den steen, hine sal ghedestrueert werden. Ende doe hi ghezat in den berch van Oliveten jeghen den tempel, vraechde hem zonderlinghe Pieter ende Jacob ende Jan ende Andries: Sech ons welctijt dat dit ghescien sal ende wat teken wesen sal als al dit beghint vuldaen te werdene. Ende Jhesus antwoorde ende begonste hem te secghene: Siet, dat u niemen ne verlede, want vele sulre comen in mine name, secghende: Want ic bemt, ende sulre verleden vele. Ende als ghi hoort wighe ende waninghe der wighen, ne ontziet u niet, want dit moet ghescien, maer noch ne es dat ende niet. Want tfolc sal up staen jeghen tfolc ende trike jeghen trike, ende het sullen siin erdbevinghen bi steden ende hongre. Dit es beghin der rouwen.

Beziet u selven. Want si sullen u gheven in rade

ende in synagoghen suldi gheblouwen werden ende vor die coninghe ende vor die bisscoppe suldi staen om mi in hare ghetugen. Ende in al die lieden moet teerst ghepredect werden dat ewangelie. Ende als si u leden te verradene, ne vorpenst niet wat ghi spreken muecht, maer dat u wert ghegheven indie wile, dat spreect, want ghi sijt niet die sprekende sijt, maer die Heleghe Geest. Die broeder sal gheven den broeder in de doot ende die vader den zuene, ende die kinder sullen up staen in vader ende in moeder ende sullense ter doot bringhen. Ende ghi sult wesen in hatien allen lieden om mine name. Maer diet ghedoocht toten ende, sal behouden siin.

Dese epistel leestmen noch van vele martelaren ende es bescreven inden bouc Ecclesiasticus int [x capitel]. [Sap. 10: 17-20.]

God gheeft den loon der aerbeit sire heleghen ende leetse ute in wonderliken weghen, ende hi was hem ene bescadewinghe des dages ende i licht der sterren bider nacht; hi brochtse over die Rode zee ende voeretse over vele watere, maer hare viande verdranc hi inde zee ende vanden hoghesten toten nedersten der hellen brochtise ute. Daer omme droeghen die gherechte den roof <der> ongherechten ende zonghen, Here, dinen heleghen name ende dine <verwinnende> hant loofden si te gader, Here onse God.

Dese ewangelie leestmen van den selven ende bescrijft Sinte Luuc int [xiv capitel]. [Lc. 14: 26-33.]

In dien tiden seide Jhesus sinen jongren: So wie te mi comt, ende niet ne haet vader ende moeder ende wijf ende kinder ende broeder ende zuster, ja ooc sine ziele, ne mach miin jonger niet siin. Ende die niet ne neemt siin cruce ende comt na mi, ne mach miin jonger niet siin. Wie es van u lieden,

die enen tor stichten wille, ende teerst niet ne zit ende rekent die costen diere toe noot siin, of hi heeft daer hine mede vulmaken mach, dat hi namaels, als hi dat fondament gheleit heeft, niet vulmaken mach, ende diet zien, niet ne bespotten, secgende: Dese mensce begonste te stichtene, ende hine mocht niet vulbringhen.

Of wat coninghe eist, die sal gaen houden wijch jeghen enen anderen coninc, ende niet ne zit teerst ende penst, of hi mach met x^{M} hem jeghen lopen, die met xx^{M} comt te hem? ende niet ne gaet, als hi noch verre es, ende sent bootscepen ende bidt hem omme die dinghen die ten payse siin. Also elc van u die niet en verloochent al dat hi bezit, ne mach miin jongher niet sijn.

Dese epistel leestmen noch van vele martelaren ende bescrijft Sinte Pauwels ten Ebreuscen int [xi capitel]. **[Hebr. 11:33-39*a*.]**

Broedere, die heleghe hebben metten ghelove verwonnen die rike, si hebben ghewracht die gherechtecheit ende siin bequamelijc ten ghelove; si hebben <verstopt> die monde der leewen ende verbluscht die stoorminghe des viers, si siin ontgaen dier scarphede des zwerts ende siin ghenesen vander ziecheit ende van crancheden moghende worden, si siin worden staerc inden stride ende borghen der utersten keerden si omme. Die wijf namen vander verrisenesse hare dode, maer andere siin ute ghesprait, diene hebben niet ontfaen die verlossenesse, <dat> si vinden betre up verstandinghen. Maer andere sijn gheproeft met spotte ende met slaghen ende daer boven in banden ende in karkeren. Si worden ghesteent, si worden beseit, si worden becoort,

inder dodinghe des zwerts storven si; si waren arem ende ghecleet in kemels harinen cledren ende in bucs huden; si siin gheanxent ende ghecranct, dies die werelt niet werdech ne was; inder woestinghe ende inder enecheden dolende ende in den berghen ende inden holen ende inden graven der erden. Ende alle dese siin [in] ghetughenesse des gheloven gheproeft vonden in Cristo Jhesu onsen Here.

***Dese ewangelie leestmen van den selven ende bescrijft Sinte Luuc int [xxi capitel]*. [Lc. 21:9-19.]**

In dien tiden seide Jhesus sinen jongren: Als ghi hoort wighe ende verslainghe, ne ontziet u niet, want dit moet ghescien, maer noch ne es te hant dat ende. Doe seide hi hem: Tfolc sal up staen jegen tfolc ende dat rike jeghen trike; ende grote erdbevinghe sullen wesen bi steden, ende plaghen ende honger ende grote vreesen ende tekene sullen wesen vanden hemele. Maer vor al dit sullen si haer handen slaen in u ende sullen u persequeren ende gheven u inden synagoghen ende ten wachtinghen ende trecken u ten coninghen ende ten bisscoppen om mine name; ende dat sal u ghescien in ghetughen. Set dan uwe herte niet te vorpensene, hoe ghi antwoorden sult, want ic sal u gheven mont ende vroescepen, die alle uwe adversarise niet ne sullen moghen wederstaen noch weder secghen. Ghi sult werden verraden van vader ende van moeder, van broederen ende van maghen ende van vrienden, ende sullen u ter doot bringhen; ende ghi sult wesen in hatien allen menscen om mine name, maer een haer van uwen hoofde ne sal niet vervaren. In uwe ghedoochsamecheit suldi bezitten uwe zielen.

***Dese ewangelie leestmen noch vanden martelaren ende bescrijft Sinte Luuc int xii capitel*. [Lc. 12: 1*b*8.]**

In dien tiden seide Jhesus te sinen jongheren: Siet vor u *of hoedet u* vanden heefsele der Pharizeewen, twelke es ghevenstheit. Want ghene dinc en es gheboorghen, soene sal gheopenbaert werden, noch hemelijc, men saelt weten. Want *al* dat ghi ghesproken hebt in donkernessen, salmen secghen in tlicht, ende dat ghi gheruunt hebt int ore, salmen predeken upt dac, *dats over luut secghen*. Ic secghe u, mine vrienden, *sprac Jhesus*: En vervaert u niet van den ghenen die den lechame verslaen ende daer na niet mee hebben wat doen. Maer ic sal u wisen, *dat es leren*, wien ghi ontzien sult: Ontziet den ghenen, die alse hi *den lechame* ghedoot heeft, heeft macht te werpene in die helle. Ja *sprac Jhesus* desen secgic u, dat ghi ontzien sult. En werden niet vercocht v musscen om ii penninghe? ende een van dien en es niet vergheten vor Gode. Ende ooc *al* die haer van uwen hoofde sijn ghetelt. Daer omme ne wilt u niet ontzien, want ghi siit meer waert dan vele musscen. Ende ic secgu: Elc die mi belien sal vor die lieden, smenscen zone salne ooc belien vor die ingle Gods.

[Exposicie: 254r-255v]

Dese epistel lesetmen van enen confessoor die bisscop was ende es bescreven in den bouc Ecclesiasticus int [x capitel]. **[Sap. 10: 10-14.]**

Den gherechten voerde die Here ute dor die gherechte weghe ende wijsde hem dat rike Gods ende gaf hem die const der heleghen. Ende hi eerde hem in sinen aerbeide [ende hi vervulde sine arbeide]. Ende inder valsceit der omme gaende was hi hem bi ende hi maectene eersam. Hi behoedene vanden vianden ende vanden bedrieghers verzekerde hi hem; ende staerken strijt gaf hi hem, dat hine verwonne ende dat hi bekende dat alle dinghe <die> wijsheit machtich es. Maer desen gherechten ne lietsi niet vercopen, maer si verlostene vanden zondaren, ende

si ghinc met hem neder in die groeve, ende inden banden ne liet si hem niet, tote dat si hem brochte die roede des rijcs ende ghewout jeghen alle die die hem bedrucken, ende wisetse loghenaren die hem bevlecten, ende hi gaf hem eweghe claerheit, die Here onse God.

Dese ewangelie leestmen van den selven ende bescrijft Sinte Luuc int xi capitel. **[Lc. 11:33-36.]**

In dien tiden seide Jhesus sinen jongren: Niemen en ontsteect ene lanterne ende setse int bedecte oft onder i modekiin, maer up enen candelare, dat si dat licht zien diere in gaen. Die lanterne diins lechamen es diin oghe. Es diin oghe simpel, so sal al diin lechame licht siin, ende eist quaet, so sal al diin lechame deemster siin. Sie dan dat licht dat in di es, deemsterhede niet en si. Es dan al diin lechame licht, ende hi gheen deel der deemsterheit en heeft, so salt al claer siin, ende alse ene bleckende lanterne sal hi di verlichten.

Dese epistel leestmen noch van enen confessoor ende es bescreven inden bouc Ecclesiasticus int [xxxix capitel]. **[Sir. 39: 6-13.]**

Die gherechte heeft ghegheven siin herte vrouch te wakene tote Gode die hem ghemaect heeft, ende inden jeghen woordeghen ghesichte des alre hogesten bidt hi. Hi ondoet sinen mont in bedinghen ende bidt vor sine mesdaet. Want of de grote Here wille, hi vervultene metten geeste der verstannessen, ende sent ons die spraken siere wijsheit alse rein; ende bekent [in bedinge] den Here. Ende hi recht hem sinen raet ende sine leringhe ende in sinen verborgheneden raet hi hem. Ende hi maect openbare die castiinghen siere leringhe ende inder wet des testaments des Heren glorieert hi. Ende vele sullen loven sine wijsheit ende tote in ewicheit ne wert hi niet verdeliet. Ende sine ghedinkenesse ne vergaet

nemmermeer ende sine name wert versocht van enen gheslachte in dat ander.

Dese ewangelie leestmen van den selven ende bescrijft Sinte Matheus int xxiv capitel. [Mt. 24: 42-47.]

In dien tiden sprac Jhesus te sinen jongers: Ghi sult waken, want ghine weet niet te wat *tiden oft* uren u Here comen sal. Maer dat weet vor waer, wiste die vader des ghezints te wat tiden die dief comen soude, vor waer hi soude waken ende en liete hem siin huus dor graven. Daer omme, *sprac onse Here*, so siit bereet ooc ghi lieden, want ghine weet niet wanneer des menscen zuene comen sal.

Wie, *sprac onse Here*, waendi dat es een ghetrouwe cnecht ende een wijs die de here setten moghe boven siin ghezinde, dat hi hem spise gheve inder tijt? Salech es de cnecht, alse die here comt, dien hi aldus vint doende. Vor waer secgic u dat die here desen cnecht setten sal over al siin goet.

Dese epistel leestmen noch van enen confessoor ende es bescreven inden bouc Ecclesiasticus int [xxxi capitel]. [Sir. 31: 8-11.]

Salech es die man die sonder vlecke vonden es ende die naden goude niet ghegaen en es, noch in die scatte des ghelts niet ne heeft ghehoopt. Wie es dese ende wi loven hem? want hi heeft wonder ghedaen in sinen levene. Hi es gheproeft in hem ende es vulcomen vonden, ende dat sal hem werden ene eweghe glorie; die mesdoen mochte, ende niet ne mesdede; ende quaet doen mochte, ende des niet ne dede. Daer omme es siin goet ghestadech inden Here ende alle die sameninghen siere helegen sullen vertrecken sine alemoesene.

Dese ewangelie leestmen van den selven ende bescrijft Sinte Luuc int [x capitel]. [Lc. 10: 16-20.]

In dien tiden seide Jhesus

sinen jongren: Die u hoort, hoort mi, ende die u verhoort, veronwert mi, ende die mi veronwert, veronwert dien die mi sende.

Ende die lxxii keerde weder met bliscepen secghende: Here, die dievele werden ons onderdaen in dine name. Ende hi seide hem: Ic sach Sathanas als blexeme vallende vanden hemele. Siet, ic gaf u macht te terdene up die serpente ende up de scorpioene ende up al de cracht des viants, ende ne sal u niet deren. Nochtanne verblijt u indien daghe niet, dat u die geeste onderdaen werden, maer verblijt in dien dat uwe namen ghescreven siin inden hemelen.

***Dese ewangelie leestmen noch van den confessoren ende bescrijft Sinte Matheus int xxv capitel*. [Mt. 25: 14-23.]**

In dien tiden seide Jhesus te sinen disciplen dese ghelikenesse: Een mensce *oft i man* soude varen *sine bedevaert oft* int vreemde lant. Dese riep sinen cnechten ende *beval hem oft* gaf hem siin goet. Den enen gaf hi v bizante, den anderen so gaf hi twee, den derden gaf hi een, elken na siin proper vermoghen. Ende *doen hijt hem ghegheven hadde*, *so* voer hi wech al te hants. Nu ghinc die ghene die v bizante ontfaen hadde, ende deder oorbore mede ende wan der mede andere vive. Also dede ooc die andere diere ii ontfaen hadde; die wan ooc andere ii *der mede*. Maer die ghene die i bizant hadde ontfaen, ghinc wech ende groeft in derde ende barch siins heren ghelt. Hier naer over ene langhe tijt quam die here van desen cnechten weder ende woude rekenen met sinen cnechten. Doe quam voort de cnecht die v bizante ontfaen hadde, ende prosenteerde ander v bizante *toten eersten* ende sprac: Here, v bizante gavestu mi, sie, ic hebbe

andere v der boven ghewonnen. Doen seide de here dien cnecht: [Knecht] goet ende ghetrouwe, verblide; want du over clene dinc ghetrouwe waers, so sal ic di setten over vele dincs; ganc in, in die bliscap <diins> heren. Hier naer quam *dander cnecht* die ii bizante ontfaen hadde [ende sprac]: Here, du gaves mi ii bizante; sie, ic hebber boven ghewonnen ander twee. Die here antwoorde hem: Knecht goet ende ghetrouwe, verheughe; want du over *clene dinc ofte* lettel dincs ghetrouwe waers, di sal ic setten over vele dinghen; ganc in, in die bliscepe dijns heren.

***Dese ewangelie leestmen noch van den confessoren ende bescrijft Sinte Luuc int xix capitel*. [Lc. 19: 12-26.]**

In dien tiden seide Jhesus te sinen disciplen dese ghelikenesse: Een edel man *oft i wel gheboren* voer in een *vreemt* lant verre, tontfane een conincrike, ende soude dan weder comen. Maer *eer hi voer* riep hi te hem x siere cnechten ende gaf hem x pont, *dat es x ghewichten ghelts, elc weghende xii onsen ende een halve*, ende sprac hem *aldus* toe: Doet oorbore *hier mede* tote dat ic weder come. *Nu en was dese edelman niet ghemint van* sinen porters, want si hatene ende <bootscapten> na hem ende omboden *aldus*: Wine willen niet dat dese *meer* over ons regnere. Het gheviel hier na, doe dese man ontfaen hadde siin conincrike ende weder quam *te lande*, hi omboot sinen cnechten dien hi ghegheven hadde siin ghelt, ende woude weten hoe vele elc ghewonnen hadde *daer mede*. Doe quam deerste ende sprac: Here, dat ghewichte ofte dat ghelt dattu mi gaves, dat heeft ghewonnen x ghewichte. Die here seide hem: Knecht goet, verblidi; want du ghetrouwe waers in clenen dinghen, so al

tu macht hebben *oft here siin* over x stede. Een ander quam ende seide: Here, diin ghewichte heeft ghewonnen v ghewichte. Ende desen seide de here: Du salt macht hebben over v steden. Die derde quam ende sprac: Here, nemet u ghelt, dat ic ghebonden hadde in enen douke ende up gheleit. Ic ontsach di, *sprac die cnecht*, want du een wreet man best, ende du nemes dattu niet ne leits ende du mays dattu niet ne zieus. Doe antwoorde die here: *Scalc* cnecht *of* quaet, ic oordeel di van diins selves monde. Du wist *wale, spreecstu*, dat ic een wreet man bem ende dat ic neme dat ic niet gheleit en hebbe ende ic maye dat ic niet ne saye; ende waer omme en gavestu dan miin ghelt niet ter tafelen, dat ic als ic comen ware met woukere mochte gheheescht hebben? Doe sprac die here den ghenen toe die daer bi stonden: Neemt dat ghelt van hem ende ghevet den ghenen die x ghewichte hevet. Si antwoorden hem: Here, hi heeft tiene ghewichte. *Die here sprac*: Ic secgu dat men gheven sal elken die hevet, ende hi sal overvloeyen, maer vanden ghenen die niet en heeft, dat *selve dat* hi heeft, sal men hem of nemen.

Dese epistel leestmen noch van den confessoren ende es bescreven in den bouc Ecclesiasticus int [xlvii capitel]. **[Sir. 47: 9-13*a*+24: 1-4.]**

Die Here heeft ghegheven die beliinghen sinen heleghen ende hoochtene int woort der glorien. Van al siere herten loofde hi den Here, ende hi minde Gode diene maecte, ende hi gaf hem macht jeghen sine viande ende dede staen die canters jeghen den outaer, ende in haren lude maecte hi zoete maniere. Ende hi gaf in haren <vierten> bequamelijcheit, ende hi beide sinen tijt toten vulbringhen siins levens, dat si loofden die helege name des Heren ende dat si tileke bereetden Gods

helechede. Cristus <purgierde> sine zonden ende verhief in ewichede sine horen.

Sine ziele looft die wijsheit ende [in] Gode wert hi gheeert ende indie middele siins volcs sal hi glorieren; ende indie kerke des <hoghesten> ondoet hi sinen mont, ende inden ansichte siere duegheden glorieert hi, ende inden middele siins volcs wert hi verheven, ende in vulheit der helecheit wert hi wonderlijc; ende in menechvuldecheit der vercoorne sal hi lof hebben, ende onder die ghebenedide wert hi ghebenedijt.

Dese ewangelie leestmen vanden selven ende bescrijft Sinte Luuc int xii capitel. [Lc. 12: 35-40.]

In dien tiden seide Jhesus sinen jongren: U lendenen moete siin *up* ghegort ende berrende lanternen *moeten siin* in uwe handen. Ende ghi sult ghelijc siin den lieden die haers heren beidende siin, wanneer dat hi comen sal vanden bruluchten, ende als hi comt ende clopt, dat si hem stappans ontdoen. Salech, *sprac onse Here*, siin die cnechte die de here als hi comt, wakende vint; vor waer secgic u, *sprac Jhesus*, dat hi die here hem up scorten sal ende sal die *cnechten* doen gaen eten ende sal lidende hem dienen. Ende al ware dat de *here* quame in dandere oft in die derde wakinghe ende vonde *sine cnechte* aldus *bereet*, die cnechte siin zalech. Ende dat suldi weten, *sprac Jhesus*, ware dat die vader dies ghezints wiste die ure, alse die dief comen soude, hi soude zekerlike waken ende en soude niet ghestaden dat men siin huus dor groeve. Ende ghi sult *altoos* siin ghereet, want ghine weet niet die ure, alse des menscen zuene comen sal.

[Exposicie: 258v-260v]

Dese epistel leestmen van vele magheden ende bescrijft Sinte Pauwels te dien van Corinten int [vii capitel]. [1 Cor. 7: 25-34*a*.]

Broedere, vanden maechden ne hebben wi ne gheen ghebod vanden Here, maer ic gheve raet, alse die de ontfaermecheit vervolcht heeft, dat ic si gherecht. Daer omme wanic dat dit goet si omme die <jeghenwoor\deghe>

noot, want het es goet dat die mensce aldus si. Bestu ghebonden met wive? Ne wille niet zouken verlossinghen. Bestu ombonden van dinen wive? Sone wilt niet zouken gheen wijf. Eist dattu i wijf neems, dune zondechs niet, ende huwet ene maecht, soene zondecht niet. Nochtan sullen si hebben tribulacie deser werelden; maer ic spare u. Maer dit secgic u, broedere: Die tijt es cort; die ghelaten siin vanden wiven, hebben hem alse diese niene hebben, ende die weenen alse die niet weenen, ende die verbliden alse die niet verbliden, ende die copen alse die niet ne bezitten, ende die ghebruken deser werelden alse diere niet ghebruken, want die ghedaente deser werelden verderft.

Ic wille dat ghi sijt sonder zorghe. Die sonder wijf siin, si ghedinkent dies die des Heren es, hoe hi behaghede Gode. Maer die met wive es, hi es zorghende om die dinc die deser werelden sijn ende hoe hi behaghe sinen wive, ende hi es ghedeelt. Ende dat wijf die onghehuwet es ende <maghet> <ghedinket> dier dinc die des Heren siin, dat si si zuver van lechamen ende van geeste.

Dese ewangelie leestmen up den selven dach ende bescrijft Sinte Matheus int xxv capitel. **[Mt. 25: 1-13.]**

In dien tiden seide Jhesus te sinen jongren dese ghelikenesse: Hemelrike es ghelijc x *joncvrouwen oft* magheden, die hare lampten namen ende ghinghen ute te ghemoetene den brudegoom ende der bruut. Vive van desen wasser zot ende v wasser vroet *ende wijs*. Dese v zotte namen hare lampten, maer sine namen ghene olye met hem; maer de vroede namen metten lampten olye in

hare vaten. Doe die brudegoom een merren maecte, doe sliepen si alle ende voghelvaecten. Ende ter middernacht wart een *groot* gheroup ghemaect: Siet, de brudegoom comt, gaet hem ute te ghemoete. Doe stonden alle die maechden up ende verchierden hare lampten. Ende die zotte seiden ten vroeden: Gheeft ons van uwer olyen, want onse lampten werden ghebluscht. Die vroede antwoorden secghende: Datter lichte ons ende u niet ghenouch en ware, ghi gaet bet ten vorcopers ende coopter u. Ende doe si ghinghen copen, quam die brudegoom, ende die ghereet waren, ghinghen in met hem ter brulucht, ende die dore wart besloten. Doe quamen tachterst die andere magheden ende seiden: Here, here, doe ons up *die dore*. Ende hi antwoorde ende seide: Vor waer secgic u, ic en kenne u niet. Hier omme so wacht, want ghi en weet dach no stonde *wanneer u Here comen sal*.

[Exposicie: 261v-264v]

Dese epistel leestmen up de wiinghedaghe ende bescrijft Sinte Jan in Apocalipsi int [xxi capitel]. [Apoc. 21: 25*a*.]

In dien daghen sach ic de heleghe stat Jherusalem niewe neder gaen vanden hemele van Gode, bereet als ene bruut ghechiert haren man. Ende ic hoorde ene grote stemme vanden trone, secghende te mi: Siet die tabernacule Gods metten mensce, ende hi sal wonen met hem; ende si sullen siin volc siin, ende hi God sal siin met hem hare God; ende God sal of <vaghen> alle tranen van haren oghen; daer na ne sal de doot niet siin, noch weenen, noch screyen, noch roepen ne sal siin daer na, bedi die eerste siin leeden. Ende die inden trone zat, seide: Ziet, ic make alle dinc niewe.

Dese lesse leestmen noch van der wiinghe ende bescrijft Ysayas de prophete int [xix capitel]. [Is. 18: 7*a*+19: 4*b*, 19, 21*a*, 21*c*, 22*b*, 24*b*, 25.]

Dit seget die Here: In dien daghe suldi dragen ghiften den Here <der> heren, ende een starc coninc sal over hem heerscen. In dien daghe sal siin die outaer des Heren in midden der erden ende die titel bi sinen ende. Ende die Here wert bekent, ende si sulne eeren in offranden ende in ghiften, ende si sullen den Here ghelooften gheloven ende ghelden. Ende si sullen bekeren ten Here, ende hi sal haers ontfaermen, ende hi salse maken ghezont. In dien daghe sal siin die benedictie Israel in midden der erden, wien dat die Here der heren ghebenedijt heeft, secghende: Ghebenedijt si miin volc ende twerc miere hande, miin

erve Israel. Dit seghet die almachteghe Here.

Dese ewangelie leestmen upden selven dach ende bescrijft Sinte Luuc int xix capitel. [Lc. 19: 1-10.]

In dien tiden quam Jhesus wandelende in *i lant daer ene stat in stont, die gheheten was* Jerico; *bider stat quam Jhesus*. Nu was daer i man bi namen gheheten Zacheus; dese was i vorste der publicane ende hi was rike; ende hi begherde te ziene Jhesumme wie hi ware, maer want hi clene was van maecsele, conste hine omder scaren wille niet ghezien. Maer hi liep voren ende clam up enen wilden figre, om dat hi Jhesum zien mochte, want biden bome soude Jhesus liden. Ende doe Jhesus quam ter stat *daer die boom stont*, sach Jhesus up ende sach Zacheum ende sprac hem *aldus* toe: Zachee, haesti ende com hier of, want heden moet ic bliven in diin huus. Zacheus haeste hem ende quam of ende ontfinc Jhesum met bliscepen *in siin huus*. Doe dit die lieden saghen, murmereerdense onder hem, omme dat Jhesus thuus ghegaen ware met enen zondare. Doe stont up Zacheus ende sprac *tote onsen Here*: Here, sich, half miin goet ghevic den aermen, ende es dat ic yemenne onrecht ghedaen hebbe, dat willic hem ghelden viervout. Jhesus die antwoorde hem: Heden es zalecheit ghesciet desen huse, in dien dattu *Zachee* worden best Abrahams zuene. Want des menscen zuene es comen zouken ende ghezont maken dat verdorven was.

Dese epistel leestmen over de zonden ende bescrijft Jeremias de prophete int [xiv capitel]. [Ier. 14:7, 8*a*, 9*b*.]

Eist dat onse quaetheit strijt jeghen ons, Here, verlosse ons; ic bidde di, doe met mi om dine name, want vele onser verkere dese; wi hebben di ghezondecht, verbeidinghe Israel, behoudere in der

tijt der tribulacien. Maer du best in ons, Here, ende dine heleghe name es ane gheroupen over ons; ne laet ons niet, Here onse God.

***Dese ewangelie leestmen van den selven ende bescrijft Sinte Maerc int [vii capitel]*. [Mc. 7: 24-30.]**

In dien tiden stont Jhesus up ende ghinc in dat lant van Tyren ende van Sydonen, ende ghinc in huus ende ne wilde niemene weten, ende hine mochte niet sculen. Doe een wijf van hem hoorde, wies dochter den onzuveren geest in hadde, ginc soere in, ende viel te sinen voeten. Ende het was een hedijn wijf van Syrofenissen gheslachte, ende bat hem dat hi den duvel van harer dochter ute worpe. Doe seidi hare: Laet teerst ghezaet werden die kinder, want en es niet goet te nemene der kinder broot ende te werpene den honden. Ende soe antwoorde ende seide hem: Ja Here, entie welpkine eten vanden crumen die vallen vander kinder tafle. Ende Jhesus seide hare: Ganc omme dit sermoen, <de duvel ghinc> ute van diere dochter. Ende doe soe thuus quam, vant soe die joncvrouwe verledecht up haer bedde vanden duvel.

***Dese epistel leestmen over de pelegrime ende es bescreven in Macabeus int [i capitel]*. [2 Mach. 1: 23, 2, 3*a*, 4, 5.]**

In dien daghen daden de priestere bedinghe, doe si offerden over tfolc van Israel. Jonatas began ende dandere secghende: God die doe u wale ende ghedinke siins testaments dat hi met Abrahamme ende Ysaacke ende met Jacoppe ghesproken heeft, siere ghetrouwer cnechte, ende gheve u allen herte, dat ghi hem dient ende dat ghi doet sinen wille. Die Here ondoe u uwe herten in sine wet ende in sine ghebode, ende make u pays ende ghehore uwe ghebede ende vertrooste u, noch en late u

niet in quader tijt, onse Here God.

Dese ewangelie leestmen van den selven ende bescrijft Sinte Jan int [xvi capitel]. [Ioh. 16: 32, 33.]

In dien tiden seide Jhesus sinen jongheren: Siet, die wile comt, ende comt nu, dat elc uwer <ghestroeit> sal werden in sinen eyghenen, ende mi suldi allene laten; ende ic ne bem niet allene, want die vader es met mi. Dit hebbic u ghesproken, dat ghi in mi pays hebt. Indie werelt suldi bedruckinghe hebben, maer hebt betrouwenesse, want ic die werelt verwan.

Dese epistel leestmen over die stat ende bescrijft Sinte Pieter de apostel int [v capitel]. [1 Petr. 5: 69*a*.]

Alre liefste, omoedecht u onder die moghende hant Gods, dat hi u verheffe in den daghe der visitacien; met al uwer nerenstecheit werpt u in hem, want hi heeft uwes zorghe. Sijt alte male sober ende waect, want u weder zake die duvel als i briescende leeu omme loopt, <souckende> wien hi verderft, wien ghi weder staet starkelike in ghelove.

Dese ewangelie leestmen van den selven ende bescrijft Sinte Matheus int [xii capitel]. [Lc. 12: 32-34.]

In dien tiden seide Jhesus sinen jongren: Ne ontziet u niet, clene hernessen, want het behaghede uwen vader dat hi u gheve dat rike. Vercoopt dat ghi bezit, ende ghevet alemoesene. Maket u scatte die niet ouden, ende enen scat onghebrekende inden hemel, daer ne gheen dief ne neme, noch motte ne vertere. Want daer u scat es, daer es uwe herte.

Dese epistel leestmen over stille weder ende bescrijft Ysayas de prophete int [xliii capitel]. [Is. 43: 1-2*a*, 2*c*-3*a*.]

Dit seghet die Here, sceppende di, Jacob, ende vormende di, Israel: Ne wil di niet vreesen, want ic hebbe di verlost ende di hebbic gheroupen met dire

name; du best miin. Als du overlijts duer die watere, so sal ic siin met di, ende die vlamme ne sal di niet bedecken, want ic bem met di, diin Here dijn God.

Dese ewangelie leestmen vanden selven ende bescrijft Sinte Matheus int [xviii capitel]. **[Lc. 18: 1-8*a*.]**

In dien tiden seide Jhesus sinen jongren: <Men> moet altoos beden ende niet ghebreken, secghende: Het was een oordeelre in ene stat, die Gode niet ne ontsach ende die lieden niet ne eerde. Ende het was ene wedewe in die stat ende quam te hem secghende: Wreke mi van minen adversarise. Ende hine wilts niet doen bi vele tijts. Daer na seidi in hem selven: Ende al eist dat ic Gode niet ne ontzie ende die lieden niet ne eere, nochtan om dat soe mi leetsam es, sal icse wreken, dat soe mi niet ten utersten ne come wroeghen. Doe seide de Here: Hoort dat die oordeelre der quaetheit seide. Ende sal dan God niet wrake doen siere vercoorne die roepen te hem bi daghe ende bi nachte, ende pays in hem hebben? Ic secgu dat hi haestelike sal doen haer lieder wrake.

Dese epistel leestmen over die zieke ende bescrijft Sinte Pauwels ten Tessalonisencen int [v capitel]. **[Iac. 5: 13-16*a*.]**

Broedere, eist dat yemen onder u bedroeft wert, hi bidde met enecheit der zielen ende <zalme>. Eist dat yemen onder u ziec wert, hi ledene toten priesteren vander kerken, dat si bidden over hem ende zalvene met olyen indie name ons Heren; ende die bedinghe des gheloofs behout den zieken ende die Here heftene up, ende es hi in zonden, si werden hem vergheven. Daer omme belie elc deen den anderen uwe zonden ende bidt deen vor den anderen dat ghi behouden wert.

Dese ewangelie leestmen vanden selven ende bescrijft Sinte

Luuc int [vii capitel]. [Lc. 7: 1-10.]

In dien tiden ghinc Jhesus in Capharnaum. Ende een van centurioens cnechten was ziec ende lach te stervene; ende hi haddene lief. Ende doe hi van Jhesum hoorde, sende hi te hem die ouderen der Joden ende bat hem dat hi comen soude ende gansen sinen cnecht. Ende doe si te hem quamen, baden si hem nerenstelike ende seiden hem: Het es recht dattu hem dit gheves, want hi mint onse volc ende stichte ons die synagoghe. Ende Jhesus ginc met hem. Ende doe hi noch vanden huus was, sende te hem centurio sine vriende, secghende: Here, en werde niet ghepiint, maer ic ne bem niet werdech, dattu gaes onder miin dac, ende mi selven ne micte ic niet werdech te di te comene, maer sech allene met enen woorde, ende mijn kint sal worden gheganst. Want ic bem i mensche onder macht ghezet, ende hebbe onder mi ridders; ende ic seghe den enen: ganc, ende hi gaet; ende den anderen: com, ende hi comt; ende minen cnecht: doe dit, ende hi doet. Doe dat Jhesus hoorde, wonderde hem ende seide te dien die hem volchden: Vor waer secgic u, dus groot ghelove ne vandic niet in Israel. Ende diere ghezent waren, keerden weder thuus ende vonden den cnecht die ghequolen hadde, ghezont.

Ene lesse ende bescrijft Moyses in Exodi [int iii capitel]. [Mal. 3: 13-18.]

Dit seghet God die Here: <Uwe> woorde siin machtech werden over mi. Ende <ghi> seit: Wat hebben wi gheseit jeghen di? Ende <ghi> seit: Ydel es die Gode dient ende alse ene bedervenesse bedwinese; wi hebben <ghehoedt> sine ghebode, ende want wi ghewandelt hebben bedroeft vor den Here Gode <der> heren. Wi secghen dat die zalech siin die bidden; aldus werden ghesticht die werken <die> ongherechtecheit, ende

[die] den Here becorden, die siin behouden werden.

Doe spraken die den Here vreesden, elke tote sinen <even> mensce; ende die Here verstont ende hoorde, ende doe wert ghescreven dat bouc der gravere vor alle die vreesden den Here ende ghedachten siere namen. Si sullen mi <siin>, seghet die Here der heren, in dien daghe dat ic sal maken, in ziende, ende ic salse sparen alse een man, die spart sinen zuene die hem dient. Ende ghi sult bekeren ende sult zien hoe het es tusscen den gherechten ende den ommilden, ende tusscen den dienende Gode ende den niet dienende. Dit spreect die almachteghe Here.

***Dese ewangelie leestmen van den selven ende bescrijft Sinte Maerc int [xii capitel]*. [Mc. 12: 41-44.]**

In dien tiden sat Jhesus jeghen enen scat bloc, ende sach hoe dat siere in woorpen, ende vele rikere worpere vele in. Doe quam daer ene arme wedewe diere in dede ii poitevine. Ende hi riep sine jongre ende seide hem: Vor waer secgic u dat die aerme wedewe meer der in dede dan alle dandere, want si dadere in alle van dat hem over vloyde, maer dese van haerre aermoede dat soe hadde, dede soere in al hare leeftucht.